

SOTAVETERAANI KRIIGSVETERANEN

N:o 6/2004

Tarkastettu levikki 77 606

Joulukuun 15. päivänä 2004

Vaikeiden aikojen tapahtumia muisteltiin

Loppuvuonna 2004 ja alkuvuonna 2005 on kulunut tasavuosia tapahtumista, jotka vaikuttivat suuresti suomalaisten, erityisesti tammenlehvä-ikäluokkien elämään.

* Jääkäri liikkeen ”perustamiskokous” pidettiin 20. marraskuuta 1914 Helsingin Ostrobotniassa. Samassa talossa vietettiin kokouksen 90-vuotismuistojuhlaa 20. marraskuuta. Sivut 49.

* Laki suojeluskuntajärjestön lakkauttamisesta säädettiin 3. marraskuuta 1944. Järjestön loppuvaiheista kerrotaan artikkelissa sivuilla 24-25.

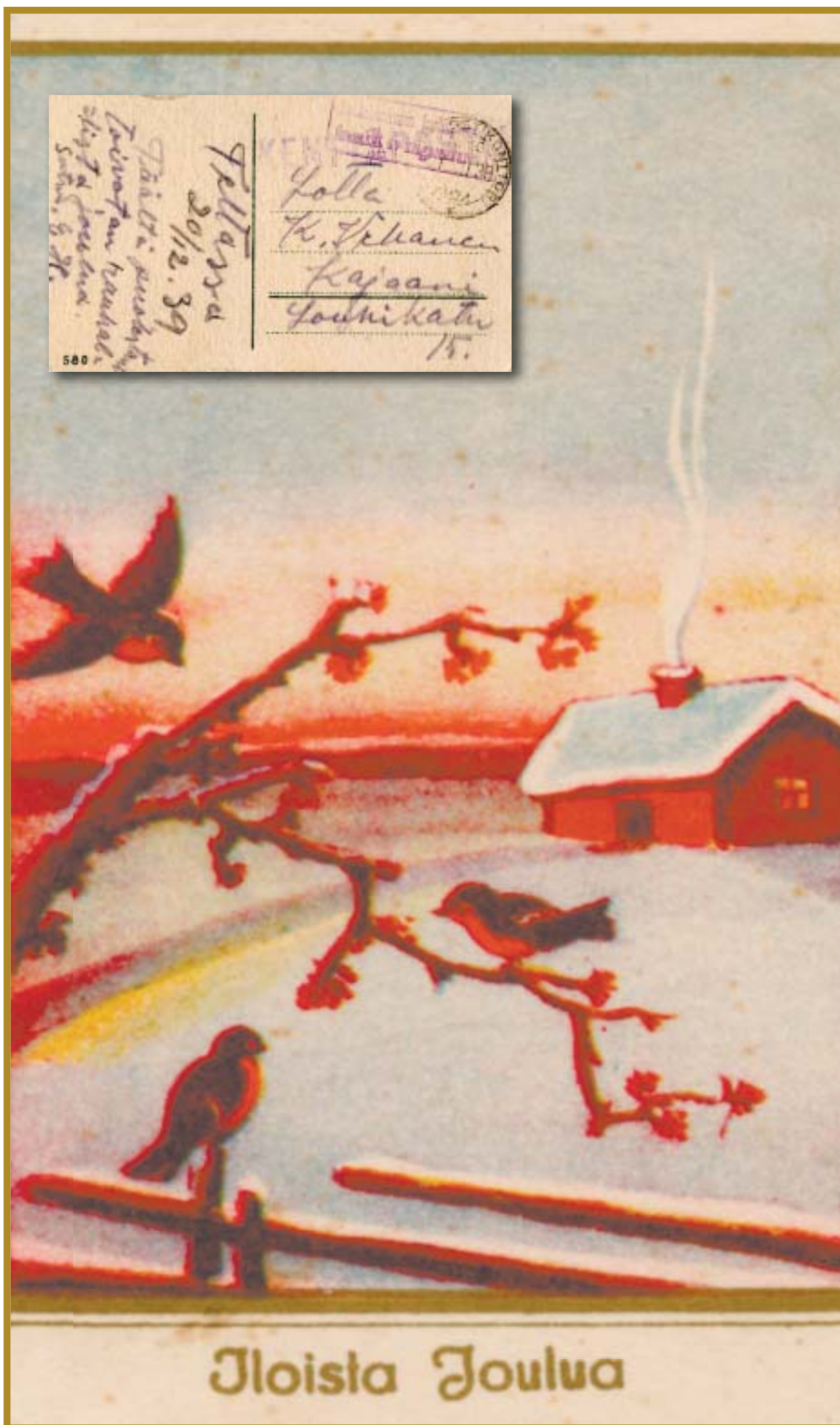
* Valtioneuvosto lakkautti Lotta Svärd -järjestön 23.11.1944. Muistojumalanpalvelus oli Helsingin tuomiokirkossa tasan 60 vuotta myöhemmin. Sivut 26-27.

* Valtio lakkautti 25.1.1945 Suomen Aseveljien Liiton ja sen jäsenyhteisöt. Lakkautusuhan lähestyessä perustettiin marraskuussa 1944 Kaatuneiden Muistosäätiö, jolle liiton varat luovutettiin. Säätiön 60-vuotisjuhlaa vietettiin Helsingissä 17. marraskuuta. Sivut 22-23.

* Vuonna 1954 perustettiin Sotavahinkosäätiö. Sen 50-vuotisjuhlaa vietettiin Ritarihuoneella 12. marraskuuta. Sivut 20-21.

**Asemiesiltojen
sarja päättyy
Helsingissä
5.4.2005.**
(sivu 32)

Kuva Paavo Frimanin kokoelmat

Helsingissä 15. joulukuuta 2004

Aseveliliikkeen aineellista ja henkistä perintöä

Kaatuneiden Muistosäätiön äskenen 60-vuotisjuhla palautti mieleen, että 13. marraskuuta 1944 tehtyyn päätökseen säätiön perustamisesta johti kaksi tekijää: toisaalta pyrkimys vakiinnuttaa sotavainajien muiston vaalimistyötä, toisaalta se, että Suomen Aseveljien Liittoa, jolla oli keskeinen osuus vaalimistyössä, saattoi uhatta lakkauttaminen. Valtioneuvosto päätti 25. tammikuuta 1945 lakkauttaa liiton ja sen jäsenyhteisöt. Noilla perustamis- ja lakkauttamispäätöksillä on ollut suuri merkitys viime sodissamme menehtyneiden omaisille ja sotiemme veteraaneille.

Suomen Aseveljien Liiton aloitteesta perustettiin huhtikuussa 1943 laajapohjainen Sankarivainajien Muistotoimikunta. Sen tehtäväksi tuli suunnitella ja ohjata sotiemme kaatuneiden muistamista arvokkaalla ja näkyvällä tavalla. Aseveliliitto siirsi pääosan varoistaan Sankarivainajien Muistosäätiölle, jonka nimi maaliskuussa 1945 muutettiin Kaatuneiden Muistosäätiöksi. Säätiö antoi tarvittavan taloudellisen tuen Kaatuneiden Muistotoimikunnalle, joksi Sankarivainajien Muistotoimikunnan nimi muutettiin. Muistotoimikunnan määrätietoinen toiminta ja hyvä yhteistyö seurakuntien kans-

sa loivat merkittävän osan perustaa, jonka varassa vaalimistyötä on tehty kaikkialla maassamme sekä saatu aikaan yli 600 sankarihautausmaata muistomerkkeineen.

Muistosäätiön toiminta ei ole rajoittunut sotavainajien muiston vaalimiseen, vaan on ulottunut myös muille saroille, joilla aseveliliitto uurasti. Säätiö on antanut runsaasti henkistä ja aineellista tukea sotavainajien omaisille ja sotiemme veteraaneille sekä tukenut lukuisia perinnehankkeita. Monella taholla on syytä tuntea kiitollisuutta säätiötä kohtaan. Suomen Sotaveteraaniliitto on erityisen kiitollinen säätiön merkittävästä osuudesta yhteishankkeessa sodassa menehtyneiden tiedoston aikaansaamiseksi.

Suomen Aseveljien Liitto, joka perustettiin 4. elokuuta 1940 ja jonka yli 700 jäsenyhdistykseen kuului 235 000 miestä ja naisia, toimi suunnitelmallisesti ja tuloksekkaasti aseveljien ja sotasisarten sekä heidän omaistensa hyväksi, lujitti yhteenkuuluvuutta ja yhteisvastuuta sekä johdatteli jäsenistöään sodasta rauhan toimiin.

Asevelijärjestöä olisi kipeästi tarvittu myös rauhan vuosina. Sodasta palanneilla miehillä ja naisilla sekä heidän omaisillaan oli kosolti sotaperäisiä vai-

keuksia, joista selviytymistä järjestön oma huoltotyö ja viranomaisille tehtävät toimenpide-ehdotukset olisivat edistäneet. Tästä piittaamatta ääriivasemmisto, joka koki aseveliliikkeen vastustajakseen, ryhtyi väli rauhan ehtoihin nojautuen vaatimaan aseveliyhteisöjen lakkauttamista ja sai tavoitteensa toteutumaan Liittouneiden valvontakomission neuvostoliittolaisen johdon esittämän uhkavaatimuksen avulla.

Sotiemme veteraanien yleisen järjestötyön saroilta alkoi tammikuussa 1945 pitkä pakkokesannon kausi, jonka johdosta veteraanien henkisten ja aineellisten tarpeiden esiin tuominen ja tukitoimien kehittäminen jäivät monin osin vuosikausiksi rempalleen. Suomen Sotaveteraaniliiton edeltäjäjärjestö Rintamamiesten Asuntoliitto perustettiin syyskuussa 1957. Samoihin aikoihin eri puolille maata syntyi veteraanien huoltoyhdistyksiä. Yhteisöjen päämäärien ja nimen kytkeytyminen asumiseen ja huoltoon selittyy myös sillä, että tuolloisissa oloissa ei juuri ollut mahdollista saada hyväksymistä säännöille, joiden tarkoituksena olivat näyttävät viittaavan asevelijeyteen tai sotiemme perinteiden vaalimiseen.

Julkisen vallan päätöksillä voitiin poikkeusoloissa

lakkauttaa aatteellisia yhdistyksiä yhdistymisvapautta loukatenkin, mutta ei hävittää periaatteita, joita lakkautettu yhdistys oli pitänyt tärkeinä. Niinpä aseveliliikkeen inhimillisistä ja sosiaalisista perusajatuksista johti edelleen selvä väylä moneen toiminta-ajatuksen perusteeseen, jotka nousivat näkyviin muodostettaessa asunto- ja huoltoliitosta sekä sen ulkopuolelle jääneistä veteraaniihdistyksistä Suomen Sotaveteraaniliitto keväällä 1964 ja päätettäessä sen säännöistä. Niissä ilmaistut työn kolme pääsarjaa ovat pysyneet ennallaan: sotiemme veteraanien ja heidän omaistensa elinolojen turvaaminen ja kehittäminen, henkinen ja aineellinen veljes- ja sisarapu sekä isänmaallisen mielen ja yhteenkuuluvuuden ylläpitäminen. Sääntöihin 1990 tehty lisäys tarkoituksesta edistää myös veteraaniperinteen keruuta, tallentamista ja ylläpitämistä tähdentää sitä, että perinteiden vaaliminen on keskeinen osa isänmaallisen hengen ja yhteenkuuluvuuden ylläpitämistä.

Etenkin niiltä kotimaisilta tahoilta, jotka jatkosodan päätyttyä olivat rientäneet vaatimaan Suomen Aseveljien Liiton lakkauttamista ja myöhemminkin mustanneet sitä, kohdistettiin ripeästi kasvaneen sotaveteraanijär-

jestön toiminta-ajatuksiin arvostelua. Niiden väitettiin osoittavan, että järjestö jatkaa lakkautettujen yhteisöjen toimintaa, minkä vuoksi sekin olisi lakkautettava, sekä toiminnan monisarkaisuuden johtavan siihen, että liitossa ei riitä tahtoa ja voimia veteraanien erityisuuksien edistämiseksi.

Ei haukku haavaa tee, perusteeton ei varsinkaan. Se lienee kuitenkin vaikuttanut niin, että siitä äityneinä työmme alullepanijat saivat toimilleen lisää puhtia. He uskoivat lujasti asiaansa sekä etenivät sinnikkäästi kohti kaikkien päämääriemme toteutumista.

Tuntemme syvää kiitollisuutta niitä miehiä ja naisia kohtaan, jotka aseveliliik-
 keessä ja sotaveteraaniihdistöissä loivat perustan ja pystyttivät suuntaviitat nyt ja vastedes tehtävälle työlle.

Samalla tuntemme tyytyväisyyttä siitä, että aseveliliike saa osakseen laajaa arvontoa, sekä siitä, että tarkoituksiperiä, jotka Suomen Sotaveteraaniliitto on toiminnalleen vuosikymmeniä sitten asettanut, toteutetaan nykyään paljolti myös veteraaniliittojen monipuolisessa yhteistyössä.

SIMO KÄRÄVÄ

Internetin aikaan

Internet on maailmanlaajuinen, käyttäjälle maksuton yhteydenpitoväline, mikäli tietokoneen ja datayhteyden hintaa ei oteta huomioon. Tällä on Sotaveteraaniliitolle merkitystä, koska kauimmat yhteydenpidon kohteet ovat Amerikan mantereella, jossa toimintaa on yhdeksässä eri pisteessä, ja Australiasa on juuri perusteilla uusi yhdistys.

Sotaveteraaniliitolla on ollut käytössään internet-sivut ja sähköposti vuodesta 1997. Jo pari vuotta aiemmin oli liiton neuvottelukunta kokoustensa

kannanotoissa esittänyt internet-sivujen hankkimista liitolle ja sähköpostin ottamista käyttöön. Neuvottelukunnassa oli näkijöitä.

Lähes kymmenen vuotta ensimmäisten ehdotusten jälkeen liiton kaikilla sotaveteraanipiireillä on sähköpostiyhteys ja liiton internet-sivut elävät toisen kehitysversion alkuvaihetta. Sivujen tulee palvella sotaveteraanipiirien ja -yhdistysten toimijoiden tarpeita, mutta myös pystyä antamaan tietoa sotaveteraanityöstä kiinnostuneille. Tämä onkin suuri ja laajeneva toimintakenttä.

Internet-sivujen olemassaolo viestittää myös kunnioitusta ja arvostusta sotiemme veteraaneja kohtaan. Kunniakansalaisten hyväksi tehtävää työtä pidetään esillä myös uusissa välineissä ja ne tavoittavat kohderyhmiä, joiden tavoittaminen perinteisillä välineillä olisi vähäistä.

Sotaveteraaniliiton keskeinen tehtävä on edistää sotaveteraanien, heidän puolisoitensa ja leskiensä itsenäistä selviytymistä kotonaan. Piirin sosiaalineuvon toiminta on askel siihen suuntaan. Heidät esitellään sivuilla. Jatkossa tämän osi-

on osuutta tulee laajentaa.

Yksi uusien sivujen kehitysversion aluevaltauksista on verkkokauppa. Sieltä on tilattavissa pääosa Sotaveteraaniliiton myyntituotteista. Ruudulla nähdessään ja äänitteistä näytteen kuunneltuaan moni tukija haluaa hankkia esimerkiksi Sotaveteraanikuorojen uuden äänitteen, joulukortit tai joi-
 tain muita tuotteita. Verkkokauppa onkin lisännyt suosiotaan ja se on jatkossa laajeneva osa liiton varainhankinnassa.

Aloitussivulla on laskuri, joka näyttää sivuilla kävijöiden määrän. Mikäli samalla

koneella käydään useita kertoja sivuilla, kone laskee sen yhdeksi käynniksi. Syyskuun alkupuolella avautuneilla sivuilla on ollut joulukuun alkuun mennessä yli 3 800 kävijää. Runsaan tuhannen kävijän määrää kuukaudessa voi pitää tyydyttävänä saavutuksena, mutta työtä kävijämäärän lisäämiseksi on jatkuvasti tehtävä. Näin tieto sotaveteraaneista ja työstä sotaveteraanien hyväksi sekä mahdollisuudesta tukea työtä leviää.

MARKKU SEPPÄ

Tukea sotaveteraanityölle

Keskisen kyläkauppa luovutti 2. joulukuuta neljälle veteraanijärjestölle sekä Kaatuneitten Omaisten Liitolle ja Sotavankeille yhteensä 168 000 euroa (miljoona markkaa) käytettäväksi sotiemme veteraanien, miesten ja naisten sekä sotaeskielien virkistykseen ja kuntoutukseen sekä muuhun kotona asumista edistävään tukeen. Suomen Sotaveteraaniliiton osuus 78 000 euroa luovutetaan käytettäväksi sotaveteraanien hyväksi tämän vuoden aikana.

Keskisen kyläkauppa haastaa myös kaikki muut yritykset, yhteisöt ja yksityiset mukaan veteraanien tukemiseen *Veteraaneja ei jätetä* -teemalla. Veteraanijärjestöt ovat hankkineet rahankeräysluvan (OKU1435

A/30.11.2004) sekä avanneet keräystä varten pankkitilin Okopankki 554128-27707.

Kenttäpostia CD sai tuplaplatinaa

Suomen Sotaveteraaniliiton ja Poptori Oy:n yhteishanke Kenttäpostia CD-levy ylitti tuplaplatinaan oikeuttavan myyntimäärän 60 000 kappaletta. Tuplaplatinalevy sekä Poptorin tuki sotaveteraanityölle luovutettiin 2. joulukuuta Sotaveteraaniliitolle.

JohnsonDiversey tukee sotaveteraanityötä

JohnsonDiversey luovutti shekin Sotaveteraaniliitolle 1. joulukuuta. Varat käytetään Sotaveteraanien avustamiseen.

Kyläkauppa Keskisen puolesta miljoonan markan (168 188 euron) shekin luovutti veteraanijärjestöille toimitusjohtaja Vesa Keskinen. Shekin vastaanotti Suomen veteraaniliittojen valtuuskunnan puolesta Rintamanaisten Liiton puheenjohtaja Ilmi Harska.

Toimitusjohtaja Erkki Puumalainen Poptori Oy:stä luovutti Kenttäpostia tuplaplatinalevyn. Sen vastaanottivat liiton valtuuston puheenjohtaja Aarno Lampi ja myyntivastaava Helena Hornborg.

JohnsonDiverseyn puolesta shekin luovutti markkinointipäällikkö Kai Ahlgrén. Shekin vastaanottivat puheenjohtaja Aarno Lampi ja sosiaalisuhteeri Anni Grundström.

Puolustusvoimien paraati Mikkelissä

Itsenäisyyspäivän valtakunnallinen paraati järjestettiin Mikkelissä. Veteraanijärjestöjen liput olivat joukon kärjessä. Suur-Savon Sotaveteraanipiirin lippua kantoi toiminnanjohtaja Jukka Lehtinen. Kuvassa veteraanien lippulinna saapumassa ohimarssin vastaanottajina maaherra Pirjo Ala-Kapee ja Itäisen maanpuolustusalueen komentaja kenraaliluutnantti Ari Puheloinen (vastaanottajat selin). Veteraanien lippulinnaa johti sotaveteraani Mauri Pekonen Mikkelistä.

Liiton myyntitoimisto on suljettu 27 – 31.12. välisen ajan inventaariotoimien vuoksi. Muuten liiton toimisto on avoinna normaalisti kello 8.30 – 16.00 kaikkina joulun välipäivinä. Henkilökunta toivottaa kaikille rauhaisaa joulua ja voimia ja terveyttä vuodelle 2005.

Tasavallan Presidentin tervehdys

Esitän kaikille SOTAVETERAANI –
KRIGSVETERANEN -lehden lukijoille
parhaan tervehdykseni sekä toivotan heille
perheineen hyvää joulua ja
onnellista uutta vuotta 2005.

Tarja Halonen
TARJA HALONEN
TASAVALLAN PRESIDENTTI

Pääministeri Matti Vanhasen tervehdys Kunnioitetut veteraanit

Päättävä vuosi 2004 on ollut veteraani-ikäluokkien työn muistamisen merkkivuosi. Jatkosodan kriittiset tapahtumat olivat näkyvästi esillä viime kesänä ja sodan päättymisen 60-vuotisjuhla syyskuun alussa oli merkkipaalu veteraanipolitiikan historiasa. Valtiovalta ja nykysukupolvet antavat uhrauksillenne

niille kuuluvan arvon. Kiitos nykyisestä hyvinvoinnista ja arvostetusta kansainvälisestä asemasta kuuluu teille, kunnioitetut veteraanit, jotka etulinjoilla turvasitte itsenäisyyttemme.

Valtiovalta arvostaa veteraanien työn korkealle. Jatkosodan päättymisen ja ensi kevääseen ajoittuvan Lapin sodan päättymisen 60-vuotisjuhlien kunniaksi valtioneuvosto päätti hallituskautensa veteraanipoliittisista linjauksista elokuussa. Veteraanien työn kunnioittamisen ohella linjauksilla tuetaan jo keski-ikästään yli 83-vuotiaan väestönsosan itsenäistä selviytymistä omassa kodissaan. Oikeantyyppinen kuntoutus ja tukipalvelut ovat tällöin toimivia keinoja. Vuonna 2005 rintamaveteraanien ja sotainvalidien erityisetuuksiin käytetään valtion budje-

tissa lähes 460 miljoonaa euroa. Valtioneuvosto on myös osaltaan valmis tukemaan veteraanien henkisen perinnön vaalimista ja siirtoa nuoremmille sukupolville.

Vuosikymmenien saatossa Suomen valinnat ovat osoittautuneet oikeiksi. Me tarvitsemme veteraani-ikäpolvien kaltaista peräänantamattomuutta ja kauaskatseisuutta, jotta voimme säilyttää suomalaisen yhteiskunnan vahvuudet myös tulevaisuudessa. Jouluna muistamme itsenäisyyttemme puolesta suurimman taakan kantaneiden veteraanipolvien ja jo poisneukuneiden uhrauksia.

Toivotan veteraaneille, omaisillenne ja kaikille tämän lehden lukijoille rauhaa joulua, terveyttä sekä voimia alkavalle vuodelle.

Kunnioitetut sotaveteraanit

Sodan koettelemuksista on kulunut kuusi vuosikymmentä. Niistä ajoista maailmamme on muuttunut paljon, mutta juuri noiden vaikeiden vuosien takia kansamme muistissa elää edelleen vahvana käsitys suomalaisuudesta. Vaikka olemme eurooppalaisia, olemme myös ennen kaikkea suomalaisia. Kansallinen identiteettimme ei ole noussut tyhjältä, vaan se on lunastettu kalleimmalla

hinnalla. Tästä todistuksena ovat kotiseutujemme sankarihaudat.

Suomi luottaa tulevaisuudessa korkean teknologian osaamiseen ja hyvinvointiyhteiskuntaan. Ympäristömme muuttuu ja meidän on muututtava sen mukana. Muutos ei kuitenkaan tarkoita juuretomuutta. Tulevaisuudessakin me rakennamme puolustuksemme suomalaisille sopivalla tavalla. Puolustamme

koko maata, ja yleisen asevelvollisuuden kautta koko kansamme on valmis tarvittaessa tarttumaan aseisiin itsenäisyyttemme turvaamiseksi.

Joululla on erityinen merkitys nykyajan elämäntavassa. Se antaa meille mahdollisuuden pysähtyä ja rauhoittua. Samalla kun voimme nauttia läheistemme seurasta, meillä on myös hyvää aikaa muistaa niitä, jotka antoivat kalleimman uhrinsa

isänmaalle. Puolustusvoimien puolesta tervehdin kaikkia sotaveteraaneja omaisineen ja toivotan kaikille lukijoille rauhallista joulua ja terveyttä uudelle vuodelle.

PUOLUSTUSVOIMAIN
KOMENTAJA
AMIRAALI
JUHANI KASKEALA

Kunnioitetut sotaveteraanit

Kulunut vuosi on tuonut poikkeuksellisen runsaasti julkisuuteen sotiemme veteraanit ja heidän vaiheensa sotiemme raskaissa oloissa. Kunnioitetun jalkaväenkenraali Adolf Ehrnroothin poismeno vuoden alussa ja hänen muistonsa saama suuri huomio osoittivat, kuinka paljon eri ikäpolvet arvostavat veteraanien saavutuksia, vaikka niitä ei aina arkisen elämän keskellä eikä kaikissa sotien jälkeisissä vaiheissa olekaan riittävästi tuotu esille.

Kesällä Ilomantissa ja Tali-Ihantalassa muistettiin torjuntavoittoja kuusi vuosikymmentä sitten. Nuori sukupolvi on saanut niissä yhteyksissä runsaasti tietoa tapahtumista ja on oppinut arvostamaan sitä, mitä kenraali toisti niin usein: Suomi on hyvä maa. Se on meille paras maa.

Paljon sotien jälkeen syntynyt sukupolvi on kirjoittanut ja säveltänyt uuden isänmaan virren, jota nuori polviakin laulaa mielellään.

*Kiitos Jumalamme,
kun annoit kauniin maan,
annoit jylhät metsät,
loit vedet virtaamaan.
Kiitos sisukkaasta
työstä isien
kiitos isänmaasta
ja kohtaloista sen.*

Joulun juhlan lähestyessä muistamme myös sitä vapautta, jota Kristus tuli tuomaan. Evankeliumin ensimmäinen sana hänestä on Vapahtaja. Tämä Vapahtaja tuli päättämään meitä vapaiksi niistä taakoista ja peloista, jotka te-

kevät elämämme raskaaksi, kuluttavat voimamme tai ahdistavat epätoivoon. Vanhasa virressä sanotaankin, että silloin meillä on joulu, kun iloitemme siitä, että Jumala on isänämme ja Kristus veljenämme.

Toivotan kaikille Sotaveteraani-Krigsveteranen lehden lukijoille siunattua jouluaikaa ja valoisia Uuden vuoden päiviä.

JUKKA PAARMA
ARKKIPIISPA

Eduskunnan puhemiehen tervehdys

Taistelu Suomen itsenäisyyden puolesta on velvollisuudesta raskain mutta samalla arvokkain. Sodissamme kaa-tuneet täyttivät velvollisuutensa loppuun saakka. On tärkeää, että tieto sotapon-nisteluista ja taistelujen vaatimista menetyksistä siirtyy uusille sukupolville. Vain siten osaamme arvostaa isiemme ja isoisiemme uhrauksia ja saavutuksia.

Lukuisilla sankarihautausmailla sodissa säästyneet ja heitä nuoremmat sukupolvet kunnioittavat taistelukentillä kalleimpansa antaneita. Sankarihautausmaamme ovat hienosti hoidettuja, ja tasainen ihmisvirta käy niillä muistamassa omaisiaan ja hiljenty-mässä. Niin pitää ollakin.

Veteraanien kunnioitus näkyy vahvassa maanpuolustustahdossa, jonka eräs ilmentyvä on varusmiespalveluksen suorittaminen. Valtaosa ikäluokista toinen toisensa jälkeen palvelee maataan asiallisesti ja nurkumatta. Saman tekevät nykyään vapaaehtoiset naisetkin. Myös 10 vuotta käynnissä ollut vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus vetää miesten lisäksi runsain määrin naisia ja nuoria saamaan arjen ja poikkeusolojen turvallisuutta palvelevia tietoja ja taitoja.

Viime sodissamme laskettiin perusta suomalaisten kon-

sensushengelle. Se loi sillan kaikkien kansalaisten välille ja on säilynyt yhteiskunnassamme aina tähän päivään saakka. Yhteishengellä rakennettiin hyvinvointivaltio, jossa ketään ei jätetä heitteille.

Suomalaiset ovat kestäneet vaikeita aikoja. Juuri siksi meidän pitää osata katsoa kokonaisuutta eikä sortua itsekkyyteen. Oman kehityksemme lisäksi tehtävämme on kantaa vastuuta ihmisistä, jotka elävät maailmassa paljon huonommissa oloissa kuin me.

Toivotan kaikille Sotaveteraani-lehden lukijoille rauhallista joulua ja hyvää uutta vuotta!

PAAVO LIPPONEN

Arkkipiispan tervehdys

Tänä vuonna on sotiemme päättymisen kuudennenkymmenennen muistovuoden joulu. Tänäkin jouluna tulevat monien, tosin yhä harvempien ihmisten mieleen kuvat tuosta nyt kuuden vuosikymmenen takaisesta ajasta. He muistavat kodittomuuden tuskan, yksinäisyyden, toivottomuudenkin tunteet. He olivat vierailla, heille tuntemattomilla seuduilla vaikkakin omassa maassa. He olivat kotia vailla, ilman majataloakin. Moni lapsi oli syntynyt silloin tähän maailmaan junanvaunun kylmyydessä ja kovuudessa, kylmien tuikkivien tähtien alla.

Mutta niidenkin, nyt jo kaukaisten, mutta monien ihmisten muistoissa läheisten vuosien jouluina, Kristuksen syntymäjuhlan palveluksissa, kaikuivat ne sanat, jotka taas-kin kuulemme: ”Sinä, Kristus Jumalamme, olet asettunut asumaan luolaan, seimi on antanut majan Sinulle, paimenet ja tietäjät kumartavat Sinua. Näin toteutuu profeettojen saarna ja enkelien voimat ihmettelevät huutaen ja sanoen: Kunnia olkoon alastulemisellesi, oi ihmisiä rakastava!”

He olivat maahan lyötyjä, mutta saivat nousta. Paljon ei ollut evakkokansalla mukanaan sen odottaessa uusia jouluja. Eikä paljon voimavaroja ollut sen aikaisella muullakaan suomalaisella yhteiskunnalla. Joulupöydät olivat köyhiä, joulupukin kontit kevyitä ja jopa tyhjiä. Mutta Jumala on siunannut heille ja meille runsaista lahjoistaan kaiken tarpeellisen, uudet kodit ja turvallisuuden. Heidän enkelinsä ovat joh-taneet tietämme, ja samalla me kaikki olemme löytäneet paikkamme tässä muuttu-

neessa maailmassa. Evakotie on opettanut rukoilemaan, puute on opettanut kiittämään, sota on opettanut rakastamaan. Ihmeteltävä on ollut tämän tie. Se on ollut opin tie, Jumalan ylistämiseen herättävä.

Siksi ehkä nyt osaamme olla sydämeistämme mukana joulujuhlissa kuullessamme laulettavan: ”Sinun syntymästäsi, Kristus, meidän Jumalamme, koitti maailmalle tiedon valkeus, sillä siitä tähtien palvelijat tähden kautta oppivat kumartamaan Sinua, vanhurskauden Aurinkoa, ja tuntemaan Sinut, Koiton korkeudesta. Herra, kunnia olkoon Sinulle!”

Joulu on rauhan juhla. On kysymys suuremmasta rauhasta kuin ihmisten käymien sotien vastakohdasta. On kysymys syvemmästä rauhasta kuin ihmisten ja kansojen välisillä sopimuksilla tehdystä rinnakkaiselon tilasta. On kysymys Jumalan ja ihmisen välisestä suhteesta. Jumala lähetti Poikansa maailmaan, maailman elämän tähden, pelastamaan, sovittamaan, vapauttamaan, uudistamaan.

Tämäkin joulu on kiitoksen ja ylistyksen ja ilon juhla. Toivon, että voimme kokea sen syvästi ja hiljaisesti ja yhdessä kaikkien lähimmäistemme kanssa. Saamme kokea joulun myös muistamisen rukouksessa heitä, joiden maanpäällinen vaellus päättyi sotiin tai evakkotielle tai raskaaseen jälleenrakentamisen aikaan. Olkoon heidän muistonsa ikuinen.

Olkoon kunnia Jumalalle korkeuksissa ja maassa rauha ja ihmisillä hyvä tahto myös-kin tässä vuoden 2004 Suomessa.

Evakko- ja veteraanikan-saa muistaen, siunaten

KARJALAN JA KOKO
SUOMEN ARKKIPIISPA

LEO

Ministerin tervehdys

Tänä vuonna on vietetty monella eri tavalla jatkosodan päättymisen 60-vuotisjuhlia. Ratkaisutaisteluista ja sodan loppuvaiheita on muisteltu samalla kun on osoitettu sotiemme veteraaneille heidän ansaitsemaansa kunnioitusta ja kiitosta.

Suomalainen yhteiskunta kantoi vastuunsa sekä rajojemme sisällä että luovuteilla alueilla tapahtuneista sodan aiheuttamista menetyksistä. Tarvittiin vakuumusjärjestelmän ja valtion kiinteää yhteistyötä. Poikkeuksellista ja kansakuntaa yhdistävää oli, että korvaukset hoidettiin yhteisvastuullisesti. Sotainvalidien ja

rintamaveteraanien aseman kohentaminen on seurannut veteraani-ikäluokkien elämänkulkua.

Tätä syksyä voidaan pitää suomalaisen veteraanipolitiikan yhtenä kulminaatiopisteenä. Sotainvalidien ja rintamaveteraanien sosiaaliturvan erityisuuksien kehittäminen on ajoittunut usein itsenäisyytemme merkkivuosiin. Jatkosodan päättymisen 60-vuotisjuhlan yhteyteen ajotettu valtioneuvoston veteraanipoliittinen linjaus kohdistuu ensi sijassa vuoteen 2005, mutta se on samalla koko hallituskauden painotuksien linjaus.

Elokuun 2004 päätösten tavoitteena on ollut kaksi asiaa. Ensimmäinen on kunnianosoitus veteraaniväestön suorittamista palveluista suomalaiselle yhteiskunnalle ja itsenäisyytemme hyväksi. Toisena tavoitteena on tukea keski-ikältään yli 83-vuotiaana väestönosan itsenäistä selviytymistä omassa kodissaan mahdollisimman pitkään. Tällöin avainkysymyksiä ovat rintamaveteraaneille tarjottava mahdollisuus vuosittaiseen

kuntoutukseen ja sotainvalidien avopalvelujen kehittäminen. Kuntoutus edellyttää kaikilta veteraanikuntoutusta järjestäviltä tahoilta sisällöllistä uudistamista, painottaen avo- ja kotikuntoutusta sekä uusia toimintamalleja.

Veteraanien asema ja työ on saanut Suomessa ansaitse-mansa arvostuksen. Veteraanijärjestöt ovat tehneet ansiokasta työtä. Yhteiskunnallinen ilmapiiri on muuttunut siten, että osataan antaa arvo sodan ja jälleenrakennuksen ajan vaativille ponnistuksille. Sotiemme veteraanien uhrausten ansiosta saamme elää maassa, joka on pohjoismainen, vapaa, demokraattinen hyvinvointivaltio.

Toivotan Sotaveteraani-lehden lukijoille ja läheisillemme rauhaisaa joulua sekä voimia ja terveyttä alkavalle vuodelle.

SINIKKA MÖNKÄRE
SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERI

Älä pelkää

"Ja monta paimenta parrakasta, lumessa valvoi ja vartioi, ja vartioi sitä pientä lasta, peltojen saaliiksi joutumasta, maa, taivas kiitosta soi."

SANA

Näin kertoo Yrjö Jylhä runossaan Pyhä yö. Me sotien veteraanit voimme muistoissamme liittyä Jylhän runon Jooseppi Kirvesmiehen ja hänen aseveljiensä joulun tunnelmiin. Vanhimmat meistä olivat Taipaleen, Tolvajärven, Kollaen ja muiden taistelupaikkojen ruudin savusta mustuneiden hankien keskellä tähtikirkkaan taivaan alla talvisodassa vartioimassa sitä, että meidän lapsemme saisivat varttua vapaassa isänmaassa ja sitä, että myös joulun lapsi, Betlehemiin syntynyt saisi kansamme keskellä elää ja vaikuttaa.

"Me kaikki hengessä polvistuimme ja lapsen vierelle kumarruimme, ja siunauksemme luimme."

Kun palautan mieleeni sotajouluja, nousee vahvasti mieleeni jouluevankeliumin kohta, jossa Herran enkeli sanoo pelokkaille paimenille: *"Älkää pelätkö, minä ilmoitan teille ilosanoman, suuren ilon koko kansalle."* (Lk 2:10)

Tuskin oli sotilasta, joka ei olisi pelännyt. Mutta joulun sanoma rohkaisi meitä. Se kertoi siitä, että meillä on Jumala, joka rakastaa meitä. *"Jumalan on kunnia korkeuksissa, maan päällä rauha ihmisillä, joita hän rakastaa."* (Lk 2:14) Jouluaattona kiiri korsusta korsuun, jopa taisteluhautoissa Lutherin jouluvirsi *Enkeli taivaan*. Paikoin niin voimakkaana, että vihollisenkin puolella se kuului.

Meillä veteraaneilla on paljon jouluja takanapäin, mutta pelko vähän edessäpäin. Meitä saattavat näinä viimeisinä vuosina pelottaa monet asiat. Miten kuntomme kestää viimeiselle puolille saakka? Miten puolisoimme ja omaisemme selviävät? Minkälaisessa maailmassa meidän lapsemme ja lastenlapsemme kasvavat? Miten minulle itselleni käy viimeisessä iltahuudossa?

Älkää pelätkö. Joulun sanoma on yhä voimassa. Jumalan rakkaus tulee todeksi siinä, että meidän Vapautajamme Kristus on turvamme ja auttajamme nyt ja tulevana päivinä. Siksi saamme yhtyä jouluvirren kehoitukseen:

"Nyt Jumalalle kunnia, kun antoi ainoon poikansa. Siit enkelitkin riemuiten, veisaavat hälle kiitoksen."

PENTTI TAPIO

Jalkaväenkenraali Adolf Ehrnroothin syntymästä on kohta 100 vuotta

Jalkaväenkenraali Adolf Ehrnrooth syntyi Helsingissä 9. helmikuuta 1905. Hänen syntymästään on siis ensi helmikuussa kulunut 100 vuotta. Hän kuoli Turussa 26. helmikuuta 2004 sekä siunattiin Helsingin tuomiokirkossa ja haudattiin Hietaniemen hautausmaahan 13. maaliskuuta sotilaallisina menoin.

Suuren sotilaan ja merkittävän kansallisen vaikuttajan valtiolliset hautajaiset olivat mieleen painuva kokonaisuus, joka monin tavoin korosti myös sotiemme ja niiden veteraanien työn merkitystä. Jalkaväenkenraali Ehrnroothin muistoa ja elämäntyötä kunnioitetaan monin tavoin myös vuonna 2005, eritoten helmikuussa.

Kunniakäynti haudalla

Yhteisöt ja säätiöt, joiden kunniaapuheenjohtaja tai -jäsen kenraali Ehrnrooth oli, tekevät kunniakäynnin ja laskevat yhteisen seppleen hänen hautapaadelleen Helsingin Hietaniemen hautausmaalla keskiviikkona 9. helmikuuta. Hauta, jolle on joulukuussa pystytetty hautakivi, sijaitsee sankarihauta-alueen ja Suomen marsalkka Mannerheimin haudan yhteisen kunniaaukion vierellä.

Nimikkorahasto tukee veteraaneja

Toukokuussa 2001 allekirjoittamassaan asiakirjassa kenraali Ehrnrooth, joka oli Suomen Sotaveteraaniliiton kunniajäsen, ilmoitti tahtovansa, että hänen hautajaisensa yhteydessä voidaan hänen elämäntyötään kunnioittaa ja surua osoittaa myös tukemalla sotaveteraanityötä. Hän katsoi muistamisen

voivan parhaiten tapahtua kartuttamalla Sotaveteraanien Tukisäätiön tiliä. Hän esitti toivomuksen, että kertyvistä varoista muodostettaisiin säätiöön hänen nimeään kantava rahasto.

Säätiöön, jonka nimi on nykyisin Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiö, perustettiin kenraali Ehrnroothin 95-vuotispäivän onnitteluisa kertyneistä varoista hänen nimikkorahastonsa. Säätiö ottaa toiminnassaan huomioon kenraalin pitäneen tärkeänä, että rahastoon kertyvillä varoilla voidaan tukea hänen komentamansa Jalkaväkirykmentti 7:n ja alaisuudessaan toimineiden muiden yksiköiden sotureita ja lottia. Säätiö ja JR 7:n perinnetoimikunta ovat hankkineet tietoja heidän tukitarpeistaan. Avustusten jakamisesta päätetään ensimmäisen kerran helmikuussa 2005.

Erikoisnäyttely Sotamuseossa

Sotamuseon perusnäyttelyn tiloissa Maurinkatu 1:ssä Helsingissä on vuonna 2005 erikoisnäyttely, jonka työnimenä on Vuosisata

Suomen puolustuksessa - Jalkaväenkenraali Adolf Ehrnrooth 1905-2004. Näyttelyn kertoo kenraalista ja hänen elämäntyöstään sekä samalla Suomen maanpuolustuksen ja turvallisuuspoliittisen aseman kehittämisestä hänen pitkän ja monivaiheisen elämänsä näkökulmasta.

Näyttelyn avajaiset kutsuvieraille ovat Adolf Ehrnroothin syntymän 100-vuotispäivänä 9. helmikuuta. Yleisölle näyttely on avoinna 10.2. - 6.12.2005 Sotamuseon aukioloaikoina.

Näyttelyn ohkeen on tekeillä samanaiheinen multimedia-ohjelma. Sen tekniestä toteuttamisesta vastaa tuotantoyhtiö Everscreen.

Sotamuseon erikoisnäyttely ja multimedia-ohjelma ovat jalkaväenkenraali Ehrnroothin elämäntyön kautta kannavoitu kunnianosoitus sotiemme veteraaneille ja kaikille muille, jotka

ovat vankkumatta uskoneet Suomen puolustamisen oikeutukseen ja olleet valmiit uhrauksiin isänmaan hyväksi.

Tarkempia tietoja näyttelyyn liittyvistä asioista saa Sotamuseon tiedottajalta, toimistosihiteeri Maritta Partaselta, puhelin (09) 1812 6265, sähköposti maritta.partanen@mil.fi

Muistomerkki Turkuun

Kenraali Ehrnroothille on päätetty pystyttää muistomerkki Turkuun, jossa hän toimi divisioonan komentajana 1960-65 ja asui Solgårdensissa vuodesta 1961 kuolemaansa saakka.

Muistomerkki sijoitetaan tuomiokirkon eteläpuolelle puistoalueelle. Taiteilija Herman Joutsenelta tilattu muistomerkki on pronssireliefi, joka on kiinnitetty suomalaisen graniittiin. Reliefi kuvaa rohkeaa ja esimerkillistä komentajaa ja hänen sotilaitaan - nyt sotiemme veteraaneja.

Muistomerkki paljastetaan 13. maaliskuuta 2005, talvisodan päättymisen muistopäivänä.

Alueelliset kirkkopäivät vuonna 2005

Veteraanijärjestöjen yhteiset alueelliset kirkkopäivät pidetään ensi vuonna kolmella paikkakunnalla, Imatralla, Kemissä ja Tampereella. Kaikkien kirkkopäivien yhteinen tunnus on *"Me etsimme isänmaata"*.

Itäisen Suomen kirkkopäivää vietetään Imatran Urheilutalossa 7. kesäkuuta. Kaksikielisessä sanajumalanpalveluksessa saarnaa piispa **Voitto Huotari**. Ortodoksinen liturgia on Imatran or-

todoksisessa kirkossa. Juhlapuheen pitää Naisten Valmiusliiton puheenjohtaja **Riitta Uosukainen**.

Pohjoisen Suomen kirkkopäivää vietetään Tervahallissa Kemissä 3. elokuuta. Kaksikielisessä ekumeenisessä jumalanpalveluksessa saarnaa piispa **Samuel Salmi**. Juhlapuheen pitää ministeri **Hannes Manninen**.

Läntisen Suomen kirkkopäivää vietetään Pirkkahallissa Tampereella 10. elokuuta. Sanajumalanpalveluksessa

saarnaa piispa **Paavo Kortekangas**. Ruotsinkielinen messu on Tampereen Vanhassa kirkossa ja ortodoksinen liturgia Tampereen ortodoksisessa kirkossa. Juhlapuheen pitää Riitta Uosukainen.

Alueellisten kirkkopäivien koordinoituvastuu on Suomen Sotaveteraaniliitolta. Vastuullisena toimijana on liiton hengellisen toimikunnan varapuheenjohtaja, ro-

vasti Timo Kökkö.

Itsenäisyyspäivän kunniamerkit

Tasavallan presidentti myönsi itsenäisyyspäivänä ansioituneille suomalaisille kunniamerkkejä. Julkaisemme Vapaudenristin ritarikunnan kunniamerkin saaneiden nimet sekä muista ritarikunnista Sotaveteraaniliiton ehdotuksesta kunniamerkin saaneiden nimet.

Suomen Leijonan ja Suomen Valkoisen Ruusun Ritarikuntien kunniamerkki myönnettiin 466 sotaveteraanille tai sotaveteraanityössä ansioituneelle.

Pro Finlandia mitali myönnettiin kirjailija Heikki Turuselle. Hän on Juuan Sotaveteraanien kannattajajäsen. Suomen Sotaveteraaniliiton sosiaalishteeri Anni Grundströmille myönnettiin Suomen Leijonan ansioristi.

Suomen Sotaveteraaniliitto onnittelee kaikkia kunniamerkin saaneita.

Vapaudenristin ritarikunta

2. luokan Vapaudenristi

Pikkarainen, Leevi Henrik, sosiaalineuvos, Tampere
Pitkänen, Pekka Juhani, hallitusneuvos, Helsinki
Vuolento, Pertti Matti Juhani, eversti, Vantaa

3. luokan Vapaudenristi

Anaja, Åke Markus Mikael, ekonomi, Porvoo
Hurme, Vuokko Marjatta, puheenjohtaja, Paimio
Troupp, Laina Johanna, toimistopäällikkö, Helsinki
Tumanto, Kauko Oskar, työntoimittaja, Jyväskylä
Vuorisalo, Risto Juhani, kiinteistöhuoltopäällikkö, Lahti

4. luokan Vapaudenristi

Jokiranta, Oiva Olavi, tekniikko, Tampere
Lehtonen, Eero Reino, piirishteeri, Lahti
Vainio, Martta, eineskeittion emäntä, Iisalmi

Suomen Sotaveteraaniliiton ehdotuksesta myönnettiin 3. luokan Vapaudenristi Naisjärjestön puheenjohtaja Vuokko Hurmeelle ja 4. luokan Vapaudenristi piirishteeri Eero Lehtoselle.

Suomen Leijonan Pro Finlandia-mitali

Turunen, Heikki Anton, kirjailija, Joensuu

Suomen Leijonan ja Valkoisen ruusun ritarikunnat

SVR R 1

Rautoja, Veli Uljas teollisuusneuvos Espoo.

SL R 1

Ruuskanen – Sere, Irma Hellen ekonomi Espoo.

SVR R

Rossi, Pekka rovasti Lappeenranta.

SL R

Heikkinen, Einari Jaakko autoilija Hyrynsalmi,
Lahtonen, Jukka Kalevi autokoulunjohtaja Forssa, Laine, Voitto Armas toimitusjohtaja Salo, Leppänen, Yrjö Juhani opetusneuvos Hollola.

SVR ar

Simola, Jukka Pekka myyntipäällikkö Lahti,
Virolainen, Raija Tellervo luokanopettaja Imatra.

SL ar

Ahonen, Sulo Johannes markkoppäällikkö Jyväskylä mlk, Alakortes, Vilma Kaarina kirjanpitäjä Isojoki, Auerkari, Anna-Liisa maatilatalouden lehtori Taivassalo, Grundström, Anni Katri sosiaalishteeri Vantaa, Hemilä, Pekka Kalervo maanviljelijä Hauho, Huuskonen, Kalervo korjuutyöntoimittaja Hankasalmi, Jämsä,

Mauno Unto Sakarias metsätyönjohtaja Toholampi, Karikko, Veli Alvar Joonas maanviljelijä Petäjävesi, Keränen, Veikko Aatami maanviljelijä Tuusniemi, Kujala, Matti Samuli myyntipäällikkö Taipalsaari, Kullström, Leif Åke Vilhelm lantbrukare Liljendal, Lajunen, Aino Mirjam myyjä Joensuu, Maijala, Esko Ilmari työnjohtaja Haapajärvi, Nyström, Gösta Verner Geraldforetagare Liljendal, Pihlaja, Helmi Susanna emäntä Jalasjärvi, Pohjonen, Risto Kalevi työnjohtaja Pori, Simonen, Olavi sähköasentaja Kuusankoski, Soanjärvi, Aarne Johannes sähkötekniikko Jyväskylä mlk, Tammela, Pentti Kaarlo rakennustyönjohtaja Kauhava, Turunen, Aarre Toivo Petter asemapäällikkö Lappeenranta, Vaara, Osmo Veli osastopäällikkö Korpilahti, Viinikainen, Väinö Johannes maanviljelijä Jyväskylä, Äijö, Elias Eemil maanviljelijä Jalasjärvi.

SVR M 1 kr

Alamäki, Kauko kirjakauppias Toijala, Alho, Eeva Maria pankkitoimihenkilö Raahe, Forss, Gunnar Mauritz maskinmontör Dragsfjärd, Huuska, Lahja Vilhelmiina myyjä Jyväskylä, Junnonen, Tauno Ensio mittatyönjohtaja Lahti, Jäntti, Pauli Antero talousjohtaja Kuusankoski, Kauppinen, Yrjö Klaus piiripäällikkö Kuopio, Koivusa-

lo, Tuovi Marjatta perhepäivähoitaja Isojoki, Koskela, Unto Johannes tarkastaja Virolahti, Koskimäki, Samuel maanviljelijä Jalasjärvi, Kosila, Yrjö Ilmari vahtimestari Forssa, Kotisalo, Ilmari director cantus Lappeenranta, Kunelius, Toini Ellen toimistosihteeri Jyväskylä, Kungsbacka, Juhani Toivo Ilmari koulunjohtaja Jalasjärvi, Lapiolahti, Lauri maanviljelijä Jalasjärvi, Lehtimäki, Maila Tuulikki toimistonhoitaja Pori, Lehtonen, Aarre Armas vaihdemiesToijala, Leppilahti, Jaakko Vihtori maanviljelijä – Suntio Nurmo, Levola, Annikki Helena emäntä Nakkila, Linjama, Tauno Urpo director cantus Jyväskylä, Marttila, Matti Johannes maanviljelijä Punkalaidun, Toivo Kustaa fil.maisteri Lapua, Mäkinen, Arvo Valdemar maanviljelijä Loimaa, Nissilä, Kerttu Maija-Liisa luokanopettaja Raahe, Nurminen, Matti Pentti Einari näyttelijä Hämeenlinna Parttimaa, Heikki Leander maanviljelijä Haapajärvi, Pehkonen, Juho Tapani yli-rajavartija Lieksa, Peltola, Heimo Volmar maanviljelijä Isojoki, Perälä, Aulis Jaakko Olavi autovahinkotarkastaja Nurmo, Porevesi, Osmo Allan Valdemar autokorisustaja Iitti, Puputti, Yrjö työmies Ylöjärvi, Pusenius, Valto Voitto maanviljelijä Porvoo, Ruttila, Saara Maija Orvokki peruskoulunopettaja Porvoo, Ryyänänen, Vieno Annikki lasten ohjaaja Tuusniemi,

Saaranluoma, Liisa Meari Mirjam emäntä Karijoki, Lahti, Salomaa, Martti Johannes Valdemar osastopäällikkö Lahti, Talasma, Hannes Kaarlo Valdemar yksityisyrittäjä Luvia, Tamminen, Olga Elina verovalmistelijä Raahe, Teikari, Irma Kaarina pankkitoimihenkilö Isojoki, Tiainen, Elna Marjatta toimistosihteeri Espoo, Vaara, Seija Sinikka kotiäiti Korpilahti, Viitalähde, Martti Jaakko Johannes liikkeenharjoittaja Isojoki, Vikman, Väinö Alekski maanviljelijä Porvoo.

SVR M 1

Aallosvirta, Sulo maanviljelijä Juuka, Aavikko, Leevi Lasse seurakuntamestari Nousiainen, Aflecht, Eino Uljas tekniikko Varkaus, Ahonen, Helvi emäntä Nurmes, Alahö, Eero Aatos autonkuljettaja Jalasjärvi, Alanko, Vieno Verner maanviljelijä Laitila, Alastalo, Pentti Sakari turkistarhaaja Pyhäselkä, Ala-Uotila, Juho Fredrik kirvesmies Pori, Asikainen, Eero maanviljelijä Rääkkylä, Assinen, Toivo maanviljelijä Rääkkylä, Bell von Carl Andreas spratmästare Vanda, Bergström, Elvi Natalia lärare Sibbo, Collin, Märtha Marita fru Vanda, Eerola, Viljo Oskari maanviljelijä Pyhäselkä, Eriksson, Osvald Isak jordbrukare Kimito, Eskelinen, Vilho kirvesmies Nurmes, Fabricius, Anja Liisa rouva Pyhäselkä, Fält, Birger Jo-

hannes rakennusmestari Jyväskylä, Ginström, Kasper Vilhelm jordbrukare Kimito, Haaranen, Hilikka emäntä Polvijärvi, Haikola, Anna-Liisa farmaseutti Suomussalmi, Hallamäki, Irja Annikki luokanopettaja Porvoo, Halonen, Tellervo emäntä Pyhäselkä, Harinen, Eino Antero maanviljelijä Rääkkylä, Hasanen, Toini Esteri osastonhoitaja Hirvensalmi, Hassinen, Onni Johannes kirvesmies Ilomantsi, Haverinen, Martta Annikki rouva Nurmes, Heikkilä, Heimo Hjalmar maanviljelijä Porvoo, Heikkilä, Toivo Arthur maanviljelijä Laitila, Heikkinen, Eino autoilija Lappeenranta, Heikura, Lauri Tuomas maanviljelijä Nurmes, Heinonen, Lahja emäntä Tuupovaara, Heinonen, Veikko maanviljelijä Pyhäselkä, Heiskanen, Aili Aune emäntä Kiihtelysvaara, Hellsten, Onni Rikhard maanviljelijä Laitila, Hietaharju, Hilpi Kirsti Irmeli piirisihteeri Tuusula, Hietala, Väinö maanviljelijä Polvijärvi, Hilander, Kaarlo Edvard insinööri Varkaus, Hirsimäki, Jaakko Elmer työnjohtaja Seinäjoki, Hirvonen, Aake osastonhoitaja Nurmes, Hirvonen, Kauko maanviljelijä Pyhäselkä, Hirvonen, Unto Heikki maanviljelijä Rääkkylä, Hirvonen, Väinö Antero selluloosan keittäjä Timola, Holopainen, Helli laitospulainen Pyhäselkä, Honkanen, Aura Irene rouva Nurmes, Honkanen, Kerttu koulutyöntekijä Hirvensal-

mi, Honkanen, Lempi Siiri kauppias Lieksa, Honkanen, Toivo maanviljelijä Lieksa, Hurri, Martti Eemil maanviljelijä Hirvensalmi, Huupponen, Kaarin Gunilla siivooja Pieksänmaa, Hynninen, Aino Elina emäntä Pieksänmaa, Hynninen, Erkki Johannes maanviljelijä Pieksänmaa, Hyvönen, Osmo Juhana metsuri Pieksänmaa, Hyytinen, Olli Erkki Matias Antero pankinjohtaja Lehtimäki, Hämäläinen, Anna Elina postiaseman hoitaja Lieksa, Hämäläinen, Liisa Maija Julia emäntä Kiihtelysvaara, Hämäläinen, Veikko Johannes opettaja Tuupovaara, Härkönen, Benjamin maanviljelijä Nurmes, Härkönen, Lauri Ilmari konduktööri Hyvinkää, Härkönen, Reino Matti pienviljelijä Lieksa, Ikonen, Eelis maanviljelijä Nurmes, Ilmola, Pertti Lasse Aulis työpäällikkö Hyvinkää, Ilonen, Annikki Anna emäntä Rääkkylä, Ilvonen, Pentti maanviljelijä Rääkkylä, Immonen, Toivo Pietari maanviljelijä Nurmes, Immonen, Veikko Ilmari teknikko Varkaus, Imppu, Petti Juhani maanviljelijä Uusikaupunki, Inkinen, Arvi kirvesmies Liperi, Isotalo, Heimo Valdemar maanviljelijä Laitila, Jaakkola, Veikko Kullervo maanviljelijä Kodisjoki, Jaatinen, Eino Eemil maanviljelijä Liperi, Jalonen, Viljo Johannes maanviljelijä Laitila, Jehkinen, Veera emäntä Nurmes, Johansson, Toivo Evert leipurimestari Nurmes, Jokinen, Eino Alfred maanviljelijä Loppi, Jormanainen, Tyyne emäntä Tuupovaara, Julku, Erkki Matti Johannes kelloseppä Varkaus, Junkkari, Edith Elina opettaja Tuusniemi, Järvinen, Reino Ensio teräsasentaja Varkaus, Kaasalainen, Lauri liikeapulainen Laitila, Kainulainen, Vilho Eelis työmies Nurmes, Eero Johannes maanviljelijä Rääkkylä, Kallio, Martti Matias työnjohtaja Lieksa, Kalmari, Vilho Iisakki talonmies Jalasjärvi, Kamppuri, Pekka maanviljelijä Rääkkylä, Kananen, Antti yövärtijä Nurmes, Kangas, Toini Hilma Annikki karjakko Pyhäselkä, Kankkunen, Sulo Antero maanviljelijä Rääkkylä, Kapanen, Helvi emäntä Rääkkylä, Karppinen, Arvi Einari eläkeläinen Lieksa, Karttunen, Aune Maria kalastajan vaimo Rääkkylä, Kaskinen, Asser Aleksander maanviljelijä Nousiainen, Kastinen,

Väinö talousneuvos Pyhäselkä, Kaunismaa, Hannes maanviljelijä Turku, Kauppinen, Seppo Juhani postimies Ikaalinen, Kauppinen, Viljo Einari junamies Tohmajärvi, Kejonen, Arthur työnjohtaja Nurmes, Kemppainen, Erkki Ananias postinjakaja Karstula, Keronen, Viljo Allan myymälänhoitaja Lieksa, Kettunen, Antti taksiautoilija Rääkkylä, Kettunen, Helvi Kaarina emäntä Lieksa, Kiiskinen, Aune rouva Nurmes, Kiiskinen, Eino Taavetti maanviljelijä Lieksa, Koistinen, Hannes maanviljelijä Nurmes, Koistinen, Maila Hellin pankkitoimihenkilö Espoo, Koistinen, Salme Elisabeth ravintolanhoitaja Nurmes, Kolehmainen, Sylvi Mirjami emäntä Pyhäselkä, Komulainen, Ester Aliina emäntä Nurmes Koponen, Pentti Ilmari faktori Porvoo, Koponen, Yrjö Johannes rakennusmestari Varkaus, Korhonen, Antti Gunnar Kalevi maanviljelijä Liperi, Korhonen, Esteri maanviljelijä Liperi, Korkalainen, Helvi Linnea luokanopettaja Nurmes, Kortelainen, Kerttu Siiri emäntä Lieksa, Kortelainen, Urpo Einari lämmittäjä Nurmes, Kortesmäki, Paavo Vilhel postimies Nurmo, Koskinen, Erkki Jalmari vahtimestari Karinainen, Kostian, Vieno Esteri emäntä Lieksa, Kotivuori, Alma Annikki perheenäiti Nurmes, Kovanen, Niilo Hiskias insinööri Hyvinkää, Kuittinen, Heimo Johannes maanviljelijä Juuka, Kuittinen, Jouko Antero maanviljelijä Nurmes, Kuitinen, Maila rouva Nurmes, Kuittinen, Oiva Ensio maanviljelijä Nurmes, Kukkonen, Toivo maanviljelijä Polvijärvi, Kulmala, Kalle Henrik kersantti Jyväskylä, Kuokkanen, Heikki metsätyömies Nurmes, Väinö Johannes maanviljelijä Nurmes, Kuoppa-Aho, Tauno Alfred maanviljelijä Lehtimäki, Kurki, Ilma Riitta liikeapulainen Rääkkylä, Kylmänen, Osmo Antero autonkuljettaja Nurmes, Kylä-Heiko, Pentti Juhani maanviljelijä Laitila, Kähönen, Reino maanviljelijä Rääkkylä, Kärkkäinen, Elvi emäntä Lieksa, Kärkkäinen, Maire emäntä Lieksa, Kärkkäinen, Tauno Ilmari maanviljelijä Nurmes, Könönen, Liisa Marjatta postinhoitaja Kiihtelysvaara, Laakkonen, Yrjö maanviljelijä Pyhäselkä, Laaksonen, Aarno Johannes autonkul-

jettaja Lappeenranta, Laamanen, Jaakko Johannes maanviljelijä Mikkeli, Laamanen, Otto Erkki autoilija Lieksa, Laasonen, Martti maanviljelijä Rääkkylä, Laatikainen, Anastasia rouva Nurmes, Lahtinen, Martti Viliam maanviljelijä Loppi, Laihonen, Heikki Alarik koneteknikko Turku, Laine, Tarmo Voitto maanviljelijä Nousiainen, Laitinen, Sally Elina eläkeläinen Lieksa, Laitinen, Taisto maanviljelijä Pyhäselkä, Lamberg, Eino maanviljelijä Rääkkylä, Lampen, Matti Kalevi maanviljelijä Lieksa, Lappalainen, Heikki kirvesmies Rääkkylä, Lappalainen, Kauko Uolevi rautatieläinen Kiihtelysvaara, Larikka, Arssi kouluttaja Espoo, Latvala, Vilho Lauri Johannes maanviljelijä Kuru, Laukkanen, Eino Johannes maanviljelijä Pieksänmaa, Laukkanen, Mauno Johannes eläkeläinen Rääkkylä, Lauronen, Vieno Maria emäntä Tuupovaara, Lehiäinen, Vieno Sirkka emäntä Lieksa, Lehtinen, Kaarlo Kalevi sahateknikko Joutseno, Lehtonen, Sulo Aleks maanviljelijä Askainen, Leinonen, Aarne Yrjö maanviljelijä Pyhäselkä, Leinonen, Leo Fridolf autonkuljettaja Pieksänmaa, Leppänen, Toivo Antero kauppias Tuupovaara, Liljeblad, Rolf Raymond ylikonemestari Kuusankoski, Lindroos, Kurt Vilhelm ingenjör Helsingfors, Lipponen, Heino Henrikki maanviljelijä Nurmes, Lipponen, Juho Vilho maanviljelijä Nurmes, Lipponen, Matti kuljetuspäällikkö Nurmes, Liukkonen, Elvi Emilia emäntä Hirvensalmi, Liukkonen, Uuno maanviljelijä Hirvensalmi, Lonkainen, Aune emäntä Lieksa, Lukkarinen, Veikko Jalmari maanviljelijä Nurmes, Luukkonen, Aulis Emil myyntipäällikkö Mikkeli, Makkonen, Maire Annikki emäntä Pyhäselkä, Malmström, Margit Ingeborg kon-
torist Vanda, Mannonen Kalevi Ensio käyttöpäällikkö Espoo, Mantila, Toivo Sakarias (Sakari) maanviljelijä Jalasjärvi, Martikainen, Aarne kirvesmies Nurmes, Martikainen, Aarne Olavi maanviljelijä Polvijärvi, Martikainen, Aira emäntä Pyhäselkä, Martikainen, Aulis Olavi metsäteknikko Nurmes, Martikainen, Kaarina emäntä Pyhäselkä, Martikainen, Kaino Olavi kauppateknikko Lieksa, Martikainen, Toivo An-

tero teknikko Nurmes, Martikainen, Veera emäntä Polvijärvi, Martikainen, Viljo Ensio maanviljelijä Nurmes, Masalin, Ruut Anna-Rea sairaanhoitaja Nurmes, Mattinen, Lahja emäntä Polvijärvi, Mattsson, Lauri urakoitsija Rääkkylä, Meriläinen, Onni Eemeli maanviljelijä Nurmes, Meriläinen, Reino Vilho laitosmies Lieksa, Mertanen, Otto maanviljelijä Polvijärvi, Mertanen, Toini Irene emäntä Polvijärvi, Metsola, Veijo Herman vaatturi Porvoo, Mietala, Hilikka koulun emäntä Lieksa, Miettinen, Niina emäntä Tuupovaara, Mikola, Lyyli Helena ompelija Laitila, Mononen, Helli emäntä Pyhäselkä, Mononen, Helvi Johanna emäntä Tuupovaara, Montin, Sami maanviljelijä Haapajärvi, Multanen, Veikko Juhana metsuri Rääkkylä, Mustonen, Juho August maanviljelijä Lieksa, Mutanen, Eino maanviljelijä Polvijärvi, Myllymäki, Eero maanviljelijä Kuru, Myyry, Helli Elina eläkeläinen Lieksa, Mäkelä, Martti Kaarlo maanviljelijä Kodisjoki, Mäkelä, Toivo Kalevi autonasentaja Hyvinkää, Mäkilä, Yrjö Eelis maanviljelijä Kodisjoki, Mäntykoski, Aune Katariina emäntä Jalasjärvi, Mökkönen, Mikko Lennart maanviljelijä Pieksänmaa, Nevalainen, Aarne Olavi maanviljelijä Lieksa, Nevalainen, Aune Kyllikki emäntä Nurmes, Nevalainen, Eino Olli luokanopettaja Nurmes, Nevalainen, Hannes työnjohtaja Lieksa, Nevalainen, Kauko maanviljelijä Polvijärvi, Nevalainen, Mauri Osmo raudoittaja Nurmes, Nevalainen, Mauri Veli työmies Nurmes, Nevalainen, Otto Felix autoilija Lieksa, Niemelä, Anna-Liisa postinhoitaja Hirvensalmi, Nieminen, Hilikka Tellervo myymälän esimies Nurmes, Nieminen, Olga Oili osastonhoitaja Lieksa, Nikkanen, Irja Orvokki apuhoitaja Nurmes, Nikkinen, Erkki Ilmari neutralisoija Varkaus, Nortamo, Pentti Niilo kirjoittaja Pyhäselkä, Nuutinen, Veli Antti Johannes autoilija Liperi, Nykänen, Aarne Johannes maanviljelijä Pieksänmaa, Nykänen, Annikki Mirja ompelija Rääkkylä, Nykänen, Erkki maanviljelijä Pieksänmaa, Nykänen, Pirkko emäntä Pyhäselkä, Nykänen, Sulo maanviljelijä Pyhäselkä, Nykänen, Toivo Sakari kirvesmies Pieksänmaa,

Oinonen, (Sauli) Saul kaivosrakennusmies Polvijärvi, Oinonen, Maire Annikki emäntä Polvijärvi, Oinonen, Sakari maanviljelijä Lieksa, Oinonen, Vieno eläkeläinen Lieksa, Oinonen, Viljo maanviljelijä Lieksa, Okkonen, Pentti Ilmari peruskoulun opettaja Kangasala, Olli, Urho Matti autoilija Nosiainen, Paananen, Heikki maanviljelijä Viitasaari, Paimen, Olavi maanviljelijä Lehtimäki, Pakarinen, Pekka maanviljelijä Rääkkylä, Palmunen, Veli Polykarpus maanviljelijä Nosiainen, Parkkinen, Valter maanviljelijä Nurmes, Parkkinen, Vihtori etumies Nurmes, Partanen, Paavo Vilho opettaja Keminmaa, Pasanen, Anna Helena rouva Nurmes, Pekkala, Oiva maanviljelijä Loppi, Pelkonen, Kauko maanviljelijä Nurmes, Peltokangas, Johannes maanviljelijä Lehtimäki, Peltola, Lempi Annikki emäntä Nurmes, Peltoranta, Rauni Lydia emäntä Nousiainen, Pennanen, Pauli Eemeli maalari Nurmes, Perkinöniemi, Pentti Eerikki maanviljelijä Ikaalinen, Perkkiö, Onni Elias maanviljelijä Lehtimäki, Perämäki, Paavo Salomon maanviljelijä Jalasjärvi, Pesonen, Saimi Katri Leena emäntä Tuupovaara, Piipponen, Viljo Hannes maanviljelijä Kiihtelysvaara, Piira, Eino Emmanuel maanviljelijä Hirvensalmi, Piirainen, Erkki Eelis turkistarhaaja Nurmes, Piirainen, Felix Vihtori maanviljelijä Nurmes, Piironen, Armas Samuli maanviljelijä Ilomantsi, Piironen, Sirkka Mirjam emäntä Nurmes, Piironen, Tuomo Johannes rakennusinsinööri Helsinki, Pilpola, Pentti Emil maanviljelijä Nousiainen, Pippuri, Onni Armas maanviljelijä Rääkkylä, Pippuri, Verner Juho Kullervo maanviljelijä Rääkkylä, Pirinen, Toivo tilallinen Nurmes, Pitkonen, Pentti maanviljelijä Rääkkylä, Pitkänen, Otto Erkki työnjohtaja Nurmes, Puhakka, Erkki maanviljelijä Pyhäselkä, Pulkkinen, Pauli Vilhelm maanviljelijä Nurmes, Puukko, Aili Tuulikki rouva Hirvensalmi, Puumala, Tuomo Johannes maanviljelijä Lehtimäki, Puumalainen, Kirsti Loviisa emäntä Lieksa, Puustinen, Elma Inkeri emäntä Tuupovaara, Puustinen, Hanna Ester kanslisti Pyhäselkä, Puustinen, Mikko Johannes maanviljelijä Pyhäselkä, Puustinen, Vilho Olavi

maanviljelijä Pyhäselkä, Pystykoski, Lenni Anselm toimitusjohtaja Jalasjärvi, Pyykkö, Erkki Stefanus maanviljelijä Nurmes, Pyykkö, Nestor Alarik maanviljelijä Nurmes, Pyykkönen, Kalle Iivari maanviljelijä Suomussalmi, Pyykkönen, Maila Marjetta emäntä Nurmes, Pääkkönen, Heino Johannes maanviljelijä Nurmes, Pääkkönen, Martti Olavi maanviljelijä Nurmes, Raassina, Veikko Olavi losinkuljettaja Kiihtelysvaara, Raatikainen, Johannes maanviljelijä Hirvensalmi, Raesma, Ilpo Harald teknikko Loppi, Rantakangas, Viljam autoilija Lehtimäki, Rantala, Pentti Viljam maanviljelijä Vihanti, Rantonen, Niilo Henrik laitosmies Nurmes, Ratilainen, Leo maanviljelijä Rääkkylä, Raula, Eino Johannes laitosmies Kodisjoki, Rautiainen, Kyösti Joel maanviljelijä Nurmes, Rautiainen, Tyyne Kyllikki rouva Nurmes, Rautiainen, Yrjö Albert konduktööri Nurmes, Reijonen, Toimi Ensio maanviljelijä Liperi, Riiheläinen, Urpo Esko Antero maanviljelijä Porvoo, Rinne, Niilo Matias vihannesviljelijä Laitila, Rintala, Eero Aleksanteri diplomi-insinööri Lapua, Risu, Sulo Pentti ra-

kennusmestari Turku, Rossinen, Sirkka Liisa eläkeläinen Lieksa, Rosti, Pekka maanviljelijä Rääkkylä, Ruhanen, Matti maanviljelijä Hirvensalmi, Ruottinen, Alpo Teuvo autonkuljettaja Nurmes, Ruuhiala, Ulla Maija apteekkari Tuupovaara, Ryyänen, Erkki muurari Lieksa, Räisänen, Lauri Johannes maanviljelijä Pieksämäki, Räsänen, Vieno emäntä Polvijärvi, Rätty, Pauli Daniel linja-autonkuljettaja Pyhäselkä, Röning, Tyyne Eliisa Mirjam emäntä Tuupovaara, Saalpo, Teijo Uolevi metsänhoitaja Karinainen, Saari, Jouko Armas kirvesmies Laitila, Saarinen, Eino Johannes maanviljelijä Jalasjärvi, Saarinen, Elle Maria Susanna emäntä Jalasjärvi, Saastamoinen, Kauko Mikael työttömyyskassan johtaja Jyväskylä mlk, Salmela, Yrjö Artturi konduktööri Porvoo, Salo, Väinö Valtteri maanviljelijä Kodisjoki, Sandberg, Olavi Oskari asennustarkastaja Pori, Sarkkinen, Martta Esteri ompelija Rääkkylä, Sato-Ettala, Reino Nestor maanviljelijä Kodisjoki, Savanainen, Tauno autoilija Polvijärvi, Savela, Eino Edvard autoilija Lehtimäki, Savimäki, Frans Emil maanvil-

jelijä Haapajärvi, Savolainen, Väinö Ilmari maanviljelijä Varkaus, Seppänen, Arne Viljo maanviljelijä Nurmes, Sihvo, Vilho maanviljelijä Nousiainen, Sihvonen, Hilikka Liisa myyjä Porvoo, Sihvonen, Väinö työnjohtaja Nurmes, Siira, Esko maanviljelijä Nurmes, Siira, Heikki Edvard maanviljelijä Nurmes, Siitonen, Arne Veikko maanviljelijä Porvoo, Siitonen, Aili Inkeri emäntä Tuupovaara, Sikanen, Viljo Olavi maanviljelijä Pieksänmaa, Simonen Tauno maanviljelijä Pyhäselkä, Simonen, Vieno Annikki emäntä Pyhäselkä, Sippel, Sigward Waldemar lektor Helsingborg, Smura, Viktor maanviljelijä Nurmes, Stranden, Sakari maanviljelijä Pyhäselkä, Sulo, Viktor Ossian veneenveistäjä Velkua, Suomalainen, Pekka Johannes maanviljelijä Lehtimäki, Susi, Reino Johannes maanviljelijä Loppi, Sutinen, Liisa emäntä Polvijärvi, Suvilampi, Onni Olavi levikintarkastaja Haukijärvi, Svård, Paavo Juha koneteknikko Varkaus, Säkkinen, Leo Ahti maanviljelijä Nurmes, Taavitsainen, Kalle William postinkantaja Pieksänmaa, Taipale, Vilho Juhani maanviljelijä Lehtimäki, Taival-

mäki, Kerttu Maria emäntä Jalasjärvi, Tanskanen, Arttu Kalevi puhelinasentaja Polvijärvi, Tanskanen, Einari kauppias Polvijärvi, Tanskanen, Toivo kauppias Polvijärvi, Tanskanen, Vieno emäntä Polvijärvi, Teittinen, Aaro maanviljelijä Pieksänmaa, Tikkanen, Pekka Ilmari maanviljelijä Pyhäselkä, Timonen, Jenny Emilia emäntä Nurmes, Tirronen, Heimo Sakari myymälän esimies Varkaus, Toikka, Arvi rakennusmies Hyvinkää, Toivonen, Ida Maria postimyyjä Nurmes, Toivonen, Toivo Albert koneasentaja Nurmes, Tolvanen, Hilja Alina emäntä Rääkkylä, Tolvanen, Oiva Olavi metsätyömies Nurmes, Tornainen, Onni Jaako maanviljelijä Hirvensalmi, Toro, Viljo Kaarle diplomauppias Espoo, Torvinen, Erkki Veikko Juhani maanviljelijä Nurmes, Torvinen, Olavi Henrikki kirvesmies Nurmes, Tuohino, Erkki maanviljelijä Nurmes, Tupamäki, Kauko Kalervo maanviljelijä Petäjävesi, Turunen, Aune Marjatta emäntä Nurmes, Turunen, Lea eläkeläinen Lieksa, Turunen, Martti lihamestari Polvijärvi, Turunen, Matti maanviljelijä Rääkkylä, Tuukkanen, Toi-

vo koneenkorjaaja Hirvensalmi, Tuuna, Irja Sofia emäntä Laitila, Ullgren, Leo Ensio vanhempi konstaapeli Nurmes, Utraiainen, Arvo Edvard maanviljelijä Pieksänmaa, Valkeapää, Saara rouva Rääkkylä, Valtonen, Viljo Petter alikersantti Lahti, Varris, Erkki maanviljelijä Liperi, Wesslin, Kalevi Ensio työnjohtaja Pieksänmaa, Vesterinen, Liisa kodinhoitaja Lieksa, Viitakoski, Klaus Kallervo kuljetuspäällikkö Pori, Viitalähde, Armi Kyllikki kirjanpitäjä Isojoki, Vornanen, Aino Rauha emäntä Tuupovaara, Vottonen, Einari lämmittäjä Lieksa, Vuorinen, Reino Johannes työnjohtaja Laitila, Yli-Karhula, Otto Werner maanviljelijä Loppi, Åkerman, Nils Werner transportchef Vanda.

SVR M

Hakala, Erkki Malakias maanviljelijä Seinäjoki, Karjalainen, Viljo Ensio osastonhoitaja Juuka.

Haapajärvellä juhlittiin 90-vuotiaita veteraaneja

Vuonna 1914 ja sitä ennen syntyneet Haapajärvellä asuvat 16 ve-

teraania saivat yhteisen syntymäpäiväjuhlan. Heistä vain neljä joutui sairauden vuok-

si jäämään pois Karjalahden Palvelukeskuksen ja Haapajärven Sotaveteraanit ry:n

järjestämästä juhlasta. Veteraaneista vanhin on täyttänyt 93 vuotta ja kuluneen vuoden aikana saavuttaa 90 ikävuotta kymmenen miestä.

Miehistä puolet eli kahdeksan osallistui talvisodassa Tolvajärven kunniakkaisiin taisteluihin Haapajärveltä ja sen naapurikunnista kootun PPP 7 riveissä ja jatkosodan aloitti viisi miestä 3/KTR 4:ssä. Juhlapäivänä 15.11.04 syntymäpäiväänsä viettänyt Teodor Ahnger palveli rautatieläisenä sotatoimialueella.

Vasta henkisen maanpuolustuksen kurssille osallistunut Haapajärven kirkkoherra Kari Tiirola selaili juhlassa aikakirjaa ja totesi vuoden 1914 olleen Suomessa ja Euroopassa kylmää aikaa. Esimerkiksi Suomen venäläistämisohjelma saatettiin silloin tiedoksi. Seurauksena syntyi Suomessa jääkäriliike.

- Teidän sukupolvenne on tehnyt suurtyön, kun ette antaneet periksi. Olemme suuressa velassa veteraanisuku-

polvelle. Nyt on meidän vuoromme puolustaa tätä maata ja hoitaa teidän jättämää perintöä. Historiassa on paljon asioita joita me ihmiset pystymme tekemään. On kuitenkin syytä muistaa, mistä kaikki hyvä tulee. ”Turhaa on työmme, jos Herra ei meitä auta”. Sodan aikana rukoiltiin varjelusta ja Herra auttoi, Tiirola totesi.

Pirteät 90-vuotiaat järjestettiin palvelukeskuksen kahvitarjoilun jälkeen valokuvattavaksi ennen ohjelmaa, jossa kirkkoherran puheen lisäksi esiintyi sotaveteraanien Tammenlehväkuoro, johtajanaan Anja Tiitto. Juhlan juontajana toimi kuoron puheenjohtaja Juha Eronen. Syntymäpäivälahjaksi kaikki saivat kirkkoherransa kookaman, vasta julkaistun ”Kristuksen kirkastumisen kirkon” eli kotikirkkonsa historiakirjan.

PASI JAAKONAHO

Kuvassa edessä vasemmalta 90 vuotiaat Matti Mehtälä, Teodor Ahnger, Väinö ja Laina Siltaniemi, toinen rivi Yrjö Leipälä 90, Aukusti Kukonlehto 92, Oskari Korsu 90, Sauli Kinnarinen 90, Toivo Sirén 91 ja takana Matti Isoherranen 90, Tauno Mattila 93, Juho Pietikäinen 91 ja Eino Kärppä 90.

Onnittelemme

Pentti Iisalo 85 vuotta

Mannerheim-ristin ritari, piirimetsänhoitaja Keijo Pentti Iisalo täyttää 85 vuotta 8. päivänä helmikuuta Lahdessa. Hän on syntynyt Toijalassa, viettänyt lapsuutensa Kuopiossa, valmistunut ylioppilaaksi Tampereen lyseosta 1940 ja valmistunut metsänhoitajaksi 1947.

Maanpuolustajaksi Pentti Iisalo kasvoi Kuopion suojeluskunnassa 1931–38 ja johdatti ryhmänjohtajana suojeluskuntaryhmäänsä Tampereella 1938–40. Sieltä hän siirtyi taistelulähetiksi Osasto Heinosen Virolahdelle ja Kiuskerinsaarelle.

Jatkosodassa vänrikki Pentti Iisalo taisteli Jalkaväkirykmentti 2:ssa ensin joukkueenjohtajana, sitten

pataljoonan lähettiupseerina ja komppanianpäällikkönä. Hänen sotatiensä vei Tiurin tieltä Syvärille, kuten hänen kirjoittamansa ja vuonna 1999 julkaisemansa muistelmateoksen nimikin kertoo.

Mannerheim-ristin ritari Pentti Iisalo nimitettiin ensimmäisten joukossa 1.10.1941, jolloin hänen ritinumerokseen tuli 16. Hän kuului niiden ritarien joukkoon, jotka presidentti Risto Ryti mainitsi 7.10.1941 pyytäneen Marsalkkaamme kantaan itse perustamansa ritarikunnan kunniamerkkejä.

Ritariksi nimitysperusteissa vänrikki Pentti Iisalon kerrottiin Tiurin sillan eteläpuolella 17.8.1941 erittäin vaikeissa olosuhteissa valanneen vihollisen selustaan koukanneena pst-tykin ja tu-

tustuttuaan siihen tukkineen venäläisten perääntymistien ampumalla sillalle, minkä yli vihollinen yritti päästä saarroksista.

Soturiksi kasvamiselle Pentti Iisalo antaa kunnian Kuopion suojeluskunnan korkeatasoiselle hengelle, mikä nosti myös koko hänen perheensä, kolme veljeään ja kaksi siskoaan tehokkaiden maanpuolustajien joukkoon. Heistä peräti kolmelle esitettiin nimitystä Mannerheim-ristin ritari. Kaksi niistä toteutui.

Kapteeni Pentti Iisalo kuuluu lisäksi kymmenen ritarivänrikin kunniakkaaseen joukkoon sen pisimmälle eläneenä jäsenenä. Hän itse on laskenut olleensa viimeisenä heistä yksin jo lähes 25 vuotta. Se on todellinen saavutus,

kun muistaa hänen vaikean haavoittumisensa ja parikymmenvuotisen sairastelunsa sodan jälkeen.

Hänen erinomainen muistinsa tuo entisten työkavereiden samoin kuin aseveljien nimet yli Suomen kirkkaina hänen muisteloihinsa. Hänet tunnetaan niin Suomen Metsänhoitajaliitossa kuin Teollisuuden metsänhoitajissa, Sotainvalidien Veljesliiton Mikkelin ja Lahden osastoissa sekä Lahden Sotaveteraanipirin kunniasotaveteraanina ja Keski-Lahden sotaveteraanien kunniajäsenenä.

Mannerheim-ristin ritarien säätiössä Pentti Iisalo on toiminut vuodesta 1965. Jalkaväenkenraali Adolf Ehrnroothin jälkeen hänet valittiin valtuuskunnan puheenjohtajaksi 2002. Hän on

uljaasti seurannut kunnioittamansa kenraalin jalanjalkia kantaen Suomen Marsalkan muistoa mukanaan julkisissa esiintymisissään. ”Suomi on hyvä maa ja sen ainoa puolustaja on Suomen kansa”.

KARI NORKOLA

Heikki Lirberg 85 vuotta

Kirurgisten sairauksien erikoislääkäri Heikki Lirberg (entinen Liiri) täytti 85 vuotta 26. marraskuuta Fagerstasissa Ruotsissa. Hän on syntynyt Savonlinnassa.

Heikki aloitti maanpuolustustyön 1930-luvulla Savonlinnan suojeluskunnassa. Hän osallistui viime sotiin, pisimmän aikaa jatkosodassa lääkärinä ensin Sotasairaala 19:ssä, vuoden 1943 alusta patteriston lääkärinä KTR 15:ssä sekä sittemmin pataljoonan lääkärinä I/JR 7:ssä ja III/JR 57:ssä.

Hänet kotiutettiin marraskuussa 1944.

Sodan katkomat opinnot johtivat lääketieteen lisensiaatin tutkintoon Helsingissä 1947. Muutettuaan pysyvästi Ruotsiin 1950 hän aloitti lääkärityön Haaparannan sairaalassa, toimi jonkin aikaa muuallakin Ruotsissa sekä työskenteli 1969–85 Fagerstan sairaalassa kirurgisen osaston ylilääkärinä ja sairaalan johtavana lääkärinä.

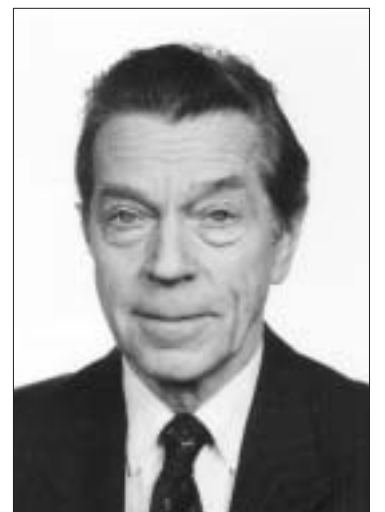
Yhteinen joukko-osastotusta vuodelta 1944 johti meidät

2003 yhteiselle perinneretkelle itä-Kannakselle. Kertoessaan matkakumppaneille jsp-lääkärin työstä Heikki luonnehti itsensä ”jalkaväen lääkäriksi”. Piirteitä, jotka yhdistetään tuohon tehtävään, on hänessä yhä: hän on aseveljeä auttamaan altis ja rohkaiseva luotamuslääkäri, jolla on leppoisa suhtautumistapa.

Eläkkeelle jäädessään Heikki intoutui sotaveteraanityöhön. Vuodesta 1985 hän on Fagerstan suomalaisten sotaveteraanien toimielias puheen-

johtaja. Monia vuosia hän on kuulunut Ruotsin sotaveteraanipiirin hallitukseen ja on toista vuotta sen varapuheenjohtaja. Lisäksi hän on Sotaveteraaniliiton valtuuston jäsen. Iän karttuminen ei ole vähentänyt hänen kiinnostustaan yhteisiin asioihin eikä tahtoa pitää yhteyttä aseveljiin Ruotsissa ja Suomessa sekä auttaa heitä.

SIMO KÄRÄVÄ

Juho Seppälä 80 vuotta

Juho (Jussi) Seppälä on tehnyt pitkän ja ansiokkaan päivätyön sotaveteraanijärjestössä. Hän on toiminut mm. Ylivieskan Sotaveteraanit ry:n hallituksen jäsenenä vuodesta 1967 alkaen, josta ajasta varapuheenjohtajana vuosina 1988–1995. Hänen työpanoksensa on ollut merkittävä yhdistyksen toiminnassa. Siirtyttyään vuoden 1990 alussa Keski-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtajaksi, siirsi hän piirin toiminnot atk-aikaan. Työ vaati

lukemattomia työtunteja. Samaa aikaan hän organisoivat piirin alueella iltahuutokeräyksen veteraaniveljien auttamiseksi.

Juho Seppälä valittiin vuoden 1995 syyskokouksessa piirin puheenjohtajaksi, jossa tehtävässä hän toimi vuoden 1998 loppuun saakka. Yhteistyökykyisenä henkilönä hän auttoi merkittävästi veteraanijärjestöjen yhteistyön kehittymistä, ja loi hyviä suhteita eri yhteistyötahojen kanssa. Suomen Sotavete-

raaniliiton hallituksessa hän oli vuosina 1997–98, toimien aktiivisesti ikääntyvien veteraanien elinolojen parantamiseksi.

Hän on tehnyt elämäntyönsä Valtionrautateiden palveluksessa, josta jäi eläkkeelle 1986, toimien viimeksi Ylivieskan liikennealueen päällikkönä. Työnsä ohella hän on suorittanut lukuisia erilaisia kursseja, mm. väestönsuojelun ja työsuojelun alalla ja hoitanut kunnallisia luottamustehtäviä.

Sotaan Juho Seppälä osallistui KTR 2 riveissä Syvärin eteläpuolella, toimien patterin laskijana. Hänelle on myönnetty mm. SL R, ja Sotaveteraaniliiton Kultainen Ansioristi, eri maanpuolustusjärjestöjen ansiomerkkejä, sekä Valtion Virka-ansiomerkki. Sotilasarvoltaan hän on ylikersantti.

SEPPO YLI-NORPPA

Kuolleita

Osmo Laakso 1916–2004

Mannerheim-ristin ritari numero 61, varatuomari, majuri Osmo Tappio Laakso kuoli 10. marraskuuta 88 vuoden ikäisenä Hämeenlinnassa, jossa hän oli syntynyt 11.5.1916, käynyt koulunsa ja alkanut maanpuolustusuransa suojeluskunnassa 1931. Talvisodassa hän toimi tulenjohtajana ja patteriupseerina Karjalankannaksella.

Vapaudenristin 2. luokan Mannerheim-ristin ritariksi nimittämisestä 9.10.1941 tehty esitys kertoo muun muassa, miten luutnantti Laakso Palalahden taistelussa 19.7.1941 tykistön tulenjohtajana jalkaväkikärjen mukana liikkeessään huomasi

selustaan väijymään jääneet viholliset ja poisti uhkaavan vaaran muutaman lähimiehensä kanssa. Taistelun jäljiltä laskettiin kentällä olevan satakunta kaatunutta vihollista.

Säntämän kannaksella 5.8.1941 Laakso haavoittui ensimmäisen kerran saaden päähänsä kaksi luotia vihollisen tekemässä väijytyksessä. Silti hän pystyi pitämään puoliaan, lopuksi vain pistoolilla, kunnes vääpeli Taatolan tulenjohtue ehti paikalle ja löysi hänet tajuttomana. Kentälle jäi noin 80 vihollista. Sittemmin Laakso haavoittui vielä kahdesti.

Laakson oma-aloitteisuus johti myös vihollisen aseisiin tunkeutumiseen. Syvärillä

hän 4.10.1941 kävi muutaman miehensä kanssa tuhoamassa asemansa vastapäätä sijainneen kiusallisen suorasuuntaustykin.

Osmo Laakso ylennettiin 1942 kapteeniksi sekä määrättiin patterin päälliköksi ja patteristoupseeriksi Er.Rask.Psto 24:ään. Tässä tehtävässä hän muun muassa johti kesällä vastahyökkäyksiä Tuulosjoella yli tulleen vihollisen lyömiseksi

Laakso nimitettiin Mannerheim-ristin ritariksi 19.5.1942. Vuonna 1944 hänet määrättiin patteriston komentajaksi. Ylennyksen majuriksi hän sai itsenäisyyspäivänä 1954.

Laakso suoritti ylemmän oikeustutkinnon 1947 ja sai

varatuomarin arvon 1950. Työskenneltyään pari vuotta teollisuuslaitoksen sosiaalipäällikkönä hän toimi Hämeen lääninhallituksen virkamiehenä 1947–48, Hämeenlinnan kaupunginviskaalina 1949–58, raastuvanoikeuden oikeusneuvosmiehenä 1959–75 ja pormestarina 1976–79 sekä Hämeenlinnan sota-oikeuden puheenjohtajana 1952–57. Hän oli 1950-luvulla kaupunginvaltuuston ja -hallituksen jäsen. Seurakunnan kirkkovaltuustoon hän kuului 1952–61 ja oli kirkkohallintokunnan puheenjohtaja 1961–64. Hän toimi Kanta-Hämeen Säästöpankin luottamustehtävissä vuosikymmeniä, viimeksi hallituksen puheenjohtajana

1980–83. Hän kuului kotitie-noonsa maanpuolustus- ja veteraaniyhteisöihin, mm. Hämeenlinnan–Vanajan Sotaveteraaneihin.

Mannerheim-ristin ritarien säätiön valtuuskunnan jäsen Osmo Laakso oli vuodesta 1954 ja varapuheenjohtaja vuodesta 1988. Hänen kynästään lähtivät ritarisäätiön säännöt. Ne velvoittavat säätiön toiminnan jatkamiseen myös sen jälkeen, kun viimeinen ritari on siirtynyt ajasta ikuisuuteen. Yhdeksän ritaria jäi kiitollisina muistamaan arvostamaansa ritari-veljeä sekä kunnioittamaan hänen sodan ja rauhan aikana tekemäänsä elämäntyötä.

KARI NORKOLA

Risto Tuominen 1923–2004

Satakunnan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Risto Herman Tuominen kuoli 81-vuotiaana Porissa 21. marraskuuta 2004. Vaikea sairaus lannisti 13. heinäkuuta 1923 Ulvilassa syntyneen kunnioitetun ja arvostetun veteraanin. Risto Tuominen oli oiva esimerkki suomalaisesta sista ja sitkeydestä.

Satakunnan sotaveteraaneilla on aina ollut jäsenistön lujaa luottamusta nauttineita puheenjohtajia. Yksi parhaista, aktiivisimmista oli Risto Tuominen, joka vuosien saatossa Porin Sotaveteraanien ja Satakunnan Sotaveteraanipiirin puheenjohtajana kasvatti jatkuvasti luottamuksen ja arvostuksen astetta. Hänen pyyteetön ja uhrautuva toimintansa poisti ennen muuta käsityksen, että puheenjohta-

ja on vain keulakuva. Hän oli arkielämän etulinjan taistelija. Hän oli suosittu ja arvostettu puhuja yhdistysten vuosijuhlissa, sankarihaudoilla, asevelvollisten kutsunnoissa, Satakunnan Sotaveteraanikuoron tilaisuuksissa, laulaja ja kuoron varapuheenjohtaja.

Risto Tuominen osallistui talvisotaan vapaaehtoisena vartiomiehenä Porissa. Jatkosodassa hän palveli I luokan radiosähköttäjänä Viestipataljoona 11:ssä Itä-Karjalassa. Ansioista hänelle myönnettiin VR4, SVR R, SLR ja SL Ar. Tänä syksynä Risto Tuomiselle myönnettiin Sotaveteraanien kultainen ansioristi (n:o 87).

Risto Tuominen toimi Porin Sotaveteraanien puheenjohtajana 1990–98 ja valittiin kunniapuheenjohtajaksi

1998. Vuonna 1998 hänet valittiin Satakunnan Sotaveteraanipiirin puheenjohtajaksi. Hän oli myös asiantuntijana arvostettu jäsen ja puheenjohtaja useissa valiokunnissa. Risto Tuominen oli vahva voima myös Suomen Sotaveteraaniliiton valtuustossa, hallituksessa ja työvaliokunnassa. Hän kuului myös liiton liikunta- ja kisatoimikuntaan ja varainhankintavaliokuntaan. Hän oli Porin kaupungin sekä Lounais-Suomen rintamaveteraaniasian neuvottelukunnan jäsen.

Risto Tuomisen yhteiskunnallinen vaikuttajauran kohokohtiin kuului 2001 Porissa järjestetty Länsi-Suomen Kirkkopäivä. Hän oli järjestely- ja taloustoimikunnan puheenjohtaja ja 2004 Porissa Kansallisen Veteraa-

nipäivän valtakunnallisen pääjuhlan järjestelytoimikunnan varapuheenjohtaja. Risto Tuominen nimettiin 1998 ”Porilaisten Rummunlyöjäksi”. Sekin kunnianosoitus oli hänen yhteiskunnallisen asemansa todiste.

Velvoittavia ja vastuullisia olivat myös Risto Tuomisen vapaa-ajan harrastukset. Huomattavimpina ovat valtakunnallisella tasolla SVUL:n ja SUL:n liittovaltuustojen pitkäaikaiset jäsenyydet SVUL:n Satakunnan piirin edustajana.

Jäin syvästi kaipaamaan Risto Tuomisen rehtiä, arvokasta ja tulevaisuudenuskon täyttämää yhteiskunnallista työtä, hänen henkilökoh- taista uhrautuvaisuuttaan ja veteraanihen- kistä minäänsä. Veteraaniveljeyden ohella ys-

tävyydeksi ylettynyttä kansakäymistä ja yhteistyötä en koskaan unohda. Kuin sanallisena testamenttina toistan haastattelussamme Porin Sotaveteraanien historiikki- teoksessa ”Sodasta yhteiselle asialle” Risto Tuomisen korostaman tekstikohdan: ”Sotaveteraanien on kerrottava nuorille ajasta yli 50 vuotta sitten ja vakuutettava heille, miten kaunis ja hyvä maa Suomessa on syntyä, kasvaa ja elää. Se kerronta ei ole itsekehua, se ei ole itserakkautta, se on totuus eräästä suomalaisesta historian kaudesta”.

VEIJO-LASSI HOLOPAINEN

Jaakko Simola 1921–2004

Diplomi-insinööri Jaakko Simola kuoli 18. marraskuuta Hämeenlinnassa, jossa hän oli myös syntynyt 25. heinäkuuta 1921.

Jaakko Simolan asepalvelus oli pitkä. Se alkoi vapaaehtoisena talvisodan aikana. Jatkosodassa hän palveli ryhmänjohtajana JR 7:n pst-komppaniassa ja joukkueen-

johtajana JR 9:n kk-komppaniassa. Kesällä 1944 hän johti jääkärijoukkuetta ja haavoittui heinäkuussa Laatokan Karjalassa. Hänet kotiutettiin marraskuussa 1944 ja ylennettiin sittemmin majuriksi. Maanpuolustustyö jatkui rauhan vuosinakin; hän toimi mm. Lieksan reserviupseerikerhon puheenjohtajana.

Aseveljeydestä versoi vahva harrastus kahtaalle: oman rykmentin huolto- ja perinnetyöhön sekä sotaveteraanitoimintaan. JR 9 Killan puheenjohtajana hän toimi 1972–79 ja sai nimityksen kunniapuheenjohtajaksi 1980. Toinen sarka vei hänet Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiirin johtoon vuosiksi 1979–91

sekä piirin tukirahaston hallintoon. Piiri kutsui hänet kunniapuheenjohtajakseen. Jaakkoa tarvittiin myös valtakunnan tasalla: hän toimi Suomen Sotaveteraaniliiton hallituksen ja sen taloustoimikunnan jäsenenä 1981–92.

Vastuullisia johtamistehtäviä riitti myös pitkällä työuralla, teollisuuden palveluk-

sessä Pohjois-Karjalassa ja Hämeessä.

Veteraaniveljet ja sisaret panivat merkille, että Jaakko Simola oli rehti, oikeamielinen ja aikaansaapa yhteistyökumppani. Muistamme häntä kiitollisin mielin.

SIMO KÄRÄVÄ

Liiton valtuustolla syyskokous

Suomen Sotaveteraaniliiton valtuusto kokoontui syyskokoukseen Postimuseon tiloissa Helsingissä 18. marraskuuta. Kokouk-

sen alussa vietettiin hiljainen hetki iltahutoon kutsutun valtuuston jäsenen Antto Kiviniemen muistolle.

Kesäkuussa Seinäjoella

liittokokouksessa valitun valtuuston ensimmäinen tehtävä oli valita varapuheenjohtajat. Ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi valittiin **Antti**

J. Näsi Raisiosta ja toiseksi varapuheenjohtajaksi **Göran Westerlund** Helsingistä.

Syyskokous käsitteli ja hyväksyi liiton toimintasuunnitelman ja talousarvion vuodelle 2005 muutoksitta. Suunnitelmaa käsiteltäessä puheenjohtaja Strömmer korosti valtion talousarvion veteraanipaketin tuomia seurantatehtäviä niin yhdistysten kuin piirienkin ensi vuoden toiminnassa. Hän kosketteli muitakin valtioneuvoston uusien veteraanipoliittisten linjausten kohtia. Tärkeänä hän piti linjauksessa mainittua valtion tukea työnsä aloittavalle Tammenlehvän perinneliitolle. Liiton toimintasuunnitelma on toisaalla lehdessä.

Liiton talousarvion mukaiset kulut ovat 1 952 800 euroa ja tuotot 1 817 000 euroa. Sotaveteraaniliiton hallituksen jäseniksi ja varajäseniksi valittiin erovuoroisten sijaan jäsenet. Luettelo hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä vuonna 2005 ohessa.

Valtuuston syyskokouksessa johti puhetta ensi kertaa liittokokouksessa valittu valtuuston puheenjohtaja **Aarno Lampi**.

Seminaariosa aamupäivällä

Ennen valtuuston kokousta valtuutetuille oli järjestetty keskustelutilaisuus, jossa oli kolme alustusta. Valtuuston puheenjohtaja Aarno Lampi, joka on myös Tammenlehvän perinneliiton hallituksen jäsen, selosti veteraanijärjestöjen yhdessä perustaman Tammenlehvän perinneliiton toiminnan käynnistämistä ja tulevia tehtäviä. Liiton puheenjohtaja **Aarno Strömmer** käsitteli Seinäjoella liittokokouksessa tehtäväksi tulleen vuoden 2006 liittokokouksessa käsiteltäväksi tulevan tulevaisuussuunnitelman käynnistymistä ja etenemistä Toiminnanjohtaja **Markku Seppä** alusti sotaveteraanityön mahdollisuuksista ja tulevaisuudennäkymistä.

Helsingissä kokoontunut valtuusto teki päätöksiä ja kuuli selostuksia sotaveteraanityön monilta saroilta. Kuvassa etualalla liiton kunniapuheenjohtaja Simo Kärävä (oik.) ja Lapin Sotaveteraanipiirin valtuutettu Armas Ilvo Simosta.

Liiton hallituksen varsinaiset jäsenet vuonna 2005 ovat seuraavat:

Etelä-Karjala	Asko Airola	toimikausi 2005-2006
Kainuu	Seppo Tähtäpää	toimikausi 2004-2005
Kanada	Veikko Kallio	toimikausi 2004-2005
Kanta-Häme	Juhani Penttilä	toimikausi 2004-2005
Keski-Suomi	Risto Isännäinen	toimikausi 2005-2006
Pohjois-Pohjanmaa	Simo Miesmaa	toimikausi 2005-2006
Pohjois-Karjala	Juhani Soila	toimikausi 2004-2005
Satakunta	Esa Haarala	toimikausi 2004-2005
Suur-Savo	Kalevi Raatikainen	toimikausi 2004-2005
Uusimaa	Heikki Talvela	toimikausi 2005-2006
Vaasa	Holger Strandberg	toimikausi 2005-2006
Naisjärjestö	Vuokko Hurme	toimikausi 2004-2005

Liiton hallituksen varajäsenet vuonna 2005 ovat seuraavat:

Etelä-Pohjanmaa	Jalo E. Liinamaa	toimikausi 2005-2006
Helsingin seutu	Pentti Laamanen	toimikausi 2005-2006
Keski-Pohjanmaa	Mikko Annala	toimikausi 2005-2006
Kymenlaakso	Olavi Eronen	toimikausi 2005-2006
Lahti	Mauno Uusitalo	toimikausi 2004-2005
Lappi	Tapio Salmela	toimikausi 2004-2005
Pirkanmaa	Matti Viitanen	toimikausi 2004-2005
Pohjois-Savo	Olavi Karttunen	toimikausi 2004-2005
Ruotsi	Tauno Ahtila	toimikausi 2004-2005
Södra	Finn-Göran Wennström	toimikausi 2005-2006
Varsinais-Suomi	Eeri Hyrkkö	toimikausi 2004-2005
Naisjärjestö	Irja Lohjama	toimikausi 2004-2005

Liiton neuvottelukunta kokoontui

Sotaveteraaniliiton neuvottelukunnan kokous pidettiin 16. marraskuu-

ta Helsingissä. Kokouksen aluksi amiraali **Jan Klenberg** selosti Syväriltä Kannakselle

-elokuvien tuki ry:n tilannetta. Ensimmäinen filmi, Etulinjan edessä valmistui viime keväänä. Yhdistyksen tulee hankkia vielä runsaasti varoja, jotta toisen filmin kuvaustyö voitaisiin aloittaa.

Liiton puheenjohtaja **Aarno Strömmer** kertoi Sotaveteraaniliiton ajankohtaisista hankkeista, toiminnanjohtaja **Markku Seppä** esitteli liiton ensi vuoden toimintasuunnitelman ja talousarvioehdotuksen. Sosiaalishteeri **Anni Grundström** käsitteli muutoksia rintamaveteraanien kuntoutusasioissa.

Aarno Strömmer kiitti neuvottelukunnan jäseniä tuesta sotaveteraanityölle.

Liiton puheenjohtaja Aarno Strömmer kiitti neuvottelukunnan puheenjohtajana vuodesta 1997 toiminutta professori Antti Ahlströmiä Sotaveteraanityön hyväksi tehdystä työstä ja luovutti yhdessä Anni Grundströmin kanssa hänelle liiton kristallimaljan.

Sotaveteraaneja tervehtien

OUTO KUMPU

www.outokumpu.com

Veteraanikuntoutuksen asiantuntija

Lisätietoja talosta ja toiminnasta: puh. (02) 857 81
 Myös: www.veljeskoti.com ja kanslia@veljeskoti.com

Meill kaikill hoitomeininki ova kovaste
 luanikkai!

Plannja Oy Ab

Joutseno

Premekon Oy

Joutseno

HJ Talo-Team

Jurva

T:mi Petri Uunonen

Juupajoki

T:mi Kari Jauhiainen

Jyväskylä

KESKISUOMALAINEN**Rakennus-Otava Oy**

Jyväskylä

**Maalauspalvelu
Jari Hämeenkorpi**

Jyväskylä

**Puistosairaalan
Silmälääkärit Oy**

Jyväskylä

Veneveistämö Jänmarin

Jännevirta

**Insinööritoimisto
Geohorisontti Oy**

Järvenpää

VM-Team Oy

Jääli

- Puutarhakeinut/kalusteet
- Sosiaalitilojen kalusteet
- Savustusuunit
- Kangaspuut

Kysy lisää tuotteistamme - se kannattaa

SUKEVAN VANKILA

74345 Kalliosuo, puh. (017) 768 711, fax 768 7299

Kankaanpää

RPN-Wood Oy

Kannonkoski

Findest Protein Oy

Kaustinen

IM-Asennus Ky

Keitele

T:mi Pekka Tissari

Kemi

PR-Trukit Oy

Kemi

**LAKEUDEN
KESKUSPUHDISTAMO OY**Kurikkatie 14, 90440 Kempele
Puh. (08) 8828 300**Vink Finland Oy**Kerava
www.vink.fi**LINJA - AUTOLIIKENNE
HELANDER JA K:nit KY**Kestilä
puh. (08) 812 2325, 0400 890 753**Rakennusurakoitsija
Jarmo Kaikkonen**

Kiuruvesi

T:mi Arto Rikkonen

Klaukkala

Häggblom A. Oy Ab

Kokkola

Maakale Oy

Kouvola

Tilausliikenne Kaitsu Vaaralantie 9, 80910 Kulho
puh. 0500 374 935**Kultanen Oy**

Kuopio

Raksa-Matti

Kuopio

**Savon Rakennus ja
Saneeraus Oy**

Kuopio

Savon Kuljetus Oy Kuopio
www.savonkuljetus.fi**Sito-Kuopio Oy**

Kuopio

Suomen Sotaveteraaniliiton toimintasuunnitelma 2005

Lähtökohtia

Rintamaveteraanien lukumäärä on vuoden 2005 alussa 105 000. Veteraanien keskiikä ylittää 83 vuotta. Veteraanien lukumäärän pienetessä myös liiton jäsenyhdistyksiin kuuluvien varsinaisten jäsenten, sotaveteraanien, määrä vähenee. Vuoden alussa yhdistysten varsinaisten jäsenten lukumäärä on 55 000 ja kannattajajäsenten 16 000.

Veteraanien ikääntyminen ja siitä johtuva vaikeus selviytyä itsenäisesti vaativat tehokkaita toimia rintamaveteraanien sekä heidän omaishoitajiensa elinolojen sekä kunnon, terveyden ja vireyden turvaamiseksi. Sotaveteraaniliiton vuonna 2004 käynnistämä, sotaveteraanipiirien sosiaalineuvoja -hanke luo perustan laajentaa verkostoa yhdistystasolle. Tällöin kaikilla sotaveteraaneilla olisi yhteyshenkilö, jonka puoleen he voisivat pulmissaan kääntyä.

Kotimaassa ja maan rajojen ulkopuolella ylläpidetään sellaista järjestötoimintaa, joka tarjoaa veteraaneille ja heidän omaisilleen sekä veteraanityön tukijoille mielekäästä sisältöä ja elämyksiä sekä arkeen että juhlaan.

Veteraanijärjestöjen yhteistyötä jatketaan Suomen veteraaniliittojen valtuuskunnassa VEVAssa sovittujen päämäärien saavuttamiseksi. Liitolla on edustajansa Tammenlehvän perinneliiton hallinnossa. Liitto osallistuu sotavainajien muiston vaalimistyöhön Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen hallinnossa.

Järjestötoiminnan tueksi perustettujen tukiyhteisöjen ja tuki- ja kannattajajäsenten toimintaa edistetään ja vahvistetaan.

Liiton toiminnan ja rakenteen kehittämistyötä jatketaan. Vuoden 2004 liittokokouksen päätöksen mukaisesti Mikkeliissä 2006 pidettävälle liittokokoukselle laaditaan käsiteltäväksi järjestön elinkaaren viimeisten vaiheiden edellyttämät toimintaa ja taloutta koskevat suunnitelmat sekä päätösehdotukset.

Veteraanien erityisedut

Veteraanien erityisetuudet perustuvat valtion talousarviossa oleviin määrärahoihin.

Niillä tähdätään veteraanien ja heidän omaishoitajien elämänehtojen monipuoliseen turvaamiseen ja kehittämiseen.

Liitto pyrkii etuustavoitteissa veteraaniliittojen yhteisiin kannanottoihin, jotka esitetään rintamaveteraaniasian neuvottelukunnalle (RINE) otettaviksi huomiioon valmisteltaessa sosiaali- ja terveysministeriön (STM) sekä ympäristöministeriön (YM) ehdotuksia valtion talousarvion veteraanimäärärahoiksi ja laeiksi. Niiden perusteita selvitetään myös eduskuntaryhmille ja eduskunnan valiokunnissa.

Liiton yleistavoitteena etuusasioissa on saada aikaan ratkaisut, jotka antavat rintamaveteraaneille ja muille viime sotiimme osallistuneille hyvät elinolot vanhuusvuosiksi. Liitto pitää tärkeänä, että kehittämistoimissa otetaan huomioon näkemyksiä ja ehdotuksia, joita sisältyy ikääntyneiden veteraanien itsenäistä selviytymistä koskeviin kokeilu- ja tutkimushankkeiden loppuraportteihin ja niihin liittyviin STM:n ohjeistuksiin sekä liiton omaan sosiaalipoliittiseen ohjelmaan. Liitto seuraa tiiviisti geriatrisen kuntoutuksen kehittämishanketta ja pyrkii vaikuttamaan siihen, että sen suositukset ja kehittämisehdotukset otetaan huomioon veteraanikuntoutuksessa. Näiden pohjalta tulee kuntoutustoimintaa kehittää kokonaisvaltaisesti, jatkuvana ja yksilöllisesti suunniteltuna fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia näkökohtia silmällä pitäen. Samalla tulee kiinnittää huomiota myös kotipalveluiden ja -hoidon tuen kehittämiseen sekä omaishoitajatyön tukemiseen.

Rintamaveteraanien kuntoutusmäärärahaan tulee vuoden 2005 alussa VEVAn esityksen suuruinen korotus, 12 miljoonaa euroa. Määräraha nousee 35,8 milj. eurosta 47,8 miljoonaan euroon. Rintamaveteraanit voivat saada kuntoutusjakson kerran vuodessa, mikäli kunnat järjestävät monipuolista laitospalvelua kotikuntoutusta.

Jotta ikääntyvä veteraani voisi asua ja elää mahdollisimman pitkään omassa kodissaan, hän tarvitsee säännöllistä, määrävälein tapahtuvaa kuntoutusta, kotiin

saatavia palveluita sekä asuntoonsa kunnostus- ja korjauspalveluita.

Etuustavoitteet vuodelle 2006

Vuoden 2005 aikana käsiteltävää valtion vuoden 2006 talousarviota laadittaessa Suomen Sotaveteraaniliiton keskeiset tavoitteet ovat seuraavat:

* Vuosittaisen kuntoutuksen järjestäminen laitos- ja monipuolisena avokuntoutuksena kaikille sotiemme veteraaneille ja sen tarvitseman rahoituksen turvaaminen valtion talousarviossa. Kuntoutusta edeltää terveys-tarkastus, johon veteraani vuosittain kutsutaan ja jossa hänelle laaditaan kuntoutussuunnitelma. Samalla tarkastetaan muut hänen kotona selviytymiseen liittyvät asiat.

* Kotiavustajatoiminnan edistäminen ja tarvittavan tuen hankkiminen siihen

* Veteraanien asuntojen korjausneuvontaan ja peruskorjauksiin tarvittavien varojen säilyttäminen valtion talousarviossa

* Rintamaveteraanien omaishoitajien toimeentulon ja elinolojen turvaaminen

* Heimoveteraanien rintamavastuun sekä laitos- ja avokuntoutuksen tarvittavien määrärahojen jatkuvuuden turvaaminen

Liitto pitää tärkeänä, että ilman rintamatunnuksia olevien, sotaan liittyvissä tehtävissä palvelleiden kuntoutusta ja muitakin etuuksia kehitetään tarvetta vastaavasti ja pitäen lähtökohtana sitä, että etuuden myöntäminen perustuu viranomaisen antamaan palvelutodistukseen.

Järjestötoiminta

Liitto jatkaa järjestötoimintaa vakiintunein toimintamuodoin. Monien tehtävien hoitaminen siirtyy kannattajajäsenille, jotka aikanaan tulevat huolehtimaan veteraaniaikakauden loppuvaiheen tehtävistä sekä vaalivat sotaveteraaniperinnettä. Järjestötoiminnassa painotetaan toimintaan mukaan tulevien kannattajajäsenten perehdyttämistä tehtäviinsä koulutuksella.

Liiton 50-vuotishistoriikirja -hanketta jatketaan. Aloitetaan vuonna 2007 vietettävän liiton 50-vuotisjuhlan valmistelut.

Toimintaa ja tapahtumia:

39. sotaveteraaniviikko

- avausjuhla on 6. maaliskuuta Heinolassa.

- päätösjuhla on 13. maaliskuuta Hämeenkyrössä. Tilaisuus on samalla Hämeenkyrön Sotaveteraanit ry:n 40-vuotisjuhla.

Järjestöviikollaan liitto ja sen jäsenyhteisöt korostavat talvisodan merkitystä sekä kertovat päämääristään ja toiminnastaan. Tilaisuuksiin kutsutaan veteraaneja ja myös tukijoita osallistumaan.

19. Kansallinen veteraanipäivä

Valtakunnallinen päättilaisuus on 27. huhtikuuta Torniossa.

Liitto on mukana kansallisen veteraanipäivän suunnittelussa ja seuraamisessa osallistumalla päätoimikunnan toimintaan sekä osallistuu järjestelytoimikunnan työkentelyyn.

Samanaikaisesti veteraanijärjestöjen perustama Tammenlehvän perinneliitto järjestää tapahtuman, jossa veteraaniaikakauden perinteen vaalimistehtävä luovutetaan veteraaneja nuorempien hoitoon.

Vuonna 2006 kansallisen veteraanipäivän tilaisuudet järjestetään Hämeenlinnassa.

Alueelliset kirkkopäivät

- 7.6. Imatralla

- 3.8. Kemissä

- 10.8. Tampereella

Liitto osallistuu veteraaniliittojen yhteisten alueellisten kirkkopäivien järjestämiseen. Niiden koordinoitavastuu on Sotaveteraaniliitolla. Liiton edustajana on rovasti Timo Kökkö.

Liiton hengellinen toimikunta jatkaa hengellisen työn suunnittelua ja ohjausta. Hengellisen työn virikepäivät järjestetään Jyväskylässä 2.-3.4.2005.

Sotaveteraanikuorojen laulujuhla

Sotaveteraanikuorojen VIII laulujuhlat järjestetään Joensuussa 14.-15.5.2005. Tapahtuman vastuullinen järjestelijä on Joensuun Mieslaulajat ry. Järjestelyihin osallistuu Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiiri. Liitto tukee sotaveteraanikuoroja matka-avustuksella.

Neuvottelupäivät

Sotaveteraanipiirien puheenjohtajille ja toiminnanjohtajille järjestetään perinteiset neuvottelupäivät syyskuussa.

- piirien toiminnanjohtajille järjestetään neuvottelutilaisuus tammikuussa.

Kisatoiminta

- hiihtokisat Mikkeliissä 16.3. (Suur-Savon Sotaveteraanipiiri)

- pilkkikisat Valkealassa 1.4. (Kymenlaakson Sotaveteraanipiiri)

- ilma-aseammuntakisa kotirataotteluna 3.-10.4.

- keilakisa Tampereella 7.4. (Pirkanmaan Sotaveteraanipiiri)

- lentopallokisa Hämeenlinnassa 25.5. (Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiiri)

- golfturnaus 24.8. Mikkeliissä (Suur-Savon Sotaveteraanipiiri)

- shakkiturnaus syyskuussa

Kisojen järjestelyvastuu on sotaveteraanipiireillä. Kisatoimintaa ohjaa liitossa lii-kunta- ja kisatoimikunta.

Järjestötyön tavoitteita

Sotaveteraanipiirien yhteydessä toimivien sosiaalineuvojen valmiuksia edistää sotaveteraanien itsenäistä selviytymistä ja muita hankkeita tuetaan erilaisin toimin.

Liiton jäsenyhdistyksiin sekä liittoon hankitaan vuoden 2005 loppuun mennessä 7 000 uutta kannattajajäsentä. Liiton kannattajajäsenet muodostavat tukirenkaan liitolle. Jäsenhankintaa edistetään kilpailulla.

Strömmerin työryhmän mukaiset suositukset ja muut yhteistyöasiat käsitellään sotaveteraanipiirien ja naistoi-mikuntien sekä sotaveteraanijyhdistysten ja naisjaostojen edustajien välisin, vähintään vuosittain käytävin keskusteluin.

Liitto edistää yhdessä sotaveteraanipiirien kanssa sotaveteraanijyhdistysten hallintoon mukaan tulevien kannattajajäsenten perehdyttämistä koulutuksella.

Liiton toiminnan ja rakenteen kehittäminen

Liitossa valmistellaan toimet, joiden perusteella laaditaan Mikkeliissä 2006 pidettävässä liittokokouksessa käsiteltäväksi vuonna 2002 hyväksytyn tulevaisuussuunnitelman mukaisesti järjestön elin-

kaaren viimeisten vaiheiden edellyttämät toimintaa ja taloutta koskevat suunnitelmat sekä päätösehdotukset.

Tiedotustoiminta

Sotaveteraani – Krigsveteraanen -lehteä julkaistaan toimintavuonna kuusi numeroa. Lehden avustajakuntaa vahvistetaan niin, että jokaisessa sotaveteraanipiirissä on ammattimaisesti toimiva yhteyshenkilö. Avustajille järjestetään koulutustilaisuus, jossa perehdytään lehden tekstien kirjoittamiseen ja muihin toimittamiseen liittyviin asioihin.

Ulkoisessa tiedottamisessa painopistealueena ovat sotaveteraanien elinolosuhteita, järjestötoimintaa, veteraanien perinnetyötä, järjestön varainhankintaa ja kannattajajäsenten toimintaa käsittelevät aihealueet.

Sotaveteraanipiireille ja -yhdistyksille suunnattua sisäistä tiedotustoimintaa toteutetaan suunnitelmallisesti. Liiton internet-sivujen uudistamista jatketaan tavoitteena saada niistä mahdollisimman hyödylliset suunnaten sivujen sisältöä veteraanien läheisille, työssään veteraaniasioita hoitaville sekä veteraanityötä tekeville.

Liitto julkaisee syksyllä Sotaveteraanikalenterin 2006.

Yhteydet siirtolaisveteraaneihin ja ulkomaalaisiin vapaaehtosiin

Liitto jatkaa yhteistyötä suomalaisten sotaveteraanien muissa maissa perustamien yhteisöjen kanssa sekä pitää yhteyttä viime sodissa puolustusvoimissamme palvelleisiin, erityisesti Viron, Inkerin ja rajantakaisen Karjalan sekä Ruotsin vapaaehtosiin ja heidän yhteisöihinsä. Tarvittaessa liitto välittää ja hankkii tukea ja opastaa etuusasioissa sekä toimii heidän hyväkseen Suomen viranomaisissa.

Yhteistyö

Liitto toimii kiinteässä yhteistyössä Suomen Sotaveteraaniliiton Naisjärjestön ja Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiön kanssa.

Liitto jatkaa rakentavaa yhteistyötä muiden veteraanijärjestöjen sekä liiton tavoitteita tukevien muiden yhteisöjen ja säätiöiden kanssa.

Veteraaniliittojen yhteistoiminta keskittyy Suomen veteraaniliittojen valtuus-

kuntaan VEVAan, jonka puheenjohtajana liiton puheenjohtaja on vuorollaan. Liitto toimii aktiivisesti Tammenlehvän perinneliiton – Traditionsförbundet Eklövet ry:n käynnistämistyössä.

Liitolla on toiminta- ja toteutusvastuu yhteistyössä muiden veteraanijärjestöjen kanssa Suomen äideille 1942 annetun päiväkäskyn toimittamisesta sotien jälkeen rakennettuihin kirkkoihin. Liitto osallistuu asemiesilto-

jen järjestämiseen, Syväri-ltä–Kannakselle filmien Tuki ry:n toimintaan ja elokuvien tarvitsemien varojen keruun edistämiseen sekä veteraanikaikautta koskevan yhteisen historiategoksen aikaansaamiseen.

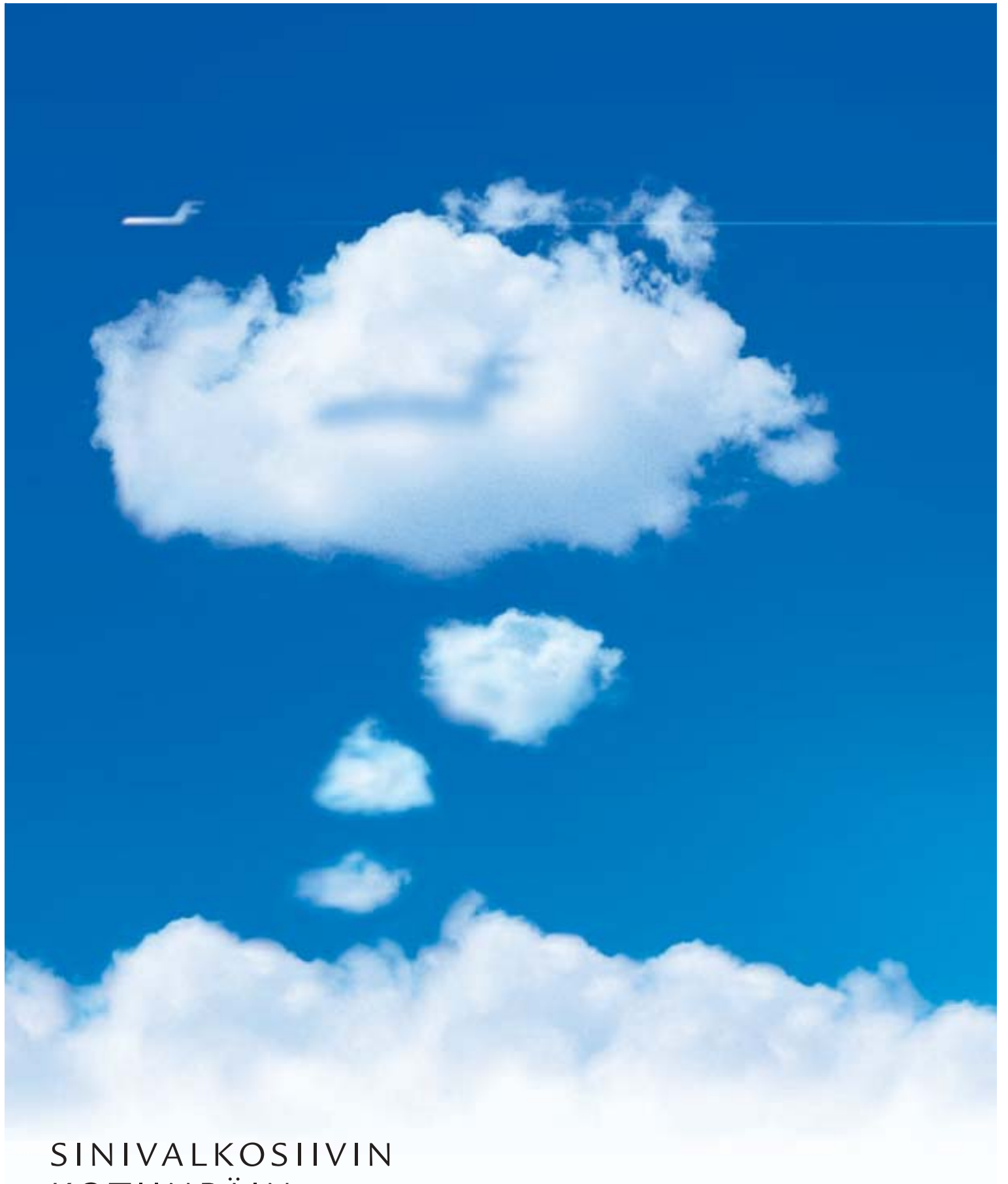
Liitto jatkaa kansainvälistä yhteistyötä Maailman Veteraanijärjestön (MVJ, WVF) jäsenenä sekä osallistuu myös kahdenkeskiseen yhteistyöhön lähinnä naapurimaiden veteraanijärjestöjen kanssa.

Talous

Liitto pitää taloutensa edelleen vakaana ja suunnittelee sitä pitkälle tähtäävästi siten, että liitto voi lähivuosina tukea kenttää. Liitto pitää toimintakulunsa kurissa, lehden tilausmaksun pienenä, tukee jäsenpiirejä ja niiden kautta yhdistyksiä toiminta- ja hankeavustuksin sekä turvaa suunnitelmien mukaisen toiminnan talousperustan lahjoituksin, keräyksin, avustuksin sekä myynti- ja ilmoi-

tustuloilla. Liitto on mukana Veteraanikeräys 2005 hankkeessa ja toimissa, joissa vuoden 2006 keräystä suunnitellaan. Liitto ei peri vuodesta 2005 lähtien jäsenmaksua. Lehtimaksu on 3,7 euroa.

Kirjanpitoa ja laskentointia hoidetaan ajanmukaisin menetelmin pitäen silmällä tehokkuutta ja taloudellisuutta.

SINIVALKOSIIVIN KOTIINPÄIN.

Aina kun tulee aika lentää, valitse matka, jonka lennot hoitaa kotimainen lentoyhtiö, Finnair. Sinivalkosiivin lennät niin kotimaassa kuin maailmallekin. Aina kannattavasti kotiinpäin. Tietysti Finnairilla.

www.finnair.fi

Veteraanikuntoutus muutosvaiheessa

Kehitysjohtaja Klaus Halla ja ylitarkastaja Hanna Nyfors sosiaali- ja terveysministeriöstä ovat kovin tyytyväisiä sekä veteraanikuntoutuksen määrärahan tuntuvaan lisäykseen että kunto-ohjelman painotukseen. Maan hallituksen päätökset ovat nyt yhtenevät rintamaveteraaniain neuvottelukunnan aiempien esitysten kanssa.

Valtion varoista rahoitettavan veteraanikuntoutuksen säännöllisyys ollaan viimeinkin nostamassa samaan mitä se sotainvalideilla on ollut jo pitkään. Tämän vuoden määräraha 35,8 milj. euroa, on vuoden 2005 valtion budjetissa nostettu 47,8 milj. euroon. Määrällinen korotus on niin suuri, että se mahdollistaa jokaiselle veteraanille vuosittaisen kuntoutuksen edellyttäen, että laitostuntoutuksen ja avokuntoutuksen osuudet jakautuisivat puoliksi.

”Kaikilla veteraaneilla on vuosittain oikeus määrääkseen kuntoutukseen. Se on tähän asti ollut kiinni määrärahojen tasosta ja osin kyllä järjestämistavastakin”, sosiaali- ja terveysministeriön kehitysjohtaja **Klaus Halla** sanoo. ”Valtion ensi vuoden budjetti sisältää yllättävän suuren määräraha korotuksen veteraanien kuntoutukseen. Vuodelle 2005 varatulla 47,8 milj. euron määrärahalla pystytään kuntoutus järjestämään noin 50 000 veteraanille ja heidän 5 000 puolisolle, tietyin edellytyksin.”

Edellytyksistä keskeisimmät ovat laitostuntoutuksen 14 vuorokauden jakson rajaaminen 10 vuorokauteen ja päivä kuntoutuksena toteutettuna enintään 10 päivään ja muuna avokuntoutuksena enintään 20 käyntikertaan kalenterivuodessa. Laitostuntoutus toteutetaan kuntoutuslaitoksissa ja avo-

kuntoutus joko kotona tai käynteinä ulkopuolisessa kuntoutuksessa. Kustannuksiltaan laitostuntoutus on moninkertainen verrattuna avokuntoutukseen. Laitostuntoutusjakson rajaaminen 10 vuorokauteen mahdollistaa nyt tuhansille uusille veteraaneille pääsyn avokuntoutuksen piiriin.

”Kahden viikon mittainen kuntoutusjakso perustuu asetukseen, joten 10 vrk:n laitostuntoutukseen siirtyminen edellyttää asetuksen muuttamista, joka tulee voimaan vuoden 2005 alusta. Lyhyempään kuntoutusjaksoon siirtymiseen on tulossa runsaan puolen vuoden siirtymisaika, syyskuun alkuun ensi vuonna”, Klaus Halla täsmentää. ”Kuntoutuslaitokset luonnollisesti kokevat muutoksen menetyksenä, koska huomattavaa osaa veteraanien laitostuntoutuksesta ollaan nyt siirtämässä avokuntoutuksen piiriin. Tyhjäkäynnille kuntoutuslaitokset eivät kuitenkaan jää, sillä laitostuntoutettavien lukumäärä on tätä vuotta suurempi ja lisäksi muun muassa Kela lähettää työikäisiä kuntoutukseen näihin samoihin laitoksiin.

”Kuntoutuslaitosten sijainti ei välttämättä kohtaa palvelujen käyttäjiä. Veteraanit kun pääosaltaan asuvat etelän kaupungeissa tai muissa taajamissa ja kuntoutuslaitokset sijaitsevat kautta maan. Kun Raha-automaattiyhdistys aikanaan rahoitti kuntoutuslai-

tosten rakentamista, oli rahoituskohteista huomioitava laitosten alueellinen sijainti ja rakennustöissä niiden työllistävä vaikutus.

Kuntoutuksen taustat

Kaikille sotiimme osallistuneille henkilöille on erityislailla turvattu oikeus kuntouttavaan hoitoon. Sotainvalidien osalta se on ollut voimassa jo sotavuosista lähtien ja myöhemmin eri lailla säädetty koskemaan muitakin rintamaveteraaneja. Vaikeavammaisilla, invalideilla vähintään 30 %, se on vuosittain 4 viikkoa. Tähän ryhmään sotainvalideista kuuluu lähes 20 %. Muille kuntoutusjakso on kahden viikon mittainen. Osa kaikkein vaikeimmin invalidisointuneista on luonnollisesti jatkuvassa laitoshoidossa. Suomessa sotainvalidien hoito- ja kuntoutus on ollut hyvin järjestettyä.

Rintamaveteraaneille säädetyn erillisen lain perusteella kuntoutus jakautuu kahteen ryhmään:

1. Laitostuntoutus, jonka kesto vielä tällä hetkellä on 14 vrk. ja toteutetaan erillisissä kuntoutuslaitoksissa.
2. Avo-/kotikuntoutus. Kotikuntoutus on veteraanin kotona tapahtuvaa kuntoutusta, avokuntoutuksessa veteraanit käy kodin ulkopuolisessa kuntoutuksessa.

Tarvetta on

Vuoden 2004 lopussa ve-

teraani määrä on noin 105 000, joista sotainvalideja 16 000. Keski-ikä on jo 83 vuotta. Vuotuinen poistuma on noin 10 000, jonka perusteella voidaan arvioida, että vuonna 2010 meillä tulee vielä olemaan 50 000 veteraania joista sotainvalideja noin 5 000.

”Elämme parhaillaan veteraanikuntoutuksen jälkivaihetta, jossa tulisi ennen kaikkea tukea veteraanivanhusten kotona selviytymistä. Ikääntyneet veteraanit kärsivät usein kivusta, yksinäisyydestä, masennuksesta ja muistihäiriöistä” Klaus Halla toteaa. Halla sanoo olevansa erittäin tyytyväinen siitä, että yhteiskunnan panostus on noussut ja veteraanien arvostus myös nuorten keskuudessa on korkealla.

Veteraaneille kuntoutusohjelma

”Kunnilta toivotaan nyt veteraanikohtaista kuntoutussuunnitelmaa. Se edellyttää jokaisen veteraanin lääkärin tarkastusta, joka normaalin terveystarkastuksen lisäksi käsittäisi toimintakyvyn arvioinnin ja suosituksen siitä mikä kuntoutusmuoto veteraanille parhaiten sopii”, Sosiaali- ja terveysministeriön ylitarkastaja **Hanna Nyfors** suosittaa. ”Kuntien terveys- ja sosiaalisen henkilöstön pitäisi nyt vakavasti, lääkärin lausuntoon tukeutuen, miettiä kunkin veteraanin tilannetta erikseen ja laatia jokaiselle veteraanille parhaiten soveltuva kuntoutusohjelma.”

”Parhaimmillaan veteraanin kotona selviytymisen mahdollisuudet ilmenevät silloin, kun kotiin tulee ammattitaitoinen kuntouttaja katsomaan, kuinka siellä pärjätään ja mitä olisi tehtävä mahdollisen epäkohdan korjaamiseksi”, Hanna Nyfors sanoo. Kun tähän asti on julistettu laitostuntoutuksen puolesta, ollaan nyt kelkan suuntaa painottamassa avo- ja kotikuntoutukseen. ”Laitostuntoutukseen liittyy monia piirteitä, jotka eivät istu tähän päivään, kuten vieras ympäristö, majoittuminen täysin vieraan henkilön kanssa ja laitosmainen kuntoutus, jos vaihtoehtona olisi tuttu koti- ja kotipaikka ympäristö sekä tuttu kuntouttaja” Hanna Nyfors sanoo.

”Kotikuntoutus on teho-

kas, koska se parhaiten takaa kunto-ohjelman jatkuvuuden myös ohjatun jakson jälkeen. Perusratkaisu juontuu kuitenkin lääkärin arvioon sopivasta kuntoutusmuodosta.

Veteraanikuntoutus vaatii kunnilta vahvaa aloitteellista asennetta asian hoitoon. Käytännössä se edellyttäisi selkeästi määriteltyä vastuualuetta ja vastuuhenkilöä, jota kaikissa kunnissa ei vielä ole nimetty. Veteraanikuntoutus on nivellettävissä osaksi muuta vanhustenhoitoa. STM on ohjeistanut, miten kunnat eri tilanteissa kuntoutuksen käytäntöön soveltavat. Myös Kuntaliitolla on valmius painottaa ja valistaa kuntia kuntoutuksen järjestämisessä.

Kunnat avainasemassa

Valtion budjettiin veteraanien kuntoutukseen varatut rahat ohjautuvat kuntien käyttöön Valtiokonttorin kautta. Valtiokonttori jakaa rahat kunnille niissä asuvien rintamaveteraanien suhteessa. Eräiltä kunnilta niiden tähän tarkoitukseen saamaa rahaa on jäänyt käyttämättä. Mikäli rahaa jää käyttämättä, se palautuu Valtiokonttorille, joka lisää sen seuraavana vuonna jaettavaan määrärahaan.

Valtion rahoituksen turvin toteutettava kuntoutus tapahtuu kotimaassa. Mikäli kunnat satsaavat veteraanikuntoutukseen omaa rahoitusta, käyttävät ne sen usein ulkomailla tapahtuvaan kuntoutukseen, esimerkiksi virolaisissa kylpylöissä, joissa kustannukset ovat selvästi kotimaista alemmat. Edullisesta hinnasta huolimatta kuntoutuksen tasoissa ei juuri ole eroa.

Uuden kuntoutusohjelmansuunnitteluun rintamaveteraaniain neuvottelukunnalla on ollut suuri vaikutus. Asiantuntemusta neuvottelukunnassa ovat parhaimmillaan edustaneet Klaus Halla ja Hanna Nyfors. Vuosina 1985–1999 Klaus Halla toimi neuvottelukunnan sihteerinä ja on vuodesta 2000 lähtien sen puheenjohtaja. Vuonna 2001 Rintamaveteraaniain neuvottelukunnan pääsihteeriksi valittiin Hanna Nyfors, joka jatkaa edelleen.

MATTI VÄRRI

Ajankohtaista erityisetuksista

Vuoden vaihtuminen tuo tullessaan muutoksia eräiden sotiin osallistuneiden henkilöiden erityisetuksiin

Kuntoutukseen oikeutettujen piiri laajenee

Valtion varoista maksettavaan kuntoutukseen oikeutettujen piiriä on laajennettu niin, että mukaan tulevat karjan evakuointitehtäviin sotatoimialueella osallistuneet miehet sekä Neuvostoliiton partisaani-iskujen kohteeksi joutuneet henkilöt.

Lainmuutos tulee voimaan 1.1.2005 ja sen arvioidaan koskevan noin 3 000 henkilöä. Heistä yli 2 000 arvioidaan olevan sotatoimialueella karjan evakuointitehtävissä työskennelleitä miehiä, jotka nyt tulevat kuntoutuspalvelujen osalta samaan asemaan kuin näitä tehtäviä hoitaneet naiset. Kuntoutusoikeutta hakevat eivät voi saada enää mitään aikaisemmin myönnettyistä tunnuksista, koska näiden hakuaika on päättynyt vuoden 1994 lopussa. Kuntoutusoikeuden myöntäminen ei oikeuta rintamalisään.

Kuntoutusoikeutta haetaan Valtiokonttorista. Hakijalta edellytetään lain mukaan selvitystä karjan evakuointitehtäviin osallistumisesta. Selvitys on toimitettava Valtiokonttoriin viimeistään 31.12.2006. Valtiokonttori hankkii selvityksiä evakuointitehtävistä ja niihin osallistuneista myös viranpuolesta eri arkistoista. Valtiokonttori ilmoittaa tarkemmin hakumenettelystä vuoden alussa.

Kuntoutusoikeuden hakeminen koskee siis vain täs-

sä uudessa ryhmässä evakuoointiin osallistuneita miehiä. Karjan evakuointitehtävissä olleiden naisten oikeus kuntoutukseen ja muihin veteraanietuuksiin on pääasiallisesti tutkittu jo aiemmin rintamapalveluhakemusten käsittelyn yhteydessä puolustusministeriön alaisessa veteraanitunnuslautakunnassa.

Partisaanien uhrin ovat voineet saada partisaaniskuista Valtiokonttorista 1 500 euron kertakorvauksen 1.9.2003 alkaen. Korvausten hakuaika on päättynyt 31.8.2004. Uuden lain perusteella korvauksen saaneilla on mahdollisuus hakea kuntoutusta Valtiokonttorilta. Samoin ne, jotka olisivat olleet oikeutetut korvaukseen, jos olisivat määräajassa hakenneet, voivat nyt hakea kuntoutusoikeutta.

Muutoksen yhteydessä erityisryhmien kuntoutukseen tarkoitettu määräraha lisätään 500 000 eurolla. Määrärahan lisäyksellä voidaan antaa kuntoutusta arviolta noin 300 henkilölle vuosittain.

Vuonna 2004 erityisryhmien kuntoutukseen varattu määräraha oli 2,45 miljoonaa euroa ja sillä voidaan antaa kuntoutusta noin 1 800:lle henkilölle vuosittain. Ne, erityisryhmiin kuuluvat, jotka ovat kuntoutustodistuksen saaneet vuoden 1998 jälkeen, voivat hakea kuntoutusta aikaisemman päätöksen perusteella edelleen Valtiokonttorista.

Rintamalisään korotus 2005

Rintamalisä on vuoden alusta 41,38 euroa kuukaudessa (aikaisemmin 41,23 €) ja se maksetaan samoin kuin kansaneläke. Siihen eivät vaikuta saajan tulot eikä omaisuus. Rintamalisä on verotonta tuloa. Rintamalisää maksetaan Suomessa asuvalle miehelle tai naiselle, jolla on

- rintamasotilastunnus
- naisille myönnetty rintamapalvelustunnus
- rintamatunnus
- veteraanitunnus.

Ulkomailla asuva voi myös saada rintamalisää, jos hänellä on jokin mainituista tunnuksista tai miinanraivajantodistus.

Ylimääräisen rintamalisän korotus

Kansaneläkkeeseen esitetään tehtäväksi 1.3.2005 lukien 7 euron korotus kuukaudessa. Kansaneläkkeen tasokorotuksen johdosta ylimääräinen rintamalisän korotus on enimmillään 3,15 euroa kuukaudessa.

Ylimääräistä rintamalisää maksetaan niille Suomessa asuville eläkkeensaajille, jotka saavat rintamalisää ja kansaneläkettä. Jos kansaneläkettä ei makseta sen takia, että sotilasvammalain mukainen elinkorko on estänyt sen saamisen, Kela voi myöntää ylimääräisen rintamalisän. Sotilasvammalain mukaista elinkorkoa ei oteta huomioon ylimääräistä rintamali-

sää vähentävänä tulona, mutta kaikki ulkomailta saadut eläkkeet vähentävät ylimääräistä rintamalisää. Miinanraivaajille ylimääräistä rintamalisää ei makseta.

Suurin mahdollinen ylimääräinen rintamalisä

1. kuntaryhmässä yksinäiselle 188,16 euroa

1. kuntaryhmässä naimisissa olevalle 161,32 euroa

2. kuntaryhmässä yksinäiselle 178,86 euroa

2. kuntaryhmässä naimisissa olevalle 153,41 euroa

Rintamalisä ja ylimääräinen rintamalisä maksetaan Kansaneläkelaitoksen kautta. Epäselvyyksissä kannattaa olla yhteydessä paikalliseen Kela:n toimistoon.

Sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutusoikeuden hakeminen päättyy

Laki eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta tuli voimaan 1.1.1998. Sen mukaan vuosina 1939 – 1945 tai niiden jälkeen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleet ovat voineet hakea todistusta Sota-arkistolta ja saada kuntoutusoikeuden. **Tämän todistuksen hakuaika päättyy 31.12.2004.**

Muita vuoden 2005 rintamaveteraanietuuksia käsitellään tarkemmin Sotaveteraanilehdessä 1 / 2005.

ANNI GRUNDSTRÖM

Palautetta veteraanikuntoutuksesta

Veteraanikuntoutus on sisällöltään muutosvaiheessa. Sotaveteraaniliitolle olisi erittäin tärkeää kuulla veteraanien omia näkemyksiä, kokemuksia ja toiveita veteraanikuntoutuksen järjestämisestä. Mitkä ovat niitä asioita joita toivoisitte otettavan huomioon ja minkälaisia asioita olette pitäneet erityisen hyvinä ollessanne kuntoutuksessa. Onko teillä kokemuksia erilaisista kuntoutusmuodoista, kuten laitos- päivä- avo- tai kotikuntoutuksesta.

Kirjoittakaa mielipiteitäne vapaamuotoisella kirjeellä, osoitteella Suomen Sotaveteraaniliitto, Anni Grundström, Korkeavuorenkatu 41 A 7, 00130 Helsinki.

Kirjeessä toivotaan olevan lähettäjän nimi ja kuntoutuspaikka. Kaikki kirjeet käsitellään täysin luottamuksellisesti. Yhteenveto palautteista antaa meille suuntaviivoja viedä kuntoutustarpeita eteenpäin veteraanien toivomalla tavalla. Kirjeitä odotetaan 15.1.2005 saakka.

PIMEYDESSÄ NAUTIMME VALOSTA.

Pohjolan Voima toivottaa kaikille yhteistyökumppaneilleen rauhallista joulua ja valoisaa uutta vuotta.

POHJOLAN VOIMA

Tammenlehvän perinneliiton tähänastiset vaiheet

Muutaman vuoden keskustelujen jälkeen veteraaniliittojen valtuuskuntaan (VEVA) kuuluvat järjestöt perustivat Tammenlehvän perinneliiton ja julkistivat hankkeen 26.4.2003 Helsingin Yliopiston juhlasalissa pidetyssä juhlatilaisuudessa. Samalla asetettiin määräaikainen järjestelytoimikunta suunnittelemaan maaherra Eino Siuruisen puheenjohtajaksi toiminnan aloitustoimenpiteitä. Keväällä 2004 osoittautui tarpeelliseksi asettaa liitolle myös juridisesti vastuullinen hallitus. Tähän väliaikaiseksi tarkoitettuun hallitukseen perustajajäsenet valitsivat veteraaniliittojen puheenjohtajat sekä puheenjohtajaksi Eino Siuruisen. Varsinaisen, nuoremmin voimin miehitetty hallitus on tarkoitus asettaa alkuvuodesta 2005 pidettävässä perustajajäsenien kokouksessa.

Ensimmäisenä tehtävänään järjestelytoimikun-

ta vahvisti liitolle seuraavan tehtäväkentän kartoitus suunnitelman:

Tammenlehvän perinneliiton tehtäväkenttä koostuu seuraavista osa-alueista.

- A. Maanpuolustustahtoa ylläpitäneet toiminnot
- B. Varustautuminen puolustukseen
- C. Kotirintamatoiminta
- D. Ulkomailta saatu apu
- E. Vapaaehtoinen maanpuolustustyö
- F. Haavoittuneiden huolto
- G. Hengellinen työ
- H. Jälleenrakentamisen aika
- I. Sotiemme veteraaniperintöön liittyvät museot, koelmat, perinnehuoneet, muistomerkit, juhlapäivät, huomionosoitukset sekä järjestötoiminnot.

Suunnitelma sisältää kunkin pääkohdan osalta arvi-
on, minkä valtionhallinnon (ministeriön) alaan ao. perinnetoiminnot läheisemmin liittyvät sekä luettelot niistä yhteisöistä, jotka voisivat olla tulevia potentiaalisia liiton

jäseniä ja perinnetoimintojen vastaanottajia ja vaalijoita.

Liiton tulevan perinnetyön kohteille on asetettu seuraavankaltaisia laatukriteerejä ja ehtoja:

Kohde valitaan, jos sen vaaliminen...

1. ylläpitää myönteisiä maanpuolustusasenteita ja isänmaanrakkautta,
2. kuuluu kansanvaltaisen sivistysvaltion tehtäviin,

3. antaa aineksia nuorison ja yleensä kansalaisten kasvatukseen,
4. lujittaa kansakunnan sisäistä eheyttä,
5. vahvistaa maan ulkoista arvostusta,
6. ylläpitää muistoa sotiemme veteraaneista, heidän teoistaan ja aikaansaannoksistaan,
7. ylläpitää muistoa koko kansan ponnisteluista sotiemme aikana.

Samoin on hahmoteltu edellytyksiä, joita niiden yhteisöjen tulisi täyttää, joiden kanssa tullaan ensi vuodesta lähtien käymään jäsenneuvotteluja, jotta liitolla olisi takeet tulevien perinnetehtävien pysyvästä hoitamisesta veteraanien suunnittelemalla ja tahtomalla tavalla.

Jäsen ehdokkuuden kriteereitä

1. Jäsen ehdokas hyväksyy perinneliiton perustamiskirjassa mainitut toimintaperiaatteet.

2. Jäsen ehdokkaalla on arvostettu, Tammenlehvän perinneliiton jäsenyyteen sopiva julkiskuva.

3. Jäsen ehdokkaalla on käytettävissä sitä asiantuntemusta ja arvovaltaa, mitä sille uskottavan perinnetehtävän hoitaminen edellyttää.

4. Jäsen ehdokkaalla on omasta yhteistyötoiminnastaan taakeet vakaasta ja pysyvästä toiminnasta.

5. Jäsen ehdokas kykenee tarvittaessa hoitamaan koko maan kattavia perinnetehtäviä.

6. Jäsen ehdokkaalla on toiminnalleen vakaa taloudellinen perusta.

Tehtäväkentän kartoitus suunnitelman pohjalta päätettiin asettaa ensi vuodesta lähtien seuraavat 10 työryhmää tekemään hallitukselle konkreettisia ehdotuksia perinnetoimintojen aloittamisesta ja toteuttamistavoista:

1. Muistopatsasryhmä: Tehtävänä on laatia ehdotuksia pysyvään seurantaan otettavis-

Pöykykuja 2, 91900 Liminka

Tilitoimisto Salminen Ky
Lohja

T:mi Kyösti Laukka
Lohja

Konehuolto
Lasse Salmela
Loviisa

Keski-Suomen
Kuljetus Oy
Muurame

Kuorma-Autoilija
Veli Savinainen
Muurame

Kuljetus Kauppila Ky
Myrskylä

 VAAKAKOSKINEN OY
Vaakatie 37, 15560 NASTOLA
Puhelin 03-871 540
Telefax 03-871 5410
★ Vaakoja teollisuuteen ★ Annostusjärjestelmiä

Kuljetusliike
Olli Riihimäki Oy
Orismala

 MEKA
www.meka.net

 Maarakennus Oyj
Moreenitie 2, 90830 Oulu
Puh. (08) 5560 500, Fax (08) 5317 755

Kiimingin
SORA OY
Konetie 30, 90630 OULU
Puh. 08-530 7068,
08-530 6678
Fax 08-530 6679

Suomenmaa-yhtiöt Oy
Oulu

 VIDECAM
Video- ja Multimediatautanto
Teknologiantie 5,
90570 Oulu
puh. 040 310 0500,
fax 042 310 0500
www.videcam.com

Ruskon Metalli ja
Kuljetus Oy
Oulu

BW Hotelli Apollo
Asemakatu 31-33, 90100 Oulu
puh. (08) 522 11

Oulun Expert Siivous
ja Saneeraus Oy
Oulu

Asennus Apollo
Palokka

ta muistopatsaista ja vastavista, säilymisen ja muiston elävänä pitämisen varmistamisesta sekä näihin tehtäviin kutsuttavista jäsenehdokasyhteisöistä.

2. Nauhoiteryhmä: Tehtävänä on laatia ehdotuksia veteraaniperinnettä sisältävien nauhoitteiden ja vastaavien tallenteiden säilymisen varmistamisesta (muistelmat, haastattelut, elokuvat, videot jne)

3. Juhlapäiväryhmä: Tehtävänä on laatia ehdotuksia pysyvään seurantaan otettavista juhlapäivistä ja niiden viettämisen seuraamisesta sekä tähän tehtävään kutsuttavista jäsenehdokasyhteisöistä.

4. Kansallinen veteraanipäiväryhmä: Tehtävänä on laatia ehdotuksia kansallisen veteraanipäivän vieton laventamisesta mm. koteihin, opetuslaitoksiin ja työpaikoille sekä tähän tehtävään kutsuttavista jäsenehdokasyhteisöistä.

5. Säveltaideryhmä: Tehtävänä on laatia ehdotuksia pysyvään seurantaan otettavien säveltaiteen tuotteiden valin-

nasta, niiden elävänä pysymisen varmistamisesta sekä tähän tehtävään kutsuttavista jäsenehdokasyhteisöistä.

6. Opetusaineistoryhmä: Tehtävänä on laatia ehdotuksia veteraaniperinnettä sisältävien opetusohjelmien ja -välineiden inventoinniksi ja niiden sisältöjen arvioimiseksi sekä tähän tehtävään kutsuttavista jäsenehdokasyhteisöistä.

7. Museoryhmä: Tehtävänä on laatia ehdotuksia veteraaniperinnettä palvelevien museoiden, kokoelmien, perinnehuoneiden, näyttelyiden yms. inventoinniksi ja niissä olevien erityisen arvokkaiden esineiden luetteloinniksi pysyvään seurantaan ottamista varten sekä näihin tehtäviin kutsuttavista jäsenehdokasyhteisöistä.

8. Maastorakennelmaryhmä: Tehtävänä on laatia ehdotuksia alkuperäisten ja myöhemmin rakennettujen linnoitteiden ja muiden maastorakennelmien inventoinnista ja pysyvään seurantaan otettavien kohteiden valinnasta sekä näihin tehtäviin kutsuttavista

jäsenehdokasyhteisöistä.

9. Perinnepäättymisryhmä: Tehtävänä on laatia ehdotuksia hoitoa, omistusta ja säilyttämistä vaille jäävien pat-saiden, muistotaulujen, maastorakennelmien, lippujen, standaarien, kunniamerkkien, kunniakirjojen, kilpien, rintamerkkien yms. sijoittamisesta tai arvokkaalla tavalla hävittämistä sekä näihin liittyviin tehtäviin kutsuttavista jäsenehdokasyhteisöistä.

10. Koordinointiryhmä: Tehtävänä on laatia ehdotuksia muiden, perinneliiton tehtävien kartoitussuunnitelmassa mainittujen perinnetyökohteiden valinnasta ja priorisoinnista sekä näihin tehtäviin kutsuttavista jäsenehdokasyhteisöistä.

Toimitilat, henkilöstö, rahoitus

Samanaikaisesti toiminnan suunnittelun kanssa on tehty valmisteluja toimitilojen löytämiseksi, käyty alustavia keskusteluja liiton palvelukseen tulevista henkilöistä sekä neuvoteltu rahoituksen järjestämisestä laadittujen rahoi-

tustarvelaskelmien pohjalta. Jo nyt näyttää ilmeiseltä, että liitto tulee saamaan julkista rahoitustukea sekä pysyvästi että alkuvaiheiden käynnistämisen- ja toiminnan matkaan saattamiskuluihinsa.

Ensi keväänä kansallisena veteraanipäivänä 27.4.2005 järjestetään valtakunnallisen pääjuhlan yhteydessä Torniossa juhla Tammenlehvän perinneliiton toiminnan aloittamisakti.

Tammenlehvän perinneliitto tulee huolehtimaan suurten valtakunnallisten perinnehankkeiden toteutumisesta. Veteraanijärjestöt jatkavat omaa toimintaansa omien suunnitelmiansa mukaisesti ja tekevät edelleen omaa perinnetyötään.

Sosiaaliset kysymykset hoidetaan loppuun asti veteraaniliittojen valtuuskunnan VEVAn puitteissa tapahtuvana yhteistoimintana.

Sotiemme veteraanit uskovat, että heidän ja koko veteraaniaikakauden teoissa ja aikaansaannoksissa on aineksia, joita keskuudessamme toimivat kasvattajat ja mieli-

Nimitys

Tammenlehvän perinneliiton hallitus on nimittänyt liiton asiamieheksi 1.1.2005 lukien eversti Pertti Suominen.

piteiden muodostajat voivat hyödyntää ylläpidettäessä pysyvästi myönteistä maanpuolustustahtoa Suomen kansan keskuudessa. Tämän tehtävän vuoksi Tammenlehvän perinneliitto on perustettu. Se on veteraanien viimeinen palvelus isänmaalle.

AARNO LAMPI

PRINTCENTER HI&F
Varaslahdentie 6, 40800 VAAJAKOSKI
Puh. 014-840 8400, Fax 014-840 8411

Kymen IV-Valmistus Oy
Valkeala

Turvakotka Ky
Vantaa

Pohjois-Savon Autokauppiat r.y.
Kuopio

Harri Hannula Oy
Kuortane

pohjanmaan KALUSTE
HIGH QUALITY FURNITURE

KUUSAMON YHTEISMETSÄ
Kitkantie 21, 93600 Kuusamo
Puh. (08) 852 3690
Fax (08) 852 3699

Kälviän Kenkä
Kälviä

Sisustuspalvelu Oy Matti Hilden
Lahti

T. Huotari Oy
Lahti

Corenso United Oy LTD
Lahti

ETELÄ-SUOMEN SANOMAT

Premetals
Laitila

KARTIOPUU OY
LAPPEENRANTA

Kesämäen Leipomo Oy
Lappeenranta

Pamac Power Oy
Lapua

Talotrim Oy
Lempäälä

Kuorma-autoilija Jan Holmberg
Liljendal

Sotavahinkosäätiö tukee sotiemme veteraaneja

Viimeksi kuluneiden seitsemän vuoden aikana sotiemme veteraanit ja heidän yhteisönsä ovat nousseet Sotavahinkosäätiön keskeisimmäksi avustamiskohteeksi. Avustamisen päätarkoituksena on tukea vähävaraisia veteraaneja ja heidän omaisiaan. Avustukset ohjautuvat lopullisiin kohteisiinsa veteraaniyhteisöjen kautta. Näin saatu täsmätuki kattaa aukkoja, joita yhteiskunnan antamaan tukeen väkisinikin jää.

”Sotavahinkosäätiön vuositain jakamien apurahojen ja avustusten määrästä on viime vuosina kaksi kolmannesta kohdistettu sotiemme veteraaneille sekä heidän puolisoilleen ja leskilleen”, Sotavahinkoyhdistyksen hallituksen puheenjohtaja, vakuutusneuvos Peter Küttner kertoo. ”Säätiön merkki-vuonna 2004 kokonaismäärä on korotettu 371 600 euroksi (2,2 mmk). Suomen Sotaveteraaniliitosta tullessiin hakemuksiin käytetään 182 140 euroa. Rintamaveteraaniliiton osuus on 127 365, Rintamanaisten Liiton 30 000, virolaisten Suomen-pokien 20 200 sekä inkeriläisten ja karjalaisten heimoveteraanien 12 000 euroa. Muu osa tämän vuoden 470 000 euron (2,8 mmk) kokonaismäärästä menee tutkimusapurahoihin sekä vapaaehtoista maanpuolustustyötä tekeville ja sotiemme perinteitä vaaliville järjestöille ja laitoksille.”

Veteraani- ja omaisavustuksista päättää yksilöidysti liittojen ja säätiön edustajista koostuva toimikunta liittojen keskustuomistojen esittelystä. ”Avustuksia myönnetään mm. silmälasien, kuulolaitteiden, pyörätuolien ja apulaitteiden hankkimiseen sekä sairaanhoidon omakustannusosuus- ja omatoimista selviytymistä edistävien asuntokorjausten kustannuksiin”, Peter Küttner luettelee. Avustuksen saajia on jo tähän mennessä kertynyt tuhansia.

Veteraanien elinolojen turvaamisen ohella säätiö on tukenut aatteellista maanpuolustustyötä, muun muassa sotamuseoita, jatkosodan torjuntavoitoista kertovien multivideo-ohjelmien tekemistä, Mannerheim-ristin ritarien, jääkärien, sotalasten, sotavankien ja sotainvalidien pe-

rinnetyötä sekä sotavainajien muiston vaalimista.

”Suurimman taloudellisen tuen Sotavahinkosäätiö on kuitenkin koko toiminta-aikanaan suunnannut tieteen hyväksi edistäessään varojensa tuotolla yliopistojen ja korkeakoulujen riippumattonta tieteentekoa”, Peter Küttner toteaa.

Sotavahinkosäätiö toimii omaisuutensa tuoton turvin. Varat, joita on 12 miljoonaa euroa, koostuvat valtaosin kiinteistöistä ja pörssiosakeista. Avustuksista on koko toimintakautena myönnetty tieteelle 65 %, veteraaneille 22 % ja aatteellisen maanpuolustustyön tukemiseen 10 %. Nykyiset jakoperiaatteet tietävät veteraanien avustusuuden ripeää kasvua.

Säätiön puheenjohtaja Peter Küttner, joka on koulutukseltaan varatuomari ja lakitieteen lisensiaatti, toimi Metsäalan työeläkekassan toimitusjohtajana 1962–74 ja A-Vakuutuksen toimitusjohtajana 1975–95.

Sotavahinkoyhdistykset

Suomessa oli sotavuosina 1939–45 ja niiden jälkivuosina käytössä ainutlaatuinen järjestelmä sotavahinkojen korvaamiseksi. Sotavahinkolain (479/1939) ja irtaimiston sotavahinkolain (88/1940) nojalla vakuutuslaitokset perustivat kaksi sotavahinkoyhdistystä, toisen kiinteistövahinkoja, toisen irtaimistova-

hinkoja varten. Yhdistykset turvasivat jälleenrakennustyötä huolehtimalla talvi-, jatko- ja Lapin sodan aiheuttamien omaisuusvahinkojen korvaamisesta lakien edellyttämällä tavalla.

Laeissa oli säädetty, että palovakuutettu omaisuus on automaattisesti ja pakollisesti vakuutettu myös sotavahingon varalta. Tämän vakuutusturvan ulkopuolelle jäivät tietyn arvorajan alittava omaisuus sekä merisotavahingot ja Neuvostoliitolle luovutetulle tai vuokratulle alueelle jäänyt omaisuus, jonka korvaamisesta valtion varoin säädettiin erikseen. Sotavahinkoyhdistykset korvasivat vahingot täysimääräisesti. Sotavahinkoihin kohdistuva vakuutusmaksu ei saanut ylittää 5 prosenttia vakuutuksen arvosta.

Sotavahinkokorvaukset selvitettiin ja suoritettiin kolmessa jaksossa. Talvisodan korvaukset selvitettiin nopeasti, valtaosin jo 1940. Jatkosodan hyökkäysvaiheen korvaukset hoidettiin pääasiassa vuoden 1941 aikana. Jatkosodan muun osan ja Lapin sodan alkuvaiheen – 5.12.1944 saakka – vahingot saatiin selvitettyiksi vuoden 1947 loppuun mennessä. Lapin sodan jatkuttua huhtikuun 1945 lopulle korvattiin loppujakson vahingot valtion varoista yleisen korvauslain nojalla.

”Sotavahinkoyhdistykset

maksoivat korvauksia lähes 32 000:lle sotavahinkoja kärsineelle. Korvauksista koki kiinteistöjä noin 18 000 ja irtaimistoja 14 000. Yhdistysten maksamien korvausten yhteismäärä oli nykyarvoltaan 527 miljoonaa euroa, Küttner summaa.

Sotavahinkoyhdistykset sekä niiden vakuutustoiminta ja korvausten maksu olivat ainutlaatuista koko Euroopassa. Ratkaisun merkittävyyttä osoittaa sekin, että Ruotsi ja Norja ottivat siitä mallia ja perustivat vastaavanlaisen järjestelmän. Norjassa sitä sovellettiin myös käytännössä, mutta sodalta säästyneessä Ruotsissa sille ei ollut käyttöä.

Säätiön perustaminen ja avustustoiminta

Kun sotavahinkoyhdistykset kaikkien korvausten tultua maksetuiksi oli purettu, Sotavahinkoyhdistyksen säätiön entiset jäsenet perustivat Sotavahinkoyhdistyksen säätiön. Sen peruspääomaksi saatiin sosiaaliministeriön luvalla yhdistyksen jäännösvarat, nykyrahana 1,9 miljoonaa euroa.

Säätiön hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Suomi-yhtiöiden pääjohtaja, filosofian tohtori Yrjö Leinberg, joka oli toiminut kummankin sotavahinkoyhdistyksen puheenjohtajana. Hänen jälkeensä puheenjohtajaksi valittiin 1974 HOP:n pääjohtaja

Filip Pettersson. Peter Küttnerin puheenjohtajakausi alkoi 1997. Säätiön nimi muutettiin Sotavahinkosäätiöksi 2003.

Alkuaikoina säätiö myönsi huomattavan määrän apurahoja ja avustuksia tieteenaloille, jotka suoranaisesti tai välillisesti liittyivät vakuutustoimintaan. Säätiö rahoitti lainopillisen tiedekunnan saamista Turun yliopistoon sekä viiden professuurin perustamisen yliopistoon, korkeakouluun tai tutkimuslaitokseen.

”Säätiön apurahojen jaossa tehtiin 1973 suunnanmuutos”, Küttner kiteyttää. ”Säätiö keskittyi torjumaan korkeakouluopiskelijoiden radikaalista, osin vallankumouksellista liikehdintää, jolla pyrittiin tieteenharjoittamisen poliittiseen, jopa marxilaispainotteiseen ohjaukseen sekä korkeakoulujen hallinnon valtaamiseen. Samantapaisia pyrkimyksiä kohdistui myös koululaitokseen. Elinkeinoelämän valtuuskunnan EVAn ohella säätiö antoi noin 15 vuoden aikana taloudellista tukea tahoille, jotka toimivat yliopistojen ja korkeakoulujen itsenäisyyden ja tieteen riippumattomuuden puolesta. ”Näin luotu verkosto ryhtyi tarvittaviin vastatoimiin eli nykyajanontaa käyttäen lobbaukseen.”, Küttner luonnehtii tuolloista toimintaa. ”Radikaalisen vyörytyksen vastustamiseksi säätiö lahjoitti 1977 Helsingin yliopiston valtiotieteelliseen tiedekuntaan viestinnän professuurin. Tämä ns. Wiion professuuri oli tärkeä vastapaino Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksen opetukselle ja turvasi moniarvoista tiedottamista merkittävästi.”

Sotavahinkosäätiön yhteiskunnallinen merkitys on kiistaton. Kunkin puheenjohtajan toimikaudella näkyy ajanjaksoon kytkeytyvä erityispiirre. Peter Küttnerin kaudella se on sotiemme miesten ja naisten sekä aatteellisen maanpuolustustyön tukeminen.

MATTI VÄRRI

Sotavahinkosäätiön, Sotaveteraaniliiton ja Rintamaveteraaniliiton edustajat kokoontuvat neljä kertaa vuodessa avustusrahaston kokoukseen. Edellinen kokous pidettiin 16. syyskuuta Suomen Sotaveteraaniliiton tiloissa. Pöydän päässä säätiön puheenjohtaja Peter Küttner, asiamies Harri Ahlberg, pöydän toisella puolella Pirjo Jaakola ja Jenni Godoy, Anni Grundström ja Ole Wasz-Höckert.

Sotavahinkosäätiön 50-vuotisjuhlaan Ritarihuoneella osallistui lähes kolmesataa kutsuvierasta.

Sotavahinkoyhdistys juhli 50-vuotistaivaltaan

Sotavahinkosäätiö vietti 50-vuotisjuhlaan Ritarihuoneella 12. marraskuuta. Säätiön vaiheiden ohella juhlassa tuli esille myös se, että joulukuussa on kulunut 65 vuotta Sotavahinkoyhdistyksen perustamisesta ja sotavahinkolain säätämisestä.

Tervetulopuheen piti säätiön hallituksen puheenjohtaja, vakuutusneuvos Peter Kuttner. Hän loi katsauksen Sotavahinkoyhdistyksen ja Irtaimiston Sotavahinkoyhdistyksen sekä juhlihan säätiön toiminnan lähtökohtiin,

sisältöön ja merkitykseen maamme aineellisessa ja henkisessä jälleenrakentamisessa. Valtiotieteen tohtori Jari Leskinen esitti juhlaesitelmässään poimintoja kirjoittamastaan historiategoksesta, joka esitellään ohessa.

Valtioneuvoston tervehdyksen esitti sosiaali- ja terveysministeri Sinikka Mönkäre, joka tähdensi vuonna 1939 perustetun vakuutusjärjestelmän erikoisluonnetta ja luonnehti valtioneuvoston askeisia linjauksia veteraanien etuusasioissa. Suomen Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja

Aarno Strömmer esitti veteraaniliittojen yhteisen kiitoksen säätiö sotiemme veteraanien ja heidän omaistensa elinolojen turvaamiseksi sekä perinneyön edistämiseksi antamasta merkittävästä tuesta.

Juhlissa esiintyivät kamariorkesteri, jota johti professori Markus Lehtinen, Kaaderilaulajat johtajanaan majuri Matti Orlamo sekä oopperalaulaja Monica Groop, jota professori Lehtinen säesti. Näyttelijä Esko Salminen lausui kolme runoa. Juhlan juonsi Niilo Ihmäki.

Kiintoisa historiateos sotavahinkoyhdistysten ja -säätiön vaiheista

Sotavahinkosäätiö julkaisi marraskuussa filosofian tohtori **Jari Leskinen** kirjoittaman historiategoksen *Tulevaisuuden turvaksi*. Teos käsittelee Sotavahinkoyhdistyksen ja Irtaimiston Sotavahinkoyhdistyksen sotavahinkovakuutus toimintaa vuosina 1939–54 sekä Sotavahinkoyhdistyksen Säätiön, vuodesta 2003 Sotavahinkosäätiön vaiheita puolen vuosisadan varrelta, vuosina 1954–2004. Teos, jossa 557 sivua, on painettu Gummerus Kirjapaino Oy:ssä (ISBN 952-01-7677-5).

Teoksen I osa kertoo aluksi Sotavahinkoyhdistyksen perustamisesta ja sotavahinkolain säätämisestä joulukuussa 1939 sekä Irtaimiston Sotavahinkoyhdistyksen perustamisesta ja irtaimiston sotavahinkolain säätämisestä maaliskuussa 1940. Talvisodan jälkeen yhdistykset purkivat suuren korjaushakemusten ruuhkan. Yhdistysten toinen, jatkosodan alkamisvuoden 1941 käsittänyt toimintakausi päättyi uuden sotavahinkolain antamiseen 31.12.1941. Yhdistysten kolmas ja samalla viimeinen toimintajakso vaati runsaasti työtä korvausurakasta selviytymiseksi ja sotavakuutusmaksujen perimiseksi. Kun tehtävistä oli suoriuduttu, yhdistykset päättivät lopettaa toimintansa ja hakeutua selvitystilaan.

Teoksen II osan alussa on kuvaus siitä, kuinka Sotavahinkoyhdistyksen selvitysmiehet sosiaaliministeriön

luvalla perustivat Sotavahinkoyhdistyksen Säätiön, jolle yhdistyksen varat lahjoitettiin. Tämä pääoma oli säilytettävä koskemattomana sitä silmällä pitäen, että sotavakuutustoiminta jouduttaiisiin aloittamaan uudelleen. Omaisuuden tuotto tuli säätiön sääntöjen mukaan käyttää taloudellisen ja yhteiskunnallisen tutkimus-, opetus- ja julkaisutoiminnan tukemiseen ja edistämiseen. Sääntömuutosten jälkeen tulivat keskeiseksi tuen kohteiksi sotiimme liittyvä tutkimus-, opetus- ja julkaisutoiminta sekä maanpuolustustyö ja 1990-luvulta alkaen sotiemme veteraanien elinolojen, terveyden ja kunnan turvaaminen ja kohen-taminen. Koko laaja tukitoiminta saa teoksessa nasevan kuvauksen.

Suomalainen sotavahinkojen korvausjärjestelmä on kansainvälisessä katsannossa ainutlaatuinen. Järjestelmän keskeisinä osina olleet sotavahinkoyhdistykset ovat yhteisöjä, joiden toimintaa ja merkitystä ei yleisesti tunneta. Tuntemattomuuden voi sanoa verhonneen yhdistysten varoista muodostetun säätiön toimintaa. Jari Leskinen mittava historiategos lisää tietoa aihepiiriin ja lisännee kiinnostusta siihen. Yhdistysten ja säätiön merkityksen vuoksi julkaistaan lehden seuraavassa numerossa artikkeli, jossa teoksen sisältöä tarkastellaan laajemmin.

SIMO KÄRÄVÄ

SUOMEN RATSASTAJAINLIITTO RY
FINLANDS RYTTFÖRBUND RF.

Radiokatu 20, FIN-00093 SLU, puh. 09-229 4510, fax 09-149 6864
Sähköpostiosoite: ratsastus@ratsastus.fi Internetsivut: www.ratsastus.fi

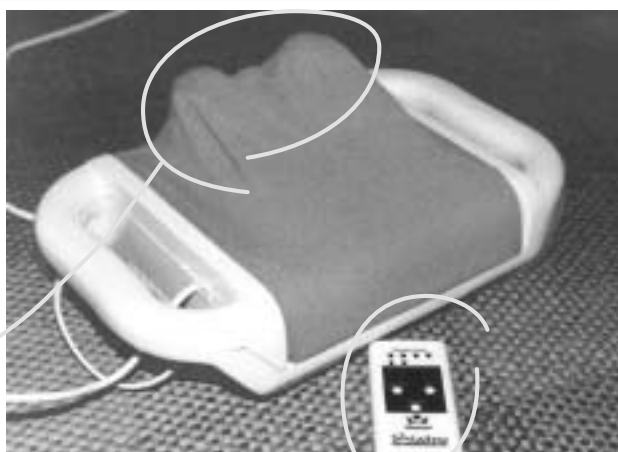
hierontalaite koko vartalon hierontaan

Henkilökohtainen fysioterapeutinne auttaa :

- laukaisemaan lihasjännitystä
- edistämään verenkiertoa
- palauttamaan rasituksessa menetettyä energiaa
- karkottamaan väsymystä ja stressiä
- kiinteyttämään veltostunutta kudosta
- vähentämään selluliittia ja ennalta ehkäisemään sen kertymistä

Hierontalaitteen pyörivät päät jäljittelevät ihmiskäsien hierontaa. Hierontasuunnan vaihto ja hieronta-ajan valinta **kaukosäätimellä**.

Laite on parhaista komponenteista koostettu, EU-normit täyttävä, Saksassa testattu ja hyväksytty. 1 vuoden takuu.

SHIATSU

TILAA HETI HINTAAN 60€ (sis. alv. 22% ja postikulut)
p. 0400-425 185, 0400-213 830, fax. 09-436 2622, s-posti: info@efficio.net
Efficio Oy, Koroistentie 13, 00280 Helsinki

Pavimento Oy

Sähkötie 8
01510 Vantaa
Puh. 09-668 9590
www.pavimento.fi

Kaatuneiden Muistosäätiö vietti 60-vuotisjuhlaa asevelihengessä

Kaatuneiden Muistosäätiö, joka Suomen Aseveljen Liiton varoin perustettiin marraskuussa 1944, vietti 60-vuotisjuhlaansa Helsingin Suomalaisella Klubilla 17. marraskuuta. Kunniavieraana oli kaupunkineuvos **Veikko Loppi**, joka toimi aseveliliiton pääsihteerinä ja oli yksi säätiön perustajajäsenistä. Kutsuvieraina olivat muun muassa puolustusvoimain komentaja, amiraali **Juhani Kaskeala** sekä veteraaniliiton puheenjohtajat.

Tervehdyspuheen piti säätiön hallituksen puheenjohtaja, lehdistöneuvos **Mikko Pohtola**.

Hän käsittelee puheessa

esillä olleita asioita oheisessa haastattelussaan. Viestintäjohtaja **Leo Lehdistö** esitti tekemänsä videokoosteen, joka sisältää muun muassa ministeri **Veikko Helteen**, kaupunkineuvos Lopin ja maaherra **Jorma Tuomisen** haastattelut. Heillä oli keskeinen osuus asevelijärjestön perustamisessa ja toiminnassa. Valtiovallan tervehdysten esitti eduskunnan puhemies **Paavo Lipponen**. Hän korosti aseveliliikkeen merkitystä kansallisen yhteenkuuluvuuden ja sosiaalisen yhteisvastuun rakentajana sekä säätiön osuutta järjestön huoltotyön jatkajana.

Veteraanijärjestöjen tervehdyksessä Sotainvalidien

Veljesliiton puheenjohtaja, professori **Veli Matti Huitinen** palautti mieleen jatkosodan jälkeisiä poliittisesti vaikeita aikoja sekä tähdensi merkitystä, joka säätiöllä ja veteraaniyhteisöillä on sosiaalisen pääoman eli vuorovaikutuksesta syntyvien sosiaalisten verkostojen luomisessa ja ylläpitämisessä.

Oopperalaulaja **Henrik Lamberg**, jota säesti **Ilona Lamberg**, esitti Kalervo Hämäläisen *Veteraanin iltahuudon* ja Toivo Kuulan laulun *Kesäyö kirkkomaalla*. Näytelijä **Antti Virmavirta** lausui kaksi Yrjö Jylhän runoa kokoelmasta *Kiirastuli*.

Eduskunnan puhemies Paavo Lipponen toi juhlaan valtiohallituksen tervehdysten.

TeollisuusSuomi

KunnallisSuomi

www.ammattiviestit.fi

Luo joulun tunnelmaa TURVALLISESTI

Kuva: Klaus Somerkoski

SUOMEN PELASTUSALAN KESKUSJÄRJESTÖ
 Ratamestarinkatu 11, 00520 Helsinki
 Puh. (09) 476 112
www.spek.fi

Ikäihmisten vaara joutua tulipalon uhriksi on tutkimusten mukaan moninkertainen nuorempiin verrattuna. Iän kertyessä toimintakyky alenee, ja ikäihmiseltä saattaa paloriski jäädä huomaamatta. Hänen voi myös olla

vaikeampi selviytyä tulipalotilanteesta, jossa vaaditaan nopeaa ja määrätietoista toimintaa. **Siksi on viisasta ehkäistä palo jo ennen kuin se on syttynyt. Erityisesti nyt kynttilöiden aikaan on hyvä pitää varansa.**

Joulun aikaan sytty Suomessa selkeästi eniten asuttopaloja. Kynttilöillä luodaan tunnelmaa, mutta paloturvallisuus kannattaa pitää mielessä, kun ollaan tekemässä elävän tulen kanssa. Seuraavassa on muutamia vinkkejä, joilla tulipalon riskiä voidaan pienentää.

Elävä tuli vaatii jatkuvaa valvontaa

Hyvä kynttilänjalka pysyy tukevasti pystyssä. Metallista, lasista, posliinista, kivistä tms. valmistettu kynttilänjalka on turvallisin. Vältä röyhelöisiä muovi-, paperi- tai kangasmansetteja.

Kynttilän täytyy olla tanskasti pidikkeessään. Sijoita kynttilät niin, ettei niiden läheis-

syydessä, vieressä tai yläpuolella ole mitään syttyvää. Varo erityisesti verhoja ja koristeita. Liian tiiviissä ryhmässä olevien kynttilöiden tulikuuma, sula neste roihauttaa helposti. Tuikut asetetaan vähintään 5 cm etäisyydelle toisistaan. Älä pane kynttilöitä TV:n päälle äläkä parvekkeelle muovikalusteiden päälle.

Turvallinen kynttiläläyhty on tukeva, yläosastaan reilusti avoin ja sisältä riittävän tilava.

Ulkoroihut sijoitetaan palamattomalle alustalle, tuulen ja sateen suojaan. Ulkoroihuja poltetaan vähintään kolmen metrin päässä kulkuteistä tai seinistä. Ulkoroihua ei saa polttaa sisällä eikä edes parvekkeella.

Viimeinen sammuttaa aina kynttilän

Sammuta tuikut, roihut ja kynttilät mieluiten tukahduttamalla, älä vedellä. Sammuta kynttilät aina, kun poistut pidemmäksi aikaa huoneesta. Polta kynttilöitä vain huoneessa, jossa oleskellaan. Älä koskaan jätä kynttilää palamaan valvomatta.

Tarkista palovaroittimesi toimintakunto. Palovaroittimen ainoa, oikea paikka on katossa. Pidä sammutusvälineet helposti saatavilla.

Sammutuskonstit kannattaa palauttaa mieleen. Mieti ennalta toiminta tulipalotilanteesta ja mitä kautta pelastaudut. Ilmoita tulipalosta hätänumeroon 112.

Paloturvallisuutta voi oppia

Ikäihmisten paloturvallisuutta edistämään on laadittu erilaisia opetus- ja valistusmateriaaleja. Uusin on Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön ja Vanhustyön Keskusliiton tuottama Kotikultaineisto.

Helppokäyttöistä sarjaa voi käyttää monipuolisesti koulutus- ja opetustilanteissa. Aineisto esittelee keinoja ja turvavälineitä, joilla vanhuksen kodissa voidaan vähentää tulipalon vaaraa.

Kotikulta-aineisto: kansio 36 s., 14 kalvokuvaa, Kotikulta-esite ja CD, jossa kalvokuvat PowerPoint-muodossa ja tekstisivut pdf-muodossa, hinta 46 e, sis. alv.

Kaatuneiden Muistosäätiö 60 vuotta Säätiö tukee veteraanien kuntomatkoja

Vuodesta 1973 Kaatuneiden Muistosäätiö on tukenut sotaveteraanien ja rintamaveteraanien kuntoutusta lahjoittamalla vuosittain kahden viikon mittaisia kuntoutusmatkoja. Matkakohteet ovat sijainneet Bulgariassa, aikaisemmin myös Unkarissa ja eräissä muissakin Etelä-Euroopan lämpimissä maissa.

”Matkakohteet on valittu erityisesti lyhyen lentomatkan ja hyvän hinta/laatusuhteen perusteella”, säätiön puheenjohtaja, lehdistöneuvos **Mikko Pohtola** kertoo. ”Kuntomatkoille osallistujien valinnan tekevät veteraaniliitot piiriensä esityksestä. Monelle osanottajalle kysymyksessä on ollut ensimmäinen ulkomaanmatka.” Tähän mennessä säätiö on kustantanut kuntoutusmatkat 1 300 veteraanille.

Mikko Pohtola sanoo veteraanien tukemisen olevan säätiön tärkein avustuskohde ja lupaa tuen jatkuvan. Taloudellista tukea saavat vuosittain myös Kaatuneitten Omaisten Liitto ja Rintamanaisten Liitto. Nämäkin avustukset ohjautuvat kohderyhmien jäsenistön kuntoutukseen. Muistosäätiön muusta avustustoiminnasta nousevat selvimmän esiin jo 1950-luvulta lähtien yliopistoissa ja korkeakouluissa opiskeleville sotaorvoille jaetut stipendit. Myöhemmin jaon piiriin otettiin myös rintamamiesperheiden lapset ja ammattikorkeakouluissa opiskelevat nuoret. Stipendejä on jaettu 8 300 opiskelijalle.

Muistosäätiö Aseveliliiton seuraajaksi

Talvisodan jälkeen rintamalta kotiutuneet sotilaat perustivat kautta maan paikallisia aseveliyhdistyksiä. Ne olivat poliittisesti sitoutumattomia ja toimivat paikkakunnillaan sodassa kaatuneiden tai haavoittuneiden veljien perheiden hyväksi. Leskien ja orpojen lisäksi autettiin myös siirtolaisväkeä. Valtaosaltaan työ oli talkooapua. Talkootyötä tehtiin laajasti myös koko yhteiskunnan hyväksi.

Toiminnan tehostamiseksi perustettiin 4.8.1940 Suomen Aseveljien Liitto. Siihen kuului yli 200 000 aseveljeä ja 40 000 asevelinaista. Kysymyksessä oli valtava huoltajärjestö, jonka pyyteetön talkootyö nousi kotirintamalla ratkaisevaan asemaan. Järjestön toiminta jatkui läpi sotavuosien.

Välirauhan sopimusehtojen mukaisesti Aseveliliitto ja kaikki sen paikallisyhdistykset ja kerhot, joita oli yli 700, lakkautettiin 25.1.1945. Tehokas, maan jokaiseen kolkkaan ulottunut huoltoorganisaatio kaikkine toimintoineen lakkautettiin kertaikalla. Järjestö lopetettiin mahtikäskyllä, mutta aseveljitys jatkui ja jatkuu yhä.

Aseveliliitolla ja sen jäsenyhdistyksillä oli paljon käynnissä olevaa työtä ja erilaisia hankkeita, joiden jatkumisen turvaamiseksi Aseveliliitto ja sen työssä mukana olleet yksityiset aseveljet päättivät perustaa Kaatuneiden Muistosäätiön 13.11.1944 jatkamaan soveltuvien osin muutoin kesken jääviä liiton hankkeita.

Aseveliliitto oli jo edellisenä vuonna perustanut laajapohjaisen Sankarivainajain Muistotoimikunnan, joka nyt jatkoi Kaatuneiden Muistosäätiön erillisenä toimielimenä. Oli luontevaa, että uuden säätiön tuki suunnattiin alkuvuosina sankarihautojen kunnostamiseen. ”Suunnittelukilpailujen tuloksena kymmenet arkkitehdit, puutarha-asiantuntijat ja kuvanveistäjät loivat kaatuneiden muiston vaalimiselle arvokkaat puitteet”, Mikko Pohtola toteaa.

Säätiö koulutti kaatuneiden omaisia

Aseveliliiton lahjoittamaa peruspääomaa säätiö on kartuttanut sijoittamalla varojaan tuottavasti. Muistosäätiö ei koskaan ole anonut eikä saanut valtion tai muiden julkisten yhteisöjen avustuksia eikä se harjoita keräystoimintaa.

Välittömästi sotien jälkeen säätiön keskeisiä toimia olivat myös kaatuneiden omaisten, sotaleskien ja sotaorpojen tukeminen. Vuosina 1945–1950 järjestettiin ammattikursseja viidessä eri kurssikeskuksessa eri puolilla maata. Ammattikursseilla koulutettiin 2 000 sotaleskeä erilaisiin ammatteihin. Sotaorpojen sisäoppilaitoksena toimineen Haagan ompeluammattikoulun yhteyteen säätiö rakennutti oman kurssikeskuksen, jossa 2-vuotisen ammattikurssin suoritti 500 sotaorpoa.

1970-luvulla säätiö myi omistamansa kurssikeskuksen Helsingin kaupungille. ”Myyntivoitot säätiö sijoitti Munkkiniemestä hankki-

maansa kerrostaloon sekä arvopapereihin”, Mikko Pohtola kertoo.

Säätiö on itse kustantanut kaksi tärkeää historiateosta, filtri Keijo Kulhan kirjoittaman Aseveliliiton historian ”Aseveljien aika”, joka ilmestyi 1980 sekä 1987 ilmestyneen diplomi-insinööri Kauko Leiposen teoksen ”Kansa talkoissa”, joka kertoo sodan aikaisesta talkootyöstä. Lisäksi säätiö on tukenut kymmeniä sotiemme historian ja maanpuolustuksen alaan kuuluvia teoksia tai muita perinnehankkeita. Sotaveteraaniliiton alullepaneman sotavainajatieoston kokoamisessa Sota-arkistoon säätiö oli mukana merkittävällä panoksella. Tiedosto käsittää tiedot 93 000:sta rintamalla tai muissa sotatoimissa kuolleista vainajista.

Historiasta vaiettiin

”Parissa vuosikymmenessä, 1960- ja 1970-luvuilla vartui, kuin huomaamatta, kokonainen sukupolvi, jonka tiedot sotavuosista ja ns. vaaran vuosien tapahtumista ja

taustoista jäivät vajavaisiksi tai puuttuivat kokonaan. Koulujen oppisisältöjä uudistettiin ja muokattiin. Puoluepolitiikka tunkeutui kouluihin, opettajia painostettiin ja lopulta koko koulutusjärjestelmä oli uhanalainen. Eduskunnan valvoma Yleisradio ja osa lehdistöstä oli asiassa mukana. Isänmaasta ei juuri puhuttu.

”Vasta 1980-luvulla suunta muuttui, kun vapaaehtoinen maanpuolustustyö ja yleinen isänmaallisuus palautettiin taas sille kuuluvaan asemaan”, Mikko Pohtola toteaa. Hän pitää arvokkaana sitä asennetta mikä nykynuorisolla isänmaallisuutta kohtaan on.

”Sotavainajien muisto on ikuinen, ja sitä meidän tulee myös vaalia”, Mikko Pohtola korostaa. Hän neuvoo meitä jokaista olemaan kiitollinen siitä uhrauksesta jonka sotiemme kaatuneet ovat tälle vapaalle maalle antaneet. ”Kun käynte sankarihaudalla, muistakaa sanoa kiitos.”

MATTI VÄRRI

Kaatuneiden Muistosäätiön puheenjohtaja on lehdistöneuvos Mikko Pohtola. Toimiston seinällä on säätiön kuniajäsenen, kaupunkineuvos Veikko Lopin muotokuva.

Laadukasta kuntoutusta jonoittamatta

Päiväkumpu sijaitsee läntisellä Uudellamaalla, Lohjanjärven rannalla, keskellä kaunista lehtoluontoa. Huom. Toimintakykyluokkaan 3 kuuluvan rintamaveteraanin aviopuoliso voi osallistua kuntoutukseen samanaikaisesti veteraanin kanssa enintään 7 vuorokauden ajaksi ilman, että kuntoutus veteraanin osalta lyhenee. Kysy lisää omasta kotikunnastasi.

Kuntoutusvaraukset:
puh. (019) 3600 288.

KYLPYLÄ HOTELLI
Päiväkumpu

Karjalohjan kuntoutumiskeskus

Karjalohja • puh (019) 36 001 • www.paivakumpu.com

Suojeluskuntajärjestön muistoa vaalittiin

Suojeluskuntien ja Lot-ta Svärdir Perinteiden Liitto järjesti Helsingin Vanhassa kirkossa Suojeluskuntajärjestön lakkauttamisen 60-vuotismuistotilaisuuden 3. marraskuuta. Päivälleen 60 vuotta sitten eduskunta hyväksyi hallituksen esityksen, jolla Suojeluskuntajärjestö lakkautettiin.

Tilaisuuden alkumusiikin esitti kapteeni **Heino Koistisen** johtama Kaartin soitto-kunta. Tilaisuuden avausa-noissa kenraalimajuri **Hannu Särkiö** kertasi Suojeluskuntajärjestön lopettamisen ajan tapahtumia. Kenttäpiispa **Hannu Niskanen** piti har-tauspuheen.

Yhteisesti laulettu virren

lisäksi Viipurin Lauluveikot, johtajana **Urpo Rauhala** esiti kappaleet *Suomalainen rukous ja Sydämeni laulu*.

Juhlapuheen pitänyt kenraaliluutnantti **Ermei Kanninen** käsitteli Suojeluskuntajärjestön merkitystä nuorelle kansakunnalle maanpuolustushengen luomisessa, merkitystä maamme suurimpana liikuntakasvatusorganisaationa ja merkittävänä yhteistyötahona kulttuurin saralla.

– Me entiset suojeluskuntalaiset ja lotat sekä sotaveteraanit voimme sanoa tehtävän tulleen suoritetuksi. Kukaan ei voi sanoa, miten olisi selvitty vuosien 1939–45 sodista ilman näiden organisaatioiden perustavaa työtä.

Työmme arvo ainakin tunnustettiin Moskovassa, sillä kesäkuun lopulla 1944 laaditussa antautumissopimuksen luonnoksessa kaikki suojeluskuntalaiset määrättiin internoitaviksi. Suojeluskuntalaiset ja lotat eivät kaipa maineen palautusta, mutta tämän päivän kansalaiset kaipaavat ja tarvitsevat tietoa siitä työstä, millä puolustus-taisteluamme pohjustettiin ja tuettiin.

Vahvasti isänmallinen muistotilaisuus päättyi pastori **Seppo S. Kososen** lopuliturgiaan ja yhdessä laulettuun isänmaan virren säkeisiin.

Suojeluskuntien lakkauttaminen 60 vuotta sitten

Välirauhanehtoihin sisältyneen 21. artiklan merkitys suojeluskuntajärjestön kannalta ei heti ollut selvä. Mainittuun kohtaan viitaten lakkautettiin asetuk-sella useita yhdistyksiä, sel-laisia, joiden nimessä viitattiin kansallissosialismiin mutta myös IKL ja AKS sisältyivät ensimmäiselle lakkautuslistalle. Loka- marraskuussa 1944 tuli kolme uutta lakkautettavien yhdistysten listaa. Lakiin perustuva Suojeluskuntajärjestö oli kuitenkin eri asemassa, ainakaan asetuksella sitä ei Suomen lakien mukaan ollut mahdollista lakkauttaa.

Valtiojohdolle oli yleis-tilanteen pohjalta selvää, että suojeluskuntien kausi oli päättymässä. Joihinkin valmistelutoimiin ryhdyttiin tämä tilanteen varalle. Järjestön ylimääräinen edustajankokous kutsuttiin koolle Tuusulaan päällystökoululle 29. päiväksi syyskuuta, mis-sä tärkeimpänä asiana käsiteltiin suojeluskuntajärjestön kiinteän ja irtaimen omaisuuden luovuttamista – turvaan siirtämistä. Järjestön komentaja Lauri Malmberg sai tässä tarvittavat valtuudet.

Suojeluskuntien omaisuus

Suojeluskuntajärjestön omaisuutta oli kolmella hallinnon tasolla; yliesikunnan hoidossa olevaa omaisuutta olivat mm. Merikatu 5:n ja Laivan-varustajankatu 6:n arvokkaat kaupunkikiinteistöt Helsingissä sekä Koivikon tila Tuusulassa, missä sijaitti järjestön päällystökoulu.

Yhteensä 38 suojeluskuntapiirin esikuntaa hallitsivat pääosaa järjestön omaisuus-massasta. Lahjoituksista ja omatoimisesta varainhankinnasta oli karttunut huomattava määrä kaupunkikiinteistöjä, mm. piiriesikuntien toimiloja sekä muuta omaisuutta.

Yksittäisten suojeluskuntien varallisuus vaihteli laajoissa rajoissa, toisaalta oli hyvinkin vauraita mutta lukuisasti myös velkaisia tai ainakin vähävaraisia suojeluskuntia. Maaseudun suojeluskuntatalot olivat monessa tapauksessa kahden – kolmen eri yhdistyksen yhteisomistuksessa, mahdollisesti vuokratontille tai kunnan maal-

le rakennettuja sekä melko usein huomattavalta osalta kiinnitettyjä rakennuslainojen vakuudeksi. Niiden myyntiarvo oli suhteellisen matala. Kiinteään omaisuuteen kuului myös useita satoja urheilukenttiä, ampumaratoja ja leirialueita.

Irtaimen omaisuuden arvokkain osa, aseet ja muu sotilasvarustus oli liikekannallepanossa luovutettu pääosaltaan puolustusvoimille.

Kaikkiaan suojeluskuntajärjestön omaisuus oli kirjanpitoarvoltaan 460 miljoonaa markkaa. Omaisuuden reaaliarvo oli tuntuvasti kirjanpitoarvoa korkeampi.

Ždanovin kirjelmä ja järjestön lakkauttaminen

Syys- lokakuun 1944 kulues-sa pohdittiin maan hallituksen piirissä mahdollisuuksia pelastaa suojeluskuntajärjestö lakkauttamiselta. Toisena ulkoministerinä U.J. Castreenin hallituksessa toiminut kenraalimajuri A.E. Martola yhdessä yleisesikunnan päällikkö K.L. Oeschin kanssa laativat hahmotelman sotilaitoksen järjestämisestä mielisiperiaatteen pohjalte. Suojeluskuntajärjestö suunniteltiin ”naamioitavaksi” tähän kokonaisuuteen aluejärjestön nimellä. Tällä aluejärjestöllä olisi ollut puolustusvoimain komentajan alainen oma komentajansa esikuntineen. Aluejärjestö suunniteltiin käsittämään yhdeksän sotilasläänin, kussakin kolme sotilaspiiriä. Nämä olisivat huolehtineet puolustusvoimien kertausharjoituksista ja vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta. Marsalkka Mannerheim hyväksyi esityksen 18.10.1944. Myös suojeluskuntien komentaja Lauri Malmberg hyväksyi luonnoksen muutamin varauksin. Päämaja ei lopulta kuitenkaan tehnyt asiasta esitystä puolustusministeriölle. Marsalkka oli nähtävästi päättänyt sille kannalle, että oli viisainta itse lakkauttaa suojeluskunnat, ennen kuin Neuvostoliitto tätä nimenomaisesti vaatisi. Ylipäällikkö esitti, että aloite suojeluskuntain lakkauttamisesta tulisi järjestöltä itseltään. Aika oli kuitenkin jo ajanut ohi

Tutustumistarjous!

6 kk

20 €

♦ Tutustu alkuperäiseen viipurilaiseen Karjala-lehteen. Se on ilmestynyt katkeamatta jo 100 vuotta ja kertoo karjalaisuuden erikoislehtenä joka torstai Karjalaan ja karjalaisuuteen liittyvistä asioista.

Tilaa nyt Karjala-lehti edullisesti 1/2 vuoden
20 € tutustumishintaan!

TILAAJAPALVELU:

• Puh. 05-5414 600 • Fax. 05-5414 611
• sähköposti: tilaukset@karjala-lehti.fi

VIIPURIN LÄÄNIN HISTORIA
SARJAN II OSA

Valmistunut!

VIIPURIN LINNALÄÄNIN SYNTY

Historian II osa käsittelee Karjalan alueen keskiaikaista historiaa vuoteen 1534 saakka.

- Sidottu ja n. 370 sivuinen
- Suuri, näyttävä koko
- Yli 100 nelivärikuvaa
- Karttoja

Hinta 70,-
(+postituskulut 7,-)

Postimaksu
maksettu

Tilauskuponki

☐ 6 kuukauden tutustumistarjous 20 €

☐ Kiitos, tilaan
Viipurin Linnaläänin synty
-kirjan hintaan 70,- + postikulut 7,-

KARJALA-lehti

TUNNUS 5004401
53003 VASTAUSLÄHETYS

Nimi: _____

Osoite: _____

näistä pohdinnoista ja kaa-
vailuista.

Välirauhanehtoihin vii-
taten liittoutuneiden valvon-
takomission puheenjohta-
ja, kenraalieversti Andrei
Ždanov vaati 30.10.1944
jyrkkäsanaudessa kirjeessään
Suomen hallitukselle suoje-
luskuntajärjestön lakkautta-
mista 7.11.1944 mennessä eli
viikon kuluessa. Kirjeen tu-
lostä oli nähtävästi jonkin-
laista vihiä olemassa, koska
suojeluskuntajärjestön yli-
määräinen edustajakoko-
us oli jälleen 30.10. koolla
Tuusulan päällystökoulul-
la, hätäisesti puhelinsoitin
kokoon hälytettynä. Sään-
tömääräisiä kutsuaikoja ei
enää ollut mahdollista nou-
dattaa. Tässä kokouksessa in-
formoitiin suojeluskuntapiiri-
en edustajia asian saamasta
käänteestä ja annettiin heille
suulliset ohjeet mm. suojelus-
kuntapiirien ja paikallisten
suojeluskuntien omaisuuden
luovuttamisesta (lahjoittami-
sesta tai myymisestä) sekä
muista käytännön menettely-
tavoista lakkauttamisen yhtey-
dessä. Piirikomentajien tuli
edelleen ohjeistaa alaisiaan
suojeluskuntia.

Esitys laiksi suojeluskun-
tajärjestöstä annetun lain ku-
moamisesta tuotiin eduskun-
nan käsittelyyn 31.10. iltä-
päivällä. Lain ensimmäinen
ja toinen käsittely sujuivat
ilman ainuttakaan puheen-
vuoroa. Eduskunta hyväksyi
samana päivänä lain sisällön
sellaisenaan. Ratkaiseva kol-
mas käsittely tapahtui 3. mar-
raskuuta. Tässä istunnossa
edistyspuolueeseen lukeutu-
va puolustusasiain valiokun-
nan puheenjohtaja Sulo Hei-
niö, joka oli ollut mukana jo
perustamassa suojeluskuntia,
lausui kiitos- ja muistosoimat
järjestölle.

Suojeluskuntien käytän-
nöllinen alasajo tapahtui no-
peasti ja vallinneeseen ai-
kapulaan nähden hallitusti.
Suojeluskuntapiirit muuttui-
vat Kotijoukkojen esikunnan
käskyllä 4.11. takaisin sotilas-
piireiksi. Neljä piiriä, Viipu-
rin, Käkisalmen, Sortavalan
ja Ahvenanmaan piirit lak-
kautettiin 6.11.

Suojeluskuntien tekemät lahjoitukset

Suojeluskuntien omaisuuden
ja siitä tehtävien lahjoitusten
selvittelyä varten perustettiin
puolustusministeriöön helmi-
kuussa 1945 hallitussihteeri
Esko Katajarinteen johtama
”Lakkautetun suojeluskunta-

järjestön selvittelypesä”. Se
valvoi lopettamiseen liitty-
vien taloudellis-hallinnollis-
ten toimien laillisuutta sekä
hallitsi suojeluskunnilta val-
tiolle siirtynyttä omaisuutta.
Toimielimellä oli apunaan
selvityselimensä suojelus-
kuntapiirien tasalla ja selvi-
tysmiehet kaikissa kunnis-
sa. Suojeluskunnissa pesän-
selvittäjinä toimivat yleensä
viimeksi virassa olleet pai-
kallispäälliköt. Tilintarkas-
tus kaikissa suojeluskunnis-
sa toimitettiin vuoden 1944
loppuun mennessä. Jo ennen
Katajarinteen selvittelyelintä
ja myöhemmin yhdessä sen
kanssa suojeluskuntien lak-
kauttamistoimenpiteitä val-
voi eversti T.I. Aminoffin
johtama organisaatio.

Yleisenä tavoitteena oli,
että suojeluskuntien omai-
suus piti siirtää valvontako-
mission ulottumattomiin.
Lahjoitusten vastaanottajat
olivat valtakunnallisesti hy-
vin moninaisia, paikallisia
urheilu- ja nuorisoseuroja ja
yhdistyksiä, koulujen kan-
natusyhdistyksiä jne. Helsin-
gin suojeluskunnista esimer-
kiksi Pioneerisuojeluskunta
luovutti omaisuutensa Ra-
kennusmestariiliiton kukkais-
rahastolle, Lääkintäsuojelus-
kunta Suomalaiselle Lääkä-
riseura Duodecimille, joka
ei kuulunut vähävaraisimpiin

lahjoitusten saajien joukossa
sekä Sotakoirasuojeluskunta
Suomen Palveluskoiraliitolle.
Vastaavasti Keski-Suomen
suojeluskunnat siirsivät talo-
jaan ja maa-alueitaan seura-
vasti: maamiesseuroille, maa-
taloustuottajien yhdistyksille
ja manttaalikunnille kahdek-
san lahjoitusta, nuorisoseu-
roille neljä lahjoitusta, urhei-
luseuroille viisi lahjoitusta,
koulujen kannatusyhdistyk-
sille, Jyväskylän yliopistoyh-
distykselle sekä Kannonkos-
ken terveystalossäätiölle yh-
teensä kahdeksan lahjoitusta.

Lahjoitusten rivakasta to-
teutuksesta kertoo, että run-
saassa viikossa loka-mar-
raskuun vaihteessa 1944
siirrettiin maassa mm. 300
suojeluskuntataloa uusil-
le omistajille. Vain erittäin
harvoissa tapauksissa lahjoi-
tuksiin liittyi sellaisia epä-
selvyyksiä, joita olisi selvitys-
elinten toimenpitein jouduttu
ratkomaan.

Tässä vaiheessa vain kah-
deksan prosenttia sk-järjes-
tön omaisuudesta jäi lahjoit-
tamatta.

Säätiöt

Oma kokonaisuutensa olivat
muutamat suhteellisen suu-
ret säätiöt, joita suojeluskun-
tien varoista muodostettiin.
Joissakin tapauksissa ne oli-
vat alueellisia, usean suoje-

luskunnan ja mahdollisesti
suojeluskuntapiirin esikun-
nan varoista muodostettuja.
Tällaisia ovat esimerkiksi Ur-
lus-Säätiö (Helsinki), Vak-
ka-Suomen Nuorisosäätiö
(Rauman seutu) tai Sastama-
la -säätiö (Vammalan seutu).

Monien välivaiheiden
ja vaikeiden oikeudellisten,
jopa perustuslaillisten selvi-
tysten ja arviointien jälkeen
suojeluskuntien selvityspe-
sälle jääneestä omaisuudes-
ta siirrettiin tänä vuonna
953 perustetulle ja puolus-
tusministeriössä sijaitsevalle
Maanpuolustuksen Kanna-
tussäätiölle peruspääomaksi
75 miljoonaa markkaa. Tätä
ennen kaikki suojeluskuntien
syksyllä 1944 tekemät lahjoi-
tukset oli tarkistettu laillisuu-
den ja tarkoituksenmukai-
suuden kannalta. Kaikkiaan
jouduttiin puuttumaan 174
tapauksessa, joissa lahjoitus-
ta oli korjailtava. Kuusi lah-
joitusta oli vietävä oikeuteen,
jossa neljässä tapauksessa
päästiin sovintoratkaisuun.
Vaikein ja merkittävin kiis-
ta koski Lauri Malmbergin
Suomen Punaiselle Ristille
tekemää lahjoitusta, Päälly-
stökoulua Tuusulassa ja Lai-
vanvarustajakadun esikunta-
rakennusta Helsingissä. To-
dettiin, että kummassakin
kohteessa oli aikanaan käy-
tetty valtion varoja suoraan

tai epäsuorasti. Näin ne eivät
olleet suojeluskuntien yksi-
tyisomaisuutta ja lahjoitus-
kelpoisia. Kohteet palautet-
tiin valtiolle ja edelleen puo-
lustusvoimien käyttöön 1952.

Liput ja loppusanat

Järjestön sisäisen ohjeen mu-
kaan suojeluskuntaliput tuli
luovuttaa kirkoissa tai mu-
seoissa säilytettäväksi. Näin
enimmäkseen tapahtuikin
suojeluskuntien viimeisinä
toimintapäivinä. Melko mo-
nissa suojeluskunnissa pi-
dettiin kuitenkin parempana
sijoittaa liput samoin kuin
valakirjat ja jäsenluettelot
sellaiseen varmaaksi arvioi-
tuun paikkaan, missä ne ei-
vät olleet vaarassa joutua si-
vullisen haltuun.

Marraskuun harmaudessa
1944, jossakin määrin epä-
varmoissa oloissa, suojelus-
kuntalippujen luovuttaminen
kirkkoihin tapahtui enim-
mäkseen koruttomasti, ilman
seremonioita. Joissakin suo-
jeluskunnissa pidettiin lipulle
asiaan kuuluva puhe ja suori-
tettiin ohjesäännön mukaiset
kunnianosoitukset. – Myö-
hemmin suojeluskuntaliput
on pyritty keräämään Sota-
museossa säilytettäväksi.

HANNU SÄRKIÖ

Insinöörioppilastalo Oy

Tampere
Isännöitsijä Matti J. Mäkelä
0400-637 402

**Täyden
palvelun
Memoria-
hautaustoimistot**

Nouda veloituksetta
”Näin minä haluan” -vihkonen
johon voit kirjata ylös omia
toiveitasi hautajaisjärjestelyistä.

Lisätietoa:
www.memoriahautaus.com

STORAENSO™

Stora Enso Metsä
www.storaenso.com/metsa

Lottajumalanpalvelus Tuomiokirkossa

Suomen Lottaperinneliitto ry yhdessä Lotta Svärd Säätiön ja Suojeluskuntien ja Lotta Svärdin Perinteiden Liitto ry:n kanssa järjesti Helsingin Tuomiokirkossa perinteisen Lottajumalanpalveluksen 23. marraskuuta. Lottaperinneliiton jäsenyhdistykset ympäri Suomea järjestivät vastaavia tilaisuuksia. Iin seurakunta laski

lottajohtaja Fanni Luukkosen haudalla havuseppeleen.

Helsingin Tuomiokirkko alkoi täyttyä jo puolitoista tuntia ennen jumalanpalveluksen alkua. Iäkkäitä lottia ja pikkulottia sekä heidän lapsiaan ja lapsenlapsiaan, maanpuolustusjärjestöjen, puolustusvoimien ja muiden järjestöjen edustajia sekä lottia ja veteraaneja kunnioitta-

via ihmisiä saapui niin, että Tuomiokirkko oli ääriään myöten täynnä.

Lottajumalanpalveluksen suojelijaksi oli lupautunut puolustusvoimain komentaja, amiraali Juhani Kaskeala ja hän kunnioitti tilaisuutta läsnäolollaan. Hän mainitsi antamassaan tervehdyksessä mm., että ”Järjestön lakauttaminen ei kuitenkaan

Lottakirkkoon liittyvä näyttely oli esillä Tuomiokirkon kryptassa.

Lottakirkossa liturgina toimi pastori Sari Rinne.

estänyt suomalaisia naisia osallistumasta tasavertaisesti miestensä rinnalla maamme ja yhteiskuntamme jälleenrakennukseen. Maanpuolustustyöhön syntyi kuitenkin aukko, jota viimeksi kuluneen vuosikymmenen aikana on ryhdytty täyttämään.”

Jo alkuvirsi ”Jumala ompi linnamme” viritti kuulijat muistoihin. Epistolatekstin luki Suomen Lottaperinneliiton puheenjohtaja Raili Malmberg, saarnasi kenttäpiispa Hannu Niskanen ja yhteisen esirukouksen luki Lotta Svärd Säätiön puheenjohtaja Irmeli Lemberg. Jumalanpalveluksessa esiintyi

Helsingin Sotaveteraanikuoro johtajanaan Arvo Kuikka.

Tuusulan Lottamuseo ja Suomen Lottaperinneliitto olivat koonneet Tuomiokirkon Kryptaan näyttelyn, jonka teemalause oli lottajohtaja Fanni Luukkosen mieliajatuksia ja joka on tallennettu hänen hautakiveensä: ”Isänmaa on Jumalan ajatus”. Näyttelyssä esiteltiin lottajärjestön syntyvaiheita ja lottien sodanaikaista toimintaa. Esiteltiin myös lottapuvussa käytetyt merkit. Ne kun ovat monille kovin vieraita.

IRMA TÖRNSTRÖM

Suomen Lottaperinneliitto ylläpitää lottaperinnettä

Suomen Lottaperinneliitto ry perustettiin 31.1.1992. Kolmentoista toimintavuoden aikana liitto on kasvanut keskisuuriseksi vapaaehtoista maanpuolustustyötä tekeväksi järjestöksi. Jäsenyhdistyksiä on tällä hetkellä 21 ympäri Suomea. Jäsenmäärä on noin 4.000 henkeä. Jäsenyhdistykset ovat jäsenmääriltään hyvin erikokoisia: suurimmissa on jäseniä 400–600 ja pienimmissä 40–100. Liiton puheenjohtajana toimii opetusneuvos Raili Malmberg (Helsinki) ja varapuheenjohtajana Sirkka-Liisa Holmén (Salo) sekä pääsihteerinä Irma Törnström (Espoo). Lottaperinneliitto on Naisten Valmiusliiton ja Naisjärjestöjen Keskusliiton jäsen.

Liiton tarkoituksena on sääntöjensä mukaan ylläpitää niitä ihanteita, jotka vuosien 1921–1944 aikana elähdyttivät Lotta Svärd -järjestön jäseniä, säilyttää lottien muistoa ja henkistä perintöä, kasvattaa maanpuolustustah-

toa ja levittää maanpuolustustietoutta, kehittää naisten valmiuksia selviytyä poikkeusoloissa ja kehittää ja ylläpitää yhteyksiä maanpuolustusjärjestöihin.

Tarkoituksen toteuttamiseksi liitto levittää oikeaa tietoa Lotta Svärd -järjestöstä, tukee lottajärjestöä koskevaa tieteellistä tutkimusta ja kirjallista toimintaa, huolehtii lottamuistojen säilyttämisestä, harjoittaa tarkoituksensa mukaista julkaisu- ja tiedotustoimintaa, ohjaa ja tukee jäsenyhdistystensä toimintaa sekä edustaa jäseniään heitä yhteisesti koskevissa kysymyksissä.

Liiton viiden lähivuoden toiminnassa on suurin ja vaativan osa ollut Lottien Suomi -historiaprojekti. Vuonna 1999 käynnistetty työ on tällä hetkellä valmistumassa. Ensimmäinen osa, Annika Latva-Äijön väitöskirjatyö ”Lotta Svärdin synty. Järjestö, armeija, naiseus 1918–1944” valmistui toukokuussa tänä vuonna. Seuraava osa,

fil.tri Pia Olssonin kirjoittama ”Myytti ja kokemus – Lotta Svärd sodassa” ilmestyy maaliskuussa 2005. Seuraavat kaksi osaa ilmestyvät vuosina 2005–2006. Internet kotisivut ovat runsaassa käytössä osoitteessa. www.suomenlottaperinneliitto.fi

Liitto järjestää valtakunnallisia tilaisuuksia, mm. hengelliset päivät. Tänä vuonna päivät pidettiin Hämeenlinnassa. Liittokokoukset järjestetään jäsenyhdistysten avustuksella eri puolilla Suomea. Jäsenyhdistykset järjestävät omilla paikkakunnillaan juhlatilaisuuksia yhteistyössä muiden maanpuolustus- ja perinnejärjestöjen kanssa. Vuosien 2003–2004 aikana on järjestetty Asemiesiltoja, joissa Lottaperinneliiton jäsenyhdistykset ovat toimineet järjestelyorganisaatioissa yhdessä veteraanijärjestöjen kanssa.

Suomen Lottaperinneliitolla on hyvät ja toimivat suhteet puolustusvoimiin. Myös jäsenyhdistykset ovat monin

tavoin yhteistyössä puolustusvoimien kanssa. Liitto tekee yhteistyötä vapaaehtoista maanpuolustustyötä sekä perinnetyötä tekevien järjestöjen kanssa.

”Lotta Svärdin synty” -historiakirjaa on saatavissa Suo-

men Lottaperinneliitosta. Tilauksen voi tehdä postitse: Töölöntorinkatu 2 B, 00260 Helsinki tai puhelimitse 0400 407984. Kirjan hinta on 27 euroa + postikulut.

IRMA TÖRNSTRÖM

Juhla Kuopiossa

Lottajuhla järjestettiin 23.11. Kuopion tuomiokirkossa. Siellä kahdessa puheessa muisteltiin vakavia aikoja ja vielä vakavampia tapatumia 60 vuotta sitten.

Tervehdyspuheen piti Kuopion Lottaperinneyhdistyksen puheenjohtaja Pirkko Nousiainen.

Juhlapuhujana oli fil.tri, Joensuun yliopiston yliasistentti Tiina Kinnunen. Hän osallistuu parhaillaan

Lottaperinneliiton käynnistämään Lottien Suomi-projektiin. Hänen osuutensa on siinä vuodesta 1944 eteenpäin.

Juhlassa lausui runon Aira Kröger ja Lottalaulun esitti opiskelija Sirpa Pesonen. Päättöshartauden piti pastori Outi Pohjanen. Virret ja yhteislaulut säesti urkuri Eero Väättäinen.

(J.T.)

Lotta Svärd- järjestön lakkauttamisesta 60 vuotta

Marraskuun 23. päivänä vuonna 1944 valtioneuvosto lakkautti Lotta Svärd- järjestön. Lakkautus tapahtui maassamme tuolloin vallan kahvaa pidelleen valvontakomission painostuksesta, pakon edessä. Perusteluna käytettiin 19.9.44 solmitun välirauhansopimuksen 21 artiklaa, samaa pykälää, jonka perusteella jo aikaisemmin oli lakkautettu suojeluskuntien toiminta. Paasikiven päiväkirjasta löytyy tätä asiaa koskeva 20.11.44 kirjattu merkinä: ”Ikävä päätös, mutta mitä sille voi.”

Lotta Svärd- järjestö oli tuolloin suurimmillaan; sen jäsenmäärä oli 240 000; tähän lukumäärään on laskettu mukaan myös pikkulotat. Itse asiassa Lotta Svärd- järjestö oli oman aikansa ehdottomasti suurin vapaaehtoisuuteen perustuva naisten maanpuolustusjärjestö koko maailmassa.

Paitsi mittasuhteittensa myös syntytapansa vuoksi Lotta Svärd- järjestö oli ainoitlaatuinen. Järjestö, joka syntyi omalla suomalaisella pohjalla, ilman ulkoisia esikuvia, kehittyi vähän kerrassaan naisten vapaaehtoisuuden maanpuolustustyön pohjalta, saaden alkunsa jo itsenäisen Suomen synnytystuskien ai-

kana. Monin paikoin Suomessa, varsinkin Pohjanmaalla, olivat lotat olleet mukana myös jääkäriliikkeen synnys- sä ja vapaustaistelun valmisteluissa mm. asekuormia kuljettamalla, saniteettikursseja järjestämällä ja keräämällä ruokavaroja taistelijoille.

Lotta-nimitystä käytti ensimmäisen kerran marsalkka Mannerheim kiittäessään keväällä 1918 Suomen naisia ”laupedensisarina tai Lotta Svärdeinä” armeijalle annettusta tuesta. Osuvan ja oivaltavan nimen Marski lainasi J.L. Runebergin samannimisestä runosta, joka kertoo sotamies Svärdin urheasta Lotta-vaimosta, joka seurasi miestänsä sotaan ja jota voidaan pitää paitsi nimenantajana myös eräänlaisena lottien henkisenä esikuvana.

Kun elämä vapaussodan jälkeen oli palautunut arkisiin uomiinsa ja suojeluskunnat ryhtyneet jatkamaan vapaaehtoista maanpuolustustyötään, alkoivat suojeluskuntien yhteydessä toimivat naisjärjestöt perustaa Lotta-Svärd- yhdistyksiä. Tietävästi ensimmäisenä Lotta Svärd-nimitystä käytti 19.11.1919 perustettu Riihimäen Lotta Svärd. Varsinaisen valtakunnallisen toiminnan katsotaan kuitenkin alkaneen vasta maaliskuussa

1921, jolloin pidettiin ensimmäinen piiriedustajakokous Helsingin Upseerikasinolla: tuolloin hyväksyttiin yhteinen nimi ja säännöt.

Sääntöjen mukaan Lotta Svärd- järjestön tarkoituksena oli tukea suojeluskuntajärjestöä ja avustaa sitä suojaamaan uskontoa, kotia ja isänmaata. Itsenäisen valtakunnallisen yhdistyksen perustamisen jälkeenkin kiinteä yhteys paikalliseen suojeluskuntaan oli tunnusomaista lottatyölle. Vuonna 1927 suojeluskunnat tulivat osaksi valtakunnan puolustusvoimia, tällöin myös Lotta Svärd- järjestö tulkitsi sääntöjään niin, että sen tukitoiminta koski maanpuolustusta kokonaisuudessaan. Sota-aikaisella työllään lotat sitten kasvoivat ohi alkuperäisten lähtökohtiensa, irti avustavasta roolistaan itsenäiseksi toimijaksi.

Rauhan vuosikymmeninä, 20- ja 30-luvuilla Lotta Svärd- järjestö laski perustan toiminnalleen ja kehitti siitä lottajohtajansa Fanni Luukosen taitavassa ohjauksessa niin raudanlujan rakennelman, että se pysyi pystyssä kaikkien sotavuosienkin ajan, kaatuen vasta, kun se ulkopuolisella mahtikäskyllä kaadettiin.

Kaatamisen hetkellä, lak-

kauttamiskäskyn tultua, suuri osa lotista pysytteli vielä lottatyössä. Kenttälöat olivat jääneet palvelupaikoilleen, ja kotirintaman lotat keskittyivät siirtoväen, sotainvalidien, kaatuneiden omaisten ja inkeriläisten auttamiseen. Sotasairaalat olivat vielä täynnä haavoittuneita kesän ankarien taisteluiden jäljiltä ja Lapin sodan alettua haavoittuneita tuli lisää. Lotilla ei tässä vaiheessa ollut työn puutetta.

Lakkautuspäätöstä seurasi välitön kotiuttamiskäsky kaikille komennuksessa olleille lotille. Kotiuttamiseen liittyi nöyryyttäviä piirteitä: ennen paluumatkaa lottien oli riisuttava puvustaan kaikki lottiudesta kertovat merkit. Lottapuku useimpien kuitenkin tässä vaiheessa oli pakko pitää päällänsä, sillä siviili-vaatteita heillä ei ollut.

Uusi Suomi kirjoitti pääkirjoituksessaan 24.11.1944: ”Lotta Svärd- järjestön toiminnan loppuminen eilen tapahtuneeseen lakkauttamiseen päättää samalla ainutlaatuisen merkittävän luvun Suomen valveutuneen naisen yhteiskunnallisen työn historiassa.”

Kun yksi luku Suomen valveutuneen naisen yhteiskunnallisen työn historiassa päättyi, lotat aloittivat uuden luvun. Suomi oli nostettava sotien jälkeisestä suosta ja siihen tarvittiin kaikkien työpanosta, myös entisten lottien. Niinpä nämä naiset

käärivät hihansa ylös ja kävivät uusiin töihin käsiksi, kukin omalla paikallaan, omien voimiensa ja mahdollisuuksiensa mukaan.

Vaikenemisen vuosina lottien isänmaansa hyväksi tekemän työn arvo pyrittiin mitätöimään vaikenemalla se kuoliaaksi. Tänä päivänä on tilanne toinen: kansakunnan kunnioittavaa suhtautumista kuvastelee seuraava päiväkäsky, jonka puolustusvoimien komentaja, kenraali Gustav Hägglund antoi 23.3.2001 Lotta Svärd- järjestön 80-vuotispäivänä. ”Lottien toiminta Suomen talvi- ja jatkosodassa on sankaritaru vailla vertaa. Meidän on syytä kiittolaisuudella ja kunnioituksella muistaa lottien Suomen hyväksi tekemää työtä. Lotat ovat meille suomalaisille erinomaisena esimerkkinä siitä, kuinka me kaikki voimme tukalan paikan tullen toimia isänmaan hyväksi. Lottien antaumuksellinen toiminta, heidän osoittamansa usko ja tahdonvoima kannustivat osaltaan veteraanejamme urotöihin, joiden ansiosta me saamme nyt elää vapaassa isänmaassa, toteuttaa omia arvojamme ja nauttia hyvinvoinnin hedelmistä. Puolustusvoimat tekee kunniaa Suomen lotille.”

RAILI MALMBERG

Koska Arvilla on vielä elämä eletettävänä

Uusin tieto elämän puolesta

Novartis kuuluu maailman johtaviin lääkealan yrityksiin. Tutkimusalueitamme ovat mm. elinsiirrot, keskushermoston sairaudet, sydän- ja verisuonitaudit, syöpäsairaudet, ihotaudit, ruoansulatuskanavan sairaudet, hormonikorvaushoidot, osteoporoosi, allergia ja diabetes.

Päämäärämme on edistää hyvinvointia ja terveyttä kehittämällä ja markkinoimalla innovatiivisia lääkkeitä.

Asevelvollisina, vapaaehtoisina sekä miehittäjien pakottamina

Virolaiset sotilaat toisessa maailmansodassa

Sodan kynnyksellä Viron hyvin koulutettua, kurinalaista ja maanpuolustustahtoista armeijaa pidettiin Baltian parhaimpana. Sen rauhanaikainen vahvuus oli noin 15 000 miestä. Koulutettuja reserviläisiä oli 1930-luvun lopulla 120 000. Liikekannalle pannun armeijan miesvahvuudeksi arvioitiin 100–120 000. Lisäksi maalla oli vahva vapaaehtoisista koostuva aseistettu suojeluskuntajärjestö – Kaitseleit.

Valtiojohto taipuu

Saksa ja Neuvostoliitto jakivat 23.8.1939 solmitun hyökkäämättömyyssopimuksen salaisella lisäpöytäkirjalla koko itäisen Euroopan. Välittömästi Puolan tultua nujeretuksi ja jaetuksi Neuvostoliitto vaati Virolta tukikohtia, joihin sijoitettaisiin neuvostojoukkoja. Tuossa vaiheessa Viron johto pyrki kaikin keinoin olemaan ärsyttämättä Moskovaa. Niinpä reserviläisiä ei kutsuttu palvelukseen eikä sen paremmin Tallinnan yläpuolella jyriseviä neuvostopommikoneita kuin aluevesille tunkeutuneita punalaivaston aluksiakaan hätyytetty. Neuvostouhkaa korostivat lisäksi ne 160 000 puna-armeijalaista, jotka oli keskitetty Viron rajoille.

Virolaiset allekirjoittivat

28.9.1939 Moskovassa keskinäisen avunantosopimuksen, jonka puitteissa kolme viikkoa myöhemmin alkoi 25 000 neuvostosotilaan marssi eri puolilla Viroa oleviin tukikohtiin. Suojeluskuntalaisten viimeiseksi suureksi tehtäväksi tuli marssireittien varmistaminen. Jatkossa kaikessa tultaisiin noudattamaan Moskovassa laadittua käsikirjoitusta koko ajan kasvavine vaatimuksineen.

Viron armeijassa koulutus jatkui entiseen tapaan. Valmiutta koetettiin tehostaa pidentämällä varusmiesten palvelusaikaa. Tyytymättömyys ylittä johtoa kohtaan näkyi 47 upseerin kirjeessä, jolla vaadittiin nuorten ikäluokkien liikekannallepanoa. Kirje jätettiin presidentti Konstantin Pätsille 5.5.1940. Upseerien käsityksen mukaan venäläisten lisäjoukkojen tulo maahan oli estettävä ja itsenäisyys pelastettava.

Tapahtumien vyöry alkoi kesäkuussa 1940 Moskovan uhkavaatimuksella. Alistunut Viro avasi rajansa neuvostojoukoille. Maa sai uuden hallituksen, joka koostui venäläisten määräämistä myötäjuoksijoista. Heinäkuussa ”valittiin” uusi parlamentti, joka muutamaa viikkoa myöhemmin anoi maan liittämistä Neuvostoliittoon. Alkoi puhdis-

tusten, kyyditysten ja telotusten aika. Maahan saapui 600 venäläistä upseeria ja armeijakomissaaria valvomaan armeijan uudelleen järjestelyä. Maavoimista muodostettiin kaksi aluepuolustusdivisioonaa, jotka kuuluivat 22. Tarkka-ampuja-armeijakuntaan. Ilma- ja merivoimat samoin kuin puolustusministeriö ja pääesikunta lakkautettiin. Sama koski Kaitseleitiä ja muita maanpuolustusjärjestöjä – jopa Pelastusarmeijaakin.

Vuoden 1941 alkupuolella 5 500 virolaissotilasta hajautettiin eripuolilla Neuvostoliittoon oleviin joukko-osastoihin. Jatkossa armeijan ylin upseeristo määrättiin Moskovaan kursseille ja 250 muuta upseeria komennettiin Petseriin saamaan lisäkoulutusta. Niin Moskovaan kuin Petseriinkin lähetetyt upseerit vangittiin. Pääosa heistä ammuttiin ja loput tulisivat menehtymään Siperiassa Norilskin kuolemanleirissä.

Miehittäjien sota

Moskovan ja Berliinin yhteistyö päättyi Saksan hyökkäykseen juhanuksena 1941. Välittömästi noin 140 000 virolaismiestä sai käskyn ilmoittautua puna-armeijaan. Alun sekasortoisessa tilanteessa valtaosa miehistä vältti kutsunnat tai karkasi rivistä.

Viron armeijan paraati Tallinnan Vapaudenaukiolla itsenäisyyden ensimmäisenä vuosipäivänä 24.2.1919. Monivaiheisessa vapaussodassa virolaiset olivat menestyksellisesti torjuneet sekä puna-armeijan että saksalaisten vapaajoukkojen hyökkäykset. Pari vuosikymmentä myöhemmin Virolla oli hyvin koulutettu ja maanpuolustustahtoinen armeija, joka joutui katsomaan sivusta miehittäjän tunkeutumista maahan.

Pääosa puna-armeijaan otetuista sijoitettiin epäluotettavina työpataljooniin. Noista 33 000 miehestä tulisi jatkossa kolmasosa nääntymään tauteihin, nälkään ja kylmyyteen. Hyvin nopeasti maan alle painuneet alkoivat muodostaa vastarintayksiköitä, jotka taistelivat kommunistien hävityspataljoonia vastaan sekä pyrkivät estämään vangitsemisia ja kyydityksiä. Kesän 1941 kansannousun seurauksena metsissä lieinee suurimmillaan toiminut 20 000 aktivistia.

Aluksi saksalaisia tervehdittiin vapauttajina, mutta pian selvisi, että vain miehittäjä oli vaihtunut. Virolaiset vastarintayksiköt riisuttiin aseista eikä itsenäisyyden palauttamisesta ollut puhuttakaan. Vasta talven 1942 kokemusten myötä saksalaiset alkoivat värvätä virolaisia riveihinsä. Aluksi perustettiin Viron ulkopuolella käytettäviä erillisiä poliisi- ja itäpataljoonia, joita helmikuussa 1942 oli parikymmentä, ja joissa tuolloin palveli 11 500 virolaista. Elokuussa 1942 perustettiin Waffen-SS-joukkoihin Viron Legioon, johon ei enää juuri riittänyt vapaaehtoisia. Niinpä vuodesta 1943 alkaen virolaisen nuoren miehen oli pakko valita jompikumpi; ase- tai työpalvelu.

Venäläiset puolestaan perustivat 1942 puna-armeijaan 8. Eesti Laskurkorpusta -nimisen armeijakunnan, jossa oli kaksi divisioonaa; 7. ja 249. sekä panssari-rykmentti. Työpataljoonista jäljellä olevat virolaismiehet siirrettiin tuohon armeijakuntaan. Puolet sen miesvahvuudesta oli virolaisia. Toinen puoli koos-

tui Venäjän virolaisista sekä venäläisistä. Syksyllä 1944 venäläisten miehittäessä uudelleen Viron puna-armeija tulisi välittömästi ottamaan riveihinsä 6 000 virolaista.

Veljeskansan riveissä

Jo talvisodan aikana oli Suomeen saapunut satakunta virolaista vapaaehtoista, joista 57 miestä oli sodan päättyessä Lapualla koulutettavana Osasto Sisussa. Väli rauhan aikana suomalaiset kouluttivat virolaisia sekä kaukopartio- että tiedustelutehtäviin. Sitten Erna nimellä tunnettu tiedusteluyksikkö toimi kotimassaan venäläisten selustassa kesällä 1941.

Vuonna 1943 lukuisat virolaiset nuoret miehet pakenivat saksalaisten kutsuntoja yli Suomenlahden. Virolaiset ilmoittautuivat vapaaehtoisiksi Suomeen armeijaan. Tavoitteena heillä oli saada hyvä sotilaskoulutus ja palata myöhemmin puolustamaan isänmaansa itsenäisyyttä. Aluksi virolaisvapaaehtoisia sijoitettiin Jalkaväkirykmentti 47:n kolmanteen eli niin kutsuttuun Vallilan pataljoonaan. Lisäksi noin 400 virolaista palveli laivastossa. Vapaaehtoisten määrän kasvaessa helmikuun 1944 alussa muodostettiin virolaisista koottu Jalkaväkirykmentti 200, jonka runkona olivat Vallilan pataljoonan veteraanit. Rykmenttiin tuli kuulumaan kaksi pataljoonaa sekä panssarintorjunta-, kranaatinheitin- ja viestikomppania. Perustettaessa rykmentin vahvuus oli 1 850 miestä. Jatkossa upseerikurssilta valmistui 147 virolaisväenrikkiä. Lisäksi aliupseerikoulutuksen tulisi saamaan runsaat parisataa miestä. Hyvin koulutet-

Suomen-poikia matkalla Viipurinlahden taisteluihin. Taavetin asemalla kuormataan II/JR 200:n joukkoja junaan 20.6.1944. SA-Kuva.

tu rykmentti osallistui kesän 1944 torjuntataisteluihin Kanaksella.

Elokuussa 1944 venäläisten jo saavutettua ja osittain jo ylitettyäkin Viron rajat, virolaiset halusivat palata puolustamaan isänmaataan. Mannerheimin käskyllä JR 200 lakkautettiin elokuun puolessa välissä. Tällöin 1 752 Suomen-poikaa palasi Viroon. Merivoimissa pääosaltaan aluksilla palvelleita virolaisvapaaehtoisia ei tuolloin voitu vielä vapauttaa. Myöhemmin taisteluiden jo Virossa tauottua heidät autettiin turvaan Ruotsiin. Suomen vapauden ja Viron kunian puolesta oli jatkosodassa kaatunut 196 virolaista. Kaikkiaan Suomen armeijan riveissä ennätti sotien aikana palvella noin 3 300 virolaisvapaaehtoista.

Pahin mahdollisuus

Tammi-helmikuussa 1944 venäläisten suurhyökkäys oli työntänyt saksalaiset Leninigradin edustalta Narvajoelle. Tuossa tilanteessa taistelu saksalaisten rinnalla jäi virolaisten ainoaksi mahdollisuudeksi välttää uusi neuvostomiehitys. Liikekannallepanossa palvelukseen otettiin 45 000 miestä. Loput tarjokaista ohjattiin paikallisiin itsepuolustusjoukkoihin – Omakaitseen. Eripuolilla itärintamaa hajallaan toimineet virolaispataljoonat sekä Viron Legioona siirrettiin kotimaahan. Viimeksi mainitusta muodostettiin täydentämällä sitä uusilla miehillä 20. SS-Krenatööridivisioona, joka jatkossa taisteli Narvan suunnalla. Lisäksi perustettiin kymmenkunta rajavartio- ja aluepuolustusrykmenttiä, joiden miehistö koottiin kotiin palanneista pataljoonista sekä liikekannallepanossa palvelukseen astuneista. Kaikkiaan virolaisjoukkojen vahvuus keväällä 1944 kohosi itsepuolustusjoukot mukaan luettuna runsaaseen 70 000 mieheen. Virolaiset kunnostautuivat erittäin kiivaissa puolustustaisteluissa helmi-huhtikuussa 1944 Narvajoiki-linjalla ja jatkossa sen takana Tannenberga-asemassa pysäyttäen myös venäläisten kesähyökkäyksen.

Moskovan propagandistien mukaan puna-armeija oli tulossa vapauttamaan Viroa. Tukeakseen tuota väitettä Viron rajoilta alkaen neuvostoarmeijaan kuuluvia virolaisjoukkoja käytettiin

taistelussa. Niinpä maaliskuussa Narvan pohjoispuolella torjuttuun hyökkäykseen oli osallistunut kaksi puna-armeijan virolaisrykmenttiä. Elokuussa venäläiset siirsivät painopisteen Kaakkois-Viroon ja hyökkäsivät kohden Tarttoa. Tuolloin oikealla sivustalla hyökkäsi puna-armeijan 7. ja 249. divisioona, jotka kuuluivat 8. Viron armeijakuntaan. Myöhemmin syksyllä molemmat virolaisdivisioonat osallistuivat vielä taisteluihin Saarenmaalla.

Venäläiset valloittivat Tarton 25.8.1944 ja sen jälkeen jatkoivat hyökkäystä Emajoen pohjoispuolella. Viron saapuneiden Suomenpoikien rykmentin ensimmäinen pataljoona lähetet-

tiin Tarton suunnalle toisen pataljoonan jäädessä Kehraan Tallinnan kaakkoispuolelle. Raivokkaalla vastahyökkäyksellä puna-armeija työnnettiin Emajoen taakse. Pääosa hyökkääjistä oli virolaisia. Suomenpoikien lisäksi taisteluun osallistui kaksi virolaista poliisipataljoonaa sekä osia 20. SS. divisioonasta. Lisäksi idempänä Emajoen pohjoisrantaan puolusti kaksi virolaista rajarykmenttiä. Onnistunut vastahyökkäys pysäytti venäläiset kolmeksi viikoksi.

Syyskuun puolessa välissä saksalaiset saivat käskyn vetäytyä Virosta. Saksalaisten riveissä taistelleista virolaisista osa seurasi vetäytyä. Joidenkin onnistui paeta

länteen. Osa jatkoi vastarintaa metsäveljinä tai kätkeytyi. Syksyn 1944 sekasortoisissa oloissa monen onnistui palata kotiseudulle ja salata menneisyytensä. Monet jouduivat kostotoimenpiteiden kohteeksi. Jotkut teloitettiin. Syksyllä 1944 alkoivat kyyditykset itään vankileireille. Kaikkiaan Viron kansa menetti toisessa maailmansodassa ja sen jälkeisissä puhdistuksissa kuolleina, karkotettuina ja länteen paenneina 20-25 prosenttia väestöstään.

ANTTI HANNULA

Kirjallisuutta:

Alenius, Kari: Viron, Latvian ja Liettuan historia. Jyväskylä 2000.

Andersons, Edgars: Die militärische Situation der baltischen Staaten. Aikauskirjassa Acta Baltica VIII. Limburg, Lahn (1968).

Baltian ja Suomen erilaiset tiet. Seppo Myllyniemen ja Magnus Ilmjärven kirjoittamat luvut kokoomateoksessa Talvisodasta jatkosotaan. Jyväskylä 1991.

Kuutma, Raul: Suomenpoikien tie. Virolaissotilaiden kohtaloita. Keuruu 2004.

Lappalainen, Niilo: Veljeskansojen kohtalonvuosilta. Juva 1999.

Lukkari, Matti: Viron itsenäistyminen. Kerran me voitamme kuitenkin. Keuruu 1996.

Sinituote Oy
Erkylän kartano 50
05820 Hyvinkää
019-76000

www.sini.fi

Oy Puhois Ab

KOTISAIRAANHOITO- JA TERVEYDENHOITOPALVELU *EEVA-LIISA TAIPALE OY* PUH. 0400-547 880

Sairaanhoito- ja kotihoidonpalvelut kotiin Jämsä+ympäristö

- sairaanhoidollisista toimenpiteistä (esim. haavahoidot, lääkehoidot yms.) mahd. saada Kela-korvausta
- yli 25%:n sotainvalideille Tapaturmavirasto maksaa hoidot

Audi

www.audi.fi

Rakentamisen ammattilaisille.

ProLine on Novart Oy:n Forssan tehtaan erikoismallisto.

- Rivitalojen, kerrostalojen ym. suurten kohteiden rakentamiseen.
- Ovivalikoima, yksiköt ja mitoitus tehostavat suunnittelutyötä.
- Ratkaisujen taloudellisuus ja laatu tasapainossa kohteen vaatimusten kanssa.
- Yksilöllisiä ratkaisuja vapaarahoitteisiin kohteisiin.

Novart Oy
Rautatienkatu 39, 30420 FORSSA
puhelin (03) 887 711
fax (03) 887 7613
www.novart.fi

Saksan sotilasavusta Suomelle vuonna 1944

Asehankintoja ennen ratkaisua kesällä 1944

Maailmansodan kulku näytti menevän jo vuonna 1943 Saksan osalta varsin heikosti. Stalingradin taistelu oli menetetty ja puna-armeija vyöryi länteen. Suomi alkoi havitella erillisrauhaa Neuvostoliiton kanssa, ja sehän olisi merkinnyt suurehkojen neuvostovoimien vapautumista saksalaisia vastaan eteläisellä rintamalla. Saksan intresseissä oli siis pitää Suomi mukana sodassa, jotta se sitoisi mahdollisimman paljon neuvostjoukkoja pohjoiseen. Tämä taas merkitsi suomalaisten auttamista paitsi taloudellisesti myös aseellisesti.

Aseavun ensimmäinen vaihe tapahtui jo vuonna 1940 kauttakulkusopimuksen ”hintana” (Sotaveteraani no 6/2000), jolloin maahamme saatiin aseistusta Saksan valtaamien maiden armeijoiden varastoista. Herman Göring lahjoitti Suomeen tammi-kuussa 1942 henkilökohtaisena lahjanaan 15 Dornier-pommittajaa. Seuraavana vuonna ostettiin Saksasta 24 Junkers Ju 88 raskasta syöksypommittajaa. Ehkä kuitenkin tervetullein hankinta olivat Messerschmitt Me 109-hävittäjät, yhteensä 30 konetta. Näiden lisäksi Saksa luovutti Suomelle 139 so-

tasaaliina saamaansa eri mallista konetta.

Huhtikuussa 1943 saimme kaksi ilmavalvontatutkaa ja kuusi ilmatorjunnan tulenjohtotutkaa. Vielä kesällä 1944 Saksa luovutti pari ilmavalvontatutkaa.

Myös jalkaväkemme aseistus parani, kun Saksasta saatiin vuonna 1942 yhteensä 42 kappaletta muunnettua ja 75 mm:n panssarintorjuntakanuunoita. Tehokkaita 75 K 40-kanuunoita saatiin ennen kesää –44 130 kappaletta. Panssarintorjunta sai uuden aseensa vuoden 1943 lopulla, jolloin Saksan armeija sai ensimmäiset panssarinkauhut ja panssarinyrkit, joiden ammus läpäisi kaikkien tunnettujen vaunujen panssarin. Suomeen saatiin ensimmäiset kauhut ja nyrkit keväällä 1944 – 300 kauhua ja niihin 3 000 rakettiammusta sekä 1 700 isoa nyrkkiä. Niiden jakoa rintamakäyttöön vaikeutti saksalaisten ehto, ettei näitä aseita saanut viedä etulinjaan, jottei niitä jäisi puna-armeijan saaliiksi. Asekaupat hiljenivät tämän jälkeen Suomen rauhantunnustelujen vuoksi, mutta jatkuivat heti Suomen kielteisen asenteen Moskovan ehtoihin tultua julki.

Päämaja aloitti panssarintorjunta-aseiden jaon jou-

koille vapun alla. Panssaridivisioonaa sai ensimmäiset kauhunsa ja nyrkinsä vapun jälkeen. Kaikkiaan saimme Saksasta hankituiksi 1 854 kauhua ja niihin runsaat 18 650 rakettiammusta. Isoja ja pieniä nyrkkejä saimme runsaat 26 800 kappaletta. Pienet nyrkit ehtivät rintamalle vasta sodan loppuvaiheissa. Tämän asemäärän laskettiin riittävän puna-armeijan yhden suurhyökkäyksen torjuntaan, kunnes täydennys saataisiin käyntiin.

Saksalaisten ehto aiheutti kuitenkin sen, ettei uusien aseiden käyttöä ehditty juuri kouluttaa. Ensimmäiset erikoispanssarintorjuntakurssit toimeenpantiin vasta touko / kesäkuun vaihteessa, ja niillä ehdittiin kouluttaa 78 armeijakuntien ja divisioonien panssarintorjuntaupseeria aseiden käytön kouluttajiksi joukoissa. Vähää myöhemmin järjestettiin 76 tykistön upseerille vastaavat kurssit. Lisää kursseja oli suunnitteilla, mutta puna-armeijan suurhyökkäys keskeytti niiden toimeenpanon. Näin ollen kenttäkoulutus tapahtui etulinjan tuntumassa, kun joku saksankielentaiteinen käänsi ampumaohjeet suomeksi ja ammuttiin koelaukaukset.

Panssarintorjuntaamme

vahvensivat myös syyskesällä 1943 hankitut 30 Sturmgeschütz –rynnäkkötykit. Kuitenkin panssarintorjunta oli suuri ongelma alkukesästä 1944: esimerkiksi JR 1:n komentaja, everstiluutnantti Viljanen vaati uusia aseita rykmentilleen jo toukokuun lopulla, mutta vasta 8. kesäkuuta divisioonan komentaja allekirjoitti jakolistan, jolla rykmentille oli tarkoitus jakaa seitsemän kauhua ja niihin 42 ammusta sekä 28 nyrkkiä.

Merivoimamme sai Saksasta ennen kesää 1944 merimiinoja yhteensä 763 sekä 500 syvyyspommia. Lisäksi ostettiin parikymmentä uusimallista torpedoa. Suomenlahden poikki Suursaaressa kohdalla suomalaiset ja saksalaiset olivat laskeneet vahvan sukellusveneverkon ja tehostaneet sitä merimiinoittein ja raivausestein. Kaikkiaan Suomenlahdelle laskettiin suomalaisten ja saksalaisten toimesta 7 600 merimiinaa ja 2 800 raivausestettä.

Suurhyökkäys Kannaksella lisää sotilasapua

On sanottu, että presidentti Risto Ryti teki suuren valtiomiesteon allekirjoittaessaan ns. Ribbentrop-sopimuksen 28. kesäkuuta illalla. Näin

olikin ainakin pintapuolisesti katsottuna. On esitetty, että tuon sopimuksen perusteella saatu saksalainen sotilasapu merkitsi vastarintamme lujittumista ja kesän torjuntavoiton saavuttamista. Asiaa on aikanaan jopa paisuteltu, mutta uudempi tutkimus on varsin selvästi osoittanut, ettei asia aivan näin yksiselitteinen ollut. Nimittäin suurin osa sopimuksen mukanaan tuomasta sotilasavusta saapui Suomeen vasta kun puna-armeijan hyökkäys oli jo kulminoitunut tai ainakin kulminoitumassa. Eli se osa avusta, jonka varmasti voidaan todeta auttaneen puolustustamme, oli jo maassa ennen sopimusta. Jo mainittuja pst. aseita oli tullut tuhansia Lapista lentokoneilla ja moottoritorpedoveneillä suoraan Saksasta heti 10. kesäkuuta jälkeen saksalaisten havaittua suomalaisten hädän. Ribbentrop-sopimuksen perusteella saapui maahamme aseita – yli 10 000 nyrkkiä ja 900 kauhua ammuksineen – mutta vasta 19. heinäkuuta jälkeen, jolloin Stalin jo oli antanut käskyt puolustukseen ryhtymisestä luoteisella rintamalla. Toki on mainittava, että suuri määrä aseita ehti mukaan ratkaiseviin taisteluihin, esimerkiksi 40 pst. tykkiä, 20 rynnäkkötykkiä, 15 panssarivaunua (Pz. IV –tyyppiä) sekä 150 000 käsikranaattia, jotka saapuivat maahan kesä / heinäkuun vaihteessa. Heinäkuun lopulla saapui lisäksi 43 pst. tykkiä, 15 panssarivaunua (Pz. IV –tyyppiä), 128 kenttätykkiä, 136 ilmatorjuntatykkiä ja satojatuhansia ammuksia.

Apua jälkävälle

Toki muutakin kuin varsinasta aseapua saimme tuona ratkaisun kesänä. Virosta tuotiin Suomenlahden yli Helsinkiin 303. Rynnäkkötykkiprikaati – 42 vaunua – ja kuljetettiin rautateitse Tallin–Ihantalan alueelle 23. kesäkuuta alkaen. Paria päivää myöhemmin Hankoon rautautui kenraalimajuri Breusingin komentama 122. Divisioonaa (”Aarnikotka”). Divisioonaa oli hieman vajaa – noin 10 600 sotilasta – mutta sillä oli varsin vahva tykistö, joka merkittäväällä tavalla vaikutti Viipurinlahden taisteluihin jo kesäkuun lopulla torjuen

Saksasta hankittu panssarinkauhu oli rakettiperiaatteella toimiva rekyylitön panssarintorjunta-ase. Liipaisimesta painettaessa aseeseen virtapiirissä syntyvä sähkövirta sytytti sähkösytyttimen välityksellä ammuksen ajopanakseen. Panssarinkauhulla ammuttiin enintään 150 metrin päässä olevaan maaliin, missä ammus lävisti 100 mm:n panssarilevyn. Ammuksen teho perustui suunnattuun räjähdysvaikutukseen. Aseet saatiin käyttöön vasta juuri ennen suurhyökkäystä tai sen jo alettua, jolloin aseeseen totutteluun jäi vähän aikaa. Takana sotilaalla käsissään panssarinyrkki.

kaikki puna-armeijan lahden ylitysyrietykset yhdessä suomalaisten kanssa. 303. Rynnäkkötykkiprikaati osallistui Talin-Ihantalan torjuntataisteluihin Laguksen Panssari-divisioonan rinnalla tuhoten joitakin neuvostovaunuja, mutta kärsien myös itse tappioita.

Apua ilmavoimille

Ehkä kuitenkin tunnetuin saksalaisapu oli everstiluutnantti Kurt Kuhlmeyn kommentama Lento-osasto Kuhlme. Sillä oli keskimäärin 70 konetta, kolmisenkymmentä Stukaa ja saman verran Focke Wulff hävittäjäpommittajia sekä muutama Messerschmitt tiedustelu- ja kuvausversio. Osasto hyökkäsi jo 19. kesäkuuta sään parantuttua puna-armeijan ryhmittä vastaan Talin alueella. Osasto kärsi hyökkäyksissään tappioita, jotka Saksa kuitenkin nopeasti korvasi täydennyksellä. Neuvostokoneiden iskiessä yllättäen Immolan tukikohtaan 2. heinäkuuta tuhoutui joitakin saksalaiskoneita. Seurauksena Osasto Kuhlme siirtyi toimimaan Utin kentältä.

Osasto Kuhlme suoritti todella kovan urakan. Se hajotti useaan otteeseen hyökkäykseen ryhmittyneet vihollisjoukot, tuhosi panssareita ja tykistöasemia sekä ennen kaikkea pyrki estämään puna-armeijan huollon kuljetukset etulinjaan hyökkäämällä todettuja polttoaine- ym. kuljetuksia vastaan ja hajottamalla siltoja. Puna-armeijalle tärkeän Talinjoen sillan syöksypommittajat hävittivät yhtä monta kertaa kuin neuvostopioneerit sen taas korjasivat. On arvioitu, että Osasto Kuhlme käytti pommeja Talin-Ihantalan taistelujen torjuntavaiheessa kaikkiaan 755 tonnia, Vuosalmen-Äyräpään taisteluissa 490 tonnia ja muihin satunnaisiin kohteisiin 22 tonnia (Sotaveteraani no 4/2001).

Lento-osasto Kuhlme viipyi Suomessa noin kuu-kauden ajan. Se palasi Viroon 23. heinäkuuta jättäen Uttiin kahdeksankoneisen Focke Wulff-lentueen. Elokuun 3. päivänä Uttiin lensi Virosta 17 Focke Wulffia, jotka iskivät muutamaa päivää myöhemmin Lavansaa-reen auttaen Virossa taisteleita maavoimia. Kaikki saksalaiskoneet palasivat Viroon 14. elokuuta, jolloin jatkosota

oli päättymässä suomalaisten torjuntamenestykseen.

Puna-armeijan suurhyökkäyksen ilmavoimillemme aiheuttamat konetappiot saatiin korvattua ostamalla Saksasta lisää Messerschmitt hävittäjiä vajaat 90 kappaletta uusinta mallia. Jatkosodan loppuun mennessä ”Mersulaivastomme” oli saanut (lähteestä riippuen) 159 tai 161 konetta Saksasta. Lento-kunnossa oli päivittäin 50–70 konetta osan ollessa huollossa tai korjattavana. Vielä kesän 1944 lopulla muutama suomalainen hävittäjälentäjä kävi Saksassa saamassa yö-hävittäjäkoulutusta.

Apua merivoimille

Kesällä 1944 saksalaiset tykistölautat suojasivat vetäytymiskuljetuksia Viipurinlahdella ja kuljetuslautat avustivat esimerkiksi Koiviston saarten tyhjentämisessä. Muutama saksalainen moottoritorpedovene puolestaan suojasi lauttoja. Sen sijaan yhteinen yritys Narvin saaren tukikohdan tuhoamiseksi sählättiin perusteellisesti ja se oli aiheuttaa konfliktin aseveljien kesken. Sen syitä ei koskaan selvitetty. Myös suomalaisten ja saksalaisten johdon keskeiset kahnaukset alkoivat vaikeuttaa yhteisiä sotatoimia Suomenlahdella. Teikarin saaren vesillä osapuolet yhdessä yrittivät estää neuvostolaivaston kuljetukset saareen turhaan. Sen sijaan punailmavoimat upottivat Kotkan satamassa saksalaisen ilmatorjunta-alus Nioben heinäkuun puolivälissä luullessaan sitä panssarilaiva Väinämöiseksi.

Huomioita Saksan sotilasavun merkityksestä kesällä 1944

On myönnettävä, että Saksan apu auttoi Suomea kestämään sodan viimeiset viikot ja lopullisesti estämään puna-armeijan aikeet, mutta ehkä suurin merkitys oli siinä, ettei Moskova enää vaatinut ehdotonta antautumista, mikä olisi varmasti merkinnyt maan miehittämistä. Ribbentrop-sopimus viestitti Moskovaan, että Suomi sitoutui mielummin Saksaan kuin jäisi kokonaan Neuvostoliiton armoille. Voimme lähteä siitä, että vaikka Ribbentrop-apu ei ennättänyt-kään suurelta osalta vaikuttaa kesän 1944 ratkaisutaisteluihin, Moskovassa tiedettiin saatu sotilasapu, ja ilmeisesti

juuri tämä saattoi vaikuttaa siihen, että Moskova luopui antautumisvaatimuksistaan ja avasi tien rauhanneuvotteluille. Suomen armeijan kohonnut taistelutahto sekä hyvä ja runsas aseistus olivat osoittaneet, että Suomen lannistamisesta olisi maksettava kova hinta, liian kova Neuvostoliitollekin. Tieto suomalaisten suurista määristä aivan uusinta sotakalustoa lieenee tehnyt neuvostojohdon entistäkin haluttomammaksi maksamaan Suomeen vaadittua ”pääsymaksua”. Lapin sodan alettua saksalaiset muistivat Suomen varustamiseen käyttämänsä asemäärät, joten olisikohan tämä vaikuttanut aseveljeyden ohella siihen, että Lapista saksalaiset olisivat halunneet poistua ilman taistelua.

Harvemmin muistetaan, että Narvajoen puolustuksen kestäminen Suomenlahden eteläpuolella auttoi myös Suomea. Linjahan murtui vasta 15. syyskuuta eli Suomen ja Neuvostoliiton välisen aselevon solmimisen jälkeen. On viitteitä siitä, että puna-armeija mahdollisesti suunnitteli iskua suomalaisten selustaan Suomenlahden yli, jos ja kun Viro olisi puna-armeijan hallussa. Sinimäessä Saksalaiset tekivät Suomelle viimeisen palveluksen teke-mällä tyhjäksi puna-armeijan mahdollisen maihinnousun esimerkiksi Kotkan-Haminan tienoille, ehkä lännemäksikin.

ANSSI VUORENMAA

Lähteitä: Kurt von Tippleskirch, Toisen maailmansodan historia osa 4, WSOY 1960; Sotatieteen laitos toim, Jatkosodan historia osa 6, WSOY 1994; Risto Pajari, Jatkosota ilmassa, WSOY 1982; Helge Seppälä, Taistelu Leningradista ja Suomi, WSOY 1969; Osmo Kolehmainen, Puolustusvoimiemme ampumatarviketilanne Kannaksen suurtaisteluiden aikana, Jalkaväen vuosikirja XII 1976; Eino Tirronen, Sotatalous, WSOY 1975 numerotiedot; Sampo Ahto, Saksan apu kesällä 1944 ja Martti Turtola, Ribbentropin-Rytin sopimus, Suomi sodassa – talvi ja jatkosota viikosta viikkoon, Valitut palat Oy, 1998 ja Pekka Uutaniemi, Panssarintorjunta, Jatkosodan taistelut, Maanpuolustuskorkeakoulun sotahistorian laitos, Saarijärvi 2002.

**Rauhallista Joulua
ja
Menestyksestä
Uutta Vuotta 2005**

Aidosti lähellä ihmistä

JOROISTEN OSUUSPANKKI

KEITELEEN OSUUSPANKKI

KIURUVEDEN OSUUSPANKKI

LAPINLAHDEN OSUUSPANKKI

PYHÄSELÄN OSUUSPANKKI

SIILINJÄRVEN OSUUSPANKKI

TUUSNIEMEN OSUUSPANKKI

VIEREMÄN OSUUSPANKKI

Wilhelmiinassa
on hoitohenkilökunta
ympäri vuorokauden.

Kuntoutusta Wilhelmiinassa

Wilhelmiina on ikäihmisten asumis- ja hoitopalveluihin erikoistunut palvelukeskus.

Wilhelmiinassa saat asiantuntevaa, asiakkaiden eri elämänvaiheet huomioon ottavaa hoitoa ja huolenpitoa.

Wilhelmiina toteuttaa sotaveteraanien laitosten avokuntoutusjaksoja.

Kuntoutus voidaan toteuttaa tarvittaessa myös dementiayksikössä.

Tiedustelut: **Kuntoutuspaikat**
puh. (09) 4734 7462 ja (09) 4734 7463
Dementiayksikkö
puh. (09) 4734 7540

WILHELMIINA
LÄMMINTÄ HUOLENPITO

Taavetti Laitisen katu 4, 00300 Helsinki
Puh. vaihde (09) 473 473 • Fax (09) 4734 7473
www.minaanhoitolat.fi

Sota-ajan asemiesillat ja uljas perintö tänään

Asemiesiltojen juontajana on toiminut Jaakko Salonoja. Vierellä Tuire Orri.

Jatkosodan aikana lähes kaikki merkittävät suomalaistaiteilijat esiintyivät eri rintamalohkoilla taistelujoukoille Propaganda-Aseveljet ry:n järjestämissä tilaisuuksissa ja sen jälkeen ns. viihdytysjoukkojen toimesta.

Kotirintamilla järjestettiin tuhansia ja taas tuhansia aseveli-illoja ja puolustusvoimien ja yleisradion toimesta suorina lähetyksinä 125 asemiesiltaa.

Sen ajan esiintyjiä ja erityisesti puolustusvoimissa toimineitten sotilaitten ja lottien toimintaa arvostaak-

semme on järjestetty vuosien 2002 – 2005 aikana 14 asemiesiltaa eri puolilla Suomea. Viidestoista asemiesilta järjestetään Helsingissä Finlandia-talossa ensi huhtikuussa 5.4.2005.

Toteutukset vuosina 2002 - 2004 ja 2005

Esiintyvät Taiteilijat ry halusi kunnioittaa edeltäjiensä antamaa 'ikäväntorjuntapainosta' sodan ankeissa oloissa ja samalla koota varoja veteraanijärjestöille heidän työhönsä. Idean lausui julki ekonomi **Jaakko Salonoja** ja humoristi-hanuristi **Seppo**

Soittila. Toteutukseen lähtivät mukaan myös viihdetaitteen mestari, hanuristi-humoristi **Matti Lepänhaara** ja jonglööri **Jani Suihkonen** sekä **Timo Aaltonen** tiedotajana. Mukana toteutuksessa onkin sittemmin ollut useita veteraanikuoroja ja muita paikallisia esiintyjiä.

Mukaan hankkeeseen lähtivät Sotainvalidien Veljesliitto ry, Suomen Sotaveteraaniliitto ry, Rintamaveteraaniliitto ry, Rintama-naisten liitto ry ja Suomen Lottaperineliitto ry. Näiden toimesta valittiin V60 – Asemiesiltojen valtakunnallinen ohjausryhmä. Paikallisesti ovat edustettuna ja toteuttajina kaikki em. tahot, jotka yhdessä alueellisten ja paikallisten yhdistysten kanssa ovat hoitaneet toteutukset käytännössä. Puolustusvoimien kaikki soittokunnat ovat nyt osallistuneet neljäntoista asemiesillan toteutukseen ns. palvelustehtävänä.

Toiminta käynnistyi marraskuussa 2002 Helsingistä

Musiikkimajuri **Elias Seppälän** kanssa sovittiin Asemiesiltojen aloittamisesta siten, että Kaartin Soittokunta Seppälän johdolla ja joukko taiteilijoita esiintyy Helsingissä pääesikunnan paviljongissa kutsuvieraille ja medioiden edustajille 10.10.2002. Sama kokoonpano aloitti sitten varsinaisen kiertue-toiminnan 21.11.2002 Helsingissä, jolloin järjestettiin Asemiesilta N:o 1. Helsingin Kulttuuritalossa. Nyt takana on neljäntoista asemiesiltaa.

Neljästoista asemiesilta oli 9. syyskuuta Rovaniemellä Lapia salissa. Kaikki järjestetyt asemiesillat ovat olleet lähes loppuunmyydyt. Maksanutta yleisöä on ollut tähän mennessä noin 10 000 henkilöä ja sen lisäksi kutsuvieraita. Tilaisuudet ovat onnistuneet yli odotusten. Myös yleisö on antanut kiitosta monipuolisesta ja vaihtelevasta ohjelmasta. Samalla tavoite, lipputulosten palautus paikallisen veteraanitoiminnan tukemiseen on ollut melko runsas. Esiintyjät ovat tehneet asemiesillat matkakorvauksilla.

Useat ns. 'vanhan kaartin taiteilijat', varsinaiset sota-ajan esiintyjät, ovat antaneet tietoaan ja kokemuksiaan toteuttajien käyttöön. Tukea ovat antaneet mm. **Annikki Tähti, Tuire Orri, Lasse Pihlajamaa, Pauli Granfelt, Yrjö Luukkonen, Solmu Mäkelä, Gösta Möller**.

Kiertueen päätös Finlandia-talossa 2005

Finlandia-talossa kajahtaa 5.4.2005 klo 19.00 *Marsalkan Hopeatorvet*. Ohjelman lopullinen hiominen on menossa. Kuuden vuosikymmenen takaisten puolustusvoimien ja yleisradiossa suorina radio-ohjelmoina lähetettyjen asemiesiltojen perinne elää näissäkin nykyhetken tapahtumissa.

Ohjelmassa on sekä arvokkaampaa että viihteellistä. Mukana ovat mm. jo sotarintamilla esiintynyt laulajatar Tuire Orri ja yleisradion legendaarista toimittajaa **Martti Jukolaa** esittävänä kuuluttajana ekonomi, musiikki-

toimittaja Jaakko Salonoja. Myös Kaartin soittokunnan juuret ulottuvat kuuden vuosikymmenen takaisin asemiesiltoihin. Viihteellisempää ohjelmistopuolta edustavat humoristi-hanuristiduo **Matti Lepänhaara** ja **Seppo Soittila**, kuuden vuosikymmenen takaisissa armeijavarusteissa. Myös heidän harmonikkansa ovat sotavuosien aikana rakennettuja – Kouvolan ja Viipurin musiikkitehtaiden tuotteita. Mukana ovat myös pääkaupunkiseudulta lauluryhmä Kanttiin lotat ja sotaveteraanikuoro.

Finlandia-talon Asemiesilta n:o 15 alkaa klo 18.00 yhteisellä kahvitaukiolla, jonka yhteydessä on mahdollisuus tutustua Seinäjoen Lottamuseon kokoamaan 'Sota-ajan musiikki ja laulut'-näyttelyyn.

Asemiesillan n:o 15 -ohjelma alkaa klo 19.00. Lippuja tähän asemiesiltaan välittävät ja myyvät viisi valtakunnallista toteuttajatahoa.

Retki viimeiseen asemiesiltaan

Sotaveteraaniiyhdistysten ja niiden naisjaostojen kannattaa yhdessä muiden paikallisten veteraanijärjestöjen kanssa suunnitella yhteistä kevätretkeä sarjan viimeiseen asemiesiltaan. Suomen Sotaveteraaniliitosta voi tilata vähintään 10 kappaleen ryhmäliput, puhelin (09) 6126 2015/Riina Lillfors. Myös Helsingin seudun Sotaveteraanipiiri ja sen jäsenyhdistykset välittävät lippuja.

Piirihallituksen pienentäminen ei sytyttänyt Keski-Pohjanmaalla

Keski-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin syyskokous 2. marraskuuta Halsualla ei lämmennyt pienentämään piirihallitusta, vaikka asiasta oli kaksi ehdotusta. Molemmat aloitteet tähtäsivät 20 jäsenen hallituksen puolittamiseen. Äänin 29 - 8 hyväksyttiin hallituksen ehdotus, että piirihallitukseen saa edelleen jokainen sotaveteraaniihdistys nimetä jäsenen ja varajäsenen.

Kokouksessa merkittiin tyytyväisyydellä tiedoksi tieto, että valtion talousarviossa on veteraanikuntoutukseen

tulossa lisää 12 miljoonaa euroa. Se tietäisi toteutessaan, että jokainen veteraani saisi kuntoutusjakson kerran vuodessa. Piiri tulee järjestämään asiasta tiedotustilaisuuksia kuntien edustajille.

Kokousta edeltäneessä ohjelmatuokiassa alkuhartauden piti rovasti Eero Palola ja tervetulleeksi Halsualle kokousväen toivotti sotaveteraaniihdistyksen puheenjohtaja Tapio Hotakainen. Piirihallituksen jäsen Kauko Jokelalle Lestijärveltä luovutettiin piirin pienoislippu ja kokouksessa kutsuttiin Sotaveteraanipiirin kunniajäse-

neksi V.Olavi Erikilä Kokkolasta.

Pitkäaikaisesta ansiokkaasta sotaveteraanityöstä palkittiin Sotaveteraanien ansioristillä seuraavat: Försti Lauri, Kokkola, Jaakonaho Pasi, Haapajarvi, Lassila Martti Haapajarvi, Suvanto Antti, Kokkola, Talasmo Anneli, Haapajarvi, Öljymäki Aino, Haapajarvi ja Wilen Vilho, Sievi.

Hallituksen puheenjohtajana jatkaa Mikko Annala, Toholampi. Erovuoroisten tilalle valittiin hallitukseen: Alavieska: Matti Isomaa, Haapajarvi: Antti Ahonen,

Seppo Tähkäpää johtaa Kainuussa

Kainuun Sotaveteraanipiiri valitsi syyskokouksessaan puheenjohtaja Seppo Tähkäpään jatkamaan. Piirihallituksessa jatkavat Timo Kyllönen, Kuhmo, Matti Väisänen, Puolanen, Teuvo Väisänen, Ristijärvi, Pentti Janhila, Sotkamo sekä uusina Markku Kauppinen, Vuolijoki ja Raimo Halonen, Suomussalmi.

Piiri jakoi taloudellista tukea kuntoutukseen yhdis-

tyksille. Piiri palkitsi ennen virallisen kokouksen alkua Kajaanin kaupunginjohtajan Erkki Vähämaan Sotaveteraaniliiton Työn tukemisen mitallilla. Sotaveteraani Ville Tikkaselle ojennettiin kultainen ansioristi ja sotaveteraani Mauri Katavistolle ansioristi. Piiri jakoi taloudellista tukea kuntoutukseen yhdistyksille.

ANTTI MANNER

Halsua: Tapio Hotakainen, Himanka: Kauko Ainali, Kalajoki: Pasi Eskola, Kannus: Veikko Haapalehto, Kaustinen: Eino Kuorikoski, Lohta-

ja: Reino Perander, Reisjärvi: Eero Paananen, Sievi: Ilmari Sairanen.

PASI JAAKONAHO

Majatie Ky

Askola

puh. Tapani Hynninen, 0400 617 675,
puh. Jukka Hynninen, 0400 934 281**Bitrac Oy**

Espoo

www.bitrac.fi

ELESCO**Lujitustekniikka Oy**

Espoo

**Espoon
Lattiapinnoite Oy**

Espoo

Oy Suomen Geartool Ab

Espoo

 SVEDBERGS®**Oy Trehab Ab**Läntinenteollisuuskatu 11, 02920 Espoo
puh. (09) 894 6550**SIIVOUS- KIIINTEISTÖPALVELUT
NYKYPALVELU OY**Finnoonnaitynkujä 1, 02270 Espoo
Puh. (09) 867 6670, fax (09) 803 9226
www.nykypalvelu.fi**Astomaa Oy**

Eurajoki

Jokamuovi Oy

Evijärvi

**Forssan
Betonituote Oy**

www.forssanbetoni.fi

**Traktorikonehuolto
Liuska Ky**

Haapajärvi

Haapalehto, puh. (08) 530 1003

**Urakoitsija
Pertti J Penttinen**

Haarajoki

**Kiinteistöhuolto
Jari Yljälä**

Hammaslahti

**Piharakenne
Aaltonen Ky**

Hauho

**SUOMEN
ILMAILULIITTO ry****Asianajotoimisto
Nousiainen & Saares Oy**

Helsinki

Lektar-Yhtymä

Helsinki

Berner Oy

Helsinki

OY KREUTO AB Vattuniemenkatu 12, 00210 Helsinki
Puh. (09) 682 4940**Dataclub Oy**

Helsinki

Supermaster Ky

Helsinki

Talopalvelu Esa Talonen Tiivi-ikkunat ja ovet asennettuna
Helsingin toimialueella
puh. 040 565 2053**Liiketoiminnat
Toni Vähänen Oy**

Helsinki

**Kuljetusliike
E. Viljanen Ky**

Helsinki

HRT-Tool Oy

Helsinki

**Logistiikkayritysten
liitto ry****Insinööritoimisto
Alinikula Oy**

Helsinki

GEB Products Oy

Helsinki

Aktuellt om våra specialförmåner

Vid årsskiftet träder en del ändringar i kraft beträffande specialförmånerna för vissa personer, som deltagit i krigen.

De grupper, som är berättigade till rehabilitering, utvidgas.

De grupper, som erhåller rehabilitering med statsmedel, utvidgas så, att de män, som på krigsoperationsområde deltagit i evakueringen av husdjur och de personer, som blivit offer för Sovjetunionens partisanangrepp, även berättigas till rehabilitering.

Lagändringen träder i kraft 1.1.2005 och beräknas omfatta ung. 3.000 personer. Av dessa beräknas 2.000 vara män, som på krigsoperationsområde deltagit i evakueringen av husdjur. De blir nu likställda med de kvinnor, som skötte dessa uppgifter. De, som ansöker om rätt till rehabilitering, kan inte längre erhålla de tecken, som tidigare beviljats, då ansökningstiden för dessa tecken utgick i.o.m. utgången av år 1994. Beviljande av rätt till rehabilitering berättigar inte till fronttillägg.

Rätt till rehabilitering ansökes hos Statskontoret. Av sökanden förutsättes enligt lagen dokumentering om deltagande i evakuering av husdjur. Redogörelse bör lämnas till Statskontoret senast 31.12.2006. Statskontoret anskaffar även som tjänsteuppdrag från olika arkiv redogörelse angående evakueringsuppdrag. Statskontoret ger vid årets början närmare direktiv angående ansökningsförfarande.

Rätt att ansöka om rehabilitering gäller alltså i denna nya grupp, endast de män, som deltagit i sådana evakueringsuppdrag. Åt kvinnor har sådan rätt tidigare beviljats på basen av ansökan.

Partisanoffren har för partisanangrepp kunnat från Statskontoret erhålla en engångsersättning om 1.500 euro fr.o.m. 1.9.2003. Ansökningstiden för sådan ersättning har utgått 31.8.2004. Enligt de nya lagbestämmelserna har dessa personer nu möjlighet att hos Statskontoret ansöka om rätt till rehabilitering.

I samband med denna

lagändring har anslaget för dessa särskilda grupper ökat med 500.000 euro. Med detta tilläggsanslag kan uppskattningsvis 300 personer per år ges rehabilitering.

År 2004 var anslaget för dessa specialgrupper 2,45 milj. euro och med det anslaget kan rehabilitering ges ung. 1.800 personer under året. De specialgrupper, som efter 1998 erhållit intyg för rehabilitering, kan fortsättningsvis ansöka om rehabilitering på basen av det tidigare beslutet.

Förhöjning av fronttillägget år 2005.

Fronttillägget är från årets början 41,38 euro (tidigare 41,23 euro). Det erlägges på samma sätt som folkpensionen. Vederbörandes inkomster och/eller förmögenhet inverkar inte på fronttillägget, som är skattefri inkomst. Fronttillägget erlägges åt i Finland bosatt man eller kvinna, som har

- frontmannatecken
- åt kvinnor beviljat fronttjänstecken
- fronttecken

- veterantecken.

I utlandet bosatt kan också erhålla fronttillägg, om han/hon har något av ovan nämnda tecken eller minröjartecken.

Förhöjning av extra fronttillägget.

Folkpensionen föreslås förhöjd med 7 euro per månad fr.o.m. den 1.3.2005. Utgående från nivåförhöjningen av folkpensionen stiger det extra fronttillägget med högst 3,15 euro per månad.

Extra fronttillägg erlägges åt i Finland bosatta pensionsstagare, vilka erhåller fronttillägg och folkpension. Om folkpensionen inte erlägges på grund av att livränta enligt lagen om krigsskada förhindrar erläggandet, kan FPA bevilja extra fronttillägg. Livränta enligt lagen om krigsskada beaktas inte som reducerande inkomst vid beviljande av extra fronttillägg, men alla i utlandet erhållna pensionsförmåner inverkar reducerande på extra fronttillägget. Åt minröjare erlägges inte extra fronttillägg.

Största möjliga fronttillägget

är i 1. kommungruppen för

ensamstående 188,16 euro

1. kommungruppen för gift person 161,32 euro
2. kommungruppen för enstående 178,86 euro
2. kommungruppen för gift person 153,41 euro

Fronttillägg och extra fronttillägg erlägges genom Folkpensionsanstalten. I oklara fall är det skäl att kontakta den lokala FPA-byrån.

Ansökan om rätt till rehabilitering för person, som tjänstgjort i uppdrag i anslutning till krigen, upphör.

Lagen om rehabilitering av personer, som tjänstgjort i särskilda uppdrag i anslutning till Finlands krig trädde i kraft 1.1.1998. På basen av denna lag har personer, som under åren 1939 - 1945 eller därefter tjänstgjort i särskilda uppdrag, kunnat erhålla intyg från Krigsarkivet för att få rätt till rehabilitering. Ansökningstiden för sådant intyg utgår den 31.12.2004.

Övriga veteranförmåner under år 2005 kommer att behandlas i Krigsveteranen 1/2005.

ANNI GRUNDSTRÖM

Vi Tillönskar Alla Krigsveteraner en Fridfull Jul och ett Gott Nytt År 2005

Borgå Svenska Domkyrkoförsamling	Ekenäs församling	Esbo Svenska församling
Esse församling	Hangö Svenska församling	Jakobstads Svenska församling
Kimito församling	Liljendals församling	Mariehamn församling
Markus församling, Helsingfors	Maxmo församling	Närpes församling
Pargas Svenska församling	Pernå församling	Terjärv församling
Tomas församling, Helsingfors	Vörå församling	Åbo Svenska församling

Läkarens anmälningsskyldighet om patients körförmåga

F.r.o.m. den 1 september trädde i kraft en ny 73a § i trafiklagen (113/2004): "Utan hinder av bestämmelserna om tystnadsplikt skall en läkare, när han konstaterar att hälsotillståndet hos den som söker körkortstillstånd eller den som har körrätt är nedsatt annat än tillfälligt så att hälsokraven enligt 70 § 1 mom. för beviljande av körkortstillstånd inte längre uppfylls, anmäla detta till den polis som är behörig i körrättärenden".

Förrän läkarn gör i 1 momentet avsedda anmälan bör han **åt patienten meddela** om sin skyldighet att göra anmälan och även om patientens hälsotillståndets påverkan på körförmågan.

Denna nya lagparagraf har föranlett mycken diskussion, t.o.m. obefogad rädsla bland veteranerna. "Jag tänker inte mera söka läkarintyg för rehabilitering, de kan ju ta bort körkortet" har någon sagt. Sådär enkelt är det ändå inte. Därför är det orsak att titta lite närmare på saken.

I vardagslag svarar varje bilförare själv för sitt körande. Man noterar själv förändringarna i sitt hälsotillstånd och i allmänhet avstår man själv från körkortet, när man märker, att man inte längre kan köra säkert.

När någon person konstateras lida av någon sjukdom, strävar läkarn till att körförmågan bebehålls så länge som möjligt genom att ge vård och råd. Anmälan om oförmåga att köra bil ges först i det skedet, då körförmågan inte längre kan återfås. Besök hos läkare på akutmottagning eller andra motsvarande läkarbesök ger vanligen inte möjlighet för läkarn att fastställa, om hälsotillståndet varaktigt har försämrats. Läkarn bör dock alltid underrätta patienten om exempelvis medicinering eller om sjukdomen tillfälligt påverkar körförmågan. I de flesta fall är förlusten av körförmågan vid sjukdomsfall av tillfällig natur och körförmågan växlar beroende på hur svåra symptomen är och hur vårdingreppen påverkar patienten. Vid behov nekar läkarn muntligen patienten att köra bil tills patienten återhämtat sig. I sådana fall lämnas ingen anmälan till polisen.

Alla, som ansöker om körkort, bör genomgå en sak-

lig undersökning. Härigenom bekräftas att vederbörandes hälsotillstånd är gott nog att föra motorfordon.

I undersökningen av synförmågan fästes särskild uppmärksamhet vid exaktheten i synförmågan, synfältet, synförmåga i mörker och eventuella tilltagande ögonsjukdomar. Diskussion med ögonläkarn och ögongranskningen klarlägger situationen.

Om föraren har framskridande sjukdom, som begränsar rörelseförmågan, bör han regelbundet undersökas för att garanti skall finnas, att han med säkerhet kan framföra fordon. Vid behov kan man pröva möjligheterna att komplettera inredningen i bilen och dess utrustning för att göra det möjligt att köra bil även om vederbörandes skada är varaktig.

Hjärt- och kärlsjukdomarna är i allmänhet av sådan art, att de plötsligt kan förorsaka störningar i hjärnfunktionen och därigenom äventyra trafiksäkerheten.

Dock kan körkortet, enligt de allmänna bestämmelserna i förordningen om körkort, förnyas åt sådan person, som har inopererad "pace maker", om patienten vårdas av specialistläkare och undergår regelbundna granskningar.

Diabetespatient bör regelbundet genomgå uppföljning av hälsotillståndet och vårdåtgärderna. Ur trafiksäkerhetssynpunkt är det viktigt att beakta, att personer, vilkas blodsockervärde inte håller sig konstant, utan plötsligt varierar och åstadkommer medvetandestörningar, kan utgöra risk för sig själva och för andra vägförande.

Neurologutlåtande är erforderligt vid bedömning av körförmågan vid bl.a. följande sjukdomar: epilepsi, demens, tillstånd efter ingrepp vid hjärnskador eller neurokirurgiska ingrepp, Parkinsons-sjukdom, MS och fortskridande neurologiska sjukdomar.

Den, som insjuknar i demens, brukar inte själv meddela om nedsatt körförmåga. I lättare fall av demens behövs alltid av specialistläkare gjord undersökning och vid behov körprov. Medelsvåra och svåra demensfall betyder alltid oförmåga att köra

motorfordon. Sådana fall anmäls alltid.

Om läkare konstaterar, att patient ej längre uppfyller de hälsokrav, som körtillstånd förutsätter och denna belägenhet konstateras genom vederbörlig undersökning, är det till allas fördel att avstå från körkortet.

En diskussion med hälsovårdspersonal klarlägger säkert många frågor. Den bilförare, som känner sig osäker, kan skaffa sig kunskap med några körlektioner i bilskola. Trafikskyddet ordnar också körkurser för seniorer.

På några orter har man i samband med rehabiliteringstillfällena ordnat föreläsningar och körövningar för deltagarna. Det är förstärkt, att särskilt i glesbygderna kan veteranerna känna rädsla att förlora körkortet. I värsta fall kan det leda till, att det blir omöjligt att reda sig själv hemma, då servicen finns långt borta och allmänna kommunikationsmedel saknas.

Levnadsbetingelserna är emellertid föränderliga, men en diskussions med läkarn kan säkert minska osäkerheten. Läkarn gör nog inte anmälan utan verklig orsak. Och om det verkligen finns orsak, så är det nog bara att "hänga nyckeln på spiken", även om det skulle ta emot.

ANNI GRUNDSTRÖM

Noptel Oy

Optoelektroniikan ja elektroniikan suunnittelupalvelu ja valmistus.

Teknologiantie 2, 90570 Oulu
(08) 551 4351, www.noptel.fi

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!*

Kuuntele Sydämesi Lähdetä- Runni on lähellä!

Puh (017) 7687 51
Fax (017) 7687 521
74595 Runni
Myyntipalvelu (017) 7687 524
Email: myyntipalvelu@runni.fi

www.karisto.fi

Pentti H. Tikkanen
VALIOSISSIT
KAUKOPARTIOSSA

Jatkosodan aikana toimi neljä suomalaista kaukotiedusteluosastoa, jotka olivat suoraan Päämajan alaisuudessa. Niihin valitut ja erikoistehtäviinsä koulutetut sissit tekivät tiedustelu- ja hävitysretkiä kauas vihollisen selustaan.

Vapenbrödrarörelsens materiella och andliga arv

De stupades Minnesstiftelses nyligen firade 60-årsjubileum påminde om, att beslutet om stiftelsens grundande den 13 november 1944 förestavades av två faktorer: dels strävan till att stabilisera verksamheten för omvårdnad av de stupades minne, dels det faktum att Finlands Vapenbrödraförbund, som spelat en central roll i denna verksamhet, syntes hotat av nedläggning. Den 25 januari 1945 beslöt statsrådet om nedläggning av förbundet och dess medlemssammanslutningar. Dessa grundnings- och nedläggningsbeslut har haft stor betydelse för de anhöriga till de i våra senaste krig omkomna och för våra krigsveteraner.

På initiativ av Finlands Vapenbrödraförbund bildades i april 1943 på bred bas De fallna hjältarnas Minneskommitté. Dess uppgift var att på ett värdigt och synbart sätt planera och styra omvårdnaden av de i våra krig stupades minne. Vapenbrödraförbundet överförde huvuddelen av sina tillgångar till De fallna hjältarnas Minneskommitté, vars namn i mars 1945 ändrades till De stupades Minnesstiftelse. Stiftelsen gav det behövliga ekonomiska stödet åt De stupades Minneskommitté, vartill namnet på De fallna hjältarnas Minneskommitté ändrades. Minneskommitténs målmedvetna verksamhet och goda samarbete med församlingarna lade en avsevärd del av grunden till

den minnesvårdsverksamhet, som har utförts överallt i vårt land och åstadkommit över 600 hjältebegravningsplatser jämte minnesmärken.

Minnesstiftelsens verksamhet har inte inskränkt sig till omvårdnaden av de stupades minne, utan även sträckt sig till övriga tegar som Vapenbrödraförbundet stretade på. Stiftelsen har givit ymnigt med andligt materiellt stöd till stupades anhöriga och veteraner från våra krig samt understött talrika traditionsprojekt. På många håll har man skäl att känna tacksamhet gentemot stiftelsen. Finlands Krigsveteranförbund står i särskild tacksamhetsskuld för stiftelsens betydelsefulla andel i det gemensamma projektet för att åstadkomma en databank över i kriget omkomna.

Finlands Vapenbrödraförbund, som grundades den 4 augusti 1940 och till vars över 700 medlemsföreningar hörde 235 000 män och kvinnor, arbetade planmässigt och framgångsrikt till förmån för vapenbröderna och krigssystrarna och deras anhöriga, befäste samhörigheten och det gemensamma ansvaret samt vägledde sin medlemskår från krigets till fredens värv.

Vapenbrödraförbundet skulle ha varit oavvisligen av behovet påkallat även i fredstid. De från kriget återvända männen och kvinnorna jämte deras anhöriga hade masstals av kriget och krigstiden vållade svårighe-

ter att kämpa med; svårigheter som organisationens egen vårdverksamhet och dess till myndigheterna riktade förslag kunde ha varit till stor hjälp med att reda sig ur. Utan hänsyn härtill krävde den yttersta vänsstern, vilken betraktade vapenbrödrarörelsen som sin motståndare, med vapenstillståndsvillkoren som motivering att vapenbrödrasammanslutningarna skulle upplösas och lyckades uppnå detta med tillhjälp av ett ultimatum från den allierade kontrollkommissionens sovjetiska ledning.

På tegarna för våra krigsveteraners allmänna organisationsarbete började i januari 1945 en långvarig period av tvångsartad träda, varigenom veteranernas materiella och andliga behov till stora delar för åratal framåt förblev oframförda och stöd- och hjälpåtgärder lyfte med sin frånvaro. I september 1957 grundades Finlands Krigsveteranförbunds företrädare, Frontmännens Bostadsförbund. Samtidigt bildades på olika håll i landet vårdssammanslutningar för veteraner. Att namnen och ändamålet anknöts till bostads- och vårdfrågor berodde bland annat på, att det under dåvarande omständigheter var föga möjligt att erhålla godkännande av stadgar, vilkas syftemålspargrafer föreföll att antyda vapenbrödraskap eller omvårdnad av krigstraditioner.

Under rådande undantagsförhållanden var det

möjligt att medels beslut av offentlig myndighet, till och med trots ledning av föreningsfriheten, upplösa och nedlägga indeella sammanslutningar. Men inte att förintä principer som en upplöst förening betraktat som viktiga.

Från vapenbrödrarörelsens mänskliga och sociala grundvalen för många av de verksamhetsideer, som framträdde vid ombildningen av bostads- och vårdförbundet samt utanför detsamma stående veteranföreningar våren 1964 till Finlands Krigsveteranförbund och vid beslutet om dettas stadgar. De tre huvudsektorer för verksamheten som därvid fastslogs har förblivit de samma: att trygga och utveckla våra krigsveteraners och deras anhörigas levnadsförhållanden, att svara för andlig och materiell brödra- och systrahjälp samt att upprätthålla fosterländskt sinne och samhörighet. Det tillägg till stadgarna, som gjordes 1990 om att även febrämja tillvaratagandet, förvaringen och upprätthållandet av veterantraditioner, poängterar att traditionsomvårdnaden utgör en central del av det fosterländska sinnets och samhörighetens vidmakthållande.

I synnerhet från de inhemska håll, som strax efter fortsättningskriget skyndat sig att kräva upplösning av Finlands Vapenbrödraförbund och också senare svartmålat detsamma, riktades kritik mot den snabbt

tillväxande krigsveteranorganisationens verksamhetsideer. Dessa påstods utgöra belägg för att organisationen fortsätter de upplösta sammanslutningarnas verksamhet, varför även den borde upplösas, samt att mångförgreningen av dess verksamhet skulle komma att leda till brist på vilja och förmåga att främja veteranernas särskilda intressen och förmåner.

Skällande hund biter ej, i synnerhet inte en som gläfs i onödan. Så pass med effekt torde dock det nyssnämnda morrandet ha haft, att förargelsen gav inledarna av vårt arbete ett väkommet tillskott av handlingskraft. De stod fasta i tron på sin sak och fortsatte segt i riktning mot förverkligandet av våra målsättningar.

Vi känner djup tacksamhet gentemot de män och kvinnor, som i vapenbrödrarörelsen och i krigsveteransammanslutningarna lade grunden till och drog upp riktlinjerna för vårt arbete nu och framdeles.

Samtidigt känner vi tillfredsställelse över, att vapenbrödrarörelsen erhåller omfattande aktning och respekt, och över att de syftemål, som Finlands Krigsveteranförbund för tiotal år sedan uppställde för sin verksamhet, numera i många avseenden förverkligas även genom ett mångsidigt samarbete veteranförbunden emellan.

SIMO KÄRÄVÄ

Hammashoitoa Ystävällisesti

Hammashoitoasema Albin on erikoistunut veteraanien hammashoitoon. Hyvän hoidon ja taitavan hammas teknisen työn lisäksi saat yleistä suunhoitoon liittyvää neuvontaa ja ystävällistä palvelua.

- proteesien pohjaukset
- proteesien korjaukset
- uudet osaproteesit tai kokoproteesit
- kruunut ja sillat

- keinojuuret
- hammaslaboratorio-palvelut
- muut perinteiset hammashoitopalvelut

Albin

Puh. 77 45 770

HAMMASHOITOASEMA ALBIN Hämeentie 10 A 1, 00530 Helsinki

Republikens Presidents hälsning

Jag framför härmed min hjärtliga hälsning till
alla läsare av SOTAVETERAANI
– KRIGSVETERANEN och tillönskar dem
och deras anhöriga en god jul och
ett gott nytt år 2005.

Tarja Halonen

TARJA HALONEN
REPUBLICENS PRESIDENT

Statsministerns hälsning Ärade veteraner!

År 2004 har varit ett märkesår för högkomsten av veteranernas insats. De kritiska händelserna under fortsättningskriget synliggjordes tydligt i somras och 60-årsjubileet av krigets slut i början av september var en milstolpe i veteranpolitikens historia. Statsmakten och dagens generationer sätter stort värde på de uppoffringar ni gjorde. Det är ni, ärade veteraner, som vi har att tacka för den välfärd och den ansedda internationella ställning vi har i dag, ni som kämpade vid fronten för att trygga vår självständighet.

Veteranernas arbete värdesätts högt av statsmakten. För att hedra 60-årsjubileerna av fortsättningskrigets slut

och slutet av kriget i Lappland våren därpå beslutade statsrådet i augusti om de veteranpolitiska riktlinjerna under sin regeringsperiod. Genom dessa riktlinjer vill man ge er känsla åt veteranernas arbete och stödja möjligheterna för denna befolkningsgrupp, vars medelålder uppgår till drygt 83 år, att självständigt kunna reda sig i sina egna hem. Ändamålsenliga medel för detta är lämplig rehabilitering och stödtjänster. Av statsbudgeten används 2005 nästan 460 miljoner euro till specialförmåner för frontveteraner och krigsinvalider. Statsrådet är också redo att bidra till att veteranernas andliga arv vårdas och överförs till yngre generationer.

Finlands val har under årtiondenas lopp visat sig vara de rätta. Vi behöver den orubblighet och framsynthet som veterangenerationerna visat prov på för att vi skall kunna bevara styrkan i det finländska samhället också framöver. Det är veteranerna, också de som redan gått bort, som har burit den största bördan för vår självständighet, och i jul hedrar vi minnet av de uppoffringar som de gjort.

Jag önskar veteranerna, deras anhöriga och alla läsare en fridfull jul samt hälsa och krafter inför det nya året.

MATTI VANHANEN
STATSMINISTER

Ärade krigsveteraner

Under det gångna året har krigsveteranerna och deras öden under krigens svåra förhållanden fått uppleva en ovanligt stor offentlighet. Den högt uppskattade generalen av infanteriet Adolf Ehrnrooths bortgång i årets början samt den stora uppmärksamhet som hans minne tillägnats visade hur mycket vårt folks olika generationer uppskattar veteranernas prestationer, även om de ibland i vardagsvimlet eller i efterkrigstidens olika skeden har kommit i skymundan.

Isomras firades i Ilomants och Tali-Ihantala 60-årsminnet av avvärjningssegrarna. I dessa sammanhang har de yngre generationerna fått stora mängder av information om de dåtida händelserna och lärt sig uppskatta det som generalen ofta upprepade: Finland är ett bra land. Det är det bästa landet för oss.

Generationen som fötts långt efter krigen har diktat och komponerat en ny fos-

terlandspsalms som också den unga generationen sjunger gärna: på ett vackert och värdefullt sätt frambärs i den ett tack till Gud för fosterlandet och dess öden, för fädernas uthålliga arbete för vårt kära fosterland.

Det lackar mot jul och vi minns också den frihet som Kristus kom till världen med. Evangeliets första ord om honom är Frälsare. Denna Frälsare, Befriare, kom för att befria oss från de bördor och rädslor som gör vårt liv tungt, som tär på våra krafter eller ansätter oss till tröstlöshetens gräns. I en gammal psalm sjunger man att då är det jul när vi glädjer oss åt att ha Gud till far och Kristus till bror.

Jag önskar alla läsare av tidskriften Krigsveteranen en välsignad jultid och ljusa dagar under det nya året.

JUKKA PAARMA
ÄRKEBISKOP

Sotaveteraaniliiton myymälä palvelee

Käy talossa tai soita Helenalle puh. (09) 6126 2014.

Myymälä on avoinna ma-pe klo 8.30–16.00 (suljettu 27–31.12.)

Sähköposti: helen.hornborg@sotaveteraaniliitto.fi

Verkkokauppa palvelee osoitteessa: www.sotaveteraaniliitto.fi

46 Sama kaiku on askelten -CD

Kymmenen sotaveteraanikuoron ja Haminassa sotaveteraanien konsertissa taltioituista äänitteistä on koottu 38 laulua sisältävä tupla-CD.

Hinta 20 euroa.

35 Sotaveteraanikalenteri

Muovi- ja nahkakantisena

Hinta 5 ja 10 euroa.

Täytä ja postita oheinen tilauskuponki tai tilaa puhelimitse

TILAUSKORTTI

Suomen Sotaveteraaniliitto
Korkeavuorenkatu 41 A 7,
00130 HELSINKI

Nimi (tekstaten):

.....

Lähiosoite:

.....

Postinumero ja -toimipaikka:

.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Nro..... kpl.....

Joululahja veteraaneille

Usko Kempin v. -42 kokoama: KORSUSTA KORSUUN,
Kiestingin ja Uhtuan suuntain korsu- ja marssilauluja

Laulukirja 8 €, C-kasetti 10 €, CD-levy 12 €

Usko Kemppi Seura, Mauri Tenhonen, Vakka-Suomenkatu
2 A 19, 23500 UUSIKAUPUNKI, puh. 040-512 6236
matenho@uusikaupunki.fi

Kirjat

Naiset kertovat sodasta sanoin ja valokuvin

Rintamanaisten säätiön viides kirja, *Kuvia ja kertomuksia sieltä jostakin*, on äskettäin saatu painosta. Teos sisältää naisten omakohtaisia

kokemuksia viime sodistamme 1939–1945.

Helmi-toukokuussa 2004 säätiö järjesti valtakunnallisen kuvalainakeräyksen. Hienoja, ennen julkaisemattomia valokuvia lähetettiin kopioitaviksi niin runsaasti, että niistä saatiin kokoon kirja. Nyt jo iäkkäiden rintamanaisten nuoremmat sukulaiset ja ystävät olivat innolla keräyksessä mukana toimien kirjureina ja postittajina, mikä kertoo nuorten kasva-

vasta kiinnostuksesta sotajan elämään. Kirjaan valittiin ne otokset, joihin liittyy jokin mieleen painunut tapahtuma.

Tarjolla on kymmeniä tositarinoita, joiden pohjalta so-
taa kokemattomilla lukijoilla riittää hämmästeltyä. Lotta Svärd -järjestö koulutti jäsenistönsä monipuolisesti. Se hallitsi parikymmentä eri toimialaa vapauttaen näin divisioonan verran miehiä varsinaiseen asepalveluun.

Suomalaisten naisten selviytymiskykyä ja huumorintajua voimme vain ihaila. Harvinaista ei ollut, että viisikin vuotta parasta nuoruutta annettiin isänmaalle eikä palkkaa juuri kyselty.

Kertojat työskentelivät pääasiassa lottina, mutta joukossa on myös sotilaskotisisaria. Teoksen lopussa on laaja nimiluettelo, lisäksi kuvien ja tarinoiden yhteydessä on asianomaisten nimet ja kotipaikat. Mainittakoon, että mukana on paljon harvinaisia kuvia eläinlääkintälottien

töistä - heitähän oli suhteellisen vähän eikä heistä ole kovin paljon kerrottu vastaavissa kokoomakirjoissa.

Kuvia ja kertomuksia sieltä jostakin - rintamanaiset muistelevat (2004). Hely Alhainen (toim.) 320 sivua, 354 valokuvaa. Kustantaja: Rintamanaisten säätiö. Ovh 35 € + toimituskulut.

Kirjaa saa vain säätiöstä: asiamies Hely Alhainen, puh. 050-379 5821, s-posti: hely@alhainen.net, Internet-sivu: www.rintamanaistensaatio.net

Seppo Porvali:
Talvisodan sankarit –
105 kunnian päivää –
105 legenda.
ISBN 951-584-630-7.
Valitut Palat Paris 2004.

Talvisota on kansainvälisesti Suomen sotahistorian tunnetuin ja samalla arvostetuin sota. Tässä sodassa suomalaiset saavuttivat sankarikansan maineen.

Sodan aikana ylin sodanjohto kiinnitti huomiota palkitsemisjärjestelmässä erikoiskunniamerkin puutteeseen ajatellen taisteluissa osoitettua poikkeuksellista urheutta tai poikkeuksellisen menestyksellisesti johdettuja sotatoimia. Esimerkkeinä ulkomailta olivat mm. Preussin Pour Le Merite, jota 1. maailmansodassa jaettiin vain 565 kertaa tai Yhdysvaltain kongressin kunniamitali, jota toisessa maailmansodassa myönnettiin 432 sotilaille.

Joulukuussa 1940 perustettiin Mannerheim-risti Suomen vastaavaksi erikoiskunniamerkiksemme. Talvisodan

jälkeen pyydettiin esityksiä Talvisodan ansioista. Esityksiä tuli 480 sotilaasta. Välittömästi huomattiin, ettei erikoiskunniamerkkiviesti mennyt perille toivotulla tavalla. Niinpä Kannaksella painopisteessä toiminut 5. Divisioonassa esitti ristiä viidelle sotilaille kun taas muuan lyhyen aikaa rintamalla ollut täydennysdivisioonassa esitti ristiä 28 sotilaille. Esityksissä eniten oli luutnantteja ja kersantteja. Ainoallekaan kenraalille ristiä ei esitetty. Muuten skaala oli sotamiehestä everstiin.

Esityksiä tutkittiin ja karstiin. Ensimmäinen jäi jäljelle 113 sitten 78 ehdokasta, kunnes 3.4.1944 tehtiin päätös; Talvisodan ansioista yksinään ei kenellekään myönnetä ritariristiä.

Tunnettu sotakirjailija Seppo Porvali, joka on tehnyt yhden ”Ritarimatrikkelin” sekä kirjoittanut kirjat Mannerheim-ristin ritareista Ahti Vuorensola, Arvid Janhunen ja Eero Seppänen – viimeksi mainittu oli Porvalin eno, tutkiessaan ritarimatrikke-

lia sai käsiinsä 480 Talvisodan sotilaan ritariesitykset. Hän kiinnostui, tutki ja valitsi 100 etulinjan taistelijaa, joista kokosi yllä mainitun teoksen ehkä ripauksen liian myöhään, sillä valtaosa oli jo siirtynyt ”hiljaisten divisioonaan”. Monista löytyi toki muistelmia, kertomuksia eri kirjoissa ja lehdissä. Tämä 480 sotilaan esityskokoelma on ainoa koonnos Talvisodan huipputaistelijoista.

Eteemme marssitetaan mm. Petsamon mestarillinen puolustaja Antti Pennanen, itärajan sitkeät ja taitavat soturit Jussi Kekkonen (presidentin veli), Veikko Karhunen, Lauri Leikkonen, Aarne Juutilainen, Arnold Majeviski, tarkka-ampuja Simo Häyhä, Viljam Toiviainen, Väinö Hahtela, Kosti Laurila, Erik Patojärvi (sotien jälkeen siirtyi USA:n armeijaan yleten everstiluutnantiksi).

Kannaksen taistelijoista tulkoivat mainituiksi Yrjö Jylhä, Eino Peltomäki, Nestori Kaasalainen, Bertel Ikonen, Erkki Mikkola, Osmo Matti-

la, Eino Honkapalo. Meri- ja ilmavoimista Toivo Asikainen, Paul Hongisto, Jorma Suvanto ja Aki Marte, jotka kaikki suorittivat heille käsketyt tehtävät tuloksellisesti kiitettävästi. Ansiokkaita Suomen puolustusvoimien sotilaita – kunnia heille.

Mikäli Porvali olisi pysynyt näissä 480 sotilaassa, ei kirjan henkilövalikoimaan olisi huomautettavaa. Hän on kuitenkin jostain syystä lisännyt joukkoon siihen selvästi kuulumattomia sotilaita – muuten erinomaisia henkilöitä paitsi eräs kenraali, jonka ylipäällikkö erotti kyvyttömänä juoppona!

Toinen puute on sankarivainajien puuttuminen kirjasta. Esityshän koski eloonjääneitä. Sankarina kaatuneitten joukossa oli valtava määrä todellisia Talvisodan sankareita, jotka ennen kaatumistaan olivat olleet sotilaittemme kärkeä miehiä. Tässä ajattelen esimerkiksi mestariurheilijoitamme Gunnar Höckertiä, Martti (Make) Uosikkista, sissipäällikkö Hille Kaislaa

tai Birger Vaseniusta. Kulttuuripuolelta mieleen tuli elokuvaohjaaja Nyrki Tapiovaa, vänrikki, joka jäi yksin suojaamaan irtautuvaa joukkuettaan kaatuen raivokkaan taistelun jälkeen.

Entäpä lentäjämme Jaako Vuorela, Tapani Harmaja, Tatu Huhananntti ja Ukko Heiskala, kaikki ilmataisteluissa kaatuneita ja sitä ennen kunnostautuneita.

Miettiessäni näiden sotilaiden puuttumista kirjasta tuli mieleen selitys: Kirjailijalla oli runsaudenpula. Johonkin oli raja vedettävä. Mahdollisesti Porvalilla oli ajatuksissa vielä uuden kirjan teko – nyt sankarivainajista.

Talvisodan sankarit on erinomainen teos. Se kertoo meille tuon sodan läpi käyneiden kärkitaistelijoiden vaiheet ja tuo esiin kumpujen yöstä joukon ehkä jo unohdettujakin Talvisodan sankareita. Siitä on hänelle annettava kiitos. Pidän kirjaa erinomaisena.

TAPIO SKOG

Pentti E. Vuento:
Kannaksen tulenjohtaja.
Karisto Oy, Hämeenlinna
2004. Sivuja 202,
valokuvia rintamalta.

Sotakirjoja ilmestyy kuin sieninä sateella. Tuntuu siltä, kuin nyt kaikki jo eläkkeellä olevat sotaveteraanit tuntevat tarvetta saattaa julki kokemuksiaan taistelutantereilta. Uskon kuitenkin, ettei veteraanien tarkoituksena ole suinkaan oman egon nostaminen, vaan purkaa mieleen jääneitä patoutumia, saada mielenrauhansa jälleen so-

dan ankarien kokemusten keskeltä.

Vuennon kirja ei ole tavallinen sotakirja, sellainen, joihin olemme yleensä tottuneet. Vuennon teemanäköiset rintamatahtumat. Hän tapasi Ma-
deiralla lomamatkalla tutun näköisen kaverin, ja kun-
kas ollakaan, he totesivat olleensa jatkosodan aikana Kannaksella Lempaalassa ja palvelivat samassa tulenjohtueessa. Vuennon mukaan jokaisella nimellä oli rintamalla todellinen nimi, mutta hän käyttää vastinena-

Voisin kysyä miksi?

Vuennon ja kaverin keskinäisessä tarinoinnissa Ma-
deiran Lidossa tulevat esiin monet yksittäiset tapahtumat, sillä varsinaista juonta – ei kirjassa esiinny. Sijansa saavat toiminta tulenjohtopaikalla venäläisten vanginsieppauspelossa, lotat, lomat, kaverin haavoittuminen, jopa kaatuminenkin. Esimiestä kutsutaan toverillisesti lu-
tiksi. Selvästi tulee esiin pidetyn tulenjohtoluutnantin arvovalta ilman muodollista kuria. Huumoriakaan ei ole unohdettu: hauska ja kaik-

kia kiinnostanut tapaus oli, kun tulenjohtotornissa havaittiin vihollisen puolella varsin luonnollinen tapaus, kun venäläinen nuori sotilas kellisti maatuskan ja pääsi juuri asiaan, kun pahuksen suomalaiset kateuksissaan ampuivat piiskalla niin liki, että homma jäi kesken. Mutta kun tulitus vaimeni, sotilas pui nyrkkiään suomalaisille ja maatuska pyllisteli samaan suuntaan. Suomalaisten takaporras puolestaan ihmetteli melkoista ammuskulutusta, mutta eiväthän jermut hen-

menparin touhuja.

Vuennon ja hänen sotakaverinsa muistelot ovat toisaalta hauskaa mutta toisaalta järkyttävääkin luettavaa. Ilmeisesti rintamalla turtuu ja ilot ja surut pannaan paperille ilman erityisiä tunnelatauksia, tarkoitan lähinnä viimeksi mainittuja. Surullisia tapauksia on kirjassa siksi useita, että tässä toin esiin yhden hauskan tapauksen. Vuento antaa toimista tulenjohtopaikalla todellisen kuvan. Kannattaa tutustua.

ANSSI VUORENMAA

Sana, kuva ja sävel sodankäynnin voimana

Lasse Lehtinen: Kynällä, kameralla, kiväärillä. Weilin + Göös 2004. 272 sivua.

Mittava teos kertoo, miten sotavuosina Suomen kansan mielialoihin vaikutettiin ja miten niitä seurattiin sekä sotivissa joukoissa että kotirintamalla. Läpi teoksen kulkevat siteinä sotien eri vaiheiden historialliset ku-

vaukset. Kirjoittaja, filosofi-
antohtori Lasse Lehtinen on alkulauseesta lähtien omak-
sunut ilmaisutavakseen ren-
nohkon, lukemaan houkut-
televan kirjoitustyylin, mikä
näkyä mm. lukuisissa otsi-
koissa sekä kirjaan kerätyis-
sä tarinoissa. Kirja on kuvaus
”suomalaisesta tavasta tehdä
sotapropagandaa”. Toiminta-
organisaatioita valmisteltiin
jo 1930-luvun alkupuolella,

uusittiin kiireisesti talviso-
dan kynnyksellä, muokattiin
uusiksi jatkosodassa perusta-
malla mm. tiedotuskomppa-
niat, viihdytysjoukot ja mieli-
alojen kehittymistä seuraavat
elimet.

Kirja on runsaasti ku-
vitettu; lähes jokaisella si-
vulla useampi kuin yksi kuva!
Henkilöhakemistossa on liki
600 nimeä. Kirjan laadusta
kertonee jotain, että taide-

sekä viihdemaailman edu-
stajilla on henkilögalleriassa
huomattava osuus. Kuvauk-
sen pääkohteina ovat kuiten-
kin tiedotuskomppanioissa
työskennelleet rintamakir-
jeenvaihtajat, valokuvaajat,
elokuvaajat ja piirtäjät. TK-
miehet kirjoittivat sotavuo-
sina noin 8 000 artikkelia.
Valokuvia kertyi kymmeniä-
tuhansia. Kirja tietää myös
kertoa, että omaa propagan-
dasotaansa tehokkaasti käy-
nyt Yleisradion ”Jahvetti”

eli Yrjö Kilpeläinen esikunti-
neen ehti ohjelmissaan vas-
tata noin 100 000 kyselyyn
ja siinä sivussa käydä radios-
sa leppoisan kärkevää sana-
sotaa sekä Moskovan että
Petroskoin Tiltun kanssa.

Kirja täydentää omal-
la tyyllillään Touko Perkon
ja Esko Salmisen aiemmin
omissa tutkimuksissaan ja
teoksissaan antamaa sota-
vuosien tiedotus- ja valistus-
toiminnan kuvaa. — AL

Puujalkaritari

**Heikki Peltomäki: Puujal-
karitari. Ooli Oy Loimaan
kirjapaino Oy – 2004
ISBN 952-5278-48-4.
Sivuja 343.**

Viimeisestä Mannerheim-
ristin ritarista Viljo August
Laaksoista on äskettäin jul-
kaistu kirja, jonka nimi on
varsin sopiva: Puujalkaritari.
Viimeisen sotansa, Lapin so-
dan, Laakso kävi toisen jal-
kansa sodassa menettäneenä
rykmentin komentajana.

Hän lienee ainoa jääkäri,
joka taisteli varsinaisissa rin-
tamajoukoissa vapaussodas-
sa joukkueen ja komppani-
an päällikkönä, Talvisodas-
sa kapteenina pataljoonan
komentajana ja rykmenttiä
suuremman taisteluosaston
komentajana, jatkosodassa
pataljoonan ja rykmentin ko-
mentajana, sekä Lapin sodas-
sa rykmentin komentajana.

Pätkäneellä 13.8.1895 syn-
tynyt torpparin poika Viljo
A. Laakso lähti vain kansa-
koulun käyneenä Saksaan
sotilaskoulutusta saamaan.
Hänet hyväksyttiin Kunin-
kaallisen Preussin Jääkäripa-
taljoona 27:n riveihin.

Kovan koulutuksen ja so-
takokemusten jälkeen karais-
tunut jääkärijoukko koottiin
1917 Libauhun erikoiskoulu-
tukseen. Ryhmän johtajaksi
ylennetty Laakso määrättiin
Polangeriin erikoiskoulutuk-
seen, joka alkoi Laaksoa si-
teeraten. ”Luutnanttimme
piti puheen, jossa hän vihja-
si jostakin vaarallisesta teh-
tävästä, vuoroin pelotteli ja
rohkaisi, masensi ja nostat-
ti ja lopuksi kädestä pitäen
jätti meidät suuren Jumalan
haltuun”.

Siitä alkoi parhaista seu-
lottujen parhaiten miesten

kova koulutus lähteä ase-
lastin mukana kotimaahan
kouluttamaan Suomelle so-
tajoukkoa, joka vapauttaisi
maan Venäjän vallasta.

Matka tapahtui englantilaisilta kaapatulla vanhalla
rahtilaiva Equitylla lokakuun
23. päivän iltana 1917. Jääkä-
reillä oli henkilökohtaisena
varustuksena tikari, pistooli,
muutamia käsikranaatteja,
kuukauden kuivamuona, 350
markkaa rahaa ja väärenne-
tyt passit. Joukko oli jaettu
taistelijapareiksi.

Laivaan oli lastattu tähän
ensimmäiseen lähetykseen
6 500 venäläistä sotasaalis-
kivääriä ja niihin patruunat,
30 konekivääriä ja patruunat
sekä 500 Mauser- pistoolia ja
patruunat. Lisänä vielä 4 500
käsikranaattia sekä 8 moot-
toripyörää, sillä aselastin
toimittamisen jälkeen jääkä-
rien piti katkaista Muurman-
nin rata.

Jännittävä matka päättyi
31.10.1917 illalla Oravaisissa
olevan saaren rantaan, jossa
puolet aselastista purettiin
ja jääkärit lähtivät suoritta-
maan tehtävänsä koulut-
taa Suomelle armeijaa Venä-
jän armeijan miehittämässä
maassa.

Varsin jännittävää työtä
tehtiin eri Pohjanmaan kun-
nissa lähinnä vapaaehtoisten
palokuntien toimintana eri-
laisten kansalaiskokousten
hyväksymin säännöin. Mie-
lenkiintoista on lukea, miten
erilaisia olivat kunnat Poh-
janmaallakin suhtautumises-
saan tulevaan.

Ratkaiseva oli Suomen
hallituksen antama asevel-
vollisuusjulistus 6. helmikuu-
ta 1918, joka kutsui Suomen
miehet asevelvollisuutta suo-
rittamaan itsenäiseksi julis-
tautuneen maansa armeijaan.
Laakso taisteli koulutta-

miensa vapaaehtoisten kans-
sa komppanian päällikkö-
nä tärkeimmät vuoden 1918
taistelut ollen pelkäämätön
ja taitava johtaja. Hän saavut-
ti jo tällöin alaistensa ja ylem-
män johdon luottamuksen.

Sodan päätyttyä Laakso
palveli kapteenina koneki-
väärikomppanian päällikkö-
nä viimeiseksi ennen Talvi-
sotaa Porin rykmentissä Tu-
russa.

Talvisodassa Summan
lohkolla Laakso tuli tunne-
tuksi urheana ja etevänä pa-
taljoonan ja taisteluosaston
johtajana, jolle ehdotettiin
Mannerheim-ristiä ja joka
ylennettiin majuriksi.

Kenraali Öhqvist luot-
ti häneen ja hänen pataljo-
naansa mm näin hänen päi-
väkirjansa mukaan: ”Tois-
taiseksi ei vihollista ole
onnistuttu karkoittaa pois,
mutta nyt siellä on kapteeni
Laakso (JR 13) oman patal-
joonansa kera ja toivon hänen
saavan sen tehdyksi. – ”Sitten
ajettiin edelleen Suur-Pe-
roon, jossa tapasimme eräs-
sä talossa kapteeni Laakson
JR 13:sta, Lampeistenojan
sankarin”.– Hän oli sama
mies, joka joulukuun taiste-
lujen aikana oli hevostenhoi-
tajineen ja lähetteineen ja itse
konepistooli kourassa karkot-
tanut asemaansa tunkeutu-
neet venäläiset. Hän kertoi
Kämärän ja Honkaniemen
taisteluista. Ei ole kylläkään
liialla hempeämielisyydessä
pilattu mies, mutta kuvailles-
saan, miten venäläiset pans-
sarivaunut Honkaniemessä
konekivääreillään niittivät
maahan hänen oivallisia mie-
hiään, järkyttyi niin että kyy-
neleet kihosivat silmiin.”

Laaksolla oli tapana adju-
tanttinsa ja lähettinsä kans-
sa käydä katsomassa linjojen
välissä, missä vihollinen on.

Niin tapahtui myös 8. maa-
liskuuta Kärstiläjärven ete-
läpuolella ja silloin vihollinen
ampui häntä vatsaan. Lähetti
sai Laakson suojaan ja hänet
saatiin onnenkaupalla saira-
laan. Niin henki säilyi.

Jatkosodassa Laakso jo
kesällä 1941 määrättiin yllät-
tävästi vieraan rykmentin ko-
mentajaksi, ja hän haavoittui
jälleen linjojen välissä. Hä-
nelle esitettiin Mannerheim-
ristiä ja hyväksyttiin, mutta
ehdotus peruttiin, koska hä-
nen luultiin kuolevan. Hänet
kuitenkin samana päivänä
ylennettiin everstiluutnantik-
si ja hänelle myönnettiin 1.

luokan vapaudenristi.

Kesällä 1941 hänet kut-
suttiin palvelukseen rykmen-
tin komentajana ja hän toimi
Lapin sodassa niin taitavasti
ja urhoollisesti, että hänestä
tuli Mannerheim-ristin ritari
n:o 191.

Viljo Laakso kuului nii-
hin tärkeiden jääkäriupsee-
rien ryhmään, joista ei kuu-
teenkymmeneen vuoteen ole
sankarielämäkertaa kerrottu.
Hän on sen ansainnut.

GUNNAR LAATIO

Lahden Diakoniasäätiö

Sibeliuksenkatu 6 C, 15110 Lahti

Puh. (03) 813 211

www.lahdendiakoniasaatio.fi

VL-MATKOJEN TEEMAMATKAT

Syvällistä asiantuntemusta ja
unohtumattomia lomapäiviä!

RISTEILYT 2005

**Laatokka - Syväri
-Ääninen**
7.-12.8. 700€

**Länsi - Välimeren
kierros**

Sampo Ahdon matkassa
m/s Kristina Reginalla
29.10.-5.11.alk. 745€
Kysy myös risteilyjä:
**Volga-Kaspianmeri
Pietari - Moskova**

**Loihdimme tilausmatkan
ryhmällesi vaivattomasti
- soita ja pyydä tarjous!**

**28.- 31.7. Saarenmaan
Oopperafestivaalit 316 €**
Sis. oopperaliput Pajazzo, Patarouva-
konserttiesityksenä sekä Gaala-konsertti

Normandia 3.-8.10.	1135 €
Rovaniemi-Murmansk-Petsamo 27.-30.8.	365 €
Liettuan pääkaupungit 24.-28.9.	368 €
Kolmen Kannaksen koukkaus 4.-8.8.	410 €
Karjalan Kannas 28.-30.6. ja 20.-22.8.	280 €
Kajaani-Vienan Karjala-Solovetski 18.-22.8.	465 €
Itä-Karjala 7.-11.9.	385 €
Pihkova-Novgorod-Pietari 20.-23.9	385 €
Laatokan luostarit 12.-14.8.	335 €
Viron saaret 5.-7.6.	215 €
Jääkäreiden jäljillä 20.-24.4.	399 €
Inkerinmaa tutuksi 16.-18.7.	315 €

**Soita ja varaa
(09) 444 774**

VL-Matkat VL
Tours
Albertink. 22-24 A2 HKI

Kirjat

Isoja ja pieniä sota- ja veteraanikirjoja

Kesän ja syksyn mittaan on toimitukselle kertynyt lehdessä esiteltäväksi niin kosolti sota- tai veteraaniaiheisia kirjoja, että useimmista niistä joudutaan kertomaan vain lyhyesti, vaikka laajempiinkin arviointeihin olisi osin aihetta.

Viestejä viestitoiminnasta

Viestikiltojen liitto pani syksyllä 2002 toimeen hankkeen viime sotiemme viestimiesten ja -lottien muistelmien talteen saamiseksi. Eversti Seppo Uro lupautui kokoamaan aiheesta kirjan. Lupa on täytetty: hänen kirjoittamaansa ja toimittamaansa on julkaistu mittava teos **Suomen sodat viestimiehen silmin – Veteraanien kertoomaa viestitoiminnasta Suomen sodissa 1939-45**, (Ooli Oy, Loimaa 2004, ISBN 952-5278-4-1, 398 sivua). Neljä lukua käsittelee viestitoimintaa ennen sotia sekä talvi-, jatko- ja Lapin sodassa, viides sisältää päätelmiä toiminnasta. Kunkin luvun alussa on Uron tiivis yleiskatsaus. Pääosa tekstistä kostuu yli 80 viestimiehen ja -lotan muistelmista, jotka ovat heidän kirjoittamiaan tai haastattelujen tulosta. Muistelijoita

on monelta taholta ja tasalta, kenraaleista rivimieheen, kaikilta rintamasuunnilta, päämajasta ja kaukopartiosta. Lukija saa kattavan, luotettavan ja havainnollisen kuvan toiminnasta, jossa osa veteraaneista oli tekijänä, osa näkijänä. Kirja on tärkeä ja tervetullut kummallekin veteraanijoukolle sekä myös nykypolven viestiväelle.

Ilmasotaa ja -torjuntaa

Jaakko Alakulpin kirjoittama **Lapin ilmailuhistoria I** ilmestyi vuonna 2000. Painoksen loppumisen ja aiheen ajankohtaisuuden vuoksi teoksesta on julkaistu täydennetty ja korjattu lisäpainos (Lapin maakuntamuseon julkaisusarjan nro 9, Vaasa 2004, ISBN 951-98439-0-6, ISSN 0781-5409, 460 sivua). Alanimikkeensä mukaisesti sisällön aikajakso yltää Enontekiön kuumailmapallostista 1799 Lapin ilmasotaan 1944-45. Saman tekijän kirjoittama Lapin ilmailuhistoria II, joka käsittelee vaiheita Lapin jälleenrakentamisesta 1946 Lapin lentomatkailuun ja Hornet-kauteen 2001, ilmestyy huhtikuussa 2005. Näin Lapin ilmailu saa runsaasti tutkimusta vaatineen historian, jonka kohteena on varsin pitkä ja vaiheikas ajanjakso.

Tuomo Soirin ensimmäinen teos Iskulaivue (1991) käsitteli Hävittäjälentolaivue 34:n toimia Kymin tukikohdasta. Jatkuva tutkimustyön tuloksena on äskettäin ilmestynyt saman Messerschmitt-laivueen alkuvaiheista kertova teos **Mersut tulevat** (Apali Oy, Otavan Kirjapaino, Keuruu 2004, ISBN 953-5026-38-8, 174 sivua). Kun laivueen päätukikohtana oli Utti, teos rakentuu paljolti hävittäjälentäjä Kyösti Karhilan siellä pitämään päiväkirjaan. Kirjan muikin lähdeaineisto on luotettavaa ja monipuolista. Sujuva teksti ja valokuvat palauttavat mieleen monia maineikkaita sotalentäjiä ja ilmaisteluja.

Atso Haapasen teoksen **Kohtalon yöt** (Apali Oy, Karisto Oy:n kirjapaino, Hämeenlinna 2004, ISBN 952-5026-36-1, 159 sivua) aihe – Helsingin suurpommitukset talvella 1944 - on ollut huo-

mion kohteena eritoten tänä vuonna, jolloin tapahtumista on kulunut 60 vuotta. Teos kertoo tiiviisti, minkä vuoksi ADD:n pommikoneiden kolme suurhyökkäystä eivät onnistuneet. Torjuntasaaustus mahdollisti myös sen, että Suomi ei joutunut tekemään rauhaa liian ankarin ehdoin. Teoksessa mainitaan mm. torjuntaan osallistuneet tykit ja niiden ammuskulutukset sekä viholliskoneet ja niiden pommimäärät. Arvattavasti teos kiinnostaa eritoten it-väkeä, mutta samalla sen sisältö on nykyisille pääkaupunkilaisille kotiseututietoa, joka muistuttaa puolustusvalmiuden välttämättömyydestä.

Kaksi Marskin-ritaria

Mannerheim-ristin ritari, majuri Heikki Nykänen julkaisi 1983 Kauko Kareen kustantaman muistelmateoksen **Sissisota**. Kun eritoten maanpuolustusväen kiinnostus teosta ja sen aihepiiriä kohtaan jatkuu, tekijä on ottanut kirjasta omakustanteena pienehkön lisäpainoksen, johon on lisätty suurennettuja karttapiiirroksia ja tekijän sota-akvarellien jäljennöksiä. Näin on jälleen saatavissa luettavaksi ritarikirja, joka asiallisesti ja koruttomasti kertoo etenkin siitä, miten Nykänen aseveljineen toimi kaukopartioretkillä. (Tilaukset tekijältä osoitteella Kaukjärventie 554, 30100 Forssa, puhelimitse 03-435 1241, 040-088 5993. 30 euroa + postikulut).

Toinen äskettäin ilmestynyt ritarikirja on romaanini, joka perustuu tositapahtumiin. Aiemminkin Mannerheim-ristin ritareista kirjoittanut Seppo Porvali on kirjoittanut teoksen **Panssarikauhu** (Revontuli, Gummeruksen paino, Jyväskylä 2004, ISBN 952-5170-39-X, 204 sivua). Siinä hän kertoo elävästi, paljon keskustelujaksoja viljellen enonsa, ritari nro 138:n, sotamies Eero Seppäsen tarinan. Hän joutui rintamalle nuorukaisena, vasta 18-vuotiaana, mutta palasi sieltä runsaan vuoden päästä miehenä, joka Siiranmäen torjuntataisteluissa kesällä 1944 tuhosi yhtenä päivänä kuusi vihollisen panssarivaunua ja esti rintamalinjan murtumisen.

Veteraanien muistijälkiä

Monet veteraanit ovat kirjanneet muistijälkiään sodasta alun perin pääasiassa omaisia ja muita läheisiä silmällä pitäen, mutta sitten saattaneet ne myös omakustanteiksi tai veteraaniyhteisönsä julkaisemiksi kirjasiksi. Yöpöydälleni on tullut neljä tällaista julkaisua.

Musiikkineuvos Urpo Jokinen kertoo kirjassaan **Minun sotani** (Padasjoen Kirjapaino 2004, 73 sivua) suojeluskuntavuosisista, talvisodan vartiopalveluksesta, jatkosodan rintamatehtävistä tykistössä ja jääkärijoukkueessa sekä Upseerikoulun 56. kurssista. Sekä koulutus- että rintamavaiheissa musiikki toi vaihtelua sodan arkeen.

Kenraalimajuri Juhani Ruudun kirjoittama muistelmanide **Korpisodassa koettua** (16 sivua) sisältää nasevan kuvauksen 18-vuotiaan vänrikki Ruudun vuorokaudesta vaativassa hyökkäystehtävässä marraskuun alussa 1941. Toisena osiona on muistelmia, joka kertoo haavoittuneen aseveljen pelastamisesta kesän 1944 torjuntataisteluissa.

Suomen Sotaveteraaniliiton pitkäaikainen toiminnanjohtaja Esko Kosunen kertoo 48-sivuisesa niteessä **Sotavuoteni 1939-1944** (2004, sanoin ja kartoin siitä, mikä sotavuosisissa oli hänestä erityisen tärkeää sekä maallemme että itselleen. Keskeisen sijan ovat saaneet Jääkäripataljoona 1:n raskaat taistelut Karjalankannaksella ja Ilomantissa kesällä 1944 sekä kertojan omat muistikuvat niiden vaihtelevista tilanteista.

Joroisten Sotaveteraanit on koonnut perinnetietoa joroislaisten vaiheista viime sodissamme. Osana aineistoa ovat varatuomari, kapteeni Lauri Jalkasen muistelmat, kuva-arkisto ja kirjekokoelma. Keskeisen osan niistä yhdistys on julkaissut kirjana **Sotaveteraani muistelee** (Gummerus Kirjapaino Oy, Saarijärvi 2004). Se antaa monitahoisen kuvan muistelijan sk-vuosista, varusmiespalveluksesta 1940, aliupseeri- ja upseerikoulutuksesta, jatkosodan hyökkäysvaiheesta, asemasodasta, jossa hän toimi tykistön tulenjohtaja ja ”lainpalvelijana” divisioo-

nan esikunnassa. Kesän 1944 vetäytymisvaiheesta nousee esiin muistikuvia myös kieläytymistapauksesta.

Matriikkelit täydentyvät

Vuosikymmenien mittaan on useimmissa kunnissa julkaistu sankarivainaja- ja veteraanimatrikkeli, joka yleensä kertoo myös paikkakunnan miesten ja naisten sotatietä sekä kotirintaman oloista. Osa matrikkeleista on saanut täydennysosan. Tuoreimpia niistä on Kemijärven veteraani- ja lottamatrikkelin II osa **Isänmaan vapauden puolesta** (Lapin Painotuote, Kemijärvi 2004, ISBN 952-91-6901-9, 128 sivua). Teos tuo esiin eritoten lottatoiminnan, osin muistelmia, osin matrikkeliissa, jossa on tiedot lähes 200 lotasta. Muissa matrikkeliosioissa on tietoja noin 125 miesveteraanista ja Koillis-Lapin alueelta Saksan asevoimiin SS-mieheksi läheneistä 20 nuorukaisesta.

Jatkosota kiinnostaa

Sotahistorian laitos järjesti 2001 ja 2002 Sotamuseossa yleisöluentosarjan Jatkosodan taistelut, jonka 26 teemasta tehtiin samanniminen artikkelijulkaisu. Näiden luentojen saama suuri suosio johti keväällä 2004 toiseen esitelmäsarjaan, jossa käsiteltiin toista kymmentä erityisaihetta. Tämäkin luentosarja oli yleisömenestys. Luennoista muokatut artikkelit sisältyvät Sotatieteen laitoksen ja Sotamuseon julkaisuun **Jatkosodan tiellä** (Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2004, IDBN 951-25-1522-9, 258 sivua), jonka on toimittanut Marko Palokangas. Artikkeleissa käsitellään asiantuntevasti ja selvin sanoin mm. Lento-osasto Kuhlmayn toimintaa, jääkäreitä puolustusvoimiemme johtajina, jatkosodan ajoneuvokalustoa ja eräitä suurtaisteluja. Artikkelien lisäksi kirjassa on kaksi laajaa luetteloa, joiden on syytä uskoa kiinnostavan ja palvelevan sotahistorian harrastajia: Jatkosodan neuvostojoukot ja niiden komentajat sekä Jatkosodan suomalaisjoukot ja niiden komentajat.

SIMO KÄRÄVÄ

Hertz
www.hertz.fi

Sotaväen
sopimustoimittaja.
tel. 020 11 22 33
hertz@hertz.fi

KUUNTELE

**Kiinteistöalan
Kustannus Oy REP Ltd**
Helsinki

**Maalaus- ja Saneeraus
M. Laulainen**
Helsinki

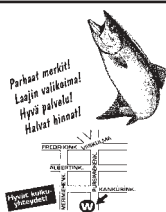
Cramo Suomi Oy
Helsinki

Kanmanco Oy
Helsinki

Hesän suosituin virvelikauppa on ollut
kalamiehen asialla jo vuodesta 1985!

**KALASTUSTARVIKELIike
WOBLERI**

PURSIMIEHENKATU 9 • 00150 HELSINKI
PUH. (09) 665 001 • FAX (09) 666 151

**Rauintola
KATAJANOKAN KASINO**
Laivastokatu 1, 00160 Helsinki
Puh. (09) 622 2722, fax (09) 630 675

EVERYMAN OY

Keltaiset Sivut

Pohjoisranta 4 A 23,
00170 Helsinki
Puh. (09) 131 521
www.paallystoliitto.fi

**Helsingin
Kristillinen Opisto**
Kuukiventie 6, 00840 Helsinki
puh. (09) 621 9000, fax. (09) 6219 0030

www.finnsteve.fi

**Muurausliike
Sami Vanne Oy**
Hikiä

VILKON OY, 52550 HIRVENSALMI
puh. (015) 340 900, fax. (015) 340 920

**Rakennuspalvelu
Matti Haurunen**
Hollola

**Suomen
Johdinpalvelu Oy**
Hyvinkää

T:mi Hannu Järvenpää
Hyvinkää

T:mi Tero Salminen
Hämeenlinna

**Hämeen
Puukuitueristys Oy**
Hämeenlinna

HH-Ympäristöurakointi Oy
Hämeenlinna

AP-KAIVU
Iisvesi

Imatran Auto ja Koneistus
Poltinkuja 2, 55100 Imatra
puh. 050 527 7138

Compomec Oy
Koneautomaatio
Sukkulakatu 3, 55210 Imatra
puh. 0424 54 641

Nikko Oy
Jakkula

**Laitoshuolto
T. Ryynänen**
Joensuu

**Karjalan Louhinta ja
Lujitustyö Oy**
Joensuu

IJ rahtikeskus oy
PURANSUUNKATU 1 A 2, 80160 JOENSUU
PUH. 013-312 011, FAX 013-312 010, GSM 040-751 2951

**Joensuun
Teollisuusmaalaamo Oy**
Joensuu

Fortum
Joensuu

**Maansiirto ja Kuljetus
Piitulainen Oy**
Joensuu

**Kuljetus
Risto Putkinen Oy**
Joensuu

www.porokka.fi
Joensuu

**Pohjois-Karjalan
Sotilasläänin Esikunta**
Joensuu

**Insinööritoimisto
Kari Huotilainen Oy**
Jokioinen

Tekisinkö sittenkin testamentin?

Monikin veteraanikansalainen poh-tii toisinaan huolissaan kysymystä, olisiko syytä tehdä testamentti. Jos testamentti on jo olemassa, saattaa huolen aiheena olla, vastaavatko sen määräykset edelleen tarkoitustaan. Asia on todellakin jatkuvasti ajan-kohtainen. Lieneekin paikallaan kerrata aika ajoin myös lehtemme palstoilla keskeisiä testamenttiin liittyviä kysymyksiä.

Testamentti, mitä se on?

Testamentilla tarkoitetaan luonnollisen henkilön ilmaisevaa viimeistä tahtoa siitä, miten hänen jäämistönsä suhteen on meneteltävä hänen kuoltuaan. Näin merkittävän oikeustoimen muotoa ja sisältöä on oikeusvarmuuden turvaamiseksi määriteltä perintökaaren säännöksiin. Tämän yhteydessä on syytä vielä todeta, että testamenttiin voi sisältyä muitakin kuin vain jäämistöä koskevia määräyksiä ja ettei niin sanottu kudoksensiirtotestamentti ole perintökaareissa tarkoitettu testamentti.

Testamentissa on kysymys sen tekijän viimeisestä tahdosta. Usein käytetään ilmaisuja, että oikeustoimi on *kuolemanvarainen*. Se tarkoittaa, että testamentin oikeusvaikutukset syntyvät vasta sen tekijän kuollessa. Hänen vielä eläessään ei testamentti millään tavoin vaikuta hänen oikeuteensa määrätä jäämistöstään eikä myöskään perusta testamentissa määrättylle saajalle mitään oikeuksia jäämistöön. Testamentti on tekijän elinaikana milloin tahansa peruutettavissa. Tekijän ehkä antama lupaus olla sitä peruuttamatta ei ole häntä sitova. Turhien odotusten välttämiseksi onkin usein suositeltavaa, ettei testamentin sisällöstä anneta vielä tekijän elinaikana tietoa saajille.

Testamentti on *yksipuolinen* ja *vastikkeeton* oikeustoimi. Se ei ole sopimus. Testamentin pätevyys ei siis ole riippuvainen saajan hyväksymisestä tai muusta toimesta eikä sen peruuttaminen edellytä saajaksi nimetyn suostumusta. Tosin käytännössä toisinaan menetellään niin, että testamentti sovitaan osaksi laajempaa perintöasi-

oiden järjestelyn kokonaisuutta, johon myös voi kuulua sopimus saajan muodossa tai toisessa siitä suoritettavasta vastikkeesta. Mutta mitkään sopimukset eivät aiheuta oikeudellista velvollisuutta testamentin tekemiseen tai sen voimassa pitämiseen.

Laissa on testamentin pätevyys edellytykseksi säädetty *määrämuotoisuus*, tiettyjen muodollisuuksien noudattaminen. Pääsääntönä on, että testamentti on laadittava kirjallisesti ja allekirjoitettava kahden samanaikaisesti paikalla olevan todistajan läsnä ollessa. Poikkeustilanteissa on pakottavista syistä mahdollista tehdä testamentti myös suullisella määräyksellä kahden todistajan ollessa samanaikaisesti saapuvilla taikka kirjallisesti ilman todistajia, siten, että tekijä kirjoittaa omakätisesti tekstin ja allekirjoittaa sen. Tällainen ”hätätilatestamentti” on voimassa vain lyhyen ajan.

Testamentin tekijästä ja saajasta

Kelpoisuus testamentin tekemiseen on pääsääntöisesti jokaisella 18 vuotta täyttäneellä. Säännöstä on poikkeuksia molempiin suuntiin. Täysi-ikäisenkin henkilön kelpoisuuden voi poistaa melisairaus, tylsämielisyys tai muu sieluntoiminnan häiriö. Pelkästään se seikka, että täysi-ikäinen on julistettu vajavaltaiseksi ja hänelle on määrätty edunvalvoja, ei sinänsä poista testamentin tekokelpoisuutta. Sellaisenkin henkilön testamentti voi olla pätevä, jos voidaan todeta, ettei testamentin syntyyn tai sen sisältöön ole tosiasiallisesti vaikuttanut psyykinen häiriötila. Kelpoisia tekemään testamentin ovat myös 18 vuoden ikärajaa nuorempi, jos hän on tai on ollut naimisissa, sekä 15 vuotta täyttänyt muutoinkin siitä omaisuudesta, jota hänellä on oikeus itse hallita.

Testamentti voidaan tehdä sellaisen henkilön hyväksi, joka on elossa testamentin tekijän kuolinhetkellä. On myös mahdollista määrätä, kenelle omaisuus on ensisijaisen saajan jälkeen tuleva. Eräin edellytyksin voi testamentin vaikutus ulottua myös henkilöihin, jotka syntyvät vasta testamentin tekijän kuoleman jälkeen. Testa-

mentin tulkintaa koskevissa säännöksissä on otettu huomioon se mahdollisuus, että testamentin saajaksi nimetty kuolee ennen testamentin tekijää tai että testamenttia ei muutoin voida hänen kohdaltaan panna täytäntöön. Sellaisissa tilanteissa testamentin saajaksi nimetyn sijaan tulevat hänen jälkeläisensä, jos heillä olisi ollut oikeus periä testamentin tekijä. Ulkomalainen voi olla testamentin saajana samoin edellytyksin kuin hänellä on täällä oikeus perintöön. Edelleen on syytä todeta, että testamentti voidaan tehdä myös oikeushenkilön hyväksi. Oikeushenkilöitä ovat esimerkiksi julkiset yhdyskunnat, yhtiöt, yhdistykset ja säätiöt.

Testamentin muuttaminen ja peruuttaminen

Pääsääntönä on siis kirjallinen, kahden todistajan läsnä ollessa tehty testamentti. Asiakirjasta tulee ilmetä, että se on tarkoitettu ilmaisemaan tekijän viimeinen tahto, ja tekijän tulee se allekirjoittaa. Asiakirjaa voidaan pitää testamenttina, vaikka se olisi otsikoitu muulla tavalla. Merkitystä ei ole sillä, onko asiakirja kirjoitettu käsin vai koneellisesti, eikä myöskään, millä kielellä se on laadittu. Todistajien tulee saada tietää, että kysymys on testamentista, mutta heille ei välttämättä tarvitse paljastaa määräysten sisältöä. Myös todistajien on allekirjoitettava asiakirja sekä merkittävä siihen ammattinsa ja asuinpaikkansa, todistamisen paikka ja aika sekä muutkin seikat, ”joiden he katsovat vaikuttavan testamentin pätevyYTEEN”. Todistajainlauselma on syytä laatia niin, että se sisältää riittävän yksityiskohtaiset tiedot testamentin tekijän tahdosta ja terveydentilasta.

Poikkeustilanteissa on mahdollista tehdä testamentti suullisesti taikka todistajittakin tekijän omakätisesti kirjoittamalla ja allekirjoittamalla asiakirjalla. Edellytyksenä on, että tekijä on sairauden tai muun pakottavan syyn takia estynyt tekemästä säännönmukaista kirjallista testamenttia. ”Hätätilatestamentti” raukeaa, jos sen tekijällä on esteen lakattua ollut kolmen kuukauden aikana tilaisuus määrätä jäämistöstään varsinaisella testamentilla.

Testamentin todistajien tulee olla esteettömiä. Todistajaksi ei kelpaa 15 vuotta nuorempi eikä henkilö, joka on sieluntoiminnan häiriön vuoksi kykenemätön todistamaan. Niin ikään ovat esteellisiä todistajiksi testamentin tekijän puoliso, laissa mainittu tekijään sukulaisuus- tai lankoussuhteessa olevat henkilöt ja näiden puoliset sekä henkilö, joka saa testamentista hyötyä. Esteellisyyttä ei aiheuta testamentissa henkilölle annettu määräys toimia testamentin täytäntöönpanijana. Jos kysymys on oikeushenkilön hyväksi tehtävästä testamentista, yhteisön hallintoelimen jäsenyys tai joissakin tapauksissa toimihenkilönkin asema voi aiheuttaa esteellisyyden todistajaksi.

Muotomääräyksistä

Testamenttia voi sen tekijä muuttaa milloin tahansa. Muutokset tulee yleensä tehdä noudattaen testamentin tekemisestä säädettyä järjestystä. Tarvittaessa voidaan esimerkiksi testamenttiasiakirjaan tehdä lisäys, jonka tekijä allekirjoittaa ja yhtä aikaa paikalla olevat todistajat todistavat, taikka laatia testamenttia täydentämään uusi testamenttiasiakirja muotomääräyksiä noudattaen. Näin meneteltäessä on tärkeää, että vältetään ristiriitaisia määräyksiä ja ilmaistaan selkeästi, mitkä aikaisemmat määräykset jäävät voimaan. Vain sellainen vapaamuotoinen muutos testamenttiin on mahdollinen, että siitä pyyhitään pois jokin määräys. Muut todistamattomat muutokset eivät ole päteviä, esimerkiksi sellaiset, että asianmukaisesti laadittuun testamenttiasiakirjaan vain kirjoitetaan lisämääräyksiä taikka muutetaan saajien nimiä tai eri henkilöille määrättyjä rahasummia.

Testamentin peruuttaminen voi tapahtua monin tavoin. Se voi aina tapahtua tekemällä uusi pätevä testamentti. Toisinaan löydetäänkin perinnönjättäjän jäämistöstä useita eri testamentteja. Silloin on tulkinan avulla selvitettävä, onko asianomainen tarkoittanut, että viimeksi tehdyn testamentin lisäksi myös aikaisempia olisi joiltakin osin noudatettava hänen viimeisenä tahtonaan. Testamentin peruuttaminen on mahdollista myös aivan vapaamuotoisesti niin, että te-

kijä hävittää testamentin tai muutoin, kirjallisesti tai suullisesti, selkeästi ilmoittaa, ettei määräys enää vastaa hänen viimeistä tahtoaan. Myös kahden tai useammankin henkilön tekemän niin sanotun keskinäisen testamentin voi kukin siihen osallistunut kohdaltaan peruuttaa. Seurauksena voi sitten olla, että peruuttaja menettää omat tuohon testamenttiin perustuneet oikeutensa. Ongelmia syntyy, jos perinnönjättäjän kuoltua ei löydetä testamenttiasiakirjaa, jonka hänen tiedetään laatineen. Hävinnyt testamentti oletetaan yleensä peruutetuksi, ellei esitetyn todistelun perusteella päädytä muuhun tulokseen.

Testamentin sisällöstä

Testamentin tekemisen tärkein ja usein vaikein osa on saada määräysten sisältö sel-laiseksi, että ne todella ilmaisevat tekijän oman tahdon. Päättäessään jäämistöstään testamentin tekijä voi saada apua aikojen myötä muotoutuneesta testamenttien tyyppivalikoimasta, mutta mitään kaavapakkoa ei ole. Tärkeää on, että testamentti ilmaisee selkeästi tekijän määräykset ja että se voidaan toteuttaa.

Sen mukaan, millaiseksi testamentin saajan asema kuolinpesässä tulee, puhutaan *yleistestamentista* ja *erityistestamentista* eli *legaatista*. Jos testamentissa määrätään saajalle koko jäämistö, määräosa esimerkiksi puolet jäämistöstä taikka kaikki, mitä omaisuudesta on jäljellä muiden määräysten tultua täytetyiksi, on kysymys yleistestamentista. Sen saajalla on kuolinpesässä perilliseen verrattava asema, hän on kuolinpesän osakas. Mikäli testamenttimääräys koskee tiettyä esinettä, jotakin omistusoikeutta vähäisempää etuutta, esimerkiksi käyttöoikeutta omaisuuteen, tai tiettyä rahamäärää, puhutaan erityistestamentista. Legaatinsaaja ei ole kuolinpesän osakas.

Sen mukaan, minkä luonteisen määräysvallan omaisuuteen testamentin saaja saa, käytetään eri tyypeistä muun muassa nimityksiä *omistusoikeustestamentti*, *vallintatestamentti* ja *käyttöoikeustestamentti*. Mitään tyyppipakkoa ei ole. Testamentin tekijällä on siis runsaasti liikkumavaraa.

Testamenttia pidetään *omistusoikeustestamenttina*, kun testamentin tekijä an-

taa saajalle rajoittamattoman määräämisvallan testamentissa tarkoitettuun omaisuuteen. Se tarkoittaa muun muassa oikeutta luovuttaa omaisuus tai osa siitä, oikeutta käyttää sitä haluamallaan tavalla ja oikeutta määrätä siitä testamentilla. *Vallintatestamentti* on sellainen, jossa ensi saajalla on rajoitettu omistusoikeus jäämistöön, mutta hänen lisäksi on määrätty, kenelle omaisuus on hänen jälkeensä tuleva. Ensi saajalle kuuluu, ellei testamentissa ole toisin määrätty, omistajanakin vain oikeus luovuttaa sitä vastikkeellisesti ja vapaus käyttää omaisuutta, mutta hän ei voi näin saamastaan omaisuudesta määrätä testamentilla toissijaisen saajan vahingoksi. *Käyttöoikeustestamentista*, josta myös käytetään nimeä *hallintatestamentti*, on kysymys, kun ensi saajalle annetaan oikeus hallita ja käyttää jäämistöä ja saada hyväkseen sen tuotto, mutta omistusoikeus omaisuuteen tulee toiselle. Ellei testamentista muuta johdu, käyttöoikeuden suhteen on noudatettava perintökaaresa säädettyjä oikeusohjeita. Niiden mukaan käyttöoikeuden haltijan tulee huolehtia omaisuuden säilymisestä sen omistajan varalle. Hänen on omaisuutta hallitessaan otettava huomioon omistajan oikeus ja edut eikä hän yleensä saa sekoittaa jäämistöomaisuutta omaan omaisuuteensa. Hän ei voi lahjoittaa eikä testamentata hallintaansa tullutta omaisuutta ja hänen määräämisvaltaansa siihen on muutenkin rajoitettu. Käyttöoikeutta ei saa luovuttaa toiselle.

Muita määräyksiä

Testamentissa voidaan antaa myös eräitä muita määräyksiä. Testamentin tekijä voi siinä määrätä jonkun henkilön testamentin toimeenpanijaksi, tehdä jonkun rintaperillisensä perinnöttömäksi taikka määrätä rintaperillisen elatukseen, kasvatukseen ja koulutukseen annettujen varojen ottamisesta huomioon ennakkoperintönä. Kun testamentti on pätevä, vaikka se loukkaisi rintaperilliselle laissa säädettyä oikeutta niin sanottuun lakiosaan perinnöstä, perinnönjättäjä yleensä varautuu siihen, että perillinen tulee aikanaan vaatimaan lakiosaansa, ja sen varalta määrää, että lakiosaa vastaava tai siitä puuttuva

määrä voidaan suorittaa perilliselle rahana. Niin ikään testamentissa voidaan määrätä, että omaisuuteen, joka on testamentin mukaan tuleva tietylle henkilölle tai jonka tekijän perillinen saa häneltä perintönä, ei saajan puolisoilla ole avio-oikeutta. Näin voi syntyä tilanne, että testamenttimääräyksen vaikutus ilmenee vasta vuosikymmenien kuluttua testamentintekijän perillisen jälkeen toimittavassa osituksessa.

Testamentti ja veroseuraamukset

Testamentilla saadun omaisuuden verotuksesta on säädetty perintö- ja lahjaveroissa. Kuolinpesästä tulevien osuuksien saajat luetaan laissa kolmeen veroluokkaan. Ensimmäiseen kuuluvat perinnönjättäjän avio puoliso, lapsi, aviopuolison lapsi, ottolapsi, vanhemmat, ottovanhemmat sekä lapsen tai ottolapsen rintaperillinen. Toiseen eli sivuperillisten veroluokkaan kuuluvat perinnönjättäjän veli, sisar, veli- tai sisarpuoli sekä näiden jälkeläiset. Kolmanteen veroluokkaan kuuluvat muut sukulaiset ja vieraat. Perintöveron määrä on nykyisin omaisuuden määrästä riippuen ensimmäisessä veroluokassa 10–16 prosenttia, toisessa veroluokassa asteikon mukainen vero kaksinkertaisena ja kolmannessa veroluokassa sama kolminkertaisena eli siis maksimissaan 48 prosenttia.

Verotettavan omaisuuden arvosta

Perintöverosta vapaata on omaisuus, joka tulee testamentilla esimerkiksi valtiolle, kunnalle, seurakunnalle taikka yleishyödylliselle aatteelliselle yhdistykselle tai säätiölle, niin myös testamentilla saatu elinkautinen nautintaoikeus, eläke taikka muu elinkautinen tai määräaikainen etuus.

Veroseuraamukset vaikuttavat merkittävästi asiaan testamentin sisällöstä päätettäessä. Esimerkiksi kysymyksen ollessa aviopuolisoiden keskinäisestä testamentista tai vieraalle henkilölle tehdystä testamentista on useinkin tarkoituksenmukaisinta määrätä saajalle perinnönjättäjän omaisuuden vain käyttöoikeus, koska sellaisesta etuudesta ei ole velvollisuutta suorittaa perintöveroa. Omistusoikeus

jäämistöomaisuuteen siirtyy tällöin suoraan joko perillisille tai testamentissa määrättyille toissijaisille testamentinsaajille. Näille määrätään perinnönjättäjän jälkeen perintövero, jota laskettaessa jäämistön arvosta vähennetään leskelle tai vieraalle saajalle tulevan käyttöoikeuden pääomitettu eli kapitalisoitu arvo. Huomion arvoinen on myös se verovapaus, joka on säädetty esimerkiksi yleishyödyllisille aatteellisille yhdistyksille ja säätiöille. Sellaisiahan ovat muun muassa rekisteröidyt sotaveteraaninyhdistykset ja säätiöt.

Asiaa kannattaa harkita

Testamentin tekeminen on useinkin järkevä ja tarkoituksenmukainen ratkaisu. Kun perinnönjättäjällä ei ole perimään oikeutettuja sukulaisia eikä puolisoa, saattaa olla mieluisampaa määrätä jäämistö testamentilla esimerkiksi läheiselle ystävälle tai tukea tarvitsevalle yhteisölle kuin jättää se valtiolle. Silloinkin, kun perimään oikeutettuja läheisiä on, testamentti tarjoaa mahdollisuuden poiketa mielekkäällä tavalla laissa säädetystä tasajakojärjestelmästä. Saattaaahan olla, että yhteydet sukulaisiin ovat syystä tai toisesta jääneet etäisiksi tai että joku perillisistä on muita kipeämmin perinnönjättäjän tuen tarpeessa taikka että perinnönjättäjän yritystoiminnan jatkuminen edellyttää erityisjärjestelyjä. Myös olosuhteet ovat voineet muuttua niin, että testamentti on syytä uusida.

Testamentin tekemiseen on yleensä mahdollista saada helposti apua. Yksinkertaisissa tilanteissa sitä tarjoavat jo asiakirjaoppaat. Luonteeltaan vaativat ratkaisut on kuitenkin varmintaa suorittaa lakimiesapua käyttäen. Sitä tarjoavat muun muassa asianajo- tai lakiasiantuntijatoimistot, kunnalliset oikeusavustajat, pankit ja monet muut yhteisöt. Kun otetaan huomioon testamentin varsin tiukat muotovaatimukset sekä omaisuuden laadun, perillisen aseman ja veroseuraamusten arviointiin liittyvät usein vaikeat tehtävät ja myös tarve välttää tulkintavaikeuksia, ei ole syytä väheksyä ammattitaidon merkitystä. Monet katkerat riidat olisi voitu välttää teettämällä testamentit asiantuntijavoi-min.

Silloinkin, kun sukulais- tai ystäväpiirissä ei ole sellaista läheistä henkilöä, jonka hyväksi testamentti voitaisiin tehdä, melkein jokaisella on tiedossaan yksityisen tuen tarpeessa oleva kansalaisjärjestö tai sellainen yleishyödyllinen aatteellinen yhteisö, jonka työtä kannattaa tukea. Testamenttivaroin voidaan myös perustaa säätiö taikka perustaa erityinen

testamenttirahasto siten, että omaisuutta määrätään jonkin luotettavan yhteisön hoidettavaksi ja käytettäväksi testamentintekijän osoittamaan tarkoitukseen saajayhteisön muusta omaisuudesta erillisenä rahastona.

HEIKKI MÄLKKI

Kirjoittaja on varatuomari ja helsinkiläinen sotaveteraani

Kannuksen Veljeskoti
69100 Kannus, puh. (06) 874 4500
www.kitinkannus.fi

Haku veteraanikuntoutukseen lähestyy
Kannusta itsesi kuntoon Kannuksessa!

✧ ✧ ✧ ✧
✧ *Hyvää Joulua ja* ✧
Onnellista Uutta Vuotta

Toivottavat

NAANTALIN KYLPYLÄ

Puh. (02) 44 550
info@naantalisp.fi • www.naantalisp.fi

RUISSALON KYLPYLÄ

Puh. (02) 44 540
info@ruissalospa.fi • www.ruissalospa.fi

Kuusamolainen Lauri Tammi kokosi sotamuistonsa veteraanikansioon

Kuusamolainen Lauri Tammi on aina ollut tunnettu järjestelmällisenä miehenä. Pitkä ura Kuusamon kunnanjohtajana koului miehen pitämään paperinsa järjestyksessä, ja siitä johtuneekin, että Tammi on yksi niistä veteraaneista, jotka ovat Sotaveteraaniliiton toivomuksen mukaan koonneet sotiin liittyvän aineistonsa Veteraanikansioon. Kahta mittavaa laatikkoaan selatessaan Tammi kuitenkin vähättelee panostaan.

- Sekaisinhan ne tavarat olivat kuten muillakin. Onneksi oli kuitenkin tullut ne pannuksi jonnekin talteen ja kun aikaa oli, ryhdyin kasaamaan ne yhteen, kertoo Tammi siistissä järjestyksessä olevia muistoja selaillen. Jälkipolville säästettävissä muistoissa on monta harvinaistakin todistuskappaletta sotavuosista.

Ensimmäisenä Tammen käsiin nousee pari kappaletta lentolehtisiä, jotka on pantu talteen Sallan rintamalta. Lentolehtiset kehoittavat suomalaisia sotilaita liittymään vihollisen joukkoihin. Sota-ajan kokeneille ne ovat tuttuja mutta jälkipolville mielenkiintoisia dokumentteja sodan monista keinoista.

Mitaleita ja postikortti

Mitaleita katsellessaan tarkka mies harmittelee, että kaikkia ei voinut kansiota

kootessa tehdä aivan ohjeiden mukaan. Osa piti pistää tavalliselle pahville, kun kiillotettua ei ollut tarpeeksi, mutta pysyväthän ne kainainkin järjestyksessä. Tammi miettii, että muistot olisi pitänyt laittaa kansioon talteen siten, että ne säilyisivät pari tuhatta vuotta. Mutta ehkä vähän lyhempiäkin aika riittää, naurahtaa Tammi pilke silmäkulmissa.

Erityisen hyvin Tammi muistaa muistojen joukosta esiin kaivamansa postikortin, jonka hän sai entiseltä esimieheltään puolisoista vuotelta sen jälkeen kun miesten tiet olivat hieman erikoisissa oloissa rintamalla eronneet. - Olisi mukava tietää, mitä tällekin miehelle myöhemmin tapahtui. Olen yrittänyt sota-arkistostakin kaivaa hänen vaiheitaan, mutta en ole onnistunut, muistelee Tammi.

Tammen tavaroiista löytyy edelleen muun muassa tuntelevy kokonaisuudessaan.

- Se jäi minulle kun jouduin Oulussa komppanian vääpelinä kotiuttamaan joukon jäänteet, päällikkö kun oli häipynyt muihin maiseisiin.

- Menin palauttamaan tavaraita suojeluskuntaan, mutta siellä ei meinattu ottaa niitä vastaan, ja minulle jäi tämä levy, kertaa Tammi.

Osa aineistosta tuhoutui

Tammi harmittelee hieman sitä, että osa hänenkin henki-

lökohtaisista tavaroistaan katosi kuormaston tuhoutuessa Kannaksella.

- Sinne jäi muun muassa silloinen sotilaspassi, jonka vuoksi myöhemmin kirjoitetusta passista puuttuukin sota-ajan alkuaikojen vaiheita.

Kansiota kootessaan Tammi sanoo käyttäneensä myös mielikuvitusta. Kun muistot eivät muuten oikein sopineet kansioon, on pitänyt käyttää muun muassa nappeja ja lankaa tavaroiden kiinnittämiseen.

Tammen kansiota löytyy myös pino sotapäiväkirjoja. Niiden tarkkuus ei kuitenkaan vanhaa veteraania aivan tyydytä. - Ne alkuperäiset oli kirjoitetu huonolle paperille sateessa ja tuiskussa, joten osa kirjoituksista on huuhtoutunut pois. Kun sitten jälkepäin asioita on kirjoitettu uudelleen, niin kaikki ei taida olla ihan kuten tapahtumat kulivat. Mutta eihän se mikään ihme ole, että niissä oloissa tuli myös epätarkkuuksia ja virheitä.

Lauri Tammi kirjailijana

Tammi julkaisi kymmenen vuotta sitten kirjan Sodan monet kasvot, jonka kirjoitusvaiheessa järjestyksessä olleet paperit olivat tarpeen. Kirjan kirjoittamiseen Tammi käytti useita vuosia. - Kirjoittelin ensin käsin paperille, sitten koneella. Jos-

Lauri Tammen veteraanikansiossa asiakirjat ovat hyvässä järjestyksessä.

kus tuntui ettei tästä tule mitään, mutta kun aikaa oli, niin tulihan se valmiiksi. Joskus vieläkin on kuulema käynyt mielessä kirjoittaa lisää, mutta se olisi vaatinut oman ”bunkkerin”, jossa olisi voinut kirjoittaa. Kirjasta tullut palautekin on Tammella hyvin tallessa, kirjeitä on tullut aivan viime aikoinakin. Kiihosta on tullut tutkijoitakin, ensimmäisenä siinä vaiheessa vielä käsikirjoitusasteella olevan kirjan luki nyt jo evp eversti Ari Raunio, tunnettu sotahistorioitsija joka pyysi muisteluista muistakin tapahtumista.

- Mutta en minä rupea kertomaan tapahtumista, joissa en ole ollut mukana, sanoo Tammi. Oma työtään Tammi hieman vähättelee.

- No, paninpahan nämä järjestykseen kun aikaa oli.

- Ja ymmärrän minä senkin, miksi ainakin näillä

seuduilla niin harvalla on enää tallella näitä tavaraita.

- Siihen on hyvin yksinkertainen syy: kuusamolaisen evakkotaipaleet. Kun kaksi kertaa on jouduttu lähtemään nopeastikin, on monelta nämäkin tavarat häipyneet mikä minnekin.

Tammella sota-ajan muistot ovat kuitenkin hyvässä järjestyksessä kahdessa laatikossa. Ja jossain vaiheessa joskus tulevaisuudessa ne tavarat tulevat kertomaan arvokkaalla tavalla jälkipolville sota-ajasta ja sen ajan kokeneiden miesten elämästä.

SEPPO SALMINEN

Virtasen Eskon elämä tallessa

Esko Virtanen (oik.) esittelemässä Veteraanikansionsa sisältöä Erkki Vitikaiselle. Kansion sisältö antaa kuvan itsenäisyytemme alkuaajoista aina näihin päiviin asti. Kuva Pertti R. Nieminen

Pyhtään- Ruotsinpyhtään Sotaveteraanien sihteeri-rahastonhoitaja Esko Virtanen on todellinen veteraaniperinteen tallettaja niin yksilö- kuin yhdistystasollakin. Sotaveteraani-lehden edustajat kävivät Eskon luona Pyhtään Rooneessa 16. marraskuuta viemässä hänelle lisää veteraanikansioita, koska yksi on jo täynnä. Samalla otettiin selvää, mitä asiakirjoja on Eskon täyttyneessä kansiossa.

Veteraanikansion tallenteiden lisäksi tallella ovat Eskon vuodesta 1982 lähtien pitämät yksityiskohtaiset päiväkirjat ja suuri määrä valo-

kuvia. Esko Virtasen elämän tärkeimmät tapahtumat ovat kirjallisina ja kuvallisina veteraanikansiossa, kansanomaisesti ”laatikossa”. Seuraavassa on kansion sisältöä numeroidussa järjestyksessä:

1) Kymenlaaksoa käsittelevät maanpuolustusaiheet kirjat.

2) ”Kuninkaasta kulkuuriin”, Pyhtään perinnekirja, jonka toimittamisessa Eskola oli päävastuu.

3) Suomen viime sotien syyt ja ratkaisuvaiheet, historiallinen katsaus ja Eskon käsikirjoitusten perusteella kouluissa esitetty historialliset kuvaemat.

4) Eskon ansio- ja kunniamerkit urheilu-, sota-, veteraani- ym. ansioista.

5) Kunniakirjat ja työtodistukset.

6) Yksityiskohtainen päivittäinen selvitys palvelutalo Mäntyrinteen suunnittelusta, rakentamisesta ja talon myöhemmistä vaiheista.

7) Sodassa ja sotaveteraanina. Mukana on mm. kuvallinen Helsingin Sanomien leike elokuulta 1945, jossa Lapin miinanraivauksesta kotiin palannutta Virtasta haastateltiin.

8) Eskon laatimia lehtiuitisia monista eri aiheista.

ERKKI VITIKAINEN

Rupattelua ruotuväestä veteraanivaarin kanssa

Sain, kuten tuhannet ikätoverit keväällä kutsuntamääräyksen. Hetken järkytyksen jälkeen aloin pohtia vaihtoehtoja asevelvollisuuden suhteen. Erityisen mielenkiintoiseksi tilanteen tekee se, että äitini isä on sotaveteraani. Näin hämentävässä tilanteessa hyvät neuvot ovat kalliit kuin kosupullo rintamalla, joten pieni juttelutuokio vaarin kanssa oli ehdottomasti paikallaan.

Sulkeiset kansainvälisistä sotilasasioista

Vaari: Seuraatko sinä Tuukka, maailman asioita sotaisessa mielessä ja vaikuttavako ne sinun mielipiteisiisi asevelvollisuudesta?

– Kyllä mielestäni olen näistä asioista suhteellisen hyvin perillä, mutta mielipiteisiini Suomen armeijasta ne eivät hirveästi vaikuta.

Monet armeijat ovat viime aikoina siirtyneet palkka-armeijaan ja juuri nämä armeijat ovat viime aikoina olleet kovasti esillä esim. Irakissa. Miten luulet, sen seikan vaikuttaneen heidän käyttäytymiseensä?

– Onhan se jo keskiajalta asti nähty, että palkkasotilaat ovat olleet niitä pahimpia raggareita. Varmasti Irakin tapahtumiin on vaikuttanut, että sotilaiden motiivit ovat olleet ansaitsemisessa.

Antaako se aiheita huolestumiseen?

–Kyllä tietysti sitäkin, mutta kyllä palkka-armeijaa voi mielestäni käyttää hyviinkin tarkoituksiin, jos sitä koulutetaan ja valvotaan asiallisesti.

Kutsuntapaperi verbaalisessa kovapanoskeskityksessä

Vaaria tuntuu erityisesti kiinnostavan kutsuntapaperin sisältö. Hänen aikanaan se tunnettiin nimellä ”palvelusenastumismääräys”. Lappu on tainnut muuttua aikalailla melkein kuudessakymmenessä vuodessa.

–Kirjeen ”henki” oli hie-
man kaksijakoinen. Ensimmäinen paperi, joka näet sattui silmään, kun kuoren avasi oli virallisen näköinen ilmoitus, jossa luki lehmän kokoisilla kirjaimilla, että ”kutsuntatilaisuuteen osallistuminen on pakollista, jos et ilmaannu paikalle henkilökohtaisesti sinut voidaan etsintäkuulut-

taa poliisin toimesta.” Kyllä siellä oli mukana myös opas armeijan aloittaville ja tarjottiinpa asevelvollisille mielenterveyspalveluitakin, joten kyllä siellä oli auttavaakin tietoa. Mukana oli myös itse täytettävä lappu, jossa oli tietoa omasta koulumenestyksestä ja terveyden tilasta. Siinä kävi hiukan ilmi myös armeijan byrokraattisuus.

Armeijan syyni ja byrokratia.

– Kyllä. Hiukan sekava paperi kieltämättä.

Missä tämä kutsuntatilaisuus on?

–Tässäkin käy hiukan ilmi

– Kyllä sillä tietysti on vaikutusta. Ja kun puhutaan suomalaisesta asevelvollisuudesta, niin mielestäni maamme 30-luvun lopun ja 40-luvun alun historia velvoittaa asevelvollisuuteen ihan eri tavalla kuin joissain muissa maissa. Minullakin, kun on molemmat isoisät olleet sodassa, se on ollut erittäin suuri vaikuttava tekijä.

Huomaan, että se on vaikuttanut positiivisesti, etkä ole pitänyt meitä varoittavana esimerkkinä.

– Varsinkin, kun minun lähipiirissäni olleet henkilöt eivät ole olleet sitä kaikkein

ihan ymmärrettävää ja kun nioitan heidän näkemystään. Se mitä en kyllä ymmärrä yhtään, on nämä totaali-kiel-
täytyjät. (Tässä vaiheessa kirjoittajan kaverit sanoisivat, että ”apua, nyt se pääsee vauhtiin.”) Vähän aikaa sitten oli esimerkiksi aika paljon juttua eräästä totaali-kiel-
täytyjästä, joka haki Belgialta poliittista turvapaikkaa. Hän kertoi kuinka häpeällistä tämän täytyy olla Suomella. Siinä hän oli aivan oikeassa. On häpeällistä, että tuollaiset viipottajat luovat maailmalla Suomi-kuvaa. Kaikki eivät varmastiakaan armeijaan

nien panosta se oli ihan yhtä onnekasta syntyä esim. Baltian maihin.

Kertausharjoitukset ruotsalaisten naissotureitten seurassa?

Vaari tuo usein luettavaksi Sotaveteraani- ja Ruotuväki-lehden. Jälkimmäisessä kerrottiin Ruotsin armeijan nykytoimintamalleista. Län-
sinaapurissa mies- ja nais-
asevelvolliset käyttävät mm. samoja suihkuja. Puheen kääntyessä tähän, tuleva alovak Hetemäkikin innostuu. – Taidankin anoa siirtoa Ruotsin armeijaan. Esimerkiksi armeijan naisten jalkapallojoukkueen apuvalmentajan posti voisi olla sopiva tehtävä.

Minäkin kysäisen jotain näin loppuun: - Mitä mieltä te olette veteraanien joukoissa yleisestä asevelvollisuudesta?

Minä en kyllä keksi mitään muuta tapaa järjestää Suomen puolustusta. Monistakin syistä. Vaikka puolustusvoimat on komentojohtoinen järjestelmä, on se samalla erittäin demokraattinen systeemi. Siellä tapaa paljon erilaisia ihmisiä, mikä sekin on jo terveellistä. Veteraanit tietysti toivovat, että nuori sukupolvi on niin taitavaa, että pystyy puhumalla selvittämään mahdolliset ongelmatilanteet. Ei pienellä maalla ole mahdollisuuksia kehittää suuria asejärjestelmiä. Oman maan tunteminen on tärkeätä. Esimerkiksi Lapin sodassa sakemannit pelkäsivät metsässä, suomalaiset hengittivät rauhallisesti vasta metsän kätkössä.

– Eikö J. K. Paasikivi sanonut, että ”maantiedettä emme pääse pakoon.” Armeijassa todella tapaa erilaisia ihmisiä. Rehtorimme kertoi, että on erittäin kasvattavaa tavata nuoria miehiä joiden älykkyysosamäärä on sama kuin heidän kengännumeronsa. Meidän lukiossamehan tietysti ihmisten pituus ja ÄO ovat suoraan verrannollisia.

Hyvä heitto. Niin, nasevasti on sanottu, että jokaisessa maassa on armeijansa, jos se ei ole oma niin sitten se on vieras.

TUUKKA HETEMÄKI

Liiton vieraana tuleva varusmies Tuukka Hetemäki, ja Vaari (Aarno Lampi) Talvisodan alkamispäivän tunnelmissa.

tämä armeijan jämäpti meini-
ninki. Kutsuntatilaisuus on perjantai-
aamuna kello 07.55 väestösuojassa. Ehkä se on vaan hyvä, että tottuu jo tässä vaiheessa.

(Naurua.) Antaa vähän tuntumaa, mikä odottaa. Ja viedään heti ensimmäiseksi maan alle.

Kerron vielä vaarille, omista suunnitelmistani. Ensimmäisin hoidetaan lukio pois alta. Minulla ei vielä ole suunnitelmia palvelupaikan tai ajan suhteen. Kun mainitsen, että kotkankatseeni (kirjoittajalla on huono näkö) rajoittaa myös paikan valintaa, vaari hymähtää ymmärtävästi. Kehnot silmät ovat yleisiä äitini suvussa.

Tupatarkastus veteraanivaikutteista

Sopinee kysyä, kun vaari on tällainen veteraani, onko sillä ollut vaikutusta ajatuksiisi ruotuväestä, sillä mitä vaari on sanonut ja jaaritellut?

radikaaleinta siipeä. Heiltä on tullut ihan järkevääkin kommenttia.

Ei ole tyrkytetty vaan on asiasta kerrottu.

– Aivan.

Nämä keskustelut voivat tosiaan vaikuttaa suuntaan jos toiseen. Miten luulet, että nämä keskustelut ovat vaikuttaneet niihin, jotka ovat omalta kohdaltaan päättäneet, että ruotuväki ei ole heitä varten, eivätkä he ruotuväkeä?

–Kyllä ollaan tästä kaveripiirissä keskusteltu varsinkin, kun kaikki saivat kutsuntailmoitukset samaan aikaan. En taida henkilökohtaisesti tuntea ketään, joka ei olisi menossa armeijaan. Kielteiseen päätökseen, voivat tietysti myös keskustelut vaikuttaa. Jos joka ikisessä sukutapaamisessa paasaa kitarisat lepattaen, voi tapahtua eräänlainen vastareaktio. Ja tietysti myös ideologisista syistä voi kieltäytyä ja se on

sovi, mutta sen takia meillä on siviilipalvelus. Totaali-kiel-
täytyjien tulisi katsoa esim. Venäjälle missä siviilipalvelus kestää kymmenen vuotta ja olla kiitollisia kansallisuudesta. Erityisesti, kun ottaa huomioon meidän historiamme, kyllä sitä pitäisi ihan kiltisti vähintään siviilipalvelus suorittaa.

Sodassakin oli erittäin urheita kavereita, jotka eivät asetta kantaneet, kuten lääkintämiehet. Ja raskas homma oli niilläkin jotka näitä kaatuneita hoitivat. Kyllä se on kuitenkin niin, että Suomi on aika hyvä maa syntyä ja jos tämä kaveri saisi sen turvapaikan Belgiassa niin ei varmaan täällä Suomes-
sa jäätäisi hirveästi kaipaamaan.

–Näin on. Sanoit, että Suomi on hyvä maa syntyä ja sehän on tietysti aivan totta. Täytyy kuitenkin muistaa, miksi Suomi on niin hyvä maa syntyä. Ilman veteraa-

Apuvälineet ratkaisevat monta arkista ongelmaa

Suurennuslasikin kannattaa valita itse omissa tarpeiden mukaan. Valikoimaa on. Esimerkiksi Aviris-apuvälinemyymälästä löytyy yli 70 erilaista mallia.

Yksinkertaisimmillaan suurennuslasi voi olla levy, joka asetetaan tekstin päälle. Levyjä on eri kokoisia. Löytyy jopa malli, jolla TV:n kuvaruudun voi suurentaa. Suurennuslevy asennetaan telineeseen vastaanottimen eteen. Parhaan hyödyn TV-ruudun suurennuslevystä saa silloin, kun televisiota katselee yksin, sillä sivusta katsellessa kuva vääristyy jonkin verran.

Suurennuslaseja saa myös taskuun sopivina. Pienimmillään suurennuslasi on kolikonkoinen, joten se kulkee mukana vaikkapa lompakossa. Nahkakotelo suojaa lasia naarmuuntumiselta.

Koska iän myötä valon tarve lisääntyy, saattaa olla hyödyllistä hankkia suurennuslasi, jossa on valaisin mukana. Käteen sopiviin suurennuslaseihin tarvitaan paristoja, mikä tekee niistä hieman tavallista painavampia. Pöytään kiinnitettävä luoppivalaisin on kätevä silloin, jos valollista suurennuslasia tarvitaan erilaisiin toimintoihin.

Käsityöntekijöitä ajatellen on valmistettu kaulaan puotettava suurennuslasi. Lasi tuetaan rintaa vasten, jolloin kädet jäävät vapaaksi.

Käteviä apuvälineitä kotiaskeleisiin

Monesti jo pienet parannukset riittävät kohentamaan kodin toimivuutta silloin, kun näkö on heikentynyt. Tällaisia voivat olla valaistuksen parantaminen ja kontrastien lisääminen.

Tutuista kodinkoneista ei välttämättä tarvitse luopua, vaikka näkö heikkenisi niin, ettei merkintöjä enää erota. Esimerkiksi lieden tai mikroaaltouunin asteikot voi merkitä tarratyynyillä. Väritömät tarratyyny taittavat valoa, mikä saattaa helpottaa näkemistä. Mustat tyyny puolestaan erottuvat helposti vaaleista pinnoista. Kumpiakin voi tunnustella sormin.

Aviris-apuvälinemyymälästä löytyy monenlaisia

helppokäyttöisiä apuvälineitä, joilla esimerkiksi lääkkeiden annostelu tai ruoka-aineiden mittaaminen sujuvat helpommin.

Kellot ja vaa'at puhuvat jopa suomea

Viime vuoden suosikki on ollut suomea tai ruotsia puhuva rannekello. Sitä on saatavana joko 23 millimetrin tai 27 millimetrin taululla. Puheen lisäksi kellotaulussa on normaalisti viisarinäyttö.

Myös suomea puhuva pöytäkello on helppokäyttöinen. Vasemmanpuoleisesta napista painamalla naisääni kertoo kellonajan ja oikeanpuoleisesta kuukauden ja päivän. Muut säätönupit ovat kannen alla suojassa pölyltä ja tahattomilta kosketuksilta.

Suomea puhuvan kellon saa myös taskukokoisena. Noin savukeaskin kokoinen kello kertoo nappia painamalla niin ikään kellonajan ja päivämäärän.

Henkilö- ja talousvaa'at puhuvat sekä suomea että ruotsia. Henkilövaa'at kertovat painon joko sadan gramman tai puolen kilon tarkkuudella, ja talousvaaka viiden gramman.

Laajin valikoima on kuitenkin englantia puhuvissa apuvälineissä. Löytyy erilaisia mittareita, kelloja ja ajastimia sekä ajastimen ja kellon yhdistelmiä. Monipuolisimmillaan ajastinta voi käyttää myös ajanottoon tai ohjelmoida se toistamaan hälytystä tietyin väliajoin.

TEKSTI: NÄKÖVAMMAISTEN KESKUSLIITTO/KIRSTI-SISKO SALONEN

Aviris-apuvälinemyymälä
 Käyntiosoite: Näkövammaisten palvelu- ja toimintakeskus Iris, Itäkeskus, Marjanientie 74, 00930 Helsinki
 Kuvaston ja tuotteita voi tilata myös postitse:
 puhelin (09) 3960 4700
 Sähköposti: aviris@nkl.fi
 Lisätietoa ja kuvia tuotteista internetissä: www.aviris.fi

*”sillä jos sinä tunnustat
 suullasi Jeesuksen Herraksi
 ja uskot sydämessäsi,
 että Jumala on hänet
 kuolleista herättänyt,
 niin sinä pelastut”*

Room. 10:9

Iiriksen veteraanikuntoutus erikoistunut näköongelmiin

Näkövammaisten palvelut löytyvät nyt saman katon alta Helsingin Itäkeskuksesta, jonne valmistui vuoden alussa Näkövammaisten palvelu- ja toimintakeskus Iris. Sinne siirtyi myös veteraanien kuntoutus loma- ja kurssikeskus Onnelasta Tuusulasta.

Kuntoutus-Iiriksen veteraanikuntoutus sisältää fy-

sikaalisten hoitojen ja muun toiminnan lisäksi aina myös silmälääkärin tutkimukset sekä tarvittaessa optikon ja näönkäytönopettajan palvelut. Optikko yleensä sovittaa silmälasit, ja näönkäytönopettajan kanssa asiakas voi vertailla erilaisten suurennuslasien sopivuutta tai kokeilla, olisiko lukutelevisio tarkoituksenmukaisin apuväline lu-

kemiseen tai kirjoittamiseen.

Kahden viikon kuntoutuskurssilla pääsee jokainen arkipäivinä (enintään 10 kertaa) fysikaaliseen hoitoon ja kerran jalkahoitajalle.

Majoitustilat ovat samassa talossa palveluiden kanssa. Fysikaalisen hoitolaitoksen sekä liikuntatilojen ja uima-allasosaston lisäksi Iiriksestä löytyvät Celia - Näkövammaisten kirjasto, Aviris-apuvälinemyymälä sekä näkövammaisten käsitöitä ja erilaisia lahjatavaroita myyvä Annansilmät-aita.

Kuntoutusohjaaja Leena Lepikon mukaan kunnat ja Valtionkonttori tekevät maksusitoumuksen Kuntoutus-Iirikseen parhaiten sellaisille sotaveteraaneille tai sotainvalideille, joilla on oman lääkärin suositus hakeutua kuntoutukseen, jossa on silmälääkärin ja optikon palvelut.

Kuntoutus-Iiriksen tavoitteena on järjestää vuoden 2005 aikana 11 kahden viikon kuntoutuskurssia. Lepikon mukaan asiakkaiden toivomusta ajankohdasta noudatetaan aina, kun se on mahdollista.

TEKSTI: NÄKÖVAMMAISTEN KESKUSLIITTO/KIRSTI-SISKO SALONEN

Kuntoutusohjaaja esittelee apuvälineitä kädessä pitäen. (Kuvassa Reetta Savonius esittelee valkoista tukikeppiä ja sen pidikettä naiselle/miehelle)

*Elämä parempaa
 luettavana*

Tilaa Hesari

☎ 0800-92222 tai www.helsinginsanomat.fi/tilaajapalvelu

HELSINGIN SANOMAT

Veteraanilääkäri varoittaa lonkkavaivaisia turhista kuluista

On ikävää todeta, että meille sotiemme veteraaneille, ikäihmisille, yritetään myydä sellaista, jota emme tarvitse ja jossa myyjä ei itse asiassa anna mitään rahan arvoista.

Sotaveteraani-lehden numeron 4/2004 sivulla 40 on ilmoitus, jossa Jorma Salonen Nokialta lupaa apua lonkka-vaivoihin. Ilmoituksen johdosta eräs tuttavani soitti Saloselle ja sai kuulla seuraavaa:

”Annan sinulle postisiirtotilini numeron. Kun olet maksanut sille 100 euroa, saat minulta heti tämän lääkkeen

nimen ja voit mennä pyytämään lääkäriltä reseptiä sen saamiseksi.” – Kyseessä on siis reseptilääke.

Lonkkavaivoja on monenlaisia. Osa niistä saattaa parantua itsestään, osa parane hoidolla ja lääkityksellä. Ne lonkkavaivat, jotka meitä vanhoja kiusaavat, ovat lähes kauttaaltaan niin sanottuja kulumisvaivoja. Tämä tarkoittaa sitä, että lonkkanivelen rustokudos, joka terveenä on sileä kuin peili, on alkanut rappeutua. Osa rustosoluista kuolee, niiden alla oleva luukudos vioittuu ja siinä olevi-

en kipuhermojen päät nousevat pintaan. Sileäpintaisen ja kivuttoman nivelen sijasta henkilöllä on siis epätasainen ja kivulias nivel. Ajan mittaan jalka, jonka nivel on tällainen, lyhenee lonkan kohdalta, ja sen liikuttaminen käy erittäin vaikeaksi.

Ei ole sellaista lääkettä, joka parantaisi tällaisen nivelen eli kasvattaisi uutta, tervettä luu- tai rustokudosta. Sen sijaan on kymmenkunta erilaista lääkettä, jotka voivat hidastaa nivelen rappeutumista niin, että se voi pysähtyä useaksi kuukaudeksi, kunnes

se taas lähtee käyntiin. Nämä lääkkeet voivat toimia samalla kipulääkkeinä. Niiden nimet ovat yleisesti tunnettuja, eivät siis mitään salaisuuksia, eikä niiden nimien saamisesta tietenkään kannata maksaa senttiäkään, aivan tyhjän päiten. Lääkäri osaa määrätä lääkkeitä ilman ahneita välikäsiäkin ja apteekki neuvoo vastikkeetta niiden hankkimiseen ja käyttöön.

Kuten kaikilla muillakin lääkkeillä, myös näillä nivel-
lääkkeillä on sivuvaikutuksia eivätkä ne sovi jokaiselle.

Annan hyvän neuvon ai-

van ilmaiseksi: Älkää ostako kerrotunlaista ”lääketietoa” ja varokaa ilmoittajia, joiden toiminnan johdosta joudutte maksamaan suotta. Jos perusteetonta vahinkoa on syntynyt, on syytä kääntyä aluksi kuluttajansuojaviranomaisen puoleen. Ne neuvovat, miten myös lääkkeiden tarvisija saa suojaa.

Ruotsin Fagerstassa 2. lokakuuta 2004

HEIKKI LIRBERG
KIRURGI, SOTAVETERAANI,
JATKOSODAN I /
JR 57:N LÄÄKÄRI

Lahden Piirin Sotaveteraanikuoro ry 30 vuotta

Lahden Piirin Sotaveteraanikuoro piti 30-vuotisjuhlakonsertin 8. joulukuuta Felix Krohn-salissa Lahdessa. Kuoron perusti Lahden Sotaveteraanipiirin puheenjohtajan Mauno Uusitalon ehdotuksesta musiikkineuvos **Kalevi Niemi**. Hän aloitti kuoron toiminnan 5. joulukuuta 1974 Joutjärven seurakunnan tiloissa, missä vasta perustettu kuoro lauloi Lahden Sotaveteraanipiirin järjestämässä perinteisessä itsenäisyyspäivän aaton kirkkojuhlassa. Kuorossa oli silloin 32 laulajaa, joista vielä yksi on kuorossa mukana.

Kuoro saavutti heti yleisön suosion ja sitä pyydettiin laulamaan useissa tilaisuuksissa Lahdessa ja naapurikunnissa. Kaikkiaan kuoro lauloi ensimmäisen työvuoden aikana 18:ssa tilaisuudessa. Kuoro liittyi myös SULASOLiin. Vuoden lopussa kuorossa oli yli 70 laulajaa, keski-ikänsä 63 vuotta. Kuoron ensimmäinen puheenjohtaja oli Hollo-lan apulaisnimismies Veikko Kaasalainen.

Kuoron harjoittelusta

Kuoro harjoitteli aluksi useassa eri paikassa ja erilaisin kokoonpanoin. Vuoden 1980 alusta harjoituspaikkana on ollut Seurakuntatalo, missä harjoitukset oli pidetty joka keskiviikko.

Vuonna 1976 kuoro rekisteröitiin. Kuorolle teetettiin rintamerkki, minkä suunnit-
teli kuorolainen Adolf Hostikka. 17. lokakuuta 1979 kuoro sai oman lipun, minkä oli suunnitellut opettaja Kauko Miikkulainen. Lipun juh-

lallinen naulaus oli 29. marraskuuta 1979 Ristinkirkon alasalissa. Kuorolle teetettiin myös pöytästandaari.

Vuonna 1981 kuorolle teetettiin impressaari-merkki. Sen suunnitteli kuorolainen Juho Viholainen. Se annetaan kuorolle tehdyistä palveluksista. Sitä on jaettu 74 kappaletta.

Vuonna 1993 kuorolaisille annettiin ensimmäiset Hyvän Veljen Tunnustuspalkinnot, minkä suunnitteli kuorolainen Reino Rajala. Sitä on jaettu yli 90 kappaletta. Vuoden 1983 alusta kuoro liittyi jäseneksi Suomen Sotaveteraaniliittoon. Liittymisestä kuorolle seurasi jäsenten kuntouttamisvelvoite.

Kannatusyhdistys

Lokakuussa 1979 kuorolle perustettiin Kannatusyhdistys tukemaan kuoron toimintaa. Sen ensimmäinen puheenjohtaja oli Vilho Turtiainen. Kannatusyhdistys toimi monin tavoin kuoron hyväksi. Yhdistys lopetti toimintansa vuonna 1989.

Kuorolaiset

Kuoron jäseneksi otetaan vain rintaveteraanitunnuksen omaavia laulajia. Kaikkiaan kuorossa on ollut yli 200 laulajajäsentä. Suurimmillaan kuoro oli 1980-luvulla, yli 80 laulajajäsentä. Kaikki sotilas-arvot sotamiehestä everstiin ovat olleet kuorossa edustettuina. Nyt kuorossa on 36 jäsentä, joiden keski-ikä on yli 82 vuotta. Kolmasosa kuorolaisista on myös sotainvalideja. Kuorossa on ollut laulajia piirin eri yhdistyksistä.

Kirkkokonsertit

Lahden Piirin Sotaveteraanikuoro on ollut toimelias. Keskimäärin kuorolla on ollut 30 esiintymistä vuosittain, joskus yli 50. Viime vuosina esiintymisiä on ollut alle 20. Kirkkokonsertteja kuoro on pitänyt 93. Kuoro on laulanut 24:ssä kirkossa Suomessa ja 10:ssä kirkossa ulkomaila. Kirkkokonserttien säestäjänä toimi dipl.urkuri Maija Vähätalo-Laine vuoteen 1992. Toisena kuorona vuosina 1986–1999 oli Lotilan koulun oppilaskuoro johtajanaan opetusneuvos Yrjö Lepänen. Vuodesta 2000 alkaen yhteistyökumppanina on ollut kanttori Marjaana Turusen johtama Cospel-kuoro.

Konsertit

Kuoron ensimmäinen konsertti oli SULASOLin Päijät-Hämeen piirin yhteiskonsertti Heinolassa 25. lokakuuta 1975. Kaikkiaan kuoron listalla on 66 konserttia. Konserteista kuoro on pitänyt Lahdessa 27, muualla Suomessa 22 ja ulkomaila 17.

Aseveli-iltojen ohjelman suorittajana kuoro oli 17 kertaa. Aseveli-iltojen jälkeen kuoro on osallistunut Lahden Teatterissa Ystävyiden iltojen ohjelmansuoritukseen.

Ulkomaanmatkat

Kuoro on tehnyt 7 konserttimatkaa ulkomaille: 1981 USA ja Kanada, 1984 Espanja, 1985 Tukholma, 1987 Florida, 1991 Tukholma, 1996 Pärnu ja 1998 Oslo. Kuoro piti matkoillaan yhteensä 16 konserttia, 11 kirkkokonserttia ja lauloi lukuisissa tilaisuuksissa.

Kuoron laulut ja äänitteet

Kuoron ohjelmistossa on ollut yli 200 laulua. Niistä yli 60 on hengellistä musiikkia, yli 100 mieskuorolaulua ja yli 40 marsseja ja sota-ajan lauluja. Kuoron johtajan Kalevi Niemien mieskuorolle sovittamia lauluja kuorolla on kymmenkunta. Kuoron ohjelmistossa on myös latinan, eestin, ruotsin ja englannin kielisiä lauluja. Kaikkiaan Lahden Piirin Sotaveteraanikuoro on 30 vuoden aikana esiintynyt yli 900 kertaa.

Kuoro tai osakuoro on omaisten pyynnöstä osallistunut myös monen sotaveteraanin siunaus- ja muistotilaisuuteen.

Kuoro on tehnyt 5 äänitettä.

Huomionosoituksia ja nimityksiä

Musiikkineuvos ja kunnialaulunjohtaja Kalevi Niemi, kun-

niapuheenjohtaja Erkki Tupasela, director cantus Tauno Lahtinen, säveltaiteilijajäsen Pekka Seppälä, kunniajäsen 7 laulajaa, ainaisjäsen 7 laulajaa.

Sotaveteraanien ansioristin on saanut 25 laulajaa, Isännänviirin kaksi, Tammenlehvästandaarin 44, pöytästandaarin 170, impressaari-merkkin 74, 10-vuotismerkin 82, HVT-laatan 82, reliefin ”Kolme sukupolvea” 14.

Kuoron nykyinen hallitus

Puheenjohtaja ja laulun varajohtaja Erkki Tupasela, varapuheenjohtaja Vilho Turtiainen, laulunjohtaja Kalevi Niemi, laulun varajohtaja Pekka Seppälä, sihteeri Veikko Tynkkynen, rahastonhoitaja Tuomas Rahkamaa, kuoroisäntä Endel Nord.

PEKKA SEPPÄLÄ

Sotaveteraanikuorojen VIII laulujuhla järjestetään Joensuussa 15.5.2005. Konsertti pidetään Joensuun Areenalla klo 14.00 alkaen. Järjestelyistä vastaava Joensuun Mieslaulajat ovat järjestelyjen suhteen aikataulusa. Nyt kannattaa suunnitella ryhmämatkaa Joensuuhun. Helmikuussa ilmestyvä Sotaveteraani -lehti kertoo järjestelyt yksityiskohtaisesti.

Seinäjoen Sotaveteraanit 40 vuotta

Seinäjoen Sotaveteraanit viettivät 40-vuotisjuhlaansa 21. marraskuuta Seinäjoen seurakunnan seurakuntasalissa.

Itikan ravintolassa koontui 16. huhtikuuta 1964

21 sotaveteraania. He perustivat Seinäjoen Asunto- ja Huoltoyhdistyksen. Jo seuraavana vuonna yhdistyksen nimi muutettiin Seinäjoen Sotaveteraanit ry:ksi. Perustajajäsenistä on keskuudes-

samme **Johan Kallioniemi, Tauno Pohjasniemi ja Keino Vaahto**. Aluksi yhdistyksen varsinaisiksi jäseniksi hyväksyttiin 1926 ja sitä ennen syntyneet maanpuolustukseen sotien aikana osallistuneet.

Jäsenmäärä oli korkeimmillaan 1980-luvulla ja silloin oli jäseniä yli 600. Tällä hetkellä jäseniä on 320.

Alkuaikoina toiminnan painopiste oli heikoimmasa asemassa olevien veteraaniveljien auttaminen. Tähän liittyi Seinäjoen veteraanitalojen rakennuttaminen. Tapiolan tien varrelle valmistui 1970 kolme kerrostaloa, joihin tuli 61 asuntoa helpottamaan veteraaniperheiden asuntojen tarvetta.

Vuosien saatossa naisjaosto on järjestänyt jäsenistölle ohjelmallisia kahvitilaisuuksia ja pitänyt huolta heidän henkisestä huollostaan.

Yhdistyksellä on palkattuna yksi kokopäivätoiminen- ja yksi osapäivätoiminen kotiaputyöntekijä.

Juhlissa tervehdyssanat esitti yhdistyksen puheenjohtaja **Tauno Rantanen**. Pohjanmaan Sotilassoittokunta esitti musiikkia mus.kapt. **Hannu Haahkalan** johdolla. Seinäjoen Sotaveteraanikouro lauloi johtajanaan **Pauno Kangas**. Juhlapuheessaan kirkkoherra **Tapio Luoma** muistutti mm. – sodan jäl-

keen alkoi ankea aika. Monissa kodeissa oli vastaanotettu suruviestejä. Säännöstely ja väestön uudelleen asuttaminen vaativat ponnisteluja. Edessä oli paljon työtä. Lisäksi tuli raskaat epäoikeudenmukaisiksi koetut sotakorvaukset. Miksi Suomi säilyi itsenäisenä niinä kovina vuosina? Taustalla olivat korkea itsenäisyystahto, korkeatasoinen sodan johto ja Suomelle suopea poliittinen kansainvälinen ilmapiiri. Miksi juuri kriittisimmillä hetkillä oli näin? On vain yksi vastaus, Jumala pitää kädessään meidän kohtalomme.

Opettaja **Irja Fors** lausui runot; *Niin vaikeaa ja Pysähdy, katso*.

Päätössanat lausui yhdistyksen varapuheenjohtaja **Jalo E Liinamaa** kiittäen esiintyjä ja juhlassa ollutta yleisöä.

Juhla päättyi soittokunnan säestämään yhteisesti laulettuun *Maamme* -lauluun.

VILJO VAINIKAINEN

Seinäjoen Sotaveteraanien hallitus.

Oy Snellman Ab

Pietarsaari

**ELÄKELÄIS-
ALENNUS**
-10% hinnasto-
hinnoista

Hyvä olo lähellä

Uusi huoneistohotelli ja monipuolinen Kuopio kutsuu hyvään oloon ja elämääniloon.

Kimppa-kivaa:
Maanantaisin Nostalgiaillat, tiistaisin Perinneilta:
- yhteislaulua, savusauna, perinneruokia

Rauhalahden tunnelmia

3vrk, puolihoito

Hotelli ja huoneistohotelli/hlö

134 € kun 2hlöä/huoneisto

124 € kun 3hlöä/huoneisto

118 € kun 4hlöä/huoneisto

Elämysten Rauhalahdi: Jätkänkämpän perinneillat, savusauna, allasjumpaa, helliviä hoitoja, lämpimiä vesiä, kävelysauvat lainaksi loman ajan.

KYLPYLÄ HOTELLI

RAUHALAHTI

Katiskaniementie 8, 70700 Kuopio

Puh. (017) 473 111

Myynti (017) 473 473

myynti@rauhalahdi.com

WWW.RAUHALAHTI.COM

Kylpylä vrk /hlö

Hotelli **61 €** Hostelli **34 €**

Hinnat sis.majoituksen, aamiaisen, kylpylän ja kuntosalin vapaan käytön vapaa-ajan ohjelmaa arkisin.

 SUOMALAINEN KYLPYLÄ

Mannerheim-ristin ritarien majuri Tauno Viirin (n:o 35) ja eversti Alpo Marttisen (n:o 163) muistolaatta paljastettiin Tornion yhteislyseon juhlasalissa koulun 120-vuotisjuhlassa 13.11.2004. Viiri ja Marttinen olivat luokkatovereita, molemmat syntyneet 1908, Viiri Ylitorniolla, Marttinen Torniossa. Ylioppilaiksi he tulivat keväällä 1927. Alpo Marttinen kuoli Yhdysvalloissa 1975, Tauno Viiri Kanadassa 2002.

Pääkaupunkiseudun sotaorvot saivat lipun

Pääkaupunkiseudun Sotaorvot ry:n lippu naulattiin ja vihittiin Helsingin tuomiokirkon kryptassa vietetyssä juhlatilaisuudessa 14. marraskuuta. Ennen juhlaa oli tuomiokirkossa jumalanpalvelus ja kirkkokahvit kryptassa.

Juhlatilaisuuden terveh-

dyssanat esitti yhdistyksen puheenjohtaja **Lea Heino**. Naulauspuheen piti Kaatu-neitten Omaisten Liiton puheenjohtaja, kenraaliluutnantti **Pentti Lehtimäki**. Lipun naulasivat kantosalkoon 15 yhteisön, muun muassa neljän veteraaniliiton ja Sotavainajien muiston vaalimis-

yhdistyksen edustajat. Lipun vihki kenttäpiispa **Hannu Niskanen**. Juhlissa esiintyivät Helsingin NMKY:n vasikikvintetti ja oopperalaulaja **Henrik Lamberg** säestäjänä **Seppo Murto**. Päätöspuheen piti pastori **Marja Heltelä**.

Jääkäri liikkeen perustamiskokousta muisteltiin Ostrobotniassa

Jääkäri liikkeen 90-vuotisjuhlaa, jonka järjesti Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry, vietettiin pohjalaisten osakuntien Ostrobotnia-talon juhlasalissa 20. marraskuuta.

Kaartin soittokunnan esitettyä Jääkärimarssin kapellimestari **Rainer Ampujan** johdolla yhdistyksen puheenjohtaja, prikaatikenraali **Asko Kilpinen** toivotti vieraat tervetulleiksi nuorten ja rohkeiden miesten sekä heidän tulevaisuudenuskonsa kunniaksi vietettävään juhlaan. Salin viereisessä Kasahuoneessa tehtiin tasan 90 vuotta sitten jääkäri liikkeen syntyyn ja aseellisen vapautistelun valmisteluun johtaneet päätökset.

Saksan suurlähettiläs, tohtori **Hanns Schumacher** välitti terveiset Hohenlockstedtin kunnalta, joka ensimmäisen maailmansodan aikana otti vastaan yli 2 000 nuorta suomalaista taistelijaa ja vaalii yhä heidän muistoaan. Saksassa koulutuksensa saaneet jääkärit jättivät perinnökseen tahdon ja rohkeuden

puolustaa päämäärää kaikissa tilanteissa. Nykyisessä Euroopassa Suomi ja Saksa voivat yhteistyössä toimia aktiivisena ja eteenpäin pyrkivänä voimana.

Juhlapuheen piti dosentti, filosofian tohtori **Jussi Niinistö**. Hän käsitteli jääkäri liikkeen syntyä, sisältöä ja merkitystä. "Itsenäisyysliikkeen luoneet miehet ja naiset olivat historian voittajia. Heitä meidän on muistettava ajatellessamme vapaan Suomen luoneita voimia."

Valtiovarainministeriön tervehdyksessä valtiosihteeri **Risto Volanen** tarkasteli Suomen itsenäisyyden taustaa, jossa jääkäri liikkeellä oli tärkeä merkitys. Esittäessään puolustusvoimien tervehdyksen kenraaliluutnantti **Kari Rimpä** korosti jääkärien keskeistä osuutta puolustusvoimien rakentamisessa ja kehittämi-

sessä 1920- ja 1930-luvuilla. Jääkärien jälkipolven edustajana kauppaneuvos, majuri **Per V. Heinrichs** tähdensi jääkärien idealismin lujuttua ja sitä, kuinka heidän uskonsa Korkeimman ohjaukseen sekä omaisten rakkaus heitä kohtaan antoivat voimia.

Juhlissa luovutettiin jääkäriveistos Pohjalaiselle Valtuuskunnalle. Puheiden välillä soittokunta esitti Sam Sihvon marssin Muistoja Pohjolasta sekä sikermän näytelmästä Jääkärien morsian. Päätössanoissa Jääkärisäätiön puheenjohtaja, kenraalimajuri **Sami Sihvo** korosti jääkärien merkittävää panosta talvi- ja jatkosodan johtamistehtävissä sekä osallistumista rauhan aikana yhteiskunnan rakentamiseen hallinnossa ja talouselämässä. Juhla päättyi Maamme-lauluun.

Liittopäivien vuoden 2006 majoitusvaraus

Kuusamon Sotaveteraanit ovat ensimmäisenä tehneet majoitusvarauksen Mikkelissä 1-2. kesäkuuta 2006 pidettäville Sotaveteraaniliiton liittopäiville.

Mikkelin majoituskohteet – ja niihin kohdistuvat varaukset ja maksuliikenne kulkevat kaikki FinFun Saimaan kautta, joten se voi antaa majoitusta kysyville heti tiedon vapaina olevista kohteista. Näin saapuvat vieraat välttyvät ikäviltä soittokierroksilta eri hotelleihin. Kohteiden majoitushinnat vahvistuvat viimeistään syksyllä 2005. Varauksia otetaan vastaan kuitenkin jo nyt, sillä Suur-Savon Sotaveteraani on varannut kaikki Mikkelin ja sen välittömässä läheisyydessä olevat majoitustilat liittopäivien 2006 ajankohdaksi.

Majoitusvaraus osoite:

FinFun Saimaa, Porrassalmenkatu 15, 50100 Mikkel
Myyntipalvelu / varaukset puh. 0203 70 070,
fax (015) 465 427

Myyntisihteeri Linda Neuvonen,

linda.neuvonen@finfun.fi

Myyntipäällikkö Kimmo Aholainen,

kimmo.aholainen@finfun.fi

Aukioloajat talvikaudella: ma – pe klo 09.00 – 17.00.

ALL RIGHT FINLAND OY

Rostock-Berliini-Dresden

Pirkanmaan Sotaveteraanipiirin naistoimikunta järjestää kulttuurimatkan itäiseen Saksaan 18.-24.4.2005 (bussi/laiva)

hinta/hlö

915;

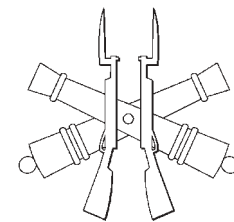
Sis. matkat, majoitus, ateriat ja retket matkaohjelman mukaan.

Tiedustelut ja varaukset: ryhmänkerääjä Eila Ylinen, puh. (03) 511 2465 tai 0400 796 859.

MATKAPOJAT

Lisätietoja myös MatkaPojat, puh. (03) 518 8300

PUOLUSTUSMINISTERIÖ
FÖRSVARSMINISTERIET

www.defmin.fi

Lääkäri on lähelläsi

www.helsinginlaakarikeskus.fi

Lääkäreiden kotikäynnit pääkaupunkiseudulla
Ajanvaraus 010 850 4743

**HELSINGIN
LÄÄKÄRIKESKUS**

JaPi - Matkat tarjoaa vuonna 2005:

65 vuotta talvisodan päättymisestä.

SOTAHISTORIAALLISET MATKAMME jatkuvat tuttuun turvalliseen tyyliin myös ensi kesänä: Oppaana sotahistorian asiantuntija. Maastoruokailu kotimaisista elintarvikkeista. Matkoilla käymme kesän –44 ratkaisevilla taistelupaikoilla.

alk.hinta euroina:

Aunus ja Maaselän kannas	4 pv	13.-16.6. / 7.-10.7. / 23.-26.7.	355
Syvärltä-Nietjärvelle	3 pv	2.-4.5. / 3.-5.6. / 19.-21.7.	295
Syvärltä-Nietjärvelle	4 pv	26.-29.5. / 30.7.-2.8.	349
Uhtua-Kiestinki-Kostamus	5 pv	27.6.-1.7. / 13.-17.7. / 7.-11.8.	399
Viipurin saaret	3 pv	3.-5.7. / 4.-6.8.	295
Karjalan kannas	3 pv	20.-22.5. / 21.-23.6.	279

Uusi kohde Baltiassa

Jääkäripataljoona 27:n jääkäreiden jäljillä 4 pv 25.-28.4. / 1.-4.9. / 22.-25.9. 390

Hintaan sis. kuljetus, majoitus, puolihoito ja oppaan palvelut. JaPi-matkat on erikoistunut sotahistorian matkoihin.

Meillä on osaamista ja kokemusta järjestää onnistunut ja turvallinen matka. Myös kotiseutu- ja kaupunkimatkat. Varaa itsellesi/ryhmälle ensikesän sotahistorian matka

www.japi-matkat.fi e-mail: myynti@japi-matkat.fi
puh: 05 3559 365 fax: 05 3559 345

"Vuoden merkittävin uutuustuote nivelille"

Zinaxin® Forte
Kansainvälinen menestys – tehoapua ongelmanivelille!

Nivelongelmat aiheuttavat nivelten jäykistymistä ja kipeytymistä, jolloin myös liikkuminen vaikeutuu. Nivelten hyvinvoinnin avain on nivelruston kunto. Nivelruston uusiutumiskyky ilman apua on rajallinen ja se tarvitsee jatkuvasti rakennusaineita.

Uusi avokado-soija -uute on erityisen tärkeä nivelrustolle. Se ravitsee sekä suojaa nivelrustoa ja auttaa näin niveliä palauttamaan niiden kuntoa. Avokado-soijan tehosta on vakuuttava kliininen näyttö ja sen vaikutus kestää pitkään. Uudessa **Zinaxin® Fortessa** on hyödynnetty avokado-soijaa sekä patentoitua inkivääriuutetta. Uuden yhdistelmän ansiosta **Zinaxin® Forte** on markkinoiden tehokkain ja vahvin luonnon niveltuote! Helppo annostella, vain 1-2 kapselia päivässä riittää. **Zinaxin® Forte** tehoaineet varmistavat, että nivelesi jaksavat pidempään ja liikkumisesi helpottuu.

Älä kärsi nivelongelmista – korjaa syy ja valitse **Zinaxin® Forte!**

Saatavana ilman reseptiä apteekkeista sekä luontais- tuote- ja terveyskaupoista.

www.ferrosan.fi

UUSI avokado-soija -uute – tehokas apu nivelillesi

Kurkista: www.annox.net

Annex-annostelijoita on useita malleja eri käyttötarkoituksiin. Annostelijassa voit kuljettaa mukanaasi lääkkeitä ja rohdot kätevästi käyttövalmiiksi annosteltuina.

Kysy apteekista.

ANNOX®
ANNOSTELIJAT

Kuntosi ja terveytesi tueksi

**Palokan Kuljetus ja
Kiinteistö Oy**

Palokka

Vaarin Verstas Ky

Piippola

**Hämeen
Laaturemontti Oy**

Pirkkala

Pario Ky

Pirkkala

Ruosniemen Koitto

Pori

Optikkomestari Uotila Ky
Eteläkauppatori 4, 28100 Pori
puh. (02) 633 3579
**Sandström Nosto ja
Kuljetus Oy**

Porvoo

Vartioliike Edström Oy Ab

Porvoo

**Urakoitsija
Pekka Kosteä**

Rauma

**Liikenteenharjoittaja
Pasi Ranta**

Rauma

**Maanrakennus
Javanainen**

Riihimäki

Markku Ristavaara Ky

Riihimäki

Kuljetus Ventola Oy

Riihimäki

Nosturipalvelu Lehto Oy

Rovaniemi

**Roin Tili- ja
Veropalvelut Ky**

Rovaniemi

Arteman Oy
Salo
Asiantuntijasi taideasioissa
puh. 0500 533 587
**Salon / Halikon
Korisuojaus Oy**

Salo

Vuorelan Ilmastointi

Siilinjärvi

Ympäristöhuolto Sovi Oy

Sonkajärvi

Veljekset Brusin Oy

Sulkava

Konehuolto P. Orenius Oy

Suolahti

**Huovinrinteen
Upseerikerho**

Säkylä

**Särkisalon
JK-Huolto Oy**

Särkisalo

**Poltinpalvelu
E. Salin & Kumpp.**

Tampere

T:mi Ari Arminen

Tampere

**Kuljetusliike
P. Sandelin Ky**

Tampere

Maxstar Oy

Tampere

Metso Minerals Oy Ab

Tampere

Kilpailukutsu

Suomen Sotaveteraaniliiton keilamestaruuskilpailut pidetään 7.4.2005 Tampereella

Sarjat:

Miehille ja naisille erikseen oma mestaruuskilpailu.

Ikähyvyitys:

75-vuotiaasta lähtien (+1 piste/vuosi/sarja).

Joukkuekilpailu:

Ennen kilpailua nimetään kolmen henkilön joukkue. Kilpailijoiden saamat pistemäärät lasketaan yhteen. Joukkueessa voi olla miehiä ja naisia. Joukkuekilpailu pelataan ikähyvyitys huomioiden.

Ilmoittautumiset:

Pirkanmaan Sotaveteraanipiiriin

25.03.05 mennessä puh.(03) 223 5808 tai faxi (03) 223 5808, osoite

Väinölänkatu 2, 33100 Tampere, sähköposti pirkanmaan.svp@sotaveteraaniliitto.fi

Kilpailuerät alkavat klo 10.00

Kilpailumaksu: 25 euroa sisältää ratamaksun, palkinnot, osallistumismitalin, keittolounaan Läheisessä ravintolassa ja suihkun kilpailupaikalla.

Osanottomaksut tulee suorittaa ilmoittautumisen yhteydessä tilille TSOP 573008-2100424

Paikka: Keilahalli sijaitsee osoitteessa Keilakuja 1, 33520 Tampere Puh. (03) 3126 0500 Harjoitusmahdollisuus 6.4.2005 päivällä. Maksu 9 euroa/henkilö/tunti

Tiedusteluihin vastaa:

Pentti Suojanen puh. (03) 265 4025 (koti)

TERVETULOA KEILAAMAAN!

Pirkanmaan Sotaveteraanipiiri ry

Kilpailukutsu

Suomen Sotaveteraaniliiton pilkkimestaruuskilpailut järjestetään perjantaina huhtikuun 1. päivänä 2005 Valkealassa.

Kilpailukeskus sijaitsee Valkealan seurakunnan leirikeskus Niinirannassa, osoite Leiritie, 45370 Valkeala.

Kilpailupaikkana on Lappalanjärvi, n. 7 km Kouvola Mikkelin suuntaan. Opastus vt 15: Itä Kouvola – Mikkeli.

Kilpailuaika: Klo 10.00 – 14.00 (siirtymisaika; ½ tuntia ennen ja 1 tunti kilpailun päätyttyä).

Ilmoittautumiset: 20.3.2005 mennessä Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin toimistoon, Saarenonkatu 7 A 5, 45200 Kouvola, puhelin/fax (05) 375 3383 tai 0400 655 283, **e-mail:** kymenlaakson.svp@sotaveteraaniliitto.fi

Osanottomaksu: Maksetaan paikan päällä, 9 euroa/henkilö ja 17 euroa/joukkue.

Kilpailusäännöt. Kilpailussa noudatetaan Suomen Sotaveteraaniliiton ja soveltaen Suomen Kalamiesten Keskusliiton hyväksymiä kilpailusääntöjä. Kilpailukala on **ahven**. Suurin kala palkitaan. Osanotto-oikeus on sotaveteraaniyhdistysten ja naisjaostojen varsinaisilla jäsenillä. Mestaruus jaetaan sekä naisten että miesten sarjassa. Joukkuekilpailu piirien välillä ratkaistaan kolmihenkinen joukkuein. Joukkue on nimettävä ennen kilpailua. Piirit voivat ilmoittaa useampiakin joukkueita. Joukkueissa voi olla sekä naisia että miehiä. Joukkuekilpailussa kilpaillaan kiertopalkinnosta. Lisäksi järjestetään Kannattajajäsenen sarjat naisille ja miehille

Majoitus: 2 – 6 hengen huoneissa leirikeskuksessa hintaan 26 euroa henkilö sisältäen aamiaisen ja vuodevaatteet. Majoitusvaraukset piiristä puh 0400 655 283.

Ruokailu: Leirikeskukselta sitä haluaville 31.3. päivällinen keittoruoka hinta 5 euroa ja 1.4. keittolounas 5 euroa henkilö. Ruokailuvaraus on tehtävä ennakkoon 20.3.2005 mennessä piiristä puh 0400 655 283.

Kilpailun yhteyshenkilö ja tiedustelut
Toivo Hartikainen
(05) 375 3383 tai
0400 655 283

TERVETULOA KILPAILEMAAN
VALKEALAAN

Suomen Sotaveteraaniliitto ry
Kymenlaakson Sotaveteraanipiiri ry

Dementiahoitokoti Aatos

Kirkkotie 347 C, 82600 Tohmajärvi
puh. (013) 255 577

Kilpailukutsu

Suomen Sotaveteraaniliiton ilma-asemestaruuskilpailut järjestetään kotiratakilpailuna 03.-10.04.2005.

Kilpailulajit:

Ilmakivääri 40 ls, sarjat yli 80 ja alle 80 vuotiaat sekä joukkuekilpailu 3-miehisin joukkuein.

Ilmapistooli 40 ls, sarjat yli 80 ja alle 80-vuotiaat sekä joukkuekilpailu 3-miehisin joukkuein.

Piirit voivat nimetä useampiakin joukkueita ennen kilpailun ensimmäistä sunnuntaita.

Sarjat 80-vuotiaat ja vanhemmat (vuonna 1925 syntyneet ja aikaisemmin).

Alle 80-vuotiaat (vuonna 1926 syntyneet ja myöhemmin)

Osanottomaksut:

13 euroa/laji/henkilö. Ei erillistä joukkuemaksua. Osanottomaksut tulee suorittaa ilmoittautumisen yhteydessä tilille Pirkanmaan Sotaveteraanipiiri ry TSOP 573008-2100424.

Kilpailussa käytetään järjestäjien tauluja, jotka lähetetään leimattuina kilpailuun ilmoittautuneille Joukkueille.

Kilpailuohjeet:

Kilpailussa noudatetaan liiton hallituksen joulukuussa 2003 hyväksymiä kilpailusääntöjä sekä kilpailun järjestäjien tarkennuksia kilpailun järjestämisestä. Ilmoittautumisen yhteydessä tulee mainita ammutaanko nauha vai yksittäistauluihin.

Tiedusteluihin vastaa:

Olavi Tanner puh. (03) 222 1849

Ilmoittautuminen:

Ilmoittautuminen sekä tiedot yhteyshenkilöstä tulee lähettää piireittäin 22.03.05 mennessä osoitteella: Pirkanmaan Sotaveteraanipiiri ry Seija Vehmas Väinölänkatu 2, 33100 Tampere, sähköposti: pirkanmaan.svp@sotaveteraaniliitto.fi

TERVETULOA

Pirkanmaan Sotaveteraanipiiri ry

Kilpailukutsu

Suomen Sotaveteraaniliiton **hiihtomestaruuskilpailut** pidetään keskiviikkona 16.3.2005 Mikkelissä, Savon Prikaatin järjestämänä Karkialammin maastossa.

Sarjajako

Miehet: M88 1917 ja vanhemmat, M85 1918 – 20, M82 1921 – 23, M80 1924 – 25, M78 1926 – 1927, M76, 1928 ja nuoremmat.

Naiset: N88 1917 ja vanhemmat, N85 1918 – 20, N82 1921 – 23, N79 1924 – 25, N76 1926 – 27, N73 1929 - 30 ja 1931 nuoremmat.

Kilpailumatka on kolme (3) kilometriä. Hiihtotyylä perinteinen. Joukkuekilpailu kiertopalkinnosta toteutetaan liiton sääntöjen mukaisesti.

Osanotto-oikeus: sotaveteraaniyhdistysten ja naisjaostojen varsinaisilla jäsenillä.

Majoitus: Kasarmimajoitus Savon Prikaatin tiloissa.

Ruokailu: Savon Prikaatin ruokailutiloissa.

Osanottomaksu: 10 euroa kilpailijalta.

Ilmoittautumiset: Piireille lähetetään alkuvuodesta kirjallinen kutsu sekä ilmoittautumismakkeet. Ilmoittautumiset: kirjallisena 28.2.1905 mennessä Suur-Savon Sotaveteraanipiirille osoitteeseen Hirvensalmentie 8, 52550 Hirvensalmi. Määrä aikana perille tulleet ilmoittautumiset löytyvät painetusta kilpailuesitteestä.

Tiedustelut puh. (015) 451 479 tai 0400 787 749

SFS

Invataksit ja
pikkubussit
3505 2020

Helsingin Palveluauto

Latokartanontie 19
00700 Helsinki

Kiitämme kuluneesta vuodesta,
toivotamme

**RAUHALLISTA
JOULUA
JA HYVÄÄ
UUTTA VUOTTA 2005!**

lehtipaino

Lehtipaino Keski-Uusimaa
Klaavolantie 5, 04300 Tuusula
puh. (09) 273 000

Curbicin tehoaa virtsaamisvaivoihin kolmessa kuukaudessa.

Curbicin on rohdosvalmiste, joka vähentää eturauhasen hyvänlaatuisesta liikakasvusta johtuvia virtsaamisvaikeuksia. Rakkooa ei tarvitse tyhjentää yhtä usein, virtsasuihku voimistuu ja rakkoon jää vähemmän jäännösvirtsaa.

Eturauhanen

Hoitoa tulee jatkaa keskeytyksettä vähintään 3 kuukautta parhaan vaikutuksen saavuttamiseksi.

Curbicinin vaikuttavat aineet ovat peräisin sahapalmun hedelmästä ja kurpitsan siemenistä. Valmiste ei heikennä suorituskykyä eikä sillä ole todettu haittavaikutuksia. Selvitä ennen itsehoidon aloittamista, ettei oireiden taustalla ole mitään vakavaa sairautta.

**Nyt myös
säästökoko
440 tabl.**

Apteekista ilman reseptiä. Lue pakkauksen käyttöohjeet.

Pharbio PHARBIO MEDICAL ON RUOTSALAINEN LÄÄKETEHDAS, JOKA ON ERIKOISTUNUT ROHDOSVALMISTEIDEN TUOTEKEHITYKSEN JA VALMISTUKSEEN. PHARBIO MEDICAL ON OSA CEDERROTH-YHTYMÄÄ. LISÄTIETOJA CEDERROTH OY. PUH. 09-511 021

Sanakilpamme täytti vuoden ja jatkuu

Vuoden 2003 joulukuun numerossa lehtemme yllytti lukijoita käymään lähipirissään ajankuluksi ja aivovoimisteluksi sanakilpoja, joissa sovitun sanan kirjaimista muodostetaan uusia sanoja. Taitojen ja kekseliäisyyden vertailua silmällä pitäen toimitus lupasi kertoa sille lähetyt sanasaaliit.

Lehtikilpa on rajattu koskemaan kirjaita yleiskielen nimisanoista eli substantiiveista yleisnimiä (esimerkiksi sauna) mutta ei siis eris- eli henkilö- tai paikannimiä (Uuno, Helsinki). Kelpuuttamatta jäävät muut sanaluokat: laatusanat eli adjektiivit (kaunis), lukusanat eli numeraalit (kolme), asemosanat eli pronominit (nuo), teonsanat eli verbit (juosta) sekä apusanat eli partikkelit, siis sidosanat eli konjunktiot (sekä), suhdesanoihin kuuluvat jälkisanat eli postpositiot (matkan jälkeen) ja prepositiot eli etusanat (kautta maan), seikkasanat eli adverbit (äskettäin) ja huudahdussanat eli interjektiot (hyi). Myös monikkomuodot torjutaan, ellei sana sinänsä esiinny yleensä vain monikossa (sakset), samoin yhdyssanat (oppiaine). Sanojen on oltava perussijassaan eli nominatiivissa (siis rauta eikä raudassa).

Monet sanat kiikkuvat sanaluokkien rajoilla. Laina- ja vierassanojen sekä muiden maiden ja mantereisen eläinten ja kasvien nimien vakiintumista suomen kieleen on ylivoimaista arvioida. Kun vastaa- jia ei palkita saaliin perusteella, vaan arvan varassa, toimitus päättää siitä, onko sana sääntöjen mukainen. Toimitus ei ryhdy kiistoihin eikä perustele ratkaisuaan.

Kisa on saanut erinomaisen vastaanoton. Niinpä sitä jatketaan. Vastedes valitsemasta purkusanoiksi teon-sanakantaisia nimisanoja, joissa on minen-johdos (esimerkiksi kotiuttaminen), Niistä näet sikiää sellaisiakin teonnimiä, joiden käytettävyys voi olla kyseenalainen.

Antaessamme syyskuussa ratkottavaksi sanan ”kotiuttaminen” luettelimme malliksi puolen sataa sanaa. Näiden lisäksi lukijat löysivät noin 282 sanaa, joita toimitus piti hyväksyttävänä. Tässä on lukijoiden nokkeluuden ja ututteruuden mahdava tulos:

ahtimet, aie, aikominen, aikuinen,
aine, aioni, aitio, aitominen, akne, akoit-
tuminen, akti, aktio, amen, antimoni,
anto, aromi, atomi, aukea, aukio, aukomi-
nen, aunio, auto (22 sanaa):

eno, etana (2);
ikoni, imuke, ina, inka, innoite, innoke,
intentio, into, ioni, itunen (11);

kaitio, kaiutin, kamu, kani, kanne,
kannu, kanoni, kanto, kantoni, kantti,
kate, katku, katuminen, kauno, kauto, kei-
ma, keino, keinu, keitin, kemia, kemut,
kenno, ketoni, kettu, kiinne, kiinto, kii-
to, kimo, kino, kinoni, kinttu, kinu, kito-
ni, kitti, kitu, kituminen, koe, koenta, ko-
etin, koi, koittaminen, koituma, komi, ko-
mitea, komu, kone, konna, konto, kontta,
kontti, kontu, kotti, kouti, kuitti, kumina.

kumo, kunnia, kunta, kunto, kunta, kuoma, kuomi, kuomu, kuona, kuti, kutiaminen, kutimet, kutina, kutitin, kutittaminen, kutka, kutominen (74);

maite, maiti, maito, maitto, maki,
mako, maku, manko, manne, manni, man-
to, mantu (12);

manu, mate, matka, matkue, matonen,
matti, meka, meno, menu, metku, miete,
miina, minttu, mittain, moike, moite, moi-
tinta, moka, monni, monttu, motetti, motti.
muki, muna, muninta, muona, muoti, muot-
ka, muotti, muta, mutina, mutta (43);

nainti, naitto, naku,nami, nata, nato,
nautinto, neiti, neito, netto, neumi, nie-
mi, nietu, niitti, niitto, niittu, nimi, nimi-
ke, noita, noki, nomini, notke, notkunta,
nuotta, nuotti, nuti (26);

oikea, oka, okanen, oktanti, oktetti,
omainen, omena, onka, onki, onni, ota,
ote, otin, ottaminen, otti, ottimet, outa
(17);

tae, taikominen, taimen, taimi, tainto, taite, taito, taitto, taittuminen, takominen, tanko, tano, tantti, tanu, tatuoiminen, tatuointi, tauti, teak, tein, teini, teko, tekonen, tenka, tentti, tenttu, tenu, teutoni, tiainen, tie, tiena, tieno, tii, tiimi, tiinu, tiketti, tikitin, tiku, timantti, timotei, tin-ka, tinki, tintti, titanium, toe, toimi, toiminne, toiminta, toimite, tomu, tomutin, tonni, tontti, tonttu, totem, toti, tottuminen, toutain, tuenta, tuike, tuke, tuki, tukiainen, tukinta, tuma, tumake, tunika, tunkio, tunne, tunti, tunto, tuntu, tuomi, tuominen, tuoni, tuonti, tuote, tuottaminen, tutina, tutka, tutkain, tutkiminen, tutkinto (82);

uiminen, uinti, uittaminen, uittamo,
uitto, ume, utami (7).

Tämän sanapaljouden säikäyttämänä toimitus valitsi seuraavaksi kilvan kohteeksi sanan ”loppiainen”, joka antanee niukemman sadon, etenkin kun sivulla 57 jo on malliksi 24 sanaa. Toivomme tietenkin, että näitä sanoja ei ole lähettämässä vastauksissa.

Syyskuussa julistetun kisan vastaa-
jista arpa suosi seuraavia: **Anja Kuitti-
nen Vääksy, Alpo Salminen Lempäälä**
ja **Topi Alho Kuopio**. Kullekin heistä on
lähetetty veteraanin hartauskirja Yhdes-
sä perille.

Nyt alkaneen kilvan vastaukset tulee lähettää toimitukselle viimeistään loppiaisaattona eli 5. tammikuuta. Toimituksen postiosoite on Korkeavuorenkatu 41 A 7, 00130 Helsinki, faksinumero 09-9126 2020 ja sähköpostiosoite toimitus@satoveteraaniliitto.fi Vastaukseen kirjoitetaan lähettäjän nimi ja postiosoite, kirjekuoreen ”Sanakilpa”. Vastaajien kesken arvotaan kolme CD-levyä Sama kaiku on askelten.

Virkistä muistiasi

**1. Kesällä 1945 Neuvostoliitto suunnitteli puututtavaksi Suomen asevelvollisuusai-
hin. Miten?**

1. Aika kaikissa aselajeissa 6 kuukautta
2. Jalkaväessä 1 vuotta,
muissa 1 vuosi 5 kuukautta
3. Jalkaväessä 4 vuotta,
laivastossa 7 vuotta

**2. Säännöstelyvuosien aikana 1939–1953 ta-
varoiden ostoa valvottiin ja annosteltiin osto-
korteilla. Kuinka paljon kortteja oli tarpeen
painaa koko 14 vuoden aikana?**

1. 171 miljoonaa kappaletta
2. 648 miljoonaa kappaletta
3. 778 miljoonaa kappaletta
4. 911 miljoonaa kappaletta

**3. Valtavista tappioista johtuen Neuvostoliit-
to kärsi 2. maailmansodassa miehistöpulaa,
joten naisia kutsuttiin yhä enemmän rintam-
matehtäviin. Paljonko heitä oli sodan loppu-
vaiheissa?**

1. 1.5 miljoonaa naista
2. 2.1 miljoonaa naista
3. 3.5 miljoonaa naista
4. 4.2 miljoonaa naista

**4. Sotien aikana tuli tutuksi sana moratorio.
Mitä se tarkoitti?**

1. Kaatuneiden hautaamista kotiseudulle
2. Kampanjaa, jossa korostettiin
korkean moraalien ja hyvien
tapojen merkitystä
3. Velkojen maksun lykkäämistä

**5. Suomi-Neuvostoliitto Seuran johtaja Mau-
ri Ryömä halusi koota kommunisteista jouk-
ko-osaston Lapin sotaan Saksaa vastaan. Mi-
ten hanke edistyi?**

1. Ei ilmoittautunut riittävästi
vapaaehtoisia.
2. Hallitus kielsi joukon kokoamisen
3. Sota ehti loppua
4. Stalin tyrmäsi hankkeen
siitä kuultuaan

**6. Sodan puutteen keskellä Suomen kansa
toteutti erästä mielihaluaan, johon liittyivät
nimitykset palturi ja kessu. Mitä kansa teki?**

1. Päästeli kaikenlaisia pötypuheita,
huhuja
2. Viljeli kotimaista tupakkaa
3. Kehitteli korvikeaineista uusia
vaatteita kuten palttoo-
turkkiyhdistelmää eli palturia

Vastaukset sivulla 57

Sotainvalidit, puoliset ja rintamaveteraanit

KAUNIALA KUTSUU KUNTOUTUMAAN

**Meillä Sinusta
pidetään hyvää huolta**

- Monipuoliset tutkimukset
ja hoidot sekä kuntoutus.
- Kuntoutuspotilaille on
omat osastot.

**Kaunialassa
mielikin virkistyy**

- Kuntosali on suunniteltu
erityisesti veteraani-ikäisille.
- Fysioterapiaosastolla yksilöli-
set ja ryhmähoidot.
- Viihtyisät oleskelu- ja tv-tilat,
kahvio, saunat ja uima-altaat.
- Paljon erilaista vapaa-ajan
toimintaa.

**Tervetuloa hyvän mielen
Kaunialaan. Meillä viihdytään.**

**Ota yhteyttä niin kerromme, miten hakeudut
Kaunialaan. Voit soittaa puh. (09) 505 921:**

- sisäänkirjoittaja
- johtava sosiaalityöntekijä tai
- palveluneuvojat

UUTTA:

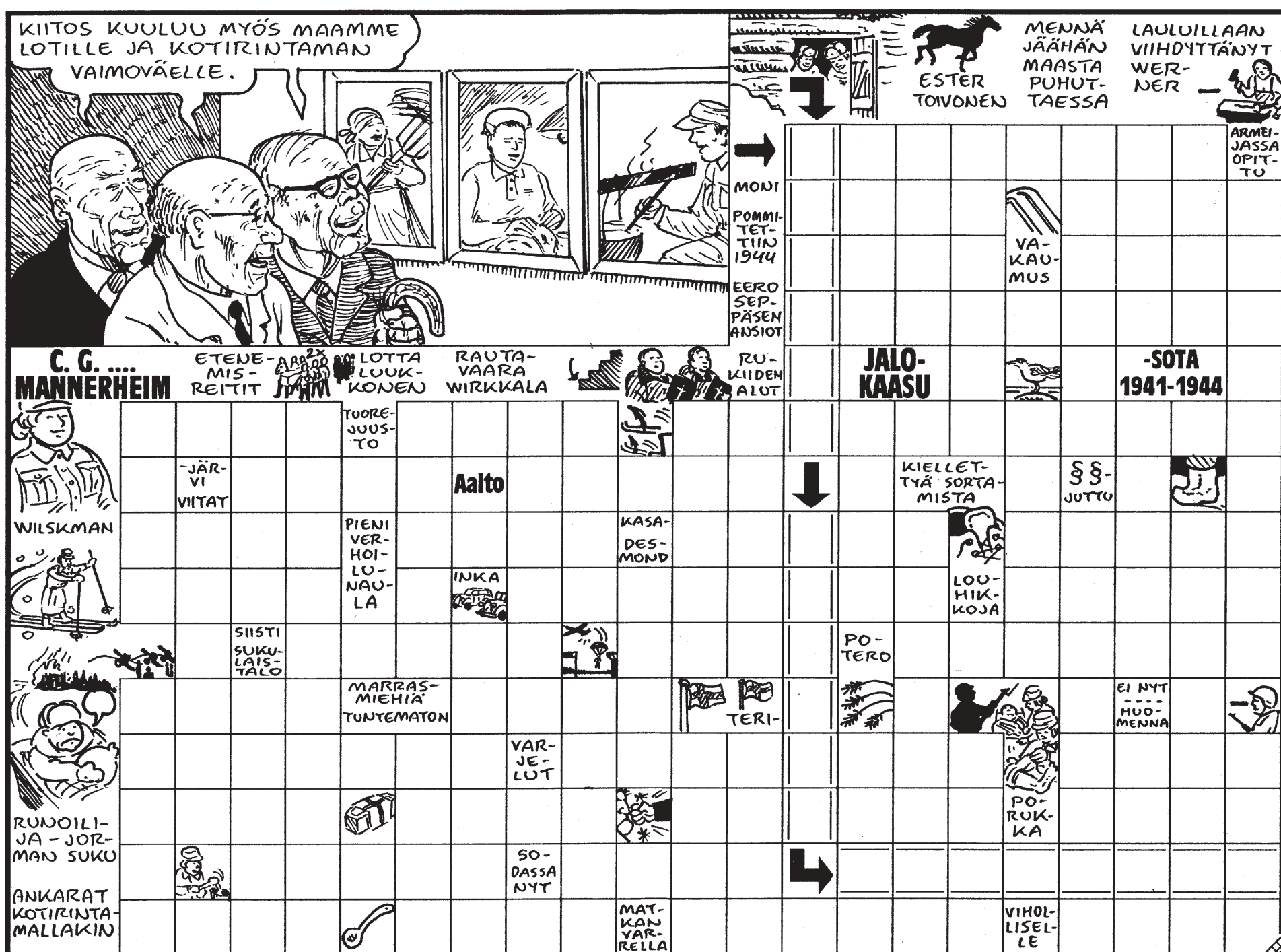
Kaunialan tarjoaa nyt mahdollisuutta Joulunviettoon
(itsemaksavana)

Lisätietoja antaa Hannele Sallinen, puh. (09) 505 92227

Kaunialan sotavammasairaala

Kylpyläntie 19, 02700 Kauniainen, puhelin (09) 505 921

Joulukuun ristikko

Ristikon ratkaisu sivulla 57

www.sanaris.fi / laadinta Aulikki Nenonen, ulkoasu P.A. Manninen

Yrjö Hämäläiselle melonnan arvostettu tunnustus

Kansainvälinen kaanoottiliitto (ICF) myönsi kongressissaan Tukholmassa lahtelaiselle melonnan uranuurtajalle Yrjö Hämäläiselle erittäin harvinaisen ja arvostetun tunnustuksen. Hämäläiselle myönnetty tunnustus on Badge of Merit -tunnustus numero 16. Vastaavia huomionosoituksia ICF on myöntänyt 80 vuoden aikana vain 15.

Yrjö Hämäläinen on lahtelaisen Vesisamoilijat ry:n kunniapuheenjohtaja ja Suomen Kanoottiliiton Melontaneuvos -tittelin ensimmäinen haltija.

Hän on toiminut aktiivisesti Lahden Rintamamiesten Asuntoyhdistyksen hallituksen jäsenenä ja pöytäkirjasihteerinä ja nykyisin hän on Lahden Sotaveteraanit ry:n hallituksen jäsenenä.

Sotaveteraanien ja -invalidien hengellinen päivä Ruotsissa

Sotaveteraanit ja -invalidit viettivät yhteistä hengellistä päivää 12. lokakuuta. Tilaisuuden järjestelyistä vastasivat Köpingin Sotaveteraanit. Yhdistyksen toimihenkilöt olivat useaan otteeseen tavanneet Köpingin suomenkielisen seurakunnan edustajia tilaisuuden suunnittelussa.

Kaikki vaivannäkö osoitautui arvoisekseen kun tilaisuuteen osallistui lähes kaksi sataa sotaveteraania ystävineen. Päivä aloitettiin Stolvårdensgårdenilla seurakunnan tarjoamalla aamukahvilla, minkä jälkeen oli vuorossa hieno päiväjuhla.

Seurakunnan suomalaisesta seurakuntatyöstä vastaava pastori **Katariina Andersson** avasi tilaisuuden. Tervehdys sanoista vastasi Ruotsin Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Tauno Ahtila**. Ohjelman juontaminen oli pastori **Pertti**

Torpan harteilla. **Yrjö Havas** kertoi kokemuksistaan sotaorpona ja lausui isänsä Väinö Havaksen runon *Testamentti pojalleni*. Sotalapsen näkövinkkeihin sai yleisö tutustua kun **Irma Skyttä** kertoi sodanaikaisesta elämästä. Ohjelmanumeroiden välissä saivat vieraat nauttia kuorolaulusta, kun Manne Malin johtama mieskuoro – välillä naisäänten vahvistamana – kajautti äänensä kuuluville.

Päiväohjelman jälkeen nautittiin Ruotsin Suomalaisen -lehden tarjoamaa ja seurakunnan väen talkoovoimin valmistamaa ja tarjoilemaa keittoa.

Upean päivän päätteeksi pidettiin jumalanpalvelus viereisessä Köpingin kirkossa. Tilaisuudessa saarnasi Katariina Andersson ja liturgina toimi Pertti Torppa.

HELI PAKKANEN

Kainuun maakuntavaltuusto huomioi veteraanien tarpeet

Kainuun Sotaveteraanipiirin syyskokous sai aivan uutta virikettä Kainuun maakuntavaltuuston valitsemien sosiaali- ja terveydenhuollon valmisteluista vastaavan Marita Pikkaraisen vierailusta. Valtuuston hallintokokeilu alkaa 1.1.2005 ja kestää vuoden 2012 loppuun, siis 8 vuotta. Kunnallisvaalien yhteydessä suoritettiin myös maakuntavaltuuston 39 jäsenen vaali. Eräs huomattava parannus, joka koskee läheisesti veteraaneja, on maakunnallisen veteraaniasiamiehen saaminen.

Kunnalliset veteraaniasiamiehet jatkavat entiseen tapaan, mutta maakunnallinen asiamies kartoittaa veteraanien tilannetta ja heidän tarpeitaan. Hän hoitaa veteraanien asioita ja ohjaa niitä Kainuun mallin sisällä. Hän pitää yhteyttä sosiaali- ja terveystoimintoihin, Kelaan, kuntiin, veteraanikeräyksiin, seurakuntiin ja sidosryhmiin. Asiamiehen paikka tulee yleiseen hakuun vielä kuluvan vuoden aikana. Veteraaneja on Kainuussa vielä noin 3 500, joista naisia 1 850.

ANTTI MANNER

Toronton sotaveteraaniyhdistys toimii vilkkaasti

Toronton yhdistyksessä on vielä 70 jäsentä, joista 35 on rintamasotilastunnuksen omaavia sotaveteraaneja. Loput jäsenistä ovat lottia ja veteraanien leskiä. Kokoontumisia järjestetään kerran kuukaudessa. Niihin osallistuu puolet jäsenistä. Yhdistys järjestää kaikkina Suomen sotiin ja itsenäisyyteen liittyvinä muistopäivinä tilaisuuksia. Viimeisin tilaisuus järjestettiin yhdessä virolaisten aseveljien kanssa kun sodan päättymisestä oli kulunut 60 vuotta.

Syksyllä Timmikin suurjuhlilla suomalaisten muistokivellä olivat mukana myös kanadalaiset ja amerikkalaiset veteraanit lippuineen. Kanada menetti sodissa noin 42 000 miestä.

Kanadalaisiin lehtiin on aika vaikea saada kirjoituksia suomalaisista sotaveteraaneista ja Suomesta. Tärkeää

olisi kuitenkin levittää englanninkielellä tietoa erityisesti suomalaisten jälkeläisten keskuuteen.

Yhdistyksemme toimintaa jatketaan eteenpäin vaalien yhteisiä muistoja. Juuret ovat synnyinmaassa Suomessa, jonka menestys ja tulevaisuus on kallis ja arvokas asia.

Kanadalaiset sotaveteraanit järjestävät mielellään Suomesta saapuville veteraaneille ja muille ryhmille ohjelmaa tai mukavan yhdessäolotilaisuuden.

BEN JÄRVENPÄÄ

Miinanraivaajat valtasivat Normandian

Helsingin Miinanraivaajakilta järjesti syyskuussa jäsenil-

leen matkan Normandiaan. Paikallisena oppaana Pariisista lähtien oli **Leila Lintula**.

Helsingin Miinanraivaajakillan edustajat Normandian maisemissa.

Kaikki ryhmän 33 jäsentä oli varustautunut miinanraivaaja baretein ja muutoinkin oli edustava ja yhtenäinen veteraanijoukko. Eräs amerikkalainen puhkesi kyyneliin kuullessaan matkastamme historialliselle rannikolle.

Miinanraivaajat halusivat kunnioittaa niiden sotilaiden muistoa, jotka olivat vapauttamassa Eurooppaa. Tämä vuosi on erityisesti tärkeä kun maihinnoususta on kulunut 60 vuotta.

ERIK ERWES

Kangasalan veteraaneilla kotiuttamisjuhla

Kangasalan kunta, seurakunta, reserviläisjärjestöt ja sivistyskeskus järjestivät paikallisten yritysten tukemana kotiuttamisjuhlan 9. marraskuuta veteraaneille, jotka oli kotiutettu rintamalta 60 vuotta sitten marraskuussa 1944.

Kangasalan kirkon viereen Pirtinmäelle kokoontui toistasataa 60 vuotta sitten kotiutettua sotiemme veteraania. Juhla aloitettiin soittamalla kirkon kelloja. Tämän jälkeen taiteilija **Matti Heinivaho** lauloi Sulho Rannan säveltämän ja Väinö Havaksen kirjoittaman runon *Testamentti pojalleni*. Taiteilija Heinivahoa säesti **Risto Hiltunen**.

Kangasalan Soittokunta johtajanaan director musices **Pasi Heinilä** esitti Sam Siivon *Muistoja Pohjolasta*, jonka jälkeen Matti Heinivaho lauloi *Rakastan elämää*.

Näiden esitysten jälkeen oli vuorossa kenttähartaus, jonka piti Kangasalan kirk-

koherra **Seppo Jarva**. Hartaus aloitettiin tutulla isänmaan virrellä *Sun kätes Herra, voimakkaan* ja päätettiin *Jumala omi linnamme* -virteen. Kirkkoherra Jarva käytti hartautensa keskeisenä sisältönä raamatun kohtaa ”Herra, sinä olet meidän turvamme polvesta polveen”. Kenttähartauden loppuksi hän lähetti havuseppelepartiot sankarihaudalle ja Pro Patria-muistokivelle.

Kunnan tarjoamaa lounasta siirryttiin nauttimaan sisätiloihin Kangasalan lähes satavuotiseen Pirttiin. Lounaaseen kuului maukas hernekeitto, voileivät ja juomat. Aterian ”kruunasi” kahvit ja korvapuustit sekä pikkupullo konjakkia, jonka saattoi nauttia heti paikan päällä tai vielä muistoksi kotiin.

Puheen veteraaneille piti Kangasalan ”oma poika”, prikaatikenraali **Heikki Lyytinen**. Hän sanoi muun muassa: ”Me tämän päivän suomalaiset pidämme itsestään sel-

vyytenä maamme itsenäisyyttä. Näin ei aina ole ollut. Me emme ole saaneet itsenäisyyttä ilman uhrauksia. Tarvittiin Vapaussota uhreineen ja tarvittiin Talvi- ja Jatkosota. Viime sotiimme osallistui noin 700 000 miestä ja naista, joista kaatui 86 000 ja vammautui 90 000. Sotiemme veteraaneista on elossa tällä hetkellä runsaat 100 000. Saamme olla kiitollisia näille jo keskuudestamme poistuneille ja nyt vielä elossa oleville sotiemme veteraaneille sekä myös kotirintaman naisille ja miehille, jotka yhdessä varmistivat maamme itsenäisyyden.”

Lounasruokailun jälkeen laulettiin vielä yhdessä tuttuja sota-ajan lauluja ja tilaisuuden päätti **Heikki Mäenpää**, joka esitti Kalervo Hämäläisen *Veteraanin iltahuuto*-laulun.

Juhlatoimikunnan puheenjohtaja, eläkkeellä oleva lehtori **Risto Mattila** totesi juhlan jälkeen: ”Tämä on vähintään, mitä veteraaneille voidaan järjestää. He ovat sen moneen kertaan ansainneet.”

JAAKKO VALVE

Ansiomerkkejä Ruotsiin

Suomen Sotaveteraaniliiton Ruotsin piiri jakoi ansiomerkkejä tiistaina 9. marraskuuta Ruotsin piiritoimistossa Tukholmassa pidetyssä tilaisuudessa.

Ruotsin piirin puheenjohtaja

Tauno Ahtila sekä varapuheenjohtaja Heikki Lirberg luovuttivat liiton kultaisen ansioristin Fritz Bergmanille ja sotaveteraaniliiton ansiomitalin suurlähettiläs Pertti Torstilalle.

Kuvassa vasemmalta: Tauno Ahtila, Fritz Bergman, suurlähettiläs Pertti Torstila ja Heikki Lirberg. (TK)

Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta
toivottaa
Harjulan Setlementti ry.

Monipuolista, asiantuntevaa ja yksilöllistä
hoitoa ja kuntoutusta
kodikkaassa ympäristössä keskellä kaunista Torniota.
Palvelutarjontamme sotainvalideille ja veteraaneille:

Asumispalvelut:

Si-laitoshuolto, palveluasunnot

Kuntoutus:

Laitos-, päivä- ja avokuntoutus

Muut palvelut:

Päiväsairaala, päiväkeskus, lounaspalvelu,
neuvontapalvelu

Tornion Sairas- ja Kuntoutuskoti

Pitkäkatu 7 95400 TORNIO

Puh. (016) 2264 400

Fax. (016) 482 449

E-mail: sairaskoti@tornionsairaskoti.fi
www.tornionsairaskoti.fi

LOMALLE VUONNA 2005

Hemmotelua ja kädentaitoja sekä
kunto- ja luontoviikot
Panganrannassa!

***

Kuusenkarsiaiset sekä
isovanhempi / lapsi
viikot Lautsiassa!

Pyydä myös muista lomista
tarjous lomapaikoistamme!

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!

14680 Alvetulla (Hauho) p. 03-647 080
lautsia@lautsia.fi
www.lautsia.fi

72400 Pielavesi p. 017-6150 600
panganranta@panganranta.fi
www.panganranta.fi

Koululaisten oli helppo päättää:

Taksvärkki oman pitäjän veteraaneille

Joka vuosi olemme pohdineet mihin me koululaiset voisimme taksvärkkimme tuoton suunnata. Lähes aina keräys on mennyt ohi oman kunnan rajojen, milloin Punaiselle Ristille ja milloin taas johonkin muuhun hyvään tarkoitukseen. Sama pohdinta oli meillä taas täällä Elomaan koulussa alkavana syksynä, kun tiesimme, että keräys on tulossa.

Saimme vieraaksemme pari vuotta sitten kouluumme oman pitäjän veteraaneja, jotka kertoivat meille sodasta. He kertoivat miksi he sinne joutuivat, miksi ja mitä he siellä tekivät. Heidän kertomuksensa jäivät pysyvästi mieleemme. Siksi meidän oli helppo päättää, että ha-

luamme suorittaa taksvärkin oman pitäjämme veteraaneiden hyväksi, oppilashallituksen jäsen **Sanna Tynkkynen** kertoi

Tämä Taksvärkki oli yksinmaan oppilaista lähtenyt ajatus. Se oli myös heidän yksimielinen päätöksensä, oppilaskunnasta vastaava opettaja **Päivi Pulkkinen** kertoo. Hän toimii koulussa kielten opettajana.

Suur-Savon Sotaveteraanipiiri piti kaksi vuotta sitten vuosikokouksensa ja sen päätteeksi vuosijuhlan Hirvensalmella. Juhlat aloitettiin vanhaa tapaa noudattaen jumalanpalveluksella Hirvensalmen kirkossa. Sen jälkeen siirryttiin nykyisen Elomaan koulun tiloihin.

Veteraaneja hämmästytti oppilaiden työt; piirroksin ja sanoin kerrottuna ruokailuhuoneen seinillä. Seinät kertoivat 1939–1945 sotiemme tapahtumista, missä sotaan osallistuneet naiset ja miehet, lotat ja miesveteraanit olivat pääosassa.

Tottakai on niin, että opettaja voi kertoa asiat monella eri tavalla silloinkin kun puhutaan Suomen sodista; Vapaus-, Talvi-, Jatko- ja Lapinsodasta, koulussa erityisopettajana toimiva, filosofian maisteri **Sanna Kekkonen** kertoo.

Ilokseeni on todettava, että ainakin hirvensalmelaiset peruskoululaiset osaavat ajatella omilla aivoillaan. Täällä arvostetaan sotiemme veteraaneja. En ole milloinkaan kuullut tai havainnut, että nuortemme suhtautuminen veteraaneja kohtaan olisi ollut halveksivaa. Nuoremme suhtautuvat veteraaneihin kunnioittavasti, Sanna Kekkonen kertoo.

Oppilaiden keskuudessa oli aikaisemmin selvästi näkyvissä, että veteraaneja pidettiin vain vanhoina ihmisinä. Ei tunnettu tai tiedetty mitä he olivat nuoruudessaan tehneet, joutuneet tekemään ja minkä vuoksi. Ei ymmärretty tai tiedetty, että he olivat hankkineet meille vapaan isänmaan. Nyt ainakin tämä oppilasryhmä sen tietää, hän kertoo. Taksvärkki Hirvensalmella tuotti 900 euroa, joka jaettiin kolme veteraanijärjestön kesken; 300 jokaiselle.

Hirvensalmella, kyseisessä Elomaan koulussa, pidetään joka toinen vuosi kahdeksannen ja yhdeksannen luokan oppilaille sotahistorian kurssi, joka käydään kuuden viikon aikana joka toinen viikko. Siinä käydään läpi vuosien 1918 ja 1939–1945 Suomen sodat. He tulevat aikanaan siirtämään perintöä eteenpäin.

Kun kyseiset asiat selkenevät oppilaille, niin olen huomannut, että moni nuori on alkanut elää iso-vanhempiensa "elämää". Isovanhemmat on hyvin tärkeä asia jokaiselle oppilaalle, ja se koskettaa vielä lähes jokaista, Sanna Kekkonen sanoo.

JUKKA LEHTINEN

Kuvassa Hirvensalmen Elomaan koulun oppilashallitus opettajansa Päivi Pulkkinen seurassa vasemmalta: Tuomas Huokuna, Sanna Tynkkynen, Päivi-opettaja, Kalle Riittinen, Vesa-Matti Ruottinen ja Tuomas Pöyry.

SÄHKÖMOPEDIT

Pegasos
3900€

Suoraan maahantuojalta!
Soita ja tilaa ilmainen esite!

LOM-TUOTE OY puh. 0400-785 105

Tarpan
3500€

Hercules Mini
3200€

Hercules
4650€

Kokoonnutaan

9. ItUK:n 60-vuotisjuhlatapahtumat Helsingissä 27.1.2005.

Kunniakäynti Hietaniemen hautausmaalla kello 12.00. Kokoonnutuminen kappelin pihalla kello 11.45. Toivomuksena tumma päällystakki, valkoinen kaulaliina, kunniamerkit. Kuljetus Hietaniemestä Katajanokan Kasinolle.

60_vuotisjuhla-lounas kello 13.00. Katajanokan Kasino, Laivastokatu 1. Toivomuksena tumma puku ja kunniamerkit. Lounasesitelmä, ilmatorjunnan tarkastaja eversti Heikki Bergqvist.

Ilmoittautumiset 15.1.2005 mennessä: Sven Erik Weberille Runeberginkatu 29 A, 00100 Helsinki puh.(09)447 445 tai 050 5026071 tai Erkki Sipilälle, puh. (09)5624248 tai 040 7049428 tai sp.

erkki.sipila@welho.com

Hyvän joulun ja uuden vuoden toivotuksin, Nisse Enkvist, Paavo Hyvärinen, Erkki Sipilä ja Sven-Erik Weber. Tapaammehan myös perinteisellä It joululounaalla Helsingissä, Ravintola Perhossa 12.12. kello 12.15.

***

JR 1:n perinnekilta ja JR 2:n perinnetoimikunta tiedottavat

Rykmenttien yhteinen Veljestapaaminen järjestetään Lappeenrannassa Maasotakoululla 11.6.2005. Päivämäärä saattaa muuttua. Tilaisuudesta tiedotetaan kaikissa Veteraanilehdissä tarkemmin vuoden 2005 alkupuolella.

Perinneyhdistykset Toivottavat kaikille

Rauhaisaa Joulua ja Hyvää Uutta Vuotta 2005

***

UK 53

Kurssimme päättymisestä tulee 14.2.2005 kulu-neeksi 63 vuotta. Kokoonnumme Suomen Marsalkka Mannerheimin ratsastajapatsaalle 14.2.2005 siten, että kunnianosoitus aloitetaan kello 12.30. Tumma puku ja kunniamerkit. Patsaalle päällysvaatteissa. Kunnianosoituksen jälkeen siirrymme Lasipalatsin ravintolaan. Käynti rakennuksen keskivaiheilta, 2 krs. (hissi on). Saattajat mahdollisia; tämä turvaa mahdollisimman monen läsnäolon. Pankaa sana kiertämään. Tammikuula tullee kirje. Ilmoittautuminen hyvissä ajoin ja viimeistään 1.2.2005. Yhteystiedot: Erik Berner (09)134 511 tai Erkki Sillanpää (09)694 7469.

***

Salon seutu Suomea puolustamassa

Salon seudun sotaveteraanimatrikkelin ilmestyttyä noin vuosi sitten, on asia herännyt uudelleen esille. On kehittynyt yhteistyö Salon Seudun Sotaveteraanien ja Muurlan evankelisen opiston välille. Kiinnostus viime sotiemme tapahtumiin on saanut aikaan sen, että tulossa on luentosarja, jossa asian-tuntijat käsittelevät viime sotiamme, talvisotaa, jat-

kosotaa ja Lapin sotaa. Lisäksi mukana on myös asiaa lottaperinteestä, kotirintamatyöstä, tiestä rauhaan ja sen hinnasta, sekä veteraanien henkilökohtaisia muistelmia ja puheenvuoroja.

Luentosarjan avauspäivät ovat Muurlan evankelisella opistolla 8.-9.1.2005 ja ovat avoimet kaikille asiasta kiinnostuneille. Toivotaan runsasta osanottoa.

Lisätietoja: Muurlan opisto puh. (02)7281500 tai Salon Seudun Sotaveteraanit ry puh. 040-5035535
 Voitto Laine

***

Upseerikoulun 61. kurssi kokoontuu 19.1.2005 kello 12.00

60-vuotisjuhlan merkeissä Ostrobotnian kokoustiloissa Helsingissä. Museokatu 10, II-kerros. Lounas (15 €), keskustelua ja esitelmä ajankohtaisesta aiheesta. Ilmoittautumiset viimeistään 13.1.2005 mennessä Paul Voss (09) 481 898 tai Esko Kosunen (09) 587 0397.

***

PIIREISSÄ TAPAHTUU:

Pohjois-Pohjanmaa

Yhdistysten vuosikokoukset 2005:

Kiimingin Sotaveteraanien vuosikokous ma 4.2. klo 11.00 Seurakuntatalossa.

Kuivaniemen Sotaveteraanien vuosikokous ti 7.2. klo 11.00 Seurakuntatalossa.

Iin Sotaveteraanien vuosikokous ti 7.2. klo 14.00 Seurakuntatalossa.

Utajärven Sotaveteraanien vuosikokous ke 9.2. klo 11.00 Seurakuntatalossa.

Muhoksen Sotaveteraanien vuosikokous ke 9.2. klo 14.00 Kirjaston lukusalissa.

Kärsämäen Sotaveteraanien vuosikokous to 10.2. klo 10.00 Konttilan talossa.

Haapaveden Sotaveteraanien vuosikokous to 10.2. klo 14.00 Uimahallin kahviossa.

Piippolan Sotaveteraanien vuosikokous pe 11.2. klo 11.00 Seurakuntatalossa.

Kestilän Sotaveteraanien vuosikokous pe 11.2. klo 14.00 Kunnantalossa.

Rantsilan Sotaveteraanien vuosikokous ma 14.2. klo 11.00 Seurakuntatalossa.

Vihannin Sotaveteraanien vuosikokous ti 15.2. klo 11.00 Hietalan kantissa.

Paavolan Sotaveteraanien vuosikokous ti 15.2. klo 14.00 Seurakuntatalossa.

Oulaisten Sotaveteraanien vuosikokous ke 16.2. klo 11.00 Seurakuntatalossa.

Merijärven Sotaveteraanien vuosikokous ke 16.2. klo 14.00 Seurakuntatalossa.

Pyhäjoen Sotaveteraanien vuosikokous to 17.2. klo 11.00 Seurakuntatalossa.

Raahen ja ympäristön Sotaveteraanien vuosikokous to 17.2. klo 14.00 Seurakuntakodissa.

Limingan-Lumijoen Sotaveteraanien vuosikokous pe 18.2. klo 12.00 Lumijoen Korsuhovissa.

Taivalkosken Sotaveteraanien vuosikokous ti 22.2. klo 14.30 Jalavan pirtissä.

Kuusamon Sotaveteraanien vuosikokous ke 23.2. klo 14.00 Kansanopistossa.

Oulun Sotaveteraanien vuosikokous ke 3.3. klo 13.00 Aleksinkulmassa.

Pudasjärven Sotaveteraanien vuosikokous ma 21.5. klo 10.00 Seurakuntatalossa.

Piirin edustajat osallistuvat kokouksiin.

Piirin hiihtokilpailut (hiihtopäivä), Pohjan Sotilassoittokunnan ja Oulun Sotaveteraanikuoron konsertti keskiviikkona 23.2. 2005 Muhoksella:

• Kokoonnutuminen klo 10.00 Muhoksen seurakuntatalolle

• Hiihto klo 11.00 Muhoksen valaistulla pururadalla, matka n.2,5 km

• Palkintojenjako ja konsertti klo 14.00 Muhoksen Koivu ja tähti kulttuurikeskuksessa

Konserttiin osallistuvat veteraanit ystävineen ja koulujen oppilaat.

Piirihallituksen kokouspäivä aloitetaan **Naistoimikunnan 35-vuotisjuhlalla**, joka pidetään perjantaina 4.3.2005 Hiukkavaaran sotilaskodissa. Tulokahvit klo 09.00-09.45, Naistoimikunnan 35-vuotisjuhla klo 10.00 ja juhlalounas klo 11.30.

Kokoukset alkavat klo 12.30 Piirihallitus Pohjan salissa ja Naistoimikunta sotilaskodissa

Piirikokous lauantaina 2.4.2005 klo 10.00 Hiukkavaaran Pohjansalissa.

Naistoimikunnan vuosikokous lauantaina 2.4.2004 klo 10.00 Hiukkavaaran Sotilaskodissa.

***

Kymenlaakson Sotaveteraanipiiri

Yhdistysten vuosikokoukset ovat seuraavasti:

Jaala 9.2.2005 klo 11.00 Osuuspankin kerhohuone

Iitti 9.2.2005 klo 13.00 Kausala Seurakuntakeskus

Miehikkälä 10.2.2005 klo 10.00 Seurakuntatalo

Violahti 10.2.2005 klo 13.00 Kunnanvirasto

Anjalankoski 10.2.2005 klo 15.00 Myllykosken Seuratalo

Pyhtää – Ruotsinpyhtää 14.2.2005 klo 10.00 Pyhtään Seurakuntatalo

Kotka 14.2.2005 klo 14.00 Seurakuntakeskus

Inkeroinen – Anjala 14.2.2005 klo 14.00 Inkeröisten Palvelukeskus

Valkeala 16.2.2005 klo 10.00 Seurakuntakeskus

Elimäki 17.2.2005 klo 13.00 Seurakuntakeskus

Hamina – Vehkalahti 17.2.2005 klo 14.00 Varuskuntakerho

Karhula – Kymi 18.2.2005 klo 10.00 Kymin seurakuntatalo

Kuusankoski 18.2.2005 klo 14.00 Veteraanitalo

Kouvola 17.3.2005 klo 15.00 Tuulensuoja

Mahdolliset muutokset kokouskutsuissa.

www.takkavalkea.com

Suuntaa matkasi SALLAAN Suomen sydämeen Hotelli TAKKA-VALKEAAN

Eläkeläisryhmille 10-50 % alennus ajankohdasta ja majoitusajan pituudesta riippuen.

Soita puh. 016-831 801

20 huonetta, 15 saunallista

Laadukasta Valtionkonttorin hyväksymää

Veteraanien, invalidien, puolisojen ym.
KUNTOUTUSTA SATALINNASSA
 - myös itsemaksuen

SATALINNAN SAIRAALA

Satalinnatie 77, 29200 Harjavalta, puh. 02-5353 210

Haetaan yhteyttä

Pyytäisin tietoja henkilöstä Pekka Lankinen. Hänen kotipaikkansa oli Helsingin Munkkiniemi sotavuosina 1943 – 44. Siirryin Paateneesta 10.10.1943 Seesjärven pohjoispuolelle Rjp.5:een. Siellä tukikohdassa meitä oli vastaanottamassa nuori vänrikki Pekka Lankinen. Tietääkseni syntynyt vuonna 1923. Asemasodan aikana mm. kalastimme yhdessä. Olisin kiitollinen tiedoista. Ottakaa yhteyttä muutkin vielä elossa olevat sotakaverit. Yhteystiedot: Martti Vainio, Tuulensuunkatu 4 D 56, 26100 Rauma. Puh. (02)823 9501

***

Onko kenelläkään muistikuvia, sukevalaisesta sotamies Aatu Tuovisesta sekä hänen viimeisistä vaiheistaan. Hän oli syntynyt Sonkajärvellä 29.7.1907. Hänen joukko-osasto oli JR 67 ja hän kaatui Ylä-Sommeelle 21.2. 1940. Yhteystiedot: Petri Tuovinen, Jatulikivenkatu 7 B 6, 90240 Oulu. Puh/fax: työ (08)330 650 tai k. (08)3118596, tai 040-520 1423 sähköposti: petri.tuovinen@korupajakultainenkuu.fi

***

Liedon vapaaehtoinen palokunta ry.
Etsii henkilöitä, jotka olivat 19.8.1941 Malminkentällä tai myöhäisemmässä vaiheessa tekemisessä paloauto Studebakerin kanssa. Se lähti Liedosta 1941 ja palasi sinne vuonna 1944 ehjänä. Viimeiset tiedot ovat meillä Malmin lentokentältä, josta ajettu letkassa Lappeenrantaan. Lappeenranta–Karhumäki väliltä ei ole tietoja. Viimeiset tiedot ovat Karhumäen palokunnasta perustetusta Ilmasuojelukomppaniasta vuonna 1941. Olisimme kiitollisia jos saisimme sen paloauton matkasta tietoja vuosilta 1941-1944. Auto on nyt museorekisterissä ajokuntoisena ja voi antaa vaikka kyydin. Yhteystiedot: Liedon VPK, Markku Saarinen, Kurkelantie 237, 21420 Lieto. Puh. (02)487 7510 tai 050 572 9012. Sähköposti markku.saarinen@kotiportti.fi

***

Etsin henkilöitä, jotka olivat kevättalvella 1941 Kuusamon Kurkijärvellä Kalle Päätalon kanssa sa-

massa yksikössä, ja tekivät linnoitustöitä Säynäjävaaralla, tai jotka tietävät jotain näistä linnoitustöistä. Yhteystiedot: Matti Riuttanen Löytänantie 5, 41930 Kuohu, puh. (014) 638 811

***

Kenraalimajuri Kaarlo Ilmari Viljanen kaatui 24.4.1942. Hänet oli siirretty Karhumäen KeK:iin. Sieltä hänet saatettiin kunnianosoituksin lähipäivinä Karhumäen asemalle siirrettäväksi Suomeen. Vainaja tykin lavetilla, tykkimiehet ”vartiossa” tykin vierellä. Nuori tykistöupseeri ratsain tämän saattueen johdossa. Jos jollakin lukijalla olisi valokuva tästä upseerista hevosen selässä, pyytäisin lähettämään kuvan kopioimista varten. Yhteystiedot: Kenttätykistön res.kapteeni, Kalervo Seppänen, Maunukselankatu 3 B 26, 50100 Mikkeli.

***

Sukellusveneveteraanit
Viimeinen puheenjohtajamme ja kokoonkutsujasihteeri ovat siirtyneet ajasta ikuisuuteen. Vanha osoiteluettelomme on kateissa. Ellet saanut kutsua Sukellusvene valokuvanäyttelyn avajaisiin keväällä 2003 Suomenlinnaan, ei johtoryhmällä ole osoitettasi. Kokoonnumme Sukellusvenelaivueen 75-vuotisjuhlapäivänä 1.6.2005. Päivän ohjelma on vielä avoin. Sinullakin on mahdollisuus vaikuttaa siihen. Jos voit tulla mukaan saattajasi kanssa, vaikkapa pyörätuolissa, ilmoita osoitteesi allekirjoittaneelle 15.1.2005 mennessä. Veteraanitoimintaan tarvitsemme jokaisen vielä voimissaan olevan. Tarvitsemme myös sukellusveneveteraanien toiminnan ja jälkeemme aikaansaannostemme tallentajan, kannattajajäsenen tai muuten perinteestämme kiinnostuneen. Yhteystiedot: Lauri Puonti, Melkunmäentie 16, 45700 Kuusankoski, puh. (05) 374 7397.

***

Palvelitko kenttälentovarikko 2:ssa Äänislinnan Solomannissa? Kerään tietoja dokumenttielokuvaa varten. Erityisesti kaipaamme teitä, jotka muistatte kotkalaisen kers. Oiva Kovasen. Antti Seppänen, osoite: Lapinlahdenkatu 31 B 14, 00180 Helsinki, sähköposti: antinosoitte@hotmail.com, puhelin: 041-532 3305

***

Isani, Onni Emil Hottinen, s. 17.1.1906 palveli talvisodan aikana 82 Km.K. siirretty 7.2.40 6/JR 39:n Koirinojan taisteluihin. Jos löytyy henkilöitä, jotka ovat palvelleet samassa jouko-osastossa, tai he, jotka tietävät omien isiensä palvelleen ko.joukoissa, toivoisin ottavan yhteyttä. Aimo Hottinen, Savolankatu i, 81700 Lieksa, puh. 040 535 9713.

Ristikon ratkaisu

										S	A	N	K	A	R	I	T				
										U	S	E	A			O	L	A	S		
										O	U	L	U			U	S	K	O		
										M	A	I	N	E	T	E	O	T			
										E					I		I		A		
E	D	U	S		F	E	T	A		P	O	N	N	I	S	T	A	J	A	T	
M		R	U	K	A		A	L	V	A	R		E			I		A	A		
I	V	A	R		N	U	P	I		P	A	N	O	S		I	L	T	T	I	
L	A	T	U		N		I	N	T	I	A	A	N	I			R	A	K	A	T
	I		S	I	I	V	O		U	T	T	I			M	A	A	K	O	L	O
A	P	E	A			A	T	E	T		S	P				I		L			
S	A	N	A	T	O	N		S	U	O	J	E	L	U	T			A	V	U	T
E	T	O	T		U	H	R	I		M	O	T	A	T	A			S	A	K	I
M		L	O	T	T	A		I	R	A	K		K	U	N	N	I	A	A	N	
A	J	A	T		O	T	I	N		T	I	E	O	S	A			A	N	S	A

Virkistä muistiasi oikeat vastaukset

- Oikea vastaus:** Jalkaväessä 4 vuotta, erikoisajeluosastossa 5, laivastossa jopa 7 vuotta. Tämän seurauksena – kun armeijalle olisi asetettu maksimimäärävahvuus – vain ¼ miehistä olisi voitu kouluttaa.
- Oikea vastaus:** Kokonaispains määrä oli 778 miljoonaa kappaletta.
- Oikea vastaus:** 3.5 miljoonaa naista palveli pelkästään rintamatehtävissä, tavallisesta taistelijasta aina divisioonien komentaviin kenraaleihin asti.
- Oikea vastaus:** Moratorio oli sotapalveluksessa oleville ja evakuoituille myönnetty lupa lykätä velkojen maksua ohi vaikeiden aikojen.
- Oikea vastaus:** Stalin tyrmäsi hankkeen. Samoin hän torjui Ryömän tarjouksen liittyä puna-armeijaan.
- Oikea vastaus:** Viljeli itse tupakkansa, jolle antoi erilaisia nimityksiä, kuten palturi ja kessu.

Hyvää loppiaisen alkua!

Sivulla 53 kerrotaan sanakilvan jatkumisesta. Tällä kertaa kohteena on ”loppiainen”. Toimitus on tehnyt sen kirjaimista seuraavat pari tusinaa mallisanaa: aie, aine, ane, anne, appi, elin, eno, ien, ilo, laine, lepo, lippa, lippo, nappi, neli, noppa, onni, paine, pano, paine, peli, piilo, piina, pino.

Kirjoituskilpailu

Suomen Sotaveteraaniliiton Naisjärjestö julkistaa kirjoituskilpailun. Tarkoituksena on kerätä perimätietoa jälkipolville siitä, millaista elämä oli kotirintamalla sodan ajan Suomessa.

Kirjoituksen aiheena on ”Kotirintaman elämää”. Kirjoituksessa voidaan käsitellä arkielämää, juhlia, pula-ajan konsteja, evakko- ja taivalta. Kielinä ovat suomi tai ruotsi.

Kirjoituksen pituus on käsinkirjoitettuna 5-6 sivua tai koneella kirjoitettuna kolme sivua. Kilpailuaika on 1.2. - 30.4.2005. Palkintoina jaetaan matkatoimiston lahjakortit arvoltaan 400, 300 ja 200 €

Naisjärjestö pidättää oikeudet lähetettyihin kirjoituskilpailuihin.

Kirjoitukset lähetetään Suomen Sotaveteraaniliiton Naisjärjestön toiminnanjohtajalle Irja Lohjamalle, jolta myös lähempiä tietoja puh. 050-565 0682. Osoite: Osuuskunnantie 7 D 00680 HELSINKI

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta 2005!

Toivottaa

Carrier Jälleenmyyjät

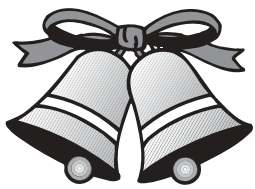

Kuntien joulutervehdys Sotaveteraaneille

Alastaron kunta	Artjärven kunta	Asikkalan kunta
Askolan kunta	Elimäen kunta	Enon kunta
Evijärven kunta	Hailuodon kunta	Halikon kunta
Haukiputaan kunta	Haukivuoren kunta	Hausjärven kunta
Himangan kunta	Hirvensalmen kunta	Hyrynsalmen kunta
Iin kunta	Iitin kunta	Inarin kunta
Jalasjärven kunta	Janakkalan kunta	Jokioisten kunta
Joutsan kunta	Jurvan kunta	Jyväskylän Maalaiskunta
Jämijärven kunta	Kalvolan kunta www.kalvola.fi	Kangasalan kunta
Kangasniemen kunta	Kannonkosken kunta	Karjalohjan kunta

Kuntien joulutervehdys Sotaveteraaneille

Karstulan kunta

Karvian kunta

Keiteleen kunta

Keminmaan
kuntaKempeleen
kunta

Kerimäen kunta

Kestilän kunta

Kihniön kunta

Kiimingin
kuntaKirkkonummen kunta
Kyrklätts kommun

Kolarin kunta

Kontiolahden
kuntaKorpilahden
kuntaKorsholm kommun
Mustasaaren kuntaKorttesjärven
kuntaKuhmoisten
kuntaKuivaniemen kunta
www.kuivaniemi.fi

Kullaan kunta

Kärkölän kunta

Laihian kunta

Lapinjärven
kunta

Lehtimäen kunta

Lempäälän
kuntaLeppävirran
kuntaLestijärven
kunta

Liedon kunta

Limmingan kunta

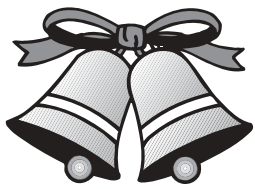

Liperin kunta

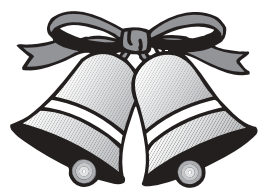

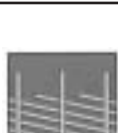
Lopen kunta

Merikarvian
kunta

Kuntien joulutervehdys Sotaveteraaneille

Merimaskun kunta	Mietoisten kunta www.mietoinen.fi	Mouhijärven kunta
Muhoksen kunta	Multian kunta	Muuramen kunta
Muurlan kunta	Mynämäen kunta	Mäntsälän kunta
Nakkilan kunta	Nousiaisten kunta	Nummi - Pusulan kunta
Oravaisten kunta	Oripään kunta	Padasjoen kunta
Pedersören kunta	Pelkosenniemen kunta	Perhon kunta
Pertunmaan kunta	Pieksänmaan kunta	Pielaveden kunta www.pielavesi.fi
Piippolan kunta	Pirkkalan kunta	Pohjan kunta
Pornaisten kunta	Posion kunta	Povijärven kunta
Pukkilan kunta www.pukkila.fi	Punkaharjun kunta	Punkalaitumen kunta

Kuntien joulutervehdys Sotaveteraaneille

Tyrnävän kunta

Töysä
-hyvän Tuurin kunta

Utajärven kunta

Vahdon kunta

Valkealan kunta

Vehmersalmen
kunta

Velkuan kunta

Vetelin kunta

Vieremän
kunta

Vihannin kunta

Vilppulan kunta

Vimpelin kunta

Vuolijoen
kunta

Vähäkyrön
kunta

Vörå kommun
Vöyrin kunta

Ylihärjän
kunta

Ystävällisesti
YLIKIIIMINKI
www.ylikiiiminki.fi

Ypäjän kunta

TIISTENJOEN OSUUSPANKKI
 Kuortaneentie 1506, Tiistenjoki
 Puh. 06-433 7400

Toholammin Osuuspankki

Ullavantie 1, 69300 Toholampi
 puh. (06) 881 9200

MH BETONI

41660 TOIVAKKA, puh. 014-844 8400, fax 014-844 8420

**Jalkahoitola
Synnöve Tyber - Simonen**

Tornio, puh. 040 - 823 2407
 palvelen torstaisin Kemissä

**Länsi-Lapin Kuljetus
ja Raivaus Oy**

Tornio

Putkityö Mänkärä Oy

Turku

Turun Rakennusteline Oy

Turku

Seepsula - Yhtiöt

Tuusula

Juhakari Maalaus Oy

Tuusula

RP-Koneet Ky

Utajärvi
www.rp-koneet.fi

Länsi - Hitsi Oy

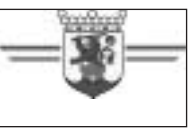
Uusikaupunki

Kaupunkien joulutervehdys Sotaveteraaneille

Alajärven kaupunki	Alavuden kaupunki	ANJALANKOSKI Kymijoen kaupunki
Haapaveden kaupunki	Haminan kaupunki	Hangon kaupunki
Heinolan kaupunki	Helsingin kaupunki Helsingfors stad	Ikaalisten kaupunki
Imatran kaupunki	Jämsän kaupunki	Jämsänkosken kaupunki
Järvenpään kaupunki	Kaarinan kaupunki	Kalajoen kaupunki
Kankaanpään kaupunki	Kannuksen kaupunki	Kotkan kaupunki
Kouvolan kaupunki	Kuhmon kaupunki	KUOPIO
KUUSAMO KUUSAMON KAUPUNKI	Laitilan kaupunki	
Lappeenrannan kaupunki	Loviisan kaupunki Lovisa stad www.loviisa.fi	Mikkelin kaupunki
Mäntän kaupunki	Parkanon kaupunki	Pietarsaaren kaupunki

Kaupunkien joulutervehdys Sotaveteraaneille

Pyhäjärven
kaupunki

o ain Rauma
KAUPUNKIELÄMÄÄ VUODESTA 1442

**Riihimäen
kaupunki**

Salon kaupunki

Pikkukaupunki

Suolahti

Suonenjoen
kaupunki

Tammisaaren
kaupunki

Toijalan
kaupunki

Uudenkaarlepyyn
kaupunki

VALKEAKOSKI

Varkauden
kaupunki

Viitasaaren
kaupunki

Ylivieskan
kaupunki

Ähtäriin tottakai
www.ahtari.fi

Äänekosken
kaupunki

Hyvää Joulua

Oy Teknocalor Ab
Vantaa

Fenno Medical Oy
Vantaa

TRUCKTEAM OY
Vantaa

Kiviasennus Damados Oy
Ylästöntie 31, 01490 Vantaa
puh. 0400 - 974 999

Ritvaset Oy
Viinikkapolku 3, 01740 Vantaa
puh. 09 - 8781 201

LVI - Huolto
Seppo Holopainen
Leppävirta

Koneurakoitsija
Matti Jaakkola
Venesjärvi

VIITAPUU
OSAAVA OVENTEKIJÄ
Matalalahdentie 4, 44500 Viitasaari
Puh. 040 342 2400

Maanrakennus
J. Päkkilä Oy
Yli-Ii

Puutavarayhtiö
P & J Uusitalo
Yläne

Keski -Suomen
Painotuote Oy
Äänekoski

Rakenne Aholuhta Oy
Äänekoski

Työkaluvalmistamo
Pentti Paananen Ky
Äänekoski

Asianajotoimisto
Kurikka & Hirvonen Oy
Äänekoski

Sotaveteraaneja tervehtien ja siunattua Joulunaikaa ja Uutta Vuotta 2005 toivottaen

Akaan srk	Alavieskan srk	Alppilan srk, Helsinki
Askolan srk	Elimäen srk	Enon srk
Enontekiön srk	Espoon tuomiokirkko- seurakunta	Espoonlahden srk, Espoo
Eurajoen srk	Forssan ev.lut.seurakuntayhtymä	Haapajärven srk
Halikon srk	Halsuan srk	Haminan - Vehkalahden srk
Hankasalmen srk	Harjavallan srk	Hartolan srk
Hattulan srk	Heinäveden srk	Helsingin seurakuntayhtymä
Herttoniemen srk, Helsinki	Hollolan srk	Huittisten srk
Hämeenlinna - Vanajan srk	Iin srk	Iisalmen srk
Ikaalisten srk	Ilomantsin srk	Imatran srk
Inarin srk	Jaalan srk	Janakkalan srk
Joensuun srk	Joroisten srk	Joutsan srk

Sotaveteraaneja tervehtien ja siunattua Joulunaikaa ja Uutta Vuotta 2005 toivottaen

Joutsenon srk	Juankosken srk	Juupajoen srk
Jyväskylän kaupunkiseurakunta	Jämijärven srk	Jämsänkosken ja Koskenpään seurakuntayhtymä
Kajaanin srk	Kalajoen seurakuntayhtymä	Kalvolan srk
Kangasalan srk	Kannuksen srk	Kanta - Loimaan srk
Karjalohjan hyvämaineinen seurakunta Messu sunnuntaisin klo 10	Kauhavan srk	Keiteleen srk
Kemijärven srk	Kempeleen srk	Keravan srk
Kiihtelysvaaran srk	Kiikan srk	Kiimingin srk
Konneveden srk	Kontiolahden srk	Korpilahden srk
Kortesjärven srk	Kotkan seurakuntayhtymä	Kuhmalahden srk
Kulosaaren srk, Helsinki	Kuopion ev.lut.seurakunnat	Kuortaneen srk
Kustavin srk	Kuusamon srk	Kuusankosken srk
Kyyjärven srk	Käpylän srk, Helsinki	Kärkölän srk

Sotaveteraaneja tervehtien ja siunattua Joulunaikaa ja Uutta Vuotta 2005 toivottaen

Kärsämäen srk	Lahden seurakuntayhtymä	Lammin srk
Langinkosken srk	Lapinjärven seurakuntayhtymä	Lapinlahden srk
Lappajärven srk	Lappeenrannan seurakuntayhtymä	Lapuan tuomiokirkko-seurakunta
410-vuotias Laukaan srk	Lauttasaaren srk, Helsinki	Lempäälän srk
Leppävaaran srk, Espoo	Leppävirran srk	Lestijärven srk
Lieksan srk	Limingan srk	Liperin srk
Luopiosten srk	Längelmäen srk	Malmin srk, Helsinki
Mellunkylän srk, Helsinki	Mikkelin seurakuntayhtymä	Mouhijärven srk
Muhoksen srk	Multian srk	Munkkivuoren srk, Helsinki
Muuramen srk	Mynämäen srk	Mäntsälän srk
Mäntyharjun srk	Naantalin srk	Nakkilan srk
Nastolan srk	Nivalan srk	Nokian srk

Sotaveteraaneja tervehtien ja siunattua Joulunaikaa ja Uutta Vuotta 2005 toivottaen

Noormarkun srk	Nurmijärven srk	Orimattilan srk
Oulaisten srk	Oulun Ev.lut. srk:t Tuomiokirkko srk, Oulujoen srk, Tuiran srk ja Karjasillan srk	Paavalin srk, Helsinki
Padasjoen srk	Paraisten Suomalainen srk	Parikkalan srk
Pelkosenniemen srk	Perhon evangelisluterilainen srk	Perttelin srk
Pieksämäen kaupunkiseurakunta	Pieksämäen maaseurakunta	Pietarsaaren suomalainen srk
Pihtiputaan srk	Pitäjämäen srk, Helsinki	Pomarkun srk
Porvoon suomalainen srk	Posion srk	Pudasjärven srk
Pukkilan srk	Pulkkilan srk	Punkaharjun srk
Punkalaitumen srk	Puumalan srk	Pyhtään srk
Pyhäjoen srk	Pyhärannan srk	Pyhäselän srk
Pylkönmäen srk	Pälkäneen srk	Pöytyän srk
Raahen seurakuntayhtymä	Raision seurakunta	Rantsilan srk

Sotaveteraaneja tervehtien ja siunattua Joulunaikaa ja Uutta Vuotta 2005 toivottaen

Rautjärven srk	Reisjärven srk	Rekolan srk, Vantaa
Ristijärven srk	Roihuvuoren srk, Helsinki	Ruokolahden srk
Ruotsinpyhtään srk	Ruoveden srk	Ruskon srk
Ruukin srk	Saarijärven srk	Sammatin srk
Seinäjoen srk	Siikajoen srk	Siilinjärven srk
Sipoon seurakuntayhtymä Sibbo kyrkliga samfällighet	Someron ja Somerniemen seurakunnat	Sulkavan srk
Suomenniemen srk	Suomussalmen srk	Sysmän srk
Säkylän srk	Taipalsaaren srk	Taivalkosken srk
Tammelan srk	Tampereen Ev.Lut.seurakuntayhtymä	Tapiolan srk, Espoo
Tarvasjoen srk	Teljän srk	Tervolan srk
Tikkurilan srk, Vantaa	Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä	Tuusulan srk
Tyrnävän srk	Töölön srk, Helsinki	Vaasan Suomalainen srk

Sotaveteraaneja tervehtien ja siunattua Joulunaikaa ja Uutta Vuotta 2005 toivottaen

Valkeakosken ja Sääksmäen seurakunnat	Valkealan srk	Vantaankosken srk, Vantaa
Varkauden srk	Vesilahden srk	Viialan srk
Vimpelin srk	Virtain srk	Yli - Iin srk
Ylihärjän srk	Ylikiimingin srk	Ylivieskan srk
Ylämaan srk	Ylöjärven srk	Äänekosken ja Konginkankaan seurakuntayhtymä

markkinointi
instituutti

POHJOIS-SUOMEN KOULUTUSTIIMI
OPETUSHALLITUKSEN VALVOMA AMMATILLINEN ERIKOISOPPILAITOS
Puistokatu 34, 90120 Oulu, puh. (08) 534 4200, fax (08) 376 579

Mikä sinusta tulee ISONA?

SeAMK:ssa sinusta voi tulla agronomi, artemi, BBA, fysioterapeutti, geronomi, insinööri, konservattori, kulttuurituottaja, metsätalousinsinööri, muotolijja, restonomi, sairaanhoitaja, sosionomi, terveydenhoitaja tai tradenomi.

Hakuaika 29.3. – 15.4.2005

Klikkaa www.seamk.fi

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Metsäkeskusten Joulutervehdys Sotaveteraaneille

 <u>metsäkeskus</u> Kaakkois-Suomi	 <u>metsäkeskus</u> Lappi	 <u>metsäkeskus</u> Kainuu
 <u>metsäkeskus</u> Pohjois-Pohjanmaa	 <u>metsäkeskus</u> Häme-Uusimaa	 <u>metsäkeskus</u> Pirkanmaa
 <u>metsäkeskus</u> Lounais-Suomi	Metsäkeskus Keski-Suomi PUHELINNUMEROMME MUUTTUVAT tammikuussa 2005 uusi vaihdenro 020 772 7800	 <u>metsäkeskus</u> Etelä-Pohjanmaa

Riemullista Joulunaikaa ja Jumalan siunaamaa Vuotta 2005

Hämeenlinnan ortodoksinen srk	Iisalmen ortodoksinen srk	Ilomantsin ortodoksinen srk
Joensuun ortodoksinen srk	Jyväskylän ortodoksinen srk	Kajaanin ortodoksinen srk
Lieksan ortodoksinen srk	Nurmeksien ortodoksinen srk	Oulun ortodoksinen srk
Tampereen ortodoksinen srk	Vaasan ortodoksinen srk	Varkauden ortodoksinen srk

WITRAKTOR

Pohjois-Karjalan Osuuspankit

**DEVISYS™
LIUKUESTEET**
Ehkäisevät tehokkaasti
liukastumista

*Jokainen
tarvitsee
luotettavan
kumppanin.*

TERHI

www.terhi.fi

**SOTAVETERAANI
KRIGSVETERANEN**

Julkaisija

Suomen Sotaveteraaniliitto ry–Finlands
Krigsveteranförbund rf

Suomen Aikakauslehtien liiton jäsen

Päätoimittaja Markku Seppä

Toimitus

Korkeavuorenkatu 41 A 7
00130 Helsinki
puh. päätoimittaja (09) 6126 2012
sähköposti markku.seppa@sotaveteraaniliitto.fi
tai toimitus@sotaveteraaniliitto.fi
faksi (09) 6126 2020
internet www.sotaveteraaniliitto.fi

Osoitteen muutokset

Sotaveteraaniliiton jäsenet ilmoittavat osoitteen muutok-
sista omaan yhdistykseensä tai liittoon Riina Lillforsille,
Korkeavuorenkatu 41 A 7
00130 Helsinki
puh. (09) 6126 2015
sähköposti riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Lehden tilaukset ja hinnat

Sotaveteraaniliittoon kuulumattomat voivat tilata Sota-
veteraani-lehden liiton toimistosta puh. (09) 6126 2015
/Riina Lillfors. Lehden vuosikerran hinta on 22 euroa.
Irtotilaukset maksaa 4 euroa.

Toimitusneuvosto

Puheenjohtaja Aarno Strömmer
Kirkkokatu 67 B 23
90120 Oulu
puh. ja faksi (08) 311 5282
sähköposti aarno.strommer@luukku.com
Jäsenet: Kalevi Heinilä, Antti Henttonen, Olavi Karttu-
nen, Aarno Lampi, Jukka Lehtinen, Matti Lukkari, Eeva
Nieminen, Nils-Börje Stormbom, Erkki Vitikainen, Markku
Seppä, Jyrki Vesikansa; sihteeri Anni Grundström

Toimitus ei voi vastata pyytämättä lähetetystä aineistosta.

Ilmestyminen 2005

1/05: 23. helmikuuta, 2/05: 20. huhtikuuta, 3/05: 22. kesä-
kuuta, 4/05: 14. syyskuuta, 5/05: 2. marraskuuta, 6/05: 14.
joulukuuta.

Ilmoitushinnat

1,35 euroa/pmm. Väri- ja määräpaikkailmoituksista
sovitaan erikseen.

Äänikasetit lehdestä

Sotaveteraani-lehden pääsisällön saa myös äänikaset-
teina, joiden vuosikerran hinta on liiton jäsenille 8,50
euroa ja muille 17 euroa. Äänikasetin voi tilata Sotavete-
raaniliiton myyntitoimistosta Korkeavuorenkatu 41 A 7
puh. (09) 6126 2014
sähköposti helena.hornborg@sotaveteraaniliitto.fi

Ilmoitusmyynti

Media-ammattilainen Adspace Oy
Isto Valkeapää
puh. 040 735 7571
Pakilantie 61
00661 Helsinki
puh. (09) 877 6136
faksi (09) 726 1306

Taitto

Taittotoimisto PrintOne
PL 23 (Pakilantie 61)
00661 Helsinki
puh. ja faksi (09) 711 100
sähköposti printone@printone.fi

Painopaikka

Keski-Uusimaa Oy, Tuusula 2004
ISSN 0782-8543

Veteraaneja ei jätetä!

Kyläkauppa teki Suomen historian suurimman yksittäisen lahjoituksen sotiemme veteraaneille: **MILJOONA MARKKAA!** (168188 euroa)

Kyläkauppa lahjoitti 2.12.2004 miljoona markkaa sotiemme veteraanien kuntoutukseen ja virkistykseen. Miljoona Kiitos -arvontaan osallistuneet henkilöt ovat luvanneet lahjoittaa samaan kohteeseen yhteensä yli miljoona euroa. Lisäksi Kyläkauppa on haastanut kaikki Suomen yritykset, yhteisöt ja yksityiset antamaan joululahjoituksensa samaan kohteeseen.

**ITSENÄISESSÄ SUOMESSA ON HYVÄ
ELÄÄ, ASUA JA YRITTÄÄ.
SYDÄMELLISIN KIITOS TEILLE,
JOILLE KIITOS SIITÄ KUULUU!**

Arvostavin terveisin

Vesa Keskinen ja koko Kyläkaupan henkilökunta

Ryhmämatkalaisille ainut- laatuinen palvelu veloituksetta: **Pehtoori esittelee Kyläkaupan ja tarjoaa kahvit.**

Suomen suurin kyläkauppa on myös yksi Suomen suurimmista ryhmämatkakohteista. Linja-autoryhmiä Kyläkaupassa vierailee vuosittain muutama tuhat ympäri Suomen. Ryhmämatkalaisille olemme kehittäneet ainutlaatuisen lisäpalvelun, jonka hoitaa Kyläkaupan pehtoori. Titteli lienee myös ainutlaatuinen nyky-Suomessa.

Kyläkaupan pehtoori, Kari Rautio, kertoo Kyläkaupan historiasta, nykypäivästä, tulevaisuudesta ja kaikesta mahdollisesta, mitä kuuntelijat häneltä kysyvät. Esittelyn kesto on noin 20 minuuttia ja se on pehtoorimaisen lämminhenkinen ja elämäniloinen - koko ajan on pieni pilke silmäkulmassa. Esittelyn jälkeen pehtoori tarjoaa vielä kahvit. Ryhmäkoko väh.15 henkilöä.

Ryhmänjohtaja / matkanjärjestäjä toimi seuraavasti: Sovi maksuton esittely haluamallenne päivälle soittamalla numeroon 06-5100744 (arkisin klo 8.00-16.00). Tuurissa teidät vastaanottaa Kyläkaupan pehtoori, joka huolehtii ryhmästänne.

Kyläkauppa ja sen henkilökunta haluavat kiittää sotiemme veteraaneja työstä, jonka tuloksista me kaikki suomalaiset saamme tänään ja myös tulevaisuudessa nauttia.

Kiitoksena tällä lahjakortilla **Päivän lounas**

veteraanille ja seuralaiselle OnnenKivessä. Ravintola OnnenKivi on avoinna normaalisti ma-la 10.30-17.30. Tiedustelut 06-5100 300. Tervetuloa nauttimaan herkullisesta lounaasta perin teitäkunnioittavaan ruokaravintolaamme.

Päivänlounas sis.
keiton, salaatin,
lämpimän ruoan,
juomat, leivät ja
jälki-ruokakahvin
pipareilla.

Lahjakortin voi lunastaa vain veteraani.

Lahjakortti voimassa 3.1.2005 - 31.12.2005.

Veteraanin sukunimi
Etinimi
Lähiosoite
Postinumero ja -toimipaikka
Puh
Seuralaisen nimi
Täten todistan tiedot oikeaksi ja vakuutan noutavani lahjan vain kerran. Noudettaessa näytettävä veteraanitunnus/jäsenkortti.
Veteraanin allekirjoitus

580

Lahjakortin käyttöohje:

1. Kertaluontoinen lahjakortti eli etu käytettävä kerralla.
2. Seuralainen saa lounaan vain veteraanin läsnäollessa.
3. Veteraani ei voi käyttää seuralaisen lounasta seuraavalla kerralla.
4. Vain yksi lahjakortti/veteraani.
5. Lahjakortin tiedot täytettävä huolellisesti.

Tietoja voidaan käyttää henkilötietolain mukaan.

Tämä ilmoitus julkaistaan seuraavissa lehdissä: Sotainvalidi, Veteraani, Sotaveteraani ja Rintamanainen.

SUOMEN SUURIN KYLÄKAUPPA VELJEKSET KESKINEN OY

63610 TUURI, puh. (06) 5100 100

Avoinna ma-pe 9-21, la 9-18, marras- ja joulukuussa su 12-21.

www.tuuri.fi